

UBBHF

Ms Ex 6720

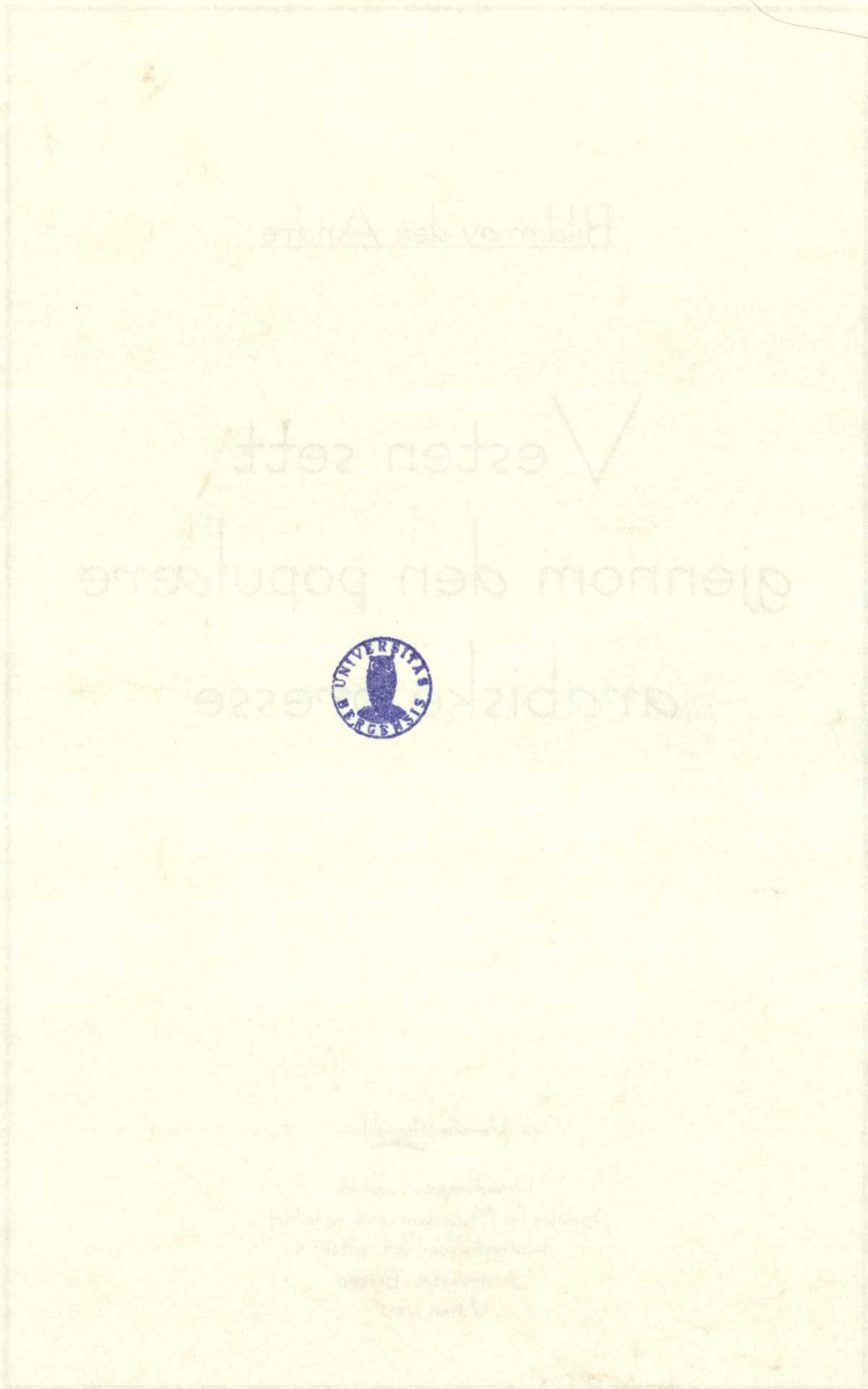
Bilder av den Andre

Vesten sett
gjennom den populære
arabiske presse

— Pernille Myrvold —

Hovedoppgave i arabisk
Seksjon for Midtøstens språk og kultur
Historisk-filosofisk fakultet
Universitetet i Bergen
Våren 2003

032038454

Bladet av den Arzte

Vesten sett

gjennem den populære

Arabiske

Arabiske

Arabiske

Arabiske

Arabiske

Arabiske

Arabiske

“Inevitably our opinions cover a bigger space, a longer reach of time, a greater number of things, than we can directly observe. They have, therefore, to be pieced together out of what others have reported and what we can imagine. [...] For the most part we do not first see, and then define, we define first and then we see. In the great blooming, buzzing confusion of the outer world we pick out what our culture has already defined for us, and we tend to perceive that which we have picked out in the form stereotyped for us by our culture.”

(Walter Lippmann 1922, *Public Opinion*)

INNHold

Forord	iii
1 Bilder av den Andre	1
1.1 Innledning	1
Å bli møtt som den Andre	3
Problemstilling	6
1.2 Den arabiske presse	7
Kulturelt speil og kunnskapsfilter	7
På feltarbeid i Syria – datainnsamling	11
1.3 Forestillinger og fremstillinger av den Andre	19
Betraktninger omkring “annethet”	19
Stereotyper – formål og konsekvenser	20
Østen i Vesten & Vesten i Østen	23
Omvendt orientalisme	24
Vesten som utfordring	29
Sammendrag	31
2 Vesten i populære arabiske blader	32
2.1 Om tekstene	32
2.2 Glimt fra “Den andre siden”	35
Familie og samliv	35
Lov og orden	45
Tro og religiøsitet	54
Sammenfatning	63
2.3 Arabere i Vesten – å innlate seg med den Andre	66
“Scener fra Europas gater”	66
“Redd egypterinnen Diyānā”	69
“Sex-ekstremismens bølinger”	71
“Invitasjon til tyveri i Vatikanet”	73
“Den arabiske piken belgierne begråt”	74
“Livet på hjul”	77
Sammenfatning	78

3 Andrebildet i perspektiv	80
3.1 Arabiske mediefremstillinger – <i>et politisk ekko</i>	80
Populære arabiske blader som “filter” og kunnskapsarena	81
Kontroll av kunnskapsarenaer og informasjonskanaler	82
Mangfold – i budskap og blant mottakerne	84
3.2 Konkluderende sammenfatning	89
Bibliografi	91
A- Primærkilder	91
B- Sekundærlitteratur	97
Vedlegg	

Forord

Det er benyttet en noe modifisert versjon av Library of Congress (LC) sitt transkripsjonssystem i transkriberingen fra arabiske til latinske skrifttegn: stor/liten forbokstav brukes i tråd med vanlige norske rettskrivningsregler; grammatiske endelser og vokalovertrekninger er det så å si sett bort fra; *tāʾ marbūʿa* gjengis når det respektive ordet bestemmes av påfølgende genitiv (ة > t) og etter lang vokal (eks. Al-Ḥayāt), ellers ikke. Lange vokaler markeres slik: *i* > *ī*, *a* > *ā*, *u* > *ū*. Som i LC-systemet, gjengis *hamza* kun når den er midt- eller sluttstilt.

ء = °	د = d	ض = ḍ	ك = k
ب = b	ذ = dh	ط = ṭ	ل = l
ت = t	ر = r	ظ = ḏ	م = m
ث = th	ز = z	ع = °	ن = n
ج = j	س = s	غ = gh	ه = h
ح = ḥ	ش = sh	ف = f	و = w
خ = kh	ص = ṣ	ق = q	ي = y

Titler på arabiske aviser og blader skrives gjennomgående ut i transkripsjon. Når det i oppgaveteksten refereres til enkeltvise arabiskspråklige artikler, benyttes overskriften i norsk oversettelse; i fotnotereferansene benyttes kun transkripsjon. I bibliografidelen er overskriftene både transkribert og oversatt. Utdrag fra arabiskspråklige primærkilder gjengis kun i norsk oversettelse. Sitater fra sekundære kilder gjengis derimot på originalspråket. Språklige oppslagsverk som er konsultert, er først og fremst Hans Wehrs *A Dictionary of Modern Written Arabic*,¹ men Badawi og Hinds' *A Dictionary of Egyptian Arabic*² var et nyttig supplement spesielt da tekster fra egyptiske publikasjoner inneholdt en del språklige slang som ikke var inkludert i

¹ Hans Wehr, *A Dictionary of Modern Written Arabic*, redigert av J.M. Covan, 3. opplag (New York: Spoken Language Services, 1980).

² El-Said Badawi and Martin Hinds, *A Dictionary of Egyptian Arabic: Arabic-English* (Beirut: Librairie du Liban, 1986).

ordinære standardiserte ordbøker, i tillegg til at gjengivelse av direkte tale flere steder var skrevet på dialekt.

Jeg vil rette en stor takk til dem som på ulikt vis har hjulpet til under arbeidet med denne oppgaven. Professor *Joseph N. Bell* har vært min faglige veileder og støttespiller gjennom mange år. Jeg er også svært takknemlig for at han har vist forståelse og tålmodighet med at jeg av ulike årsaker har arbeidet meg svært sporadisk og langsomt frem mot målet. Førsteamanuensis *Ludmila Torlakova* har vært en faglig inspirator og stimulerende diskusjonspartner. *Herbjørn Jenssen* var min viktigste pådriver i startfasen: uten dine oppmuntringer og engasjement hadde jeg aldri begynt! *Bridget Penny* og *Leikny Hovda* gjorde en kjempeinnsats som konsulenter under oppgaveskrivingen. Mangt et utkast har blitt lest og kommentert: deres innspill har vært til uvurderlig nytte, og uten dere hadde oppgaven aldri blitt ferdig! *Hanada Kharma* hjalp meg med umulige floker under oversettelsesarbeidet. Et knippe medstudenter har vært med på å fargelegge studenttilværelsen både faglig og festlig: *Laila Badawi*, *Helge Lyberg* og *Knut Arne Strømme*. Til slutt en spesiell takk til Şahin og mine foreldre, Pål og Elisabeth, for omtanke og god støtte da det hele praktisk talt så ut til “å gå rett vest”!

Det tar tid å lære seg arabisk – opphold i arabiskspråklige land er et “must” og det koster penger. Som arabiskstudent, både i forbindelse med hovedoppgaven og i årene før, var jeg så heldig å få tildelt ulike stipendier og legater: HF-fakultetet (UiB), L. Meltzers Høyskolefond, Solofondet, Qatar University, professor J. Lieblings orientalistfond, Hans Andreas Benneches stiftelse og Lånekassen.

Man lærer så lenge man lever, heter det. Oppgaven er i boks, men ferdig med arabisk – nei, det blir jeg aldri!

Pernille Myrvold (Bergen, 17.02.2003)

1 Bilder av den Andre

1.1 Innledning

Oppgavens hovedmålsetning er å presentere og betone bildet av Vestens samfunn slik dette fremkommer i den populære arabisk presse, og på den måten kaste lys over arabiske massemedia som en av komponentene i det intrikate informasjonsnettverket som er med på å forme den arabiske befolkningens oppfatning av Vesten – her forstått som *den Andre*.

Over hele verden fungerer de moderne massemediene i dag som viktige kommunikasjonskanaler og kunnskapskilder – de er i stor grad med på definere virkeligheten rundt oss. I sin beskrivelse av medienes rolle i det postmoderne samfunnet, går den franske filosofen Jean Baudrillard på sin side så langt som å hevde at mediebransjen har sluttet å fremstille noen virkelighet. Mediene er ikke lenger referenter av virkeligheten, påstår Baudrillard, de er snarere blitt skapere av virkeligheten.³ Jostein Gripsrud, professor i medievitenskap ved Universitetet i Bergen, påpeker at det å studere medier, er “å studere noe som ligger nær oss, noe som står sentralt i oppvekstskår og hverdagsliv, noe som er med på å definere oss som enkeltmennesker og samfunnsmedlemmer”.⁴ Han sier videre at massemediene kan anses som en svært viktig – ja, muligens den viktigste – institusjon for sekundærsosialisering, men at de skiller seg fra alle andre former for sekundærsosialisering ved at de blant annet henvender seg til oss direkte i hjemmet: en slags samfunnets forlengede arm som griper direkte inn i *intimsfæren*.⁵ Mediene representerer linsen gjennom hvilken flere og flere mennesker ser – og opplever – verden, og er i stor grad med på å forme og farge vårt verdensbilde, våre oppfatninger og holdninger.

De senere årene har vestlige media blitt kraftig kritisert for sin utstrakte bruk av klisjeer, stereotypier, generaliseringer, selektivitet og skjevhet i sin dekning av den arabiske og muslimske verden. Vestlige mediebilder yter ikke regionen rettferdighet, hevdes det fra flere hold, og nærer opp under uheldige kulturelle *vrengebilder*. Kritikken

³ Baudrillard omtalt i Pål Isern, “Levi’s og det autentiske”, *Samtiden* 5 (1993): 50.

⁴ Jostein Gripsrud, *Mediekultur, mediesamfunn* (Oslo: Universitetsforlaget, 2002), 5.

⁵ *Ibid.*, 15.

kommer både fra “innsiden” og “utsiden”, fra kritikere med røtter i den vestlige verden så vel som kritikere med røtter i den arabiske og muslimske verden. Med *Orientalismen: Vestlige oppfatninger av Orienten*,⁶ kom Edward Said i 1978 med sin banebrytende kritikk av orientalismens kulturelle stereotypisering og ga støtet til en heftig debatt vedrørende Vestens syn på ikke-vestlige samfunn og kulturer. Som en videreføring av *Orientalismen*, viser Said i boken *Covering Islam* hvordan blant annet mediene er med på å forme og bestemme vestliges oppfatninger av islam og den muslimske verden.⁷ Sids påstand er at Vestens samfunn er gjennomsyret av orientalismen, noe som tydelig reflekteres i vestlige mediafremstillinger av den arabiske og muslimske Orienten.

Ett aspekt ved den elektroniske, postmoderne verden, er at det har vært en forsterkning av stereotypene som former vår oppfatning av Orienten. Fjernsynet, filmene og alle de ressurser media råder over har tvunget informasjonen inn i mer og mer standardiserte former. Når det gjelder Orienten, har standardiseringen og kulturelle stereotyper intensivt grepet til det nittende århundres akademiske og fantasifulle demonologi om “den mystiske Orienten”. Dette er ikke noe sted så sant som når det gjelder på hvilke måter Det nære østen forstås.⁸

Det er imidlertid ikke bare i vestlige medier vi finner fremstillinger av fremmede samfunn og kulturer; dette er noe som finner sted over alt. Hva så om man snur på flisa og ser i motsatt retning? Hva med *arabiske mediers* dekning og fremstilling av den vestlige verden? Hvordan er bildet av “vår” verden som det arabiske publikum i dag presenteres for gjennom sine moderne massemedier? Som det allerede er antydnet i oppgavetittelen, er det nettopp dette som skal belyses i denne oppgaven.

Fremstillinger av “de andre” har i en årrekke vært et vidt debattert problemområde, men som Bernard Lewis bemerker nedenfor, har oppmerksomheten i størst grad vært rettet mot Vesten som arena og aktør:

In recent years some attention has been given to the problem of national images and stereotypes, and some writers have sought to describe and classify the memories and prejudices that shape Western attitudes toward the Middle East and their influence on the formation of Western policy. Far less attention has been given to the origins and development of Middle Eastern attitudes towards

⁶ Edward W. Said, *Orientalismen: Vestlige oppfatninger av Orienten* [1978], oversatt fra engelsk til norsk av Anne Aabakken (Oslo: Cappelens Forlag, 1994).

⁷ Id., *Covering Islam: How the Media and the Experts Determine How We See the Rest of the World* (London: Routledge & Kegan Paul, 1981).

⁸ Id., *Orientalismen*, 37.

the West, though these are of at least equal importance in determining the relation between the two.⁹

Sosialantropolog Thomas Hylland Eriksen stiller seg på sin side kritisk til vestlige skeptikere som hevder at det er unødvendig selvpisking å kritisere vestlige vrengebilder av islam og den muslimske verden uten samtidig å ta opp muslimske vrengebilder av Vesten. Vestlige bør heller konsentrere seg om sin egen offentlighet, sier Hylland Eriksen, som hevder at effektiv kritikk av muslimsk intoleranse i synet på Vesten bedre vil kunne gjennomføres av modige muslimske systemkritikere enn av vestlige bedrevitere: “Moralisme utenfra har de tidligere koloniserte folkene fått sin dose av og vel så det”.¹⁰

Et grunnleggende argument i denne oppgaven er derimot at man står overfor en *tosidig* og *gjensidig* prosess, og at det således er like viktig å rette et kritisk blikk mot det som foregår på den ene som den andre siden. Sosialantropolog Harald Tambs-Lyche påpeker i en artikkel hvor nært vårt syn på en gruppe mennesker faktisk henger sammen med det syn vi har på det området de kommer fra.¹¹ Kunnskap om og måten andre samfunn og kulturer fremstilles på, har blant annet dyptgripende innvirkninger og konsekvenser for hvordan folk med ulik kulturell bakgrunn møter og forholder seg til hverandre som enkeltmennesker. Massemedia utgjør en viktig arena for kunnskapskonstruksjon og meningsdannelse, og i den sammenheng bemerket Issam Mousa følgende:

Besides making the world look small, ideas and images are constantly and quickly made available about everything, including about other foreign nations. The question, then, of how a certain nation is presented by means of mass media becomes of paramount interest to any person from that nation, living in this increasingly smaller world.¹²

Å bli møtt som den Andre

Min interesse for den arabiske verden begynte allerede i 1978 da jeg som åtteåring flyttet med familien min til den lille og den gang heller ukjente arabiske staten Qatar. Det var min første reise til det store utland og det første møte med en svært annerledes

⁹ Bernard Lewis, *The Shaping of the Middle East* (New York: Oxford University Press, 1994), 25.

¹⁰ Thomas Hylland Eriksen, *Bak fiendebildet* (Oslo: Cappelen Forlag, 2001), 10.

¹¹ Harald Tambs-Lyche, “Om etniske stereotypiers oppbygning og form”, *Norsk Antropologisk Tidsskrift* 2 (1991).

¹² Issam S. Mousa, *The Arab Image in the US Press* (New York: Peter Lang Publishing, 1984), vi.

verden. Hvorfor jeg som voksen valgte – og i det hele tatt kom på – å studere arabisk, skriver seg utvilsomt tilbake til dette oppholdet som for meg fortonet seg som et eventyr. Jeg ble *trollbundet* i ordets rette forstand, og da vi etter to og et halvt år dro tilbake til Norge hadde jeg en skattkiste full av gode fargerike minner med meg i bagasjen.

I forbindelse med senere reiser og opphold i arabiske land har oppfatninger og meninger om Vesten i økende grad fanget min oppmerksomhet. Men det er utvilsomt møtet med de arabiske studinene ved Qatar Girls' University høsten 1994 som har gjort sterkest inntrykk og som for alvor gjorde meg nysgjerrig på hva slags bilde av Vesten som råder i den arabiske verden. I ett semester fulgte jeg arabiskundervisning ved dette universitetet og var – som den eneste vestlige – innlosjert på et lukket internat sammen med 200 studiner fra ulike arabiske land. Jeg hadde forberedt meg på tøffe språklige utfordringer både i forhold til studier og det sosiale, men det skulle vise seg at noe av det vanskeligste skulle bli å takle en del av de oppfatningene og forventningene mange hadde av meg som vestlig, som *representant* for den forestillingen de hadde av den vestlige verden. Etter en tid ble jeg fortalt at det gikk rykter om at jeg spionerte på studinene og tok bilder av dem med skjult kamera. Min interesse for arabisk språk og kultur var ifølge enkelte visstnok kun et skalkeskjul for en mer lyssky virksomhet: innsamling av stoff til en bok jeg skulle publisere så snart jeg var tilbake i Vesten. Formålet med bokutgivelsen skulle blant annet være å blottlegge de muslimske jentenes *privatliv* og, ikke minst, sverte *islam*. Ryktene hadde gått som ild i tørt gress den første tiden jeg var der, men ble deretter gjenstand for mye spøk og latter, i hvert fall blant dem jeg ble best kjent med. Uansett opplevde jeg dette som svært ubehagelig; jeg var rett og slett ikke forberedt på at slike ideer og mistanker skulle bli rettet mot meg personlig. Det ble derfor viktig for meg å bevise at jeg verken var en vestlig eller israelsk spion. At jeg ikke deltok i noen form for anti-arabisk eller anti-islamisk virksomhet. At det faktisk var mulig å studere arabisk, som et hvilket som helst annet fremmedspråk. At man kunne være interessert i å lære om islam og den muslimske verden uten bakenforliggende onde hensikter. Etter hvert følte jeg at de mest skeptiske i beste fall oppfattet meg som et unntak. Men det hele var slitsomt, til tider fryktelig slitsomt. På sett og vis forventet jeg at de arabiske og muslimske jentene jeg møtte ville ha ønske om å få det slik som *jeg* hadde det, at min verden ville fremstå som noe de så på som langt bedre enn sin egen, et slags ideal. Men det skulle vise seg at jeg tok

klekkelig feil. Det tok ikke lang tid før jeg ble oppmerksom på at mange hadde et heller negativt bilde av Vesten. De var blant annet svært opptatt av og interessert i å snakke om *skyggesidene* ved vestlige samfunn. Rusmisbruk, vold og seksuelle overgrep, kriminalitet, ensomhet, familieoppløsning og forsømming av eldre, var blant de emner studinene til stadighet kom inn på. Mang en samtale dreide seg dessuten om de ekteskapelige problemene mellom prinsesse Diana og prins Charles, og diskusjonene gikk først og fremst ut på hvorvidt Diana burde flytte tilbake til sin ektemann og to sønner, eller ikke. Dette var en problematikk som engasjerte mange.

Studinene jeg kom i kontakt med hadde selv aldri vært i et vestlig land eller hatt vestlige venner og bekjente. Likevel opplevde jeg at de hadde til dels sterke og definerte forestillinger om vestlige mennesker og vestlige samfunn. Videre, til tross for at de kom fra mange *forskjellige* arabiske land, syntes de å ha mye til *felles* hva angikk kunnskap og forståelse av den vestlige verden. Dette gjorde meg nysgjerrig: Hvorfor var det bildet mange hadde av Vesten så *negativt* – og så *annerledes* enn det mitt var? Og hvor fikk de “råmaterialet” til sine forestillinger om Vesten fra? Det siste min egyptiske venninne Nermīn ropte til meg på flyplassen da jeg skulle tilbake til Norge, var at jeg ikke måtte glemme henne på utgivelsesdagen av den hemmelige boken, skrevet av “agent” Pernille Myrvold. Skrattende minnet hun meg på at hun gledet seg til å motta et dedikert eksemplar i posten! Boken har det selvfølgelig aldri blitt noe av – det var heller aldri meningen. Men ett er sikkert: oppgavens temavalg og vinkling skriver seg i bunn og grunn tilbake til erfaringene jeg gjorde under dette studieoppholdet i Qatar, samt rekken av ubesvarte spørsmål jeg hadde med meg i bagasjen da jeg dro tilbake til Norge.

I ettertid ser jeg at det å oppholde seg i et annet land og en annen kultur helt og holdent på deres premisser, uten det spekter av privilegier vestlige generelt nyter godt av på sine reiser ute i den store verden, er en av de viktigste erfaringene jeg har gjort som “borger i den globale landsby”; jeg opplevde å bli møtt som den negative Andre. Som gjestestudent måtte jeg følge nøyaktig de samme regler og bestemmelser som gjaldt for de arabiske studinene. Jeg fikk ingen form for særbehandling eller privilegier bare fordi jeg var *vestlig* – en opplevelse som for meg da fortonet seg nærmest absurd. Som de fleste vestlige globetrottere hadde jeg alltid vært vant til å kunne trekke meg tilbake og hente meg inn igjen på min vante måte når det nye og fremmedartede ble for mye. Dette var ikke mulig i løpet av det semesteret jeg gjestet Qatar University.

Problemstilling

I forbindelse med at jeg høsten 1996 skulle reise til Syria for å følge et års undervisning ved L'Institut Français d'Etudes Arabes de Damas (IFEAD), ønsket jeg samtidig å benytte anledning til å se nærmere på fremstillingen av samfunnsmessige og kulturelle sider ved Vesten i arabisk presse. Med samfunn og kultur menes her de aspekter som omhandler oss mennesker og livet generelt. Vesten som faktor i deknningen av for eksempel internasjonal politikk, handelsmessige og økonomiske forhold, blir således definert ut i denne oppgaven. Det området jeg valgte å skrive inn i begrepet Vesten, ble avgrenset til Vest-Europa og USA – det geografiske området som i folkelige diskurser både i den arabiske og den vestlige verden forstås og omtales som Vesten. Målet med undersøkelsen var todelt: For det første var jeg interessert i selve *dekningen*: hva ble det skrevet noe om? Videre ønsket jeg å undersøke hvilket *hovedinntrykk* av Vestens samfunn jeg som leser av arabisk presse ville bli sittende igjen med: ville det være positivt eller negativt?

Presentasjon – struktur og inndeling

Oppgaven har tre hoveddeler. I denne første delen fortsetter jeg med å ta for meg relevante sider ved arabisk presse. Deretter foretar jeg en gjennomgang av prosedyren rundt valg og innsamling av primærkilder (1.2). Del 1 avsluttes med en presentasjon av rammeverket for den påfølgende tekstanalysen. Jeg diskuterer det teoretiske utgangspunkt for tenkning om “annethet”/den Andre i forhold til begrepsparet Orient/Oksident (1.3).

Del 2 begynner med en kort, generell beskrivelse av de innsamlede tekstene (2.1). Deretter foretar jeg en større todelt tematisk gjennomgang. Presentasjonsformen som er valgt i 2.2 og 2.3 omfatter bruk av mange og relativt lange tekstutdrag. Oversettelsene av utdragene er lagt så nær opp til originalteksten som mulig og har følgelig et sterkt preg av skriftlig arabisk språkbruk. For den gjengse nordmann kan derfor uttrykksmåter og billedbruk til tider synes noe svulstig. Enkelte av overskriftene i tekstutvalget er derimot langt friere oversatt, noe som etter min mening var nødvendig for å beholde slagkraften i disse. I kapittel 2.2 har jeg latt meg inspirere av form og innhold ved mange av tekstene og “tabloidisert” egne underoverskrifter.

I Del 3 settes andrebildet i perspektiv og drøftes i lys av teorier som er fremsatt i Del 1. Oppgaven avrundes med en kort sammenfattende gjennomgang av arbeidet (3.2).

1.2 Den arabiske presse

Kulturelt speil og kunnskapsfilter

Med den arabiske verden forstås her summen av de land/stater der arabisk er offisielt språk og morsmål til majoriteten av befolkningen. Nitten land/stater i henholdsvis Asia og Afrika defineres som arabiske: Algerie, Bahrain, Egypt, Emiratene, Jordan, Irak, Libanon, Libya, Kuwait, Marokko, Mauritania, Oman, Palestina, Qatar, Saudi Arabia, Sudan, Syria, Tunisia og Yemen. Dette er samfunn der kommunikasjon for det meste foregår på arabisk som også er det ledende språket i mediene. Arabisk omtales gjerne som et *lingua franca* på tvers av nasjonale, etniske, religiøse og andre grenser. Det er *høyspråket* – i sin klassiske (CA) eller moderniserte form (MSA) – det er vanlig å forstå og referere til som den fellesarabiske språknormen. Høyspråket er ingens morsmål, det må læres som et tillegg til det målføret (den lokale dialekten) man lærer å snakke fra barnsben av.

This unified, codified pan-Arab variety of Arabic is used for virtually all writing in the Arab world, and nowadays in its spoken form, also dominates the airwaves and the television channels of every Arab country.¹³ [...] As the normal medium for formal discourse, it is used for all news broadcasts, political speeches, official announcements, and – most crucially – education in every Arab country.¹⁴

Termen arabisk presse avgrenses her til *arabiskspråklig presse* fra ulike land. I den arabiske presse benyttes en og samme språknorm, nærmere bestemt moderne standard arabisk, uansett utgiverland. Den eneste allment aksepterte språknormen for skriftlig kommunikasjon er i dag høyspråket. Bruk av dialekt i skriftlige sammenhenger er et høyst kontroversielt og debattert tema. Den eneste typen avistekst der bruk av dialekt er gjengs over hele den arabiske verden er ifølge Holes “the handwritten words which emerge from the mouths of cartoon characters commenting satirically on current political and social events”.¹⁵ I gjengivelse av direkte tale er normen at dialekt “oversettes” til høyspråket. Holes bemerker i den sammenheng at “Very occasionally, however, dialect *is* deliberately quoted in feature articles to serve a specific purpose”.¹⁶ Bruk av dialekt forekommer i pressen, om enn i svært begrenset omfang:

¹³ Clive Holes, *Modern Arabic: Structures, Functions and Varieties* (London: Longman, 1995), 3.

¹⁴ *Ibid.*, 5.

¹⁵ *Ibid.*, 310.

¹⁶ *Ibid.*, 309.

Only in texts which are seen as being marginal to the concern of serious journalism – such as captions on cartoons – is a written form of the colloquial used. In Egypt where the dialect has a status somewhat different from those of other areas, it is occasionally used in newspaper articles, but only here in non-serious material, and especially if aimed at women, such as the fashion pages.¹⁷

Arabiske medier kommunisere sosiokulturelle verdier på to plan, vertikalt til nasjonalt publikum, og horisontalt til et større inter-arabisk publikum:

the media communicate in modified classical Arabic horizontally to educated elite groups throughout the Arab world, and at the same time they communicate vertically to literate and illiterate members of their respective nations.¹⁸

I kringkastingsmediene møter man i langt større grad enn i trykkpressen et språklig kontinuum med høyspråket og lokale dialektvarianter som de to ytterpunktene.¹⁹ Det er likevel først og fremst i mindre seriøse sammenhenger, slik som i radioteater og sketsjer, fjernsynskomedier og såpeoperaer, at dialektvarianten er utbredt. Dialekt brukes også i intervjuer og diskusjoner omkring tema og saker av ren lokal interesse.

Til tross for språklige og kulturelle fellestrekk, er det er på ingen måte snakk om fri medieflyt og utveksling av informasjon de arabiske landene i mellom:

Most of the countries in the region view mass media as instruments of national policy, devices by which the goals of the national state or the government in power can be furthered. Such a theory of the role of the media demands control over its content. In fact, government control of the mass media is general in the Middle East. [...] In most cases the management of the media is attached to the ministries of Information, Interior or Guidance. Press, media and communication laws usually define the boundaries of public communication, set standards for journalists and editors, and indicate penalties for offenses against the state and other institutions.²⁰

Styresmaktene kontrollerer i større eller mindre grad alle moderne nasjonale massemedia, private så vel som statlige, og fører generelt en fast restriksjonspolitik med innføring av utenlandske media. Når det gjelder kontrollen med utenlandsk arabiskspråklig presse, skjer dette enten ved at man forbyr hele publikasjoner eller

¹⁷ Ibid., 256.

¹⁸ William A. Rugh, *The Arab Press: News Media and Political Process in the Arab World*, 2. reviderte utgave (New York: Syracuse University Press, 1987), 20–1.

¹⁹ I sin fremstilling av språksituasjonen i Egypt, snakker Badawī om fem ulike nivåer mellom hvilke han viser at det er flytende overganger: 1) fuṣḥā al-turāth (klassisk arabisk), 2) fuṣḥā al-‘aṣr (moderne arabisk), 3) ‘āmmiyyat al-muthaqqafīn (de høykulturelles talemål), 4) ‘āmmiyyat al-mutanawwirīn (de opplystes talemål) og 5) ‘āmmiyyat al-ummiyyīn (analfabetenes talemål). I: M.S. Badawī, *Mustawayāt al-lughā al-‘arabiyya al-mu‘āṣira fī Miṣr* (Kairo: Dār al-Ma‘ārif, 1973).

enkeltnumre, eller ved at upassende deler av et nummer retusjeres eller fjernes. Ifølge Elias Hanna Elias, er *sensitive* eller *tabubelagte* tema så og si identiske i hvert enkelt av de arabiske landene. Statsoverhodets privatliv, den offentlige moral, kritikk av religion og gitte tradisjoner, sikkerhetsproblemer og sex er sensitive tema. Blant vanlige tabubelagte samfunnsproblemer finner man prostitusjon, sosialt og politisk opprør, narkotika, selvmord m.m.²¹ I enkelte arabiske land reserverer aviser publiseringen av diverse negativt lokalt nyhetsstoff til en fast dag i uken. Det er også et kjent fenomen at “ulydige” arabiske journalister risikerer trakassering, fengsel og/eller likvidering. Ifølge Elias har forekomsten av vold mot journalister i arabiske land minsket betraktelig de senere årene. Ikke på grunn av økt pressefrihet, men derimot fordi mange journalister nå “vet bedre” og sikrer seg gjennom *selvsensur*.²²

Myndighetene i de enkelte landene kan også kontrollere eller påvirke innholdet i utenlandsk kommersiell presse ved for eksempel å forby import av hele publikasjoner eller enkeltnumre med innhold som anses som upassende. Mange mektige og pengesterke annonsører krever at de publikasjonene de annonserer i skal inn på markedene i pengesterke land der befolkningen både har råd til å kjøpe bladene og, ikke minst, råd til å kjøpe de lukrative varene det annonseres for. For en rekke kommersielle dameblader er det, ifølge Abdelwahab El-Affendi, av vital betydning å være på god fot med generøse annonsører.²³ Dette avhengighetsforholdet gjenspeiles klart og tydelig i de respektive bladenes innhold, sier Nuha Samara. Hun viser til at en rekke kommersielle kulørte dameblader nettopp

tend to refrain assiduously from treading on sensitivities or committing taboos that would prevent them from gaining access to all of the Arab countries. They particularly seek to penetrate the markets of the affluent countries, given the increased purchasing power of women there. Many international advertising agencies actually require the magazines to enter these markets before they agree to place their advertisements on the magazine's pages.²⁴

²⁰ Hamid Mowlana, “Mass Media Systems and Communication”, i *Handbooks to the Modern World: The Middle East*, redigert av Michael Adams (New York: Facts on File Publications, 1988), 836.

²¹ Elias Hanna Elias, *La presse arabe* (Paris: Maisonneuve & Larose, 1993), 94–6.

²² *Ibid.*, 115.

²³ Abdelwahab El-Affendi, *Media Failure in the Muslim World*, Online Books: 3. kap. “The Logic of the Marked”, underseksjon “The Minority Press”, <<http://msanews.mynet.net/books/media/i2.html>> (20.09.1999).

²⁴ Nuha Samara, “Pretty Fashion Dolls: Women in Arab Media”, *MECC Perspectives* 9–10 (1991) (Beirut: Middle East Council of Churches Liaison Office): 51.

Indirekte styres altså innholdet i disse bladene av markedene de søker seg inn på, og bladene tvinges til å ta “den gyldne middelvei”. Innholdet reflekterer slikt sett hva styresmaktene i de landene bladene søker seg inn mot anser som akseptabelt.

Den overhengende trusselen om utestenging fra attraktive markeder innvirker nødvendigvis også på innholdet i den såkalte *migrasjons-* eller *utflytterpressen*, slik som den store avisen *Al-Sharq al-Awsaṭ* (London) og det svært populære ukebladet *Sayyidatī* (London). Selv om virksomheter flyttes utenlands, til land med større grad av pressefrihet, kan man ikke se bort fra det faktum at hovedmarkedet for de fleste kommersielle arabiskspråklige publikasjoner er lokalisert i den arabiske verden. I den forbindelse understreker Elias at så lenge det er det arabiske markedet som avgjør om en publikasjon får grønt lys eller blir avvist ved de ulike grensene, er det av liten betydning hvor selve foretaket er lokalisert:

L'Occident assure à la presse une information abondante, un réseau performant de communications et une qualité supérieure d'impression, mais il ne peut guère lui assurer l'essentiel : une relation directe avec son publique. On peut se demander quelle utilité peut avoir un journal arabe à l'étranger, si l'on excepte le fait qu'il offre du travail à des journalistes qui en ont besoin, puisqu'il doit ménager tous les pays arabes pour éviter d'être refoulé aux frontières?²⁵

Sirkuleringen av arabiskspråklige publikasjoner landene imellom påvirkes av de enkelte lands ideologiske orientering. Hva som er tillatt, må til enhver tid ses i sammenheng med de rådende politiske forhold innad i, så vel som de enkelte landene imellom. Når det gjelder trykkpressen, er det først og fremst ukeblader, magasiner og tidsskrifter som jevnlig krysser landegrensene. De fleste dagsaviser er myntet på et nasjonalt publikum og dekker saker som for det meste er av lokal interesse. Videre skaper sensurpolitikk forsinkelser som medfører at aviser risikerer å komme med gammelt nytt når de endelig er kommet ut på markedet. Unntak er de største arabiske dagsavisene, slik som egyptiske *Al-Ahrām*, de to libanesiske *Al-Nahār* og *Al-Safir*, de Saudi-finansierte London-publiserte *Al-Sharq al-Awsaṭ* og *Al-Ḥayāt* som alle har en sterk inter-arabisk og internasjonal profil. Disse eksporteres til en rekke arabiske og ikke-arabiske land hvor de daglig leses av store lezerskarer. For uke- og månedspressens del, er tidsaspektet vanligvis ikke like avgjørende for innholdets aktualitet. Til tross for mediekontroll og tidvis streng sensur meddeler arabisk presse daglig store mengder informasjon til sitt publikum – deriblant om Vesten.

På feltarbeid i Syria – datainnsamling

Som tidligere nevnt, ble Syria av praktiske årsaker, valgt som *locus* for datainnsamlingen. I og med at datainnsamlingen skulle foregå nettopp i Syria, syntes det naturlig å avgrense undersøkelsen til kun å omfatte den syriske pressen og syriske publikasjoner. Som utvalgsenheter for stoffinnsamlingen hadde jeg som mål å benytte publikasjoner rettet mot et bredt og generelt publikum fremfor publikasjoner myntet på snevrere målgrupper, slik som medlemmer av politiske partier, spesielle interesseorganisasjoner, religiøse grupperinger o.l. Materialet jeg var ute etter skulle eksemplifisere stoff om Vesten som var tilgjengelig og sirkulerte blant “alle-oghvermannsen”. Jeg måtte derfor skaffe meg en oversikt over hvilke blader og aviser som var kurant og populær lesning blant syrere. Før jeg dro visste jeg imidlertid lite om presselandskapet i Syria; det var lite konkret informasjon å oppdrive om dette i Norge. Med unntak av de største nasjonale avisene, Al-Ba^cth, Thawra og Tishrīn, samt et par andre mindre syriske aviser og tidsskrifter, kjente jeg verken til syriske eller utenlandske arabiske aviser og blader som var tilgjengelige på markedet. Hvilke og hvor mange utvalgsenheter jeg skulle benytte, kunne jeg først ta stilling til når jeg var der og gjorde meg kjent med det aktuelle utvalget.

Den arabiske presse har lenge vært et viktig medium for formidling og tilgjengeliggjøring av arabisk skjønnlitteratur.

The new Arabic printing presses were given over primarily to newspapers and journals, which became the most effective outlets for works of fiction. Even today some writers continue to serialize their novels and autobiographies in these publications, which often retain the services of creative writers as though they were journalists.²⁶

The newspaper al-Ahrām, for example, founded in Alexandria in 1875, provided a forum for a story and, indeed, still does. For this role of the press has not diminished with the increase in book publications. The Arab world’s most famous novelist, Najīb Maḥfūz, continues to publish his works, of whatever length, for the first time in serial form.²⁷

I moderne arabisk skjønnlitteratur er tema relatert til Vesten svært utbredt. I arabiske aviser og blader kan man derfor forvente å finne et bredt utvalg av skjønnlitterære

²⁵ Elias, *La presse arabe*, 123–4.

²⁶ Miriam Cooke, “Middle Eastern Literature”, i *Understanding the contemporary Middle East*, redigert av Deborah J. Gerner (Boulder, London: Lynne Rienner Publishers, 2002), 358.

²⁷ Roger Allen, *The Arabic Novel: An Historical and Critical Introduction* (New York: Syracuse University Press, 1982), 24.

bidrag der det formidles informasjon, tanker og meninger om Vesten. Jeg valgte imidlertid å begrense undersøkelsen til *journalistiske* tekster.

Møtet med presselandskapet i Syria ble overveldende, utsalgsstedene så vel som nasjonalbiblioteket formelig bugnet av aviser og blader. De aller fleste var arabiskspråklige, men det fantes også et utvalg aviser og magasiner på fransk, engelsk, tysk og russisk. Det fantes også arabiskspråklige versjoner av enkelte kjente vestlige magasiner. Disse kostet langt mer enn de arabiske publikasjonene: magasinet *Burda* kostet godt over 300 syriske lira. Avisene *Al-Ba^cth*, *Tishrīn* og *Al-Thawra* kostet til sammenligning 5 lira, mens gjennomsnittsprisen på populære arabiske blader lå på rundt 50 lira. I vestlige land er det en relativ enkel sak å finne ut nøyaktig hvor mye en publikasjon selger eller hvor store lesertall en avis eller et blad har fordi det regelmessig føres salgsstatistikker og foretas leserundersøkelser. I den arabiske verden er denne type praksis lite utbredt. Elias peker på at det for eksempel i Algerie mangler en nasjonal instans som registrerer antall trykte og solgte numre av en publikasjon, og at tall og statistikker man får direkte fra utgiverne ofte er upresise:

en l'absence d'une agence nationale chargée de contrôler les tirages et de centraliser les données, il est presque impossible de savoir avec précision le nombre d'exemplaires tirés par jour ou par semaine. De même, les déclarations faites par les éditeurs sont souvent inexactes.²⁸

Når det gjelder Syria, beklager Ben Jemia i en artikkel fra 1984 det at “no statistics exist regarding the number of sold and returned copies per title”.²⁹ Heller ikke i Yemen er publisering- og salgsstatistikker vanlig, ifølge Helge Lyberg, som understreker at slike statistikker uansett ikke angir hvor populær en publikasjon er blant leserne:

Even possessing printing and publishing figures, one will not be able to tell how the circulation of a particular piece of literature actually is, simply because second-hand reading is such a major feature in the circulation of publication in Yemen. Trading in second-hand magazines and books by street vendors is very common, probably much more so than in the West. Because of the poor economic situation in Yemen and the widespread poverty, any kind of reading material will be passed on from hand to hand, either by second-hand trading or by sharing with friends and family, something which is never registered in any kind of statistics.³⁰

²⁸ Elias, *La presse arabe*, 107.

²⁹ Yanka Ben Jemia, “Information Structures and Organisms in the Syrian Arab Republic”, *Orient: German Journal for Politics and Economics of the Middle East* 4, 25 (1984): 566.

³⁰ Helge Lyberg, *Reading Popular Literature in Yemen: The Sequels of Poverty*, upublisert hovedoppgave i arabisk (Universitetet i Bergen, Seksjon for Midtøstens språk og kultur, 2000), 40.

Det første jeg gjorde var derfor å begynne sonderingen av dette for meg ukjente territoriet på jakt etter populære syriske aviser og blader som kunne benyttes til stoffinnsamling. Jeg forhørte meg om hvilke aviser og blader folk jeg i det daglige kom i snakk med pleide og/eller foretrakk å lese, samt hvilke publikasjoner de antok var de generelt mest leste og ettertraktede. I tillegg snakket jeg jevnlig med ansatte ved ulike utsalgssteder rundt omkring i Damaskus for å høre hva *de* mente var mest etterspurt. Aviser og blader var først og fremst til salgs i egne avis- og bladkiosker, men også i enkelte bokhandlere. I tillegg foregikk det gatehandel med brukte blader rundt omkring i sentrum. For en svært billig penge kunne man her få tak i numre som ofte var flere år gamle – mange tydelig preget av å ha tjent mang en leser. Ved flere utsalgskiosker ble dessuten numre som var gått ut på dato solgt til halv pris eller lavere – en ordning jeg fra tid til annen benyttet meg av selv. På nasjonalbiblioteket var det mulig å lese en rekke aviser, tidsskrifter og magasiner gratis.

Parallelt med at jeg forsøkte å kartlegge populære utgivelser, drev jeg også med kartlegging av publikasjoner som inneholdt relevant stoff. Disse undersøkelsene resulterte i at jeg for det første gikk vekk fra planen om å konsentrere studien til den syrisk presse, og heller operere i forhold til arabisk presse generelt. For det andre ble utvalgsenhetene avgrenset til *importerte ukeblader og månedlige magasiner*. I disse publikasjonene fant jeg relevant stoff om Vesten langt oftere enn, i for eksempel de tre største syriske dagsavisene og det populære syriske bladet Funūn (om arabisk film, musikk og kjendiser). Jeg hadde også fått et klart inntrykk av at importerte arabiske blader generelt var mer etterspurte enn det de syriske var. I en nylig foretatt undersøkelse av lesevaner i Yemen, fant Lyberg at *importerte* arabiske ukeblader og magasiner også der var langt mer populære enn nasjonale publikasjoner. Informantene i Lybergs undersøkelse ble blant annet bedt om å nevne hvilke yemenittiske magasiner de foretrakk, noe som fikk ham til å konkludere med at “the high percentage of unanswered responses to this particular question (59%) shows a very low interest in locally produced magazines”.³¹ På spørsmålet om hvilke importerte arabiske magasiner de foretrakk, ble resultatet som følger: Al-^cArabī (Kuwait, 24%), Al-Wasaṭ (London, 8%), Sayyidatī (Saudi Arabia, 8%), Al-Nahḍa (Libanon, 8%) og Zahrat al-Khalīj (UAE, Abu Dhabi, 5%), Al-Usra al-^caṣriyya (UAE, 3%), Al-Ḥawādith (Libanon, 3%), Nizwā (Oman, 3%) og andre (38%). Ifølge Lyberg er det mye som tyder på at nettopp

³¹ Ibid., 49.

importerte ukeblader og månedlige magasiner er langt mer populært enn noe annet lesestoff i Yemen.³² Ved å samle tekster fra et utvalg populære importerte ukeblader og månedlige magasiner i Syria, kunne jeg avgrense materialinnsamlingen til numre som kom ut på markedet mens jeg selv var der. Dette la jeg stor vekt på. Jeg visste at det å benytte nasjonalbiblioteket innebar frustrasjoner, på grunn av svært nøysomme prosedyrer i forbindelse med bestillingen av aviser eller magasiner som var eldre enn en måned på den ene side, og av kopier på den andre. Videre var utvalget av den type blader jeg hadde bestemt meg for å bruke minimalt ved biblioteket.

Alle typer kortere og lengre journalistiske tekster i importerte ukeblader og månedlige magasiner som meddelte noe om sosiale og kulturelle sider ved Vesten ble samlet inn; en enkelt setning eller et kort avsnitt var i første omgang tilstrekkelig for at en tekst ble tatt med. Dette arbeidet medførte svært store språklige utfordringer. Det å skulle skimlese var for meg en helt ny tilnærming til et arabiskspråklig tekstmateriale; det var tidkrevende å lese gjennom en enkelt tekst for å se om der var noe av relevans – noe det gjerne ikke var. Tekster illustrert med fotos av mennesker som for meg så vestlige ut, inneholdt ikke nødvendigvis noe om Vesten. Hvilke numre av de forskjellige publikasjoner jeg tok for meg, samt hvor grundig de ble gjennomgått, ble derfor mer eller mindre tilfeldig.

Etter hvert som innsamlingen skred frem, ble tekstene sortert og kategorisert etter lengde; minitekster (notiser og sladrespalter) og lengre tekster (reportasjer, artikler o.l.). Minitekstene meddelte nesten utelukkende vittigheter, merkverdigheter, sladder og spekulasjoner om vestlige kjendiser og celebriteter – slik som pop-, film- og sportsstjerner, kongelige, fotomodeller og mannequiner – akkompagnert av relativt store illustrerende fotos. De lengre tekstene var innholdsmessig langt mer variert, selv om en viktig del av disse også var rent kjendisstoff. Ettersom teksttilfanget ble mer og mer omfattende, bestemte jeg meg for å legge minitekster til side og avgrense det videre arbeidet til lengre tekster (artikler, reportasjer osv.). Det endelige teksttilfanget består av 98 tekster fra følgende 15 publikasjoner (antall tekster fra den enkelte publikasjon er satt i parentes bak tittelen):

³² Ibid.

<i>Tittel</i>	<i>Utgiverland</i>	<i>Frekvens</i>	<i>Kategori</i>	<i>Pris (1996/97)</i>
Alwān (8)	Libanon	ukentlig	kjendis/sladder	50 SL
Al- ^c Arabī (2)	Kuwait	månedlig	familie	30 SL
Fayrūz (6)	Libanon	månedlig	kvinne	50 SL
Al-Ḥasnā ^o (2)	Libanon	ukentlig	kvinne	60 SL
Al-Jīl (4)	Libanon*	månedlig	familie	40 SL
Marāyā al-madīna (7)	Libanon	månedlig	kvinne/familie	80 SL
Al-Maw ^c id (7)	Libanon	ukentlig	kjendis/sladder	40 SL
Nādīn (2)	Libanon	ukentlig	kvinne	40 SL
Al-Nahḍa (3)	Kuwait	ukentlig	kvinne	15 SL
Rūz al-Yūsuf (24)	Egypt	ukentlig	samf./sladder	35 SL
Sayyidatī (2)	Saudi Arabia*	ukentlig	kvinne/familie	80 SL
Al-Shabaka (4)	Libanon	ukentlig	kvinne	60 SL
Snūb (2)	Libanon	månedlig	kvinne	125 SL
Wafā ^o (2)	Libanon	månedlig	kvinne	80 SL
Zahrat al-Khalīj (23)	Abu Dhabi*	ukentlig	kvinne/familie	60 SL

Av de 15 publikasjonene er hele 10 libanesiske. Når det gjelder utvalgte tekster fra hver av publikasjonene, ser vi at to blader er klart overrepresentert, nemlig Rūz al-Yūsuf og Zahrat al-Khalīj. I alt representerer 44 tekster den libanesiske presse, 24 den egyptiske, 23 den emiratiske, 5 den kuwaitiske og 2 den saudiarabiske. Tre publikasjoner (merket med *) representerer den arabiske utflytterpresse: Al-Jīl trykkes på Kypros, mens Sayyidatī og Zahrat al-Khalīj trykkes i London. Sammen representerer de 98 tekstene et utvalg som reflekterer den populære arabiske presse.

Publikasjonene kan sidestilles med mange ukeblader og månedlige magasiner på det norske markedet. De fleste bladene i utvalget kan kategoriseres som kvinneblader (jf. Henne, KK), de andre som kvinne-/familieblader (jf. Hjemmet, Allers, Norsk Ukeblad), kjendis-/sladreblader (jf. Se & Hør, Her & Nå). To publikasjoner, Al-^cArabī og Al-Jīl, kan løselig sammenlignes med bladet Det Beste. En publikasjon, Rūz al-Yūsuf, skiller seg fra de andre ved å ha en mer tydelig politisk profil. I Syria ble bladene jeg benyttet gjerne omtalt som *majallāt nisā^oiyya* (kvinneblader), *majallāt ^cā^oiliyya* (familieblader), *majallāt fanniyya* (kjendis-/sladreblader) eller *majallāt ijtimā^ciyya wa-siyāsiyya* (samfunnskritiske og politiske blader). Rene manneblader (*majallāt rijāliyya*), slik som libanesiske Al-Fāris, syntes være en nokså uvanlig og lite omtalt kategori. Dette bladet var til salgs over alt, men ble ikke ansett av bladselgerne for å være i kategorien etterspurte og godt solgte blader. Det lignet imidlertid mye på de typiske kvinnebladene, men i stedet for annonser for f.eks. sminke, smykker og dameklær var

det her annonser for biler, herreur og herreklær; portrettintervjuer var oftere med menn. Når det gjelder hvem som faktisk leste de ulike publikasjonene fikk jeg ikke inntrykk av noe klart skille mellom mannlige og kvinnelige lesere. Enkelte kvinneblader (*majallāt nisā'iyya*), slik som for eksempel Al-Shabaka med mange store, fargerike og forføreriske bilder av kvinnelige kjendiser, så faktisk ut til å være ganske så populære blant en del unge mannlige butikkansatte. Flere kvinner kjente godt til og leste Rūz al-Yūsuf som av mange ble omtalt som "mannlig" lesestoff. En undersøkelse av syriske menn og kvinners lesevalg, vil kunne gi oss svar på hvilke typer publikasjoner som leses av ulike lesergrupper. Ifølge Saudi Research & Publishing Company utgjorde menn 38% og kvinner 62% av Sayyidatī (omtalt som "The first Women's Magazine in the Arab World") sin saudiarabiske leserskare året 1997.³³

Høyt utdannede syrere jeg kom i kontakt med uttrykte at de syntes oppgavens vinkling var spennende, men de reagerte ulikt på mitt valg av kildemateriale. Enkelte understreket sterkt at størstedelen av bladene jeg hadde benyttet meg av, var regelrett *søppel*, og mente at jeg heller burde ha valgt noe med kvalitet og som viste intellektuell høyde. Arbeidene til mang en stor arabisk forfatter og tenker som skrev om Vesten ble foreslått som alternativ til det tekstmaterialet jeg befattet meg med. Likevel, at publikasjonene var populære og at de ble lest, kunne mine syriske kritikere imidlertid bekrefte. Det er i den sammenheng fristende å vise til Gripsrud som understreker at mange populærkulturelle produkter faktisk er langt mer komplekse og tankevekkende enn mange akademikere har forstått, og at "akademiske tørrpinner har hatt vanskelig for å verdsette den hverdagslige glede og følelsesmessige bevegelse ellers som populærkulturelle produkter gir sitt publikum".³⁴

I og med at flere kiosker solgte "utgåtte" numre av blader, visste jeg at resteksemplarer ikke alltid ble returnert til Byrået for distribusjon av trykte saker – en offisiell instans som er ansvarlig for distribusjon av aviser og blader ut til landets ulike utsalgssteder samt håndtering av resteksemplarer. Det sa seg derfor selv at det heller ikke i 1996–97 ville finnes fullstendige salgsstatistikker, men eventuelle tall kunne likevel være av en viss interesse i forhold til det inntrykket jeg hadde fått av hva som var etterspurte og godt solgte publikasjoner i Syria. Mot slutten av oppholdet avla jeg derfor et besøk ved Distribusjonsbyrået der direktør Muṣʿab al-Jūndī bekreftet at den

³³ Saudi Research & Publishing Co., "Sayidaty", <<http://www.alkhaleejiahadv.com.sa/srpc/sayidaty/sayidatyinfo.html>> (06.11.2001).

type informasjon jeg ba om, ikke var tilgjengelig. Ifølge Al-Jündī, var følgende 17 blader blant de mest solgte: Al-Shabaka (Libanon), Al-Maw^cid (Libanon), Rüz al-Yūsuf (Egypt), Ṭabībuka (Libanon), Al-Jīl (Libanon), Zahrat al-Khalij (Abu Dhabi), Sayyidatī (Saudi Arabia), Al-Fayṣal (Saudi Arabia), Snūb (Libanon), Nādīn (Libanon), Wafā^o (Libanon), Marāyā al-madīna (Libanon), Al-Ḥasnā^o (Libanon), Ṣabāh al-khayr (Egypt), Niṣf al-dunyā (Egypt) og Hawā^o (Egypt). Elleve av disse er også representert i mitt eget materiale.

I alle publikasjonene som er benyttet i denne studien, finnes lister over gjeldende utsalgspriser i arabiske så vel som ikke-arabiske land (se Tabell 1 og Tabell 2). Det innsamlede tekstmaterialet kommer altså ikke bare fra blader som selges og leses i Syria; med ytterst få unntak ser publikasjonene ut til å rette seg mot og selge i hele den arabiske verden, samt i en rekke andre, deriblant flere vestlige, land.

Tabell 1:															
<i>Arabiske land</i>	Alwān	Al- ^c Arabī	Fayrūz	Al-Ḥasnā ^o	Al-Jīl	Marāyā al-madīna	Al-Maw ^c id	Nādīn	Al-Nahḍa	Rüz al-Yūsuf	Sayyidatī	Al-Shabaka	Snūb	Wafā ^o	Zahrat al-Khalij
Algeri	X	X	X	X	X	X	X				X		X	X	
Bahrain	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Egypt	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Emiratene	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Jordan	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X
Irak	X		X		X	X	X				X				
Libanon	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Libya	X	X	X	X	X		X	X	X		X				X
Kuwait	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Marokko	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Mauretania									X		X				
Oman	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Palestina										X					
Qatar	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Saudi Arabia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X
Sudan	X	X	X	X	X	X	X	X			X		X		X
Syria	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Tunisia	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Yemen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X

³⁴ Gripsrud, *Mediekultur, mediesamfunn*, 101.

Tabell 2:															
<i>Andre land</i>	Alwān	Al-°Arabī	Fayrūz	Al-Ḥasnā°	Al-Jil	Marāyā al-madina	Al-Maw°id	Nādin	Al-Nahḍa	Rūz al-Yūsuf	Sayyidatī	Al-Shabaka	Snūb	Wafā°	Zahrat al-Khalīj
Amerika/USA	X	X	X	X			X		X	X	X		X		X
Australia										X	X				
Canada		X		X						X	X				X
Danmark										X	X				
Filippinene											X				
Frankrike	X	X	X	X			X		X	X	X		X		
Hellas	X		X	X			X		X	X	X		X		X
Holland										X	X				
India											X				
Indonesia											X				
Italia		X	X	X		X			X	X	X				
Japan											X				
Djibouti											X				
Kypros	X		X	X			X		X	X	X	X	X		X
Malta		X	X								X				
Norge											X				X
Pakistan				X					X		X				
Romania											X				
Senegal											X				
Singapore											X				
Somalia											X				
Spania			X	X							X				
Storbritannia	X	X	X	X			X	X	X	X	X		X		X
Sveits			X							X	X				X
Sverige											X				
Thailand										X	X				
Tyskland	X	X		X						X	X				
Ungarn											X				
Østerrike		X								X	X				

1.3 Forestillinger og fremstillinger av den Andre

Betraktninger omkring “annethet”

Alteriteten – ideen om det Andre – er et grunnbegrep i den menneskelige tenkning. Det å forstå seg selv i forhold til den Andre, er videre et velkjent begrep i den teoretiske diskursen om identitetsdannelse. Et *relasjonelt identitetsbegrep*, sier sosialantropolog Christine Jacobsen, innebærer at identitet konstitueres i en “indre-ytre” dialektikk mellom selvidentifikasjon og tilskrivelse av identitet. Identitet defineres slikt sett i relasjon til hvordan vi selv og andre både *identifiserer oss med* og *differensierer oss fra* ulike etablerte kategorier.³⁵ Skillet mellom “vi” og “de andre” kan altså ses som en nødvendig dikotomi for enhver identifikasjonsprosess; *hvem* “de andre” er, varierer imidlertid til enhver tid med hvem “vi” er. Gustav Jahoda, professor emeritus i psykiatri og pionér innen flerkulturelt feltarbeid, sier at “Otherness is a matter of degree which in principle can range from Others just outside the immediate circle to the totally strange and alien”.³⁶ Said understreker på sin side at vilkårlighet alltid er et element i måten man skjelner mellom ting:

Det er fullt mulig å påstå at enkelte særpregede objekter skapes i fantasien og at disse objektene, som tilsynelatende objektivt eksisterer, bare tilhører en konstruert virkelighet. En gruppe mennesker som lever på bare noen få mål vil lage grenser mellom sitt land og det som ligger i umiddelbar nærhet, og landområdene lengre bort som de kaller “barbarenes land”. Med andre ord er denne universelle praksis med mentalt å skape seg et kjent sted som er “vårt” og et ukjent sted bortenfor “vårt” som er “deres”, en måte å skape geografiske betegnelser som *kan* være helt tilfeldige. Jeg bruker ordet “vilkårlig” her fordi den innbilte geografien av typen “vårt land – barbarisk land” ikke krever at barbarene anerkjenner dette skillet. Det er nok at “vi” skaper disse grensene i våre hoder; “de” blir dermed “dem” og både territoriet og mentaliteten deres blir beskrevet som annerledes enn “vår”. I en viss grad virker det som moderne og primitive samfunn får en følelse av identitet basert på hva de ikke er. [...] Imidlertid er måten noen føler seg ikke-fremmed på, basert på en svært vag ide om hva som finnes der ute, utenfor eget territorium. Alle mulige antagelser, assosiasjoner og innbilninger synes å befolke det ukjente området utenfor ens eget.³⁷

Etableringen av kategorier innebærer alltid et sett av kriterier for *inkludering* og *eksklusjon*; betoningen av *forskjeller* mellom oss selv og andre er således en viktig del av de identitetsskapende prosessene. Kollektive identitetsdanningsprosesser oppstår

³⁵ Christine M. Jacobsen, *Tilhørighetens mange former* (Oslo: Pax Forlag, 2002), 35–6.

³⁶ Gustav Jahoda, *Images of Savages: Ancient Roots of Modern Prejudice in Western Culture* (London, New York: Routledge, 1999), xiv.

³⁷ Said, *Orientalismen*, 67.

alltid i relasjon til andre grupper, og selv ørsmå forskjeller kan frembringe forskjellige geografisk bestemte tilhørigheter og kulturelt definerte grenser. I denne prosessen skapes det ofte generaliserte og forenklete oppfatninger både av “de andre” og “oss” som gruppe. Omtalt som “pictures in our heads” ble *stereotypi*-begrepet introdusert i samfunnsvitenskapene av den amerikanske journalisten Walter Lippmann, hvis hovedtese er at det oftest ligger helt andre kilder enn direkte erfaring til grunn for våre oppfatninger.

Each of us lives and works on a small part of the earth's surface, moves in a small circle, and of these acquaintances knows only a few intimately. Of any public event that has wide effects, we see at best only a phase and an aspect. This is as true of the eminent insiders who draft treaties, make laws, and issue orders, as it is of those who have treaties framed for them, laws promulgated to them, orders given at them. Inevitably our opinions cover a bigger space, a longer reach of time, a greater number of things, than we can directly observe. They have, therefore, to be pieced together out of what others have reported and what we can imagine.³⁸

For the most part we do not first see, and then define, we define first and then we see. In the great blooming, buzzing confusion of the outer world we pick out what our culture has already defined for us, and we tend to perceive that which we have picked out in the form stereotyped for us by our culture.³⁹

We are told about the world before we see it. We imagine most things before we experience them. And those preconceptions, unless education has made us acutely aware, govern deeply the whole process of perception. They mark out certain objects as familiar or strange, emphasizing the difference, so that the slightly familiar is seen as very familiar, and the somewhat strange as sharply alien. They are aroused by small signs, which may vary from a true index to a vague analogy. Aroused, they flood fresh vision with older images, and project into the world what has been resurrected in memory.⁴⁰

A pattern of stereotypes is no neutral. It is not merely a way of substituting order for the great blooming, buzzing confusion of reality. It is not merely a short cut. It is all these things and something more. It is the guarantee of our self-respect; it is the projection upon the world of our own rights. The stereotypes are, therefore, highly charged with the feelings that are attached to them. They are the fortress of our tradition, and behind its defenses we can continue to feel ourselves safe in the position we occupy.⁴¹

Stereotypier – formål og konsekvenser

Stereotypier har alltid potensielle sosiale konsekvenser, men i likhet med andre kategoriseringer, kan de være til nytte så vel som til skade – alt etter hvordan de blir brukt. Øyvind Dahl peker på at de kan være til nytte når de brukes bevisst, er

³⁸ Walter Lippmann, *Public Opinion* (New York: Penguin Books, 1922), 59.

³⁹ *Ibid.*, 61

⁴⁰ *Ibid.*, 67.

⁴¹ *Ibid.*, 71–2.

deskriptive og ikke evaluerende, inneholder en kjerne av sannhet om gruppen som beskrives, representerer en første beste gjetting om en sosial gruppe, korrigeres fortløpende ved nye observasjoner og erfaringer med den aktuelle gruppen. På tilsvarende måte ser han at de kan være til skade når de anvendes ubevisst, brukes normativt, er villedende, brukes uten å ta hensyn til individuelle forskjeller, blir “tilstivnede” og ikke åpne for endring selv etter ervervelse av ny kunnskap.⁴²

Forestillinger om en selv så vel som den Andre er kulturelle konstruksjoner, likevel er forestillingene virkelige i sine sosiale konsekvenser. Kollektive forestillinger om de andre må ses i tilknytning til de større kulturelle sammenhengene disse inngår i. Oppbyggingen av en kollektiv identifikasjon gjennom konstruksjonen av andrebilder er dessuten en strategi som har vist seg å være høyst *virkningsfull*, sier Line Alice Ytrehus. Blant annet kan andrebilder fungere som en selvpresentasjon, gjennom beskrivelsene av hvordan vi *ikke* er, og som en mobilisering mot et ytre fiendebilde.⁴³ Innen sitt felt, var den amerikanske antropologen Ruth Benedict en av de første til å hevde at distinksjoner mellom “oss” og “de andre” forsterker det moralske samholdet innad i en gruppe.⁴⁴

Positiv–negativ er en vanlig dikotomi å sette fremstillinger, forestillinger eller stereotyper om de andre inn i, sier Solveig Moldrheim, og peker på at andrebilder som oftest, men ikke alltid, er negative i innhold og/eller funksjon. Hun viser at stereotyper også kan være positive, men ekskluderende, eller for den saks skyld positive og inkluderende. En positiv (inkluderende) fremstilling kan skape beundring, gjenkjennelse eller forståelse, sier hun, og understreker at det ved gjenkjennelse gjerne bygges opp fellesskapsfølelser som fører til at dikotomien “vi–de andre” blir svakere. En utstøtende fremstilling vil man, ifølge Moldrheim, finne når senderen av budskapet har et behov for å ta klar avstand fra det som fortelles.⁴⁵ En negativ fremstilling kan skape avsky, redsel, aggresjon og behov for å markere avstand, og dikotomien “vi–de andre” blir sterkere.

Andrebilder konstrueres gjerne som en *negasjon* av et idealisert selvilde. I diskusjonen om fremmedfryktens psykodynamikk, tar Julia Kristeva i boken *Strangers*

⁴² Øyvind Dahl, *Møter mellom mennesker: Interkulturell kommunikasjon* (Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 2001), 26–7.

⁴³ Line Alice Ytrehus, “Innledning”, i *Forestillinger om “den andre” – Images of Otherness*, redigert av Line A. Ytrehus (Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2001), 19.

⁴⁴ Se Ruth Benedict, *Kulturmønstre* [1934], oversatt av Daisy Schjelderup (Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 1934).

⁴⁵ Solveig Moldrheim, “Framstillinger av “de andre”: Stereotyper i kategorier”, i *Forestillinger om den andre – Images of Otherness*, redigert av Line A. Ytrehus (Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2001).

to *Ourselves* utgangspunkt i det psykoanalytiske begrepet om 'projisering' når hun hevder at den Andre blir til når

the archaic, narcissistic self, not yet demarcated by the outside world, projects out of itself what it experiences as dangerous or unpleasant in itself, making of it an alien double, uncanny and demoniacal. In this instance the strange appears as a defense. Put up by a distraught self it protects itself by substituting for the image of a benevolent double that used to be enough to shelter it the image of a malevolent double into which it expels the share of destruction it cannot contain.⁴⁶

Også fredsforsker Johan Galtung definerer projisering som et "psykologisk syndrom som undertrykker og forneker Selvets negative egenskaper (som for eksempel overdreven vold i tanke ord og gjerninger), og knytter dem til den Andre".⁴⁷ Med analogiens hjelp kan man her formulere en *kulturell projisering*. Andrea Lueg ser at ting som anses som uønsket når en kultur setter sammen et idealbilde av seg selv, projiseres over på den Andre, "a site for projection, a place to which we can banish the negative aspects of our own culture".⁴⁸ Fortellinger om og fremstillinger av andre samfunn og kulturer kan således forstås som uløselig knyttet til fremstilleren, og gjør at de mer enn noe forteller oss noe om det samfunnet hvor de oppstår. Diskurser om den Andre kan med andre ord tolkes som en form for *autodiskusjon*, illustrert nedenfor av Bryan Turner som ser vestlige fremstillinger av Orienten som *selvportretter* heller enn portretter:

The debate about Oriental despotism took place in the context of uncertainty about enlightened despotism and monarchy in Europe. The orientalist discourse on the absence of the civil society in Islam was a reflection of basic political anxieties about the state of political freedom in the West. In this sense, the problem of orientalism was not the Orient but the Occident. These problems and anxieties were consequently transferred onto the Orient, which became *not the representation of the East*, but a *caricature of the West*. Oriental despotism was simply Western monarchy writ large. The crises and contradictions of contemporary orientalism are, therefore, to be seen as part of a continuing crisis of Western society transferred to a global context.⁴⁹

⁴⁶ Julia Kristeva, *Strangers to Ourselves* [1988], oversatt fra fransk av Leon S. Roudiez (New York: Harvester Wheatsheaf, 1991), 183–4.

⁴⁷ Johan Galtung, "USA, Vesten og "Resten" etter 11. september og 7. oktober 2001", i *Krigens retorikk: Medier, myter og konflikter etter 11. september*, redigert av Elisabeth Eide og Rune Ottosen (Oslo: Cappelen Forlag, 2002), 24.

⁴⁸ Andrea Lueg, "The Perception of Islam in Western Debate", i *The Next Threat: Western Perception of Islam*, redigert av Jochen Hippler and Andrea Lueg (London: Pluto Press, 1995), 25.

⁴⁹ Bryan S. Turner, *Orientalism, Postmodernism and Globalism* (London: Routledge, 1994), 34.

Den Andre forstås i denne sammenheng som et verktøy anvendt i et forsøk på å skape oversikt og mening i egne rekker.

Østen i Vesten & Vesten i Østen

Slik Said ser det i *Orientalismen*, er Orienten i orientalismens utgave ikke annet enn en forestilling og en fremstilling i Oksidentens tankegang og kultur. Gjennom problematiseringen av det bakenforliggende politiske innholdet i vestlige – hovedsakelig franske og britiske – skjønnlitterære og akademiske tekster fra 1800- og 1900-tallet, banet Said vei for en helt ny tankemåte: vestlig kunnskap om Orienten ble fuget inn i en maktanalyse sterkt influert av den franske filosofen Michel Foucault sine arbeider *Vitenskapens arkeologi* (1972) og *Overvåkning og straff* (1977). Følgelig står termen *diskurs* sentralt i Saids orientalismekritikk og -teori. Den orientalistiske diskurs ble ifølge Said utformet i en slags symbiose med Vestens vilje til å dominere og kontrollere Orienten politisk, militært og økonomisk. Den forestillingen som det moderne Europa i sin tid skapte av Orienten bidrar slikt sett mer til reelle og lærerike avsløringer av europeisk politikk generelt, og ekspansjons- og stormaktsprosjekter spesielt, enn til å avdekke sin angivelige gjenstand.⁵⁰ Said viser til dialektikken gjennom hvilken man i den vestlige verden skapte en forståelse av seg selv gjennom å referere til noe annet. Hans påstand er at Orienten gjennom kontrasteffekt ble konstruert som en motpol, det *absolutt forskjellige* fra Vesten, og at “europeisk kultur ble styrket og fikk en sterkere identitet ved å vise seg selv som en motpol til Orienten”.⁵¹ Som geografiske, kulturelle og historiske enheter, hevder Said, er slike steder, regioner og geografiske områder som Orienten og Oksidenten skapt av mennesker og derfor ikke ubevegelige naturbegrep: “Det er ikke slik at den [Orienten] bare *er der*, på samme måte som heller ikke Oksidenten bare *er der*”.⁵² Said ser Orienten og Oksidenten som begreper med en historie og en tradisjon bestående av tankegods, forestillinger og et ordforråd som gjør dem virkelige og nærværende, og at de to enhetene understøtter, og til en viss grad gjenspeiler, hverandre.

I sin kritiske analyse retter Said søkelyset mot selve *innholdet* i den vestlige forestillingen om Orienten. Hans påstand er at Orientalismen gjorde ikke-vestlige samfunn og kulturer til et negativt speilbilde av Vesten – at det orientalistiske bildet av

⁵⁰ Said, *Orientalismen*, 16.

⁵¹ *Ibid.*, 13.

⁵² *Ibid.*, 15.

Orientalen først og fremst tjener som et speil i hvilket Vesten kan betrakte sin overlegenhet: “orientalismens essens er det rotfestede skille mellom vestlig overlegenhet og orientalsk underlegenhet”.⁵³ Dette bringer oss mot et kjernepunkt i Saids orientalismeteorier:

Orientalismens fremstillinger i europeisk kultur utgjør det vi kan kalle en diskursiv ensartethet [...]. Hele poenget mitt når det gjelder dette systemet er ikke at det er en fordreining av en eller annen orientalsk vesenlighet – det tror jeg ikke et øyeblikk – men at det oppfører seg slik fremstillinger vanligvis gjør, i en bestemt hensikt, i overensstemmelse med en tendens, i en spesiell historisk, intellektuell eller endog økonomisk ramme. Med andre ord ligger *det en hensikt bak fremstillinger, de er for det meste virkningsfulle og de utfører en eller flere oppgaver*.⁵⁴

I den vestlige verden representerer den arabiske og muslimske Orientalen et av de mest inngrodde og oftest tilbakevendende bilder av den Andre; Annerledesstedet der den Andre holder til; Annethetens inkarnasjon. Men, påpeker blant annet den syriske filosofen Sadik al-Azm, orientalismens dikotomisering av verden har også etterlatt et dypt spor i Orientens moderne og nåtidige bevissthet om seg selv – som annerledes, som noe Annet enn Vesten.⁵⁵ Som en kommentar til Eric Wolfs⁵⁶ argument om at kategorier som Orient og Oksident fordrer falske virkelighetsmodeller, bemerker Laura Nader at det i dag er en kjensgjerning at “the indigenous peoples of the East and the West use these two categories as folk categories, which describe “the other”.⁵⁷ Hun understreker at Saids argument om at Orientalen eksisterer for Vesten som den Andre, må utvides og inkludere det at Vesten like fullt og i høyeste grad eksisterer som den Andre for Orientalen:⁵⁸ “The other is not mute, in either direction”.⁵⁹

Omvendt orientalisme

I kjølvannet av Saids orientalismekritikk har det vokst frem en motreaksjon på orientalismen. “Over the last decade the passionate reaction among African and Asian

⁵³ Ibid., 54.

⁵⁴ Ibid., 297–8. (Min utheving)

⁵⁵ Sadik al-Azm, *Mot hevdvunne sannheter*, redigert av Gunvor Mejdell; oversatt til norsk av Jan Tore Knutsen, Ina Tin og Oliver Møystad (Oslo: Cappelen Forlag, 1995).

⁵⁶ Eric Wolf, *Europe and the People Without History* (Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 1982), 6–7.

⁵⁷ Laura Nader, “Orientalism, Occidentalism, and the Control of Women”, *Cultural Dynamics* 2, 3 (1989): 349.

⁵⁸ Ibid.: 324.

⁵⁹ Ibid.: 326.

scholars against orientalism has created a kind of ‘occidentalism’ among them”,⁶⁰ bemerker Turner. Den syriske filosofen Sadik al-Azm går på sin side til det skritt å påstå at “orientalernes” anvendelse av orientalismens lett tilgjengelige strukturer, stilarter og orientalismens ontologiske tendenser på seg selv og på andre faktisk finner sted i stort omfang. Den *omvendte orientalismen*, som han kaller denne utgaven av orientalismen, er ikke mindre reaksjonær, mystifiserende, ahistorisk og anti-humanistisk enn den opprinnelige orientalismen: “En avgjørende anskuelse og forsyndelse i all orientalisme, er betoningen av den vesensbestemte oppdelingen av verden i to halvdel: en Orient og en Oksident som i følge sin natur atskiller seg i vesen fra hverandre”.⁶¹ Videre viser Al-Azm til at det i enkelte radikale muslimske miljøer har vokst frem en negativ diskurs om Vesten som er vel så snever og unyansert som den “gamle” orientalismen. I følge Al-Azm karakteriseres den islamistiske diskurs om Vesten av en dikotomisk inndeling og polarisering med Vesten som den negative pol og islam som den positive. Vesten framstilles i disse miljøene som et paradys for syndere, avgudsdyrkere, vindrikkere og materialister; den islamske verdens negative motpol – inkarnasjonen av det Onde. Slik han ser det, er det eneste nye element i omvendt orientalisme at orientalismen er snudd på hodet, at

analysene, trossetningene og ideene som islamistene produserer for å forsvare sin sentrale tese, kopierer simpelthen hele den miskreditterte klassiske orientalistiske doktrinen om forskjellen mellom Øst og Vest, islam og Europa. Med sine direkte og indirekte verdidommer kopierer islamistene orientalistene, både på det ontologiske og på det erkjennelsesteoretiske nivå, kun snudd rundt til fordel for islam og Østen.⁶²

Bildet av Vesten har lenge spilt en svært viktig rolle i Orientens politiske og kulturelle liv, understreker Mohammad Fazlhashemi: Vesten har vært den Andre – det *forbilde* eller *skrekkeeksempel* – man har tydd til for å rettferdiggjøre en viss politisk eller kulturell føring på hjemmebane, og bildet av Vesten har følgelig blitt gitt *ulikt* innhold alt etter hva man har ønsket å oppnå.⁶³ På sin side viser Nader, som vektlegger at vi har å gjøre med en tosidig prosess, at fremstilling av den Andre benyttes som ‘politisk’ virkemiddel *både* i Orienten og Oksidenten. Hun peker blant annet på at det råder en oppfatningen blant kvinner i Vesten om at deres egen situasjon er langt mer

⁶⁰ Turner, *Orientalism, Postmodernism*, 12.

⁶¹ Al-Azm, *Mot hevdvunne sannheter*, 18.

⁶² *Ibid.*, 27.

fordelaktig enn det den er for kvinner i den arabiske og muslimske verden, men legger ettertrykkelig til: like fullt er mange arabiske og muslimske kvinner overbevist om at *de* har det langt bedre enn sine antatt ulykksalige vestlige søstre.⁶⁴ Enkelte talsmenn i arabiske og muslimske samfunn konstruerer og presenterer bilder som portretterer Vestens kvinner som devaluerte sexobjekter utnyttet i den blomstrende pornoindustrien og til enhver tid omgitt av trusler om overgrep, voldtekt, incest og mishandling. Disse bildene kontrasteres med idealiserte bilder av islamske samfunn hvor kvinner verdsettes og tas godt vare på, sier Nader. Slike essensialiserte⁶⁵ motsetningspar fungerer slik hun ser det som et middel for å befeste og legitimere patriarkalske kjønnsrelasjoner i Midtøsten. Videre hevder hun at det finnes en lignende omvendt prosess i Vesten. Der konstrueres og presenteres bilder av den muslimske kvinnen som tilslørt og undertrykt, som offer for tvangsekteskap, flerkoneri og omskjæring. Disse fremstillingene kontrasteres av stiliserte bilder (oksidentalismer) av vestlige samfunn som ypperste eksempel på en verden der kvinner er uavhengige, moderne og heldige, og fungerer på sin side like fullt som et middel for å befeste og legitimere patriarkalske kjønnsrelasjoner i Vesten.⁶⁶ Påstanden er at kritikk av og sammenligning med andre samfunn kan være et kontrollinstrument når det betyr *stillingsoverlegenhet*: “Misleading cultural comparisons support contentions of positional superiority which divert attention from the processes which are controlling women in both worlds”.⁶⁷ Hun ser at kunnskap om Vesten i øst og kunnskap om Østen i vest har sterk innvirkning på kvinners stilling i begge verdener, og at negative fremstillinger av kvinners situasjon i andre samfunn og kulturer mer enn noe annet har vist seg å tjene til å kontrollere kvinner i eget samfunn:

Female subordination increasingly comes to be rationalized or maintained in terms of the “other”. By taking a position of superiority vis-à-vis the “other”, both East and West can rationalize the position of their women and manage

⁶³ Mohammad Fazlhashemi, “Västvärldens roll i skapandet av Orientens bild av Väst”, *Häftan för kritiska studier* 3, 29 (1996).

⁶⁴ *Kjønn* er ifølge Jacobsen et sentralt aspekt ved diskurser om “vi” og “de andre” og inngår gjerne som et argument om rang mellom ulike grupper (*Tilhørighetens mange former*, 40).

⁶⁵ ‘Essensialisering’ betyr ifølge Marianne Gullestad at “en gruppe mennesker – for eksempel ‘nordmenn’ eller ‘svarte’ – tillegges mer eller mindre evigvarende kulturelle verdier og moralske egenskaper” (*Det norske sett med nye øyne*, 16).

⁶⁶ Nader, “Orientalism, Occidentalism”, 333.

⁶⁷ *Ibid.*, 328

their relation to the “other”, at least as long as they can keep the fiction of the other in place.⁶⁸

Forestillinger og fremstillinger av stillingsoverlegenhet vis à vis den Andre gjør seg ifølge Nader også gjeldende på andre områder enn det som har å gjøre med kvinnespørsmål: “Such assertions and counter assertions are important parts of the Eastern and Western discourses”.⁶⁹ Ved å sammenstille essensialiserte bilder både av Vesten og Midtøsten, viser Nader her at bildene ikke bare frembringer og definerer gitte forskjeller *mellom* samfunn, men at de også kan brukes til å rettferdiggjøre og opprettholde en bestemt fordeling av makt og privilegier *innad i* et samfunn ved å vise *hvor ille det er andre steder*.

I Vesten representerer den arabiske og muslimske verden om ikke alltid, så i hvert fall svært ofte, *negativitet*. Hovedvekten av informasjon som for eksempel vestlige nyhetsmedier meddeler om den arabiske og muslimske Orienten omfatter tvang og undertrykkelse, religiøs fanatisme, terrorisme, krig og andre grusomheter. Dette er ifølge den svenske etnologen Magnus Berg elementer som også gjør seg gjeldende i vestlige populærkulturelle fremstillinger av Orienten.⁷⁰ Som Tambs-Lyche har påpekt, farges vårt syn på en gruppe mennesker i sterk grad av det bildet vi har av det området de kommer fra. Et bilde av en voldelig og fundamentalistisk arabisk og muslimsk Orient, vil med andre ord farge bildet av menneskene som bor eller kommer fra den arabiske og muslimske verden.

Ifølge Bichara Khader, direktør ved Centre d’Etudes et de Recherches sur le Monde Arabe Contemporain (CERMAC) i Paris, virker den rådende vestlige forestillingen om Orienten som en fanatismen og aggresjonens vugge inn på hvordan arabere og muslimer generelt oppfattes og blir møtt i Vesten. Hans påstand er at det overordnede voldelige bildet av Orienten blinder, at folk i Vesten ser arabere og muslimer som representanter for den forestillingen de har om Orienten. Det faktum at de fleste arabere og muslimer – som størstedelen av jordens befolkning – ønsker å leve i fred og harmoni, trenger ikke gjennom det stiliserte vestlige bildet av den farlige Orienten, beklager Khader:

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Ibid., 323

⁷⁰ Magnus Berg, *Hudud: En essä om populärorientalismens bruksvärde och värdsbild* (Stockholm: Carlssons Bokförlag, 1998).

Que l'intégrisme musulman représente un courant "minoritaire" et combattu en terre d'Islam, que le "terrorisme" ne soit pas une "spécialité islamique", que l'immense majorité des Musulmans ne cherchent qu'à vivre en paix comme tous les peuples du monde, que l'immense majorité des immigrés ne cherchent qu'à vivre en harmonie avec les sociétés d'accueil, *tout cela ne semble pas apaiser les peurs*. Dans l'imagerie populaire occidentale, *l'Orient devient désormais synonyme de violence*.⁷¹

Khader peker i den sammenheng samtidig på at enkelte representanter for den arabiske og muslimske verden selv sørger for å gi næring til og å opprettholde negativt ladede forestillinger om Orienten. Han ser blant annet at de skremmende bildene av muslimer og den muslimske verden som råder i Vesten "sont en partie alimentées par le totalitarisme des 'utopies islamistes' des groupuscules intégristes qui, à leur tour, satanisent l'Occident 'athée, matérialiste et éternellement impérialiste'".⁷² I det motsatte tilfellet ser Fazlhashemi blant annet at forringelsen av det positive synet på Vesten som ble formidlet av iranske intellektuelle på 1800 tallet, kom som en følge av Vestens politiske agerende som fremprovoserte de reaksjoner som la grunnen for utviklingen og dannelsen av det negative bildet av Vesten som har vært dominerende de senere tiårene.⁷³ Den Andre blir med andre ord ikke fargelagt i et sosialt og kulturelt vakuum.

Det er en klar tendens til at andrebilder er negative heller enn positive. Kultur er likevel mer enn noe annet *en prosess*, og inneholder dessuten alltid *spenninger*, *motsetninger* og *ambivalenser*. Kultur forandres over tid, og med kulturelle forandringer vil man også se forandringer i fremstillingene av andre samfunn og kulturer. Dette ser man i Vestens bilde av Orienten, påpeker Berg, som understreker at Orienten ikke nødvendigvis representerer et *helvete*: Orienten viser seg også å ta gestalt som en *utopi* anvendt i en *autokritikk*. Berg antyder blant annet at vestlige kvinner i sin tid anvendte Orienten i sin kamp for økt frihet, at forestillinger om kvinnelig orientalsk kroppslighet var ett av de verktøy vestlige kvinner tok i bruk for "å bryte seg ut av korsettene":

Dansen och förestälningar om kvinnelig orientalisk kroppslighet utgjorde under tidligt 1900-tal en viktig beståndsdel av ett kvinneligt, europeisk ianspråktagande av Orienten. Här kunne unge europeiska kvinnor använda orientaliska element för at utmana ett borgerligt förnekande av kvinnelig sinnlighet och kroppslighet, och undrestödet til denna utmaning från vita duken,

⁷¹ Bichara Khader, "L'imaginaire collectif occidental sur l'Orient", foredragsmanuskript til det internasjonale seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios* (Madrid, 22.-24.09.1993), 20.

⁷² *Ibid.*, 23.

⁷³ Fazlhashemi, "Västvärldens roll".

kabare- og dansscenen var stort og bars fram av europeiska og amerikanska danserskor.⁷⁴

På bakgrunn av en analyse av et utvalg *populærorientalistiske* filmer og skjønnlitterære romanene, trekker Berg frem to positive bilder av Orienten som på hver sin måte viser dette som et sted man kan leve det *naturlige* liv. Disse bildene ser han satt opp imot to ulike, negative bilder av Vesten:

I ena fallet ett Väst som är förlamat av sin egen fixering vid konvensans och driftskontroll, i det andra ett Väst där drifterna tillåts härja fritt och där ingen tar konvensansen på allvar. Också den goda Orienten speglar en ambivalens i värderingen av Västerlandet. Det är också på den punkten som den onda og den goda Orienten sitter ihop: de fungerer båda som ett mystisk rum, i vilket ambivalensen i den moderna, västerländska kvinnoidentiteten kan bearbetas. När Orienten används för att normalisera og stabilisera livet i Väst [...] erbjuder det senare kvinnen friheten og rätten att överskrida traditionella mönster og roller, men utstänger henne samtidigt från den trygghet som dessa innehåller. När Orienten används som en utopisk position för kritik av livet i Väst [...] tvingar det å ena sidan kvinnor i en friställning, som ingenting annat innebär än desorientering og nedbrytning av all social og kulturell stabilitet. Å andra sidan frammanas bilden av viktorsansk konventionalism og ritualisering som ett argument för ökad friställning. I båda fallen framställs en vinst- og förlustkalkyl för den kulturella friställningen i det senmoderna Västerlandet.⁷⁵

Berg viser med dette at positive så vel som negative Andrebilder eksisterer i Vesten og at de i begge tilfeller har en funksjon i miljøet de springer ut fra og hvor de sirkulerer: “Det främmande har ett kulturelt bruksvärde i den egna kulturen; det kommer til använding i det kända”.⁷⁶

Vesten som utfordring

Spørsmål om hvordan man skal forholde seg til Vesten har i mer enn et århundre vært en grunnleggende problematikk i den arabiske verdens politiske og kulturelle debatt. Arabiske samfunn har i hele sin moderne historie vært stilt overfor Vesten som en utfordring – dels som etterlengtet modell for fremskritt og opplysning, dels som en trussel. Den norske arabisten Gunvor Mejdell påpeker at spørsmål om egen kulturell identitet og egne sosiale forhold i krysningen mellom tradisjon og modernitet gjerne har hatt Vesten som underliggende referanse og utviklet seg i respons til den vestlige

⁷⁴ Berg, *Hudud*, 43.

⁷⁵ *Ibid.*, 99–100.

⁷⁶ *Ibid.*, 20.

utfordringen – iblant positivt søkende, andre ganger defensivt avvisende.⁷⁷ Sammenligning av moderne skjønnlitterære bidrag fra ulike perioder i hvilke arabere har nedtegnet sine inntrykk av Europa og europeere, illustrerer ifølge Roger Allen “the changing nature of the relationship between the cultures”.⁷⁸ Skjønnlitteraturen gjenspeiler en sterk ambivalens i forhold til vestlig kultur og livsstil ulike forfattere imellom, samt større tendensiøse skiftninger som må ses i sammenheng med konkrete skiftende historiske og kulturelle forhold. I den sammenheng er det spesielt én type skjønnlitterære bidrag vestlige arabister har befattet seg med, nemlig romaner og noveller som er skrevet *på bakgrunn av* så vel som *om* møtet med vestlig kultur og samfunn. Ifølge Mejdell gjenspeiler disse arbeidene forfatterenes refleksjoner om det nye samfunnet og den nye kulturen så vel som om *eget* samfunn og *egen* kultur, og hun påpeker at visse stereotypier går igjen i karakteriseringen av den egne og den Andre kulturen:

<i>Oriente</i>	<i>Veste</i>
tradisjon.....	modernisme
religiøs tro.....	vitenskap og sekularisme
gruppetilknytning.....	individualisme

Når budskapet fordrer en nødvendig tilnærming til vestlige prinsipper, ser Mejdell at følgende motsetningspar gjerne settes opp:

<i>Oriente</i>	<i>Veste</i>
uvitenhet.....	opplysning
passivitet.....	aktivitet
underkastelse/despoti.....	frihetstrang/demokrati

mens motsetningene

<i>Oriente</i>	<i>Veste</i>
åndelighet.....	materialisme
idealisme.....	kynisme
uskyld.....	dekadens
passivitet.....	aggressivitet
felleskap/samhørighet.....	ensomhet
medmenneskelighet.....	egoisme

⁷⁷ Gunvor Mejdell, “Skjønnlitteratur som kilde til forståelse av kulturmøte og kulturkonflikt”, *NOA norsk som andrespråk* 10 (1989).

⁷⁸ Allen, *The Arabic Novel*, 47.

ifølge henne er typiske eksempler på hva man finner i litteratur der tendensen er defensivt *avvisende* eller nasjonalistisk *selvhevdende*.⁷⁹ Både Orienten og Oksidenten har ifølge Mohammad R. Ghanooparvar blitt utsatt for en litterær eksotisme og blitt fremstilt som uvirkelige sagaland. Han viser til at orientalske reiseskildringer ofte har vært en konstruksjon av Vesten der fakta og fiksjon sammenblandes slik at det har vært like umulig for den orientalske leser å skille mellom “sant” og “falskt” som det har vært for vestlige lesere å forholde seg kritisk til orientalismens skildringer av Orienten. Bildet av Vesten, påpeker han, har blitt farget av forfatterenes *intensjoner*.⁸⁰

Sammendrag

Fremstillinger av *andre* samfunn og kulturer har en viktig rolle i de forestillinger som skapes om *eget* samfunn og egen kultur, om hvordan man selv har det og ikke minst ønsker å ha det. Det Andre fungerer som det ens eget kontrasteres mot; det Andre setter det egne i perspektiv. Orienten og Oksidenten representerer slikt sett den Andre for hverandre. De respektive befolkningene – “orientalere” og “oksidentalere” – ser seg selv gjennom andrebilder. Den arabiske og den vestlige verden karakteriseres begge av at de konstruerer bilder av hverandre og konstruerer slik skiller mellom “oss” og “de andre”. Denne formen for konstruksjon av kontraster fungerer som identitetsskapende praksis for begge parter.

⁷⁹ Mejdell, “Skjønnlitteratur som kilde”, 3–4.

⁸⁰ Mohammad R. Ghanooparvar, *In a Persian Mirror: Images of the West and Westerners in Iranian Fiction* (Austin: University of Texas Press, 1993), 36.

2 Vesten i populære arabiske blader

2.1 Om tekstene

Tekstsamlingen er sammensatt. Materialet inneholder alt fra personportretter og intervjuer, reisebrev, historier “fra virkeligheten”, reportasjer, temaartikler, kommentarer og anmeldelser av filmer og bøker, spøk og alvor. Med andre ord har innholdet likhetstrekk med det vi også finner i gjengse ukeblader og månedlige magasiner på det norske markedet, slik som for eksempel KK, Henne, Elle, Se & Hør, Her og Nå, Hjemmet, Norsk Ukeblad, Allers mfl. Om man ser de arabiske tekstene i forhold til tekster i de ovennevnte norske publikasjonene, er *likhetene* langt mer fremtredende enn forskjellene. Slik jeg ser det, er det verken språkbruk, stil eller innhold, men selve språket som utgjør den mest åpenbare forskjellen.

Alle tekstene fra Rūz al-Yūsuf, Al-Shabaka, Sayyidatī, Snūb, Al-Jīl og Al-[°]Arabī har forfatterreferanser, noe ingen av tekstene fra Al-Maw[°]id, Al-Ḥasnā[°] eller Wafā[°] har. Fra de resterende bladene, Alwān, Fayrūz, Marāyā al-madīna, Nādīn, Al-Nahḍa og Zahrat al-Khalīj, er det noen tekster med og andre uten referanser. Enkelte steder opplyses det om at det er en oversettelse, men ofte finnes ingen referanse, noe som gjør det vanskelig å si sikkert om det er en originaltekst eller en oversettelse vi har med å gjøre. Den arabiske termen *tarjama* kan bety en oversettelse fra ett språk til et annet, men rommer også andre betydninger som kan anvendes her: tolkning, forklaring eller klargjøring av en sak eller et tema.⁸¹ Om lag en tredel av tekstene er helt uten referanser, men flere av disse bærer allikevel preg av å være oversettelser eller bearbeidelser av artikler fra vestlige blader, noe Samara påpeker er et vanlig fenomen for publikasjoner hun omtaler som ledende arabiske kommersielle kulørte blader (“glossy magazines”). Hun understreker blant annet at flere store arabiske publikasjonshus “have taken the step of purchasing translation rights from major European women’s magazines such as Marie Claire, Elle, Mari France and so on, enabling the regular use of all the photos and articles appearing in these foreign magazines”.⁸² Noen av de bladene Samara her omtaler er også representert i mitt

⁸¹ Wehr, *A Dictionary of Modern Written Arabic*, 93.

⁸² Samara, “Pretty Fashion Dolls”: 49.

materiale, henholdsvis Al-Ḥasnā², Sayyidatī, Al-Shabaka, Snūb og Fayrūz. Samara bemerker dessuten at redaksjonelt stoff som kjøpes fra vestlige blader alltid “tilpasses” det arabiske markedet. Det er med andre ord ikke snakk om direkte tekstlig oversettelse eller blind bruk av tilhørende illustrasjoner/fotos. Deler av tekstene som er brukt i denne studien handler altså ikke bare om Vesten, men er etter alt å dømme bearbejdelser av redaksjonelt stoff fra vestlige blader.

Vestlige kjendiser

Kjendisstoff utgjør en betydelig del av materialet – i mer enn halvparten av tekstene er det vestlige kjendiser det først og fremst handler om, og de refereres til i langt flere. De fleste portretter og portrettintervjuer er forbeholdt mannequiner, filmstjerner, kongelige, popidoler og noen få politikere. Kvinnelige celebriteter er representert i langt større grad enn mannlige. Vi finner portretter eller portrettintervjuer der vi kan lese om banaliteter fra livet til modeller eller filmstjerners liv, slik som “Cindy Crawford – en helt ordinær og enkel kvinne”,⁸³ “Judy Foster – stjerne fra et fjernt himmelstrøk”,⁸⁴ “Diana tar lyskasterne med storm”,⁸⁵ “Humøret hennes forandres alt etter hårfargen”⁸⁶ eller “Lauren Hutton”.⁸⁷ Det er likevel for det meste oppsiktsvekkende ting og skandaler vi hører om fra den vestlige kjendisverdenen, slik som i “Blondinen og den hvite faren”,⁸⁸ “En venninne stjal min ektemann”,⁸⁹ “Sharon Stone – en manneslucker”,⁹⁰ “Andie MacDawell: Ektemannen min reddet meg ut fra narkotikaen og alkoholens verden”,⁹¹ “Den skrekkelige Sharon Stone – skifter menn like ofte som hun skifter kjoler”,⁹² “Madonna vil ha datterens far ut av sitt liv”,⁹³ “Hvorfor legger stjernene på seg og hvordan løser de sine kriser?”,⁹⁴ “Skandalenes skandale, så å si”,⁹⁵ mfl.

⁸³ *Alwān*, “Sindi Krawfurd – imra³a ‘ādiya wa-basīta”, 31.05.1997 (767).

⁸⁴ *Fayrūz*, “Jūdi Fūstir – najma min samā³ ba‘id”, 10.1996 (189).

⁸⁵ *Marāyā al-madīna*, “Diyānā taqtaḥim al-ḍaw”, 01.1997 (65).

⁸⁶ *Zahrat al-Khalij*, “Mizājuhā yataghayyar ḥasab lawn sha‘rihā” (Samīr Baghdādī), 21.09.1996 (913).

⁸⁷ *Al-Maw‘id*, “Lūrīn Hūtūn”, 12.04.1997 (1764).

⁸⁸ *Zahrat al-Khalij*, “Al-Shaqrā³ wa-al-khaṭar al-abyaḍ” (Samīr Baghdādī), 05.10.1996 (915).

⁸⁹ *Zahrat al-Khalij*, “Šadiqatī khaṭafat zawjī”, 05.04.1997 (941).

⁹⁰ *Zahrat al-Khalij*, “Shārūn Stūn – ākilat al-rijāl” (Samīr Baghdādī), 07.06.1997 (950).

⁹¹ *Snūb*, “Andī Makdawīl: Zawjī anqadhanī min ‘ālam al-mukhaddirāt wa-al-kuḥūl” (Sinthiyā Sarkīs), 11.1996 (27).

⁹² *Al-Shabaka*, “Shārūn Stūn al-rahība – tubaddil ‘ushshāqahā ka-fasātinihā” (Jān Shāhīn), 14.04.1997 (2145).

⁹³ *Alwān*, “Mādūnā – taṭrud wālid ṭiflatihā min ḥayātihā” (Samīra Qašābilī Munīr), 31.05.1997 (767).

⁹⁴ *Alwān*, “Limadhā yaktasib al-nujūm wazn zā‘id wa-kayfa yatakhalḥaṣūn min azamātihim” (Simām ‘Abd Allāh), 08.03.1997 (761).

⁹⁵ *Marāyā al-madīna*, “Faḍīḥat al-faḍā‘iḥ taqriban” (Bārī‘a Sa‘d), 01.1997 (65).

Det at flere kommersielle arabiske publikasjonshus har tilgang til og trykker redaksjonelt stoff fra vestlige publikasjoner, kan være med på å forklare mengden av kjendisstoff – det bugner av kjendissladder i vestlige magasiner og tabloidaviser. Man kan også anta at stoff om vestlige kjendiser faktisk møter en viss interesse blant deler av befolkningen i arabiske land sett på bakgrunn av at vestlige filmer og musikk også har et stort publikum der. De respektive bladene har som tidligere nevnt også et publikum utenfor det arabiske kjerneområdet, deriblant blant arabere i Vesten. På en annen side kan man også se for seg at vestlig kjendisstoff brukes til å fylle et viktig *tomrom*. Det er nærliggende å tro at også arabiske ukebladslesere synes kjendissladder er underholdende og at skandaler og tragedier er spennende lesning. Elias bemerker i den sammenheng at man vanskelig kan forestille seg “comment un journal arabe pourrait enquêter sur une ‘affaire’, sur les crimes commis par un dictateur ou sur les scandales financiers d’une famille princière”.⁹⁶ Han skriver videre at

Les chefs d’État arabes sont très susceptibles en ce qui concerne la présentation de leur image dans la presse. Pour cela, il est recommandé de faire attention à ce que la photographie d’un chef d’État ne présente aucune bavure, aucun défaut (signe de fatigue, yeux fermés...) et qu’elle soit plus grande et mieux placée que celle d’un ministre ou un chef d’État adverse. Il arrive que les services officiels de presse adressent aux journaux les photos qu’ils ont choisies, afin qu’elles soient les seules autorisées à paraître. Il est également déconseillé de publier la photo d’un émir en tenue européenne ou dans une position qui manque de dignité (en train de fumer, par exemple).⁹⁷

El-Affendi viser i den sammenheng til at redaktører skal ha fått sparken for å ha publisert bilder et statsoverhode ikke så seg fornøyd med.⁹⁸ Mitt materiale viser imidlertid at nåløyet ikke synes være like trangt når det går utover er *vestlige*, verken når det gjelder fotos eller tekstinnhold. I “Til sengs med presidenten” hører vi historien til en kvinne som legger ut om sitt seksuelle eventyr med Clinton, som på sin side beskrives som sex-gal.⁹⁹ I “Styresmakten og perversiteter” hører vi om en homofil mannlig fransk diplomat som skal ha hatt et seksuelt forhold med en mannlig kineser mens han var utstasjonert i Peking. Kineseren lurte franskmannen til å tro at han hadde gått *gravid* med deres felles kjærlighetsbarn. Sannheten, blir vi fortalt, var at kineseren som var spion hadde tatt med seg sæd fra sin franske elsker og med den hadde han

⁹⁶ Elias, *La presse arabe*, 109.

⁹⁷ *Ibid.*, 12–45.

⁹⁸ El-Affendi, *Media Failure*, kap. 5 “Media Failure in the Muslim World”, underseksjon “The Impact of Oil Money”.

⁹⁹ *Rūz al-Yūsuf*, “Al-Nawm ma‘a al-ra‘is” (Tawhīd Majdī), 17.02. 1997 (3584).

befruktet en kvinne som så fødte en sønn. Gutten lignet naturligvis på sin far som først mange år senere ble klar over at han var lurt opp i stry.¹⁰⁰ I “Kjendisenes utenomekteskapelige affærer”, presenteres og kommenteres den ene skandalen etter den andre med vestlige politikere og kongelige i hovedrollene.¹⁰¹

Hovedmålet for kommersielle produkter er å selge så mye som mulig. Man må derfor regne med at bedriftene har gode kunnskaper om hva som vil slå an hos konsumentene. Kommersielle mediebedrifter foretar jevnlig undersøkelser for å kartlegge hvilke grupper av befolkningen som leser ulike blader og aviser og ser på diverse TV-kanaler. Slike undersøkelser, sier Gripsrud, har som mål å finne ut hva publikum ønsker seg av mediene, hva de liker og misliker, slik at man lettere kan lage produkter publikum vil ha.¹⁰² Kjendisstoff, skandaler og sensasjoner selger. Kommersielle arabiske blader løser muligens problemet med at de ikke kan henge ut “høyheter” i land der de har sitt salgsmarked ved å ty til historier med vestlige i rollene som skandalemakere og vittigperer. Disse er det enkelt å skaffe stoff om fra vestlig kulørt ukepresse og tabloidaviser. Dette sagt, i det følgende skilles det ikke mellom kjendisstoff og annen type stoff.

2.2 Glimt fra “Den andre siden”

Nedenfor vil jeg presentere hvordan hovedsakelig tre områder av samfunnslivet i Vesten fremstilles i tekstmaterialet. Vi ser at familieliv, kriminalitet og religion fremstår som tematiske tyngdepunkt i beskrivelser av den Andre.

Familie og samliv

Ekteskapsfallitt

Familiearenaen vies mye oppmerksomhet i materialet og svært mye av stoffet dreier seg om ekteskap og samliv. I det store og hele er det forhold innad i eller i tilknytning til den tradisjonelle *kjernefamilien* vi hører om. Utradisjonelle familiekonstellasjoner og alternative samlivsformer: aleneforeldre-familier, polygame familier, ektepar (med barn) som velger å bo hver for seg, enslige, osv. blir også beskrevet. Som det fremgår av utdragene nedenfor nevnes også samboerskap og partnerskap, men dette er på ingen måte fremtredende i materialet:

¹⁰⁰ *Rūz al-Yūsuf*, “Al-Shudhūdh wa-al-sulṭa” (Tawḥīd Majdī), 12.05. 1997 (3596): 53-4.

¹⁰¹ *Rūz al-Yūsuf*, “Al-Khiyāna al-zawjiyya li-al-mashāhīr” (Ayman al-Tihāmī), ?? .10. 1996 (?).

Sivile ekteskap er blitt en realitet. Det er vedtatt lover som vedkjenner samboerskap mellom mann og kvinne uten ekteskapspapiret. Par som bor under ett og samme tak og som får barn sammen, har nå rett på den samme statlige sosialhjelpen som tilbys gifte par.¹⁰³

I Europa har den homofile nå rett til å søke om statlige leiligheter myntet på ektepar dersom han skal inngå partnerskap med sin homofile venn. Det finnes dessuten europeiske land, som for eksempel Sverige, hvor enkelte kirker tillater vigsling av homofile. De homofile herremenn har til og med begynt å kreve rettigheter til å få adoptere barn. Altså, den homofile inngår partnerskap med en venn og adopterer et barn for så å leve et lykkelig og harmonisk liv!¹⁰⁴

Vi hører riktignok både om lykkelige, harmoniske og sammenspleisede kjernefamilier (den Lykkelige Familie), men langt oftere dreier det seg imidlertid om den negative motparten (den Ulykkelige Familie). *Skilsmissegfamilien* går igjen. Selv om det finnes eksempler på tilfredse vestlige ektefeller som holder sammen, møter vi allikevel langt flere eksempler på det motsatte i artiklene. At ekteskap ender med *skilsmisse* dominerer samlivsbildet. Skilsmisene i det britiske kongehuset synes å være et yndet tema. I tillegg hører vi om utallige stjerner som selv har skilt seg eller som kommer fra en skilsmissegfamilie, slik som Johnny Halliday som sies å planlegge skilsmisse fra sin unge kone,¹⁰⁵ eller Kevin Costner som skal ha flyttet fra kone og tre barn.¹⁰⁶ Eksemplene er mange.

Det fokuseres i stor grad på de negative konsekvensene ved samlivsbrudd og skilsmisser, både for de som er direkte involvert og for samfunnet for øvrig. Avvik fra den tradisjonelle kjernefamilien knyttes gjennomgående til negativitet, slik som her i “Slutten på ekteskapets tidsalder”:

Den mest opphetede debatten nå, er problemet til de ugifte fedrene, som på lik linje med mødrene, krever omsorgsretten til sine uekte barn. Men dette er ingen enkel sak. For på en annen side mener noen eksperter at alenemorskapet sin fremmarsj bringer med seg en mengde samfunnsykdommer, slik som for eksempel fattigdom, narkotika, senkning av utdannelsesnivå og jobbmuligheter. [...] I London sier en kvinnelig økonomieksperter dessuten at de familiene som lever uten ekteskap ikke nødvendigvis er en indikasjon på fremgang. De er vanligvis blant de fattigste folkene i samfunnet. [...] Ekteskapskrisen er altså et resultat av to gjensidig motstridende faktorer. Den første er økningen av kvinnens levestandard og hennes materielle og åndelige uavhengighet fra mannen. Den andre er stor fattigdom og utbredelse av kriminalitet og narkotika innenfor dårligstilte bydeler der ingen samfunnsordninger respekteres, deriblant

¹⁰² Gripsrud, *Mediekultur*, 92–3.

¹⁰³ *Zahrat al-Khalij*, “Istiqālat ‘al-ab’ al-faransī” (Samīr Baghdādī), 05.04.1997 (941): 72.

¹⁰⁴ *Rūz al-Yūsuf*, “Jamā‘āt al-ta‘arruf al-jinsī” (‘Āšim Ḥanafī), 16.09.1996 (3562): 83.

¹⁰⁵ *Alwān*, “Jūnī Hāliday – yasta‘idd li-al-firāq ‘an Lātisiyā” (Samīra Qaşābilī Munīr), 08.03.1997 (761).

¹⁰⁶ *Al-Maw‘id*, “Kifin Küstnir: Lam a‘rif al-ḥubb ba‘da Sīndī”, 18.01.1997 (1752).

ekteskapet. Og i begge tilfellene må kvinnen – om hun vil eller ikke – føde barn og oppdra dem alene. Noen ganger består familien bare av to elementer, mor (uten ektemann) og barn, og noen ganger av mor, barn og besteforeldrene, dvs. når moren er ung og lever sammen med foreldrene sine.¹⁰⁷

Situasjonen i Storbritannia er spesiell fordi den ligner mest på situasjonen i USA når det gjelder de sosiale forholdene til størstedelen av de ugifte mødrene. I Storbritannias småbyer har det begynt å danne seg underklasser som hjemsøkes av narkotika, fattigdom, fortvilelse og arbeidsløshet. Og når saken tar en slik form, begynner regjeringene og det offentlige gradvis å skifte syn på det å oppfordre til fødsler i hytt og pine. Politikken setter moralen i høysetet, som vi pleier å si, så derfor har en del av disse samfunnene begynt å uroe seg for sammenhengen mellom fødsler av uekte barn og fattigdom. Til og med i rike land slik som Danmark viser det seg at ugifte mødre og fedre er fattigere enn resten av befolkningen, og man frykter dannelsen av underklasser på samme måte som i USA, der kriminaliteten, volden, narkotikaen og arbeidsløsheten sprer seg. Arbeidsløsheten er helt klart det som mest skremmer de europeiske politikerne, fordi det er en høyere andel av arbeidsløshet blant ugifte fedre og mødre enn det som er tilfellet blant de gifte. Og andelen er stadig voksende.¹⁰⁸

Unntak fra problemorientering i forbindelse med samlivsbrudd, finner vi i artikkelen “Et slag i ektemennenes hjerte”, der samlivsbrudd fremstilles som den beste løsningen i de tilfeller der det er snakk om konemishandling,¹⁰⁹ og i “Lorraine Hutton”, en amerikansk stjerne hvis 20 år lange samboerskap sies å ha blitt oppløst i ro og mak.¹¹⁰

I “Skilsmisse, ukeblader og moteluner” skrives følgende vedrørende den rådende familie- og samlivssituasjonen i Vesten:

I dag er det skilsmisseblod og ikke blått blod som renner i de noble sine årer, og skilsmissehistoriene er langt mer spennende og underholdende enn det eventyrhistoriene er. Enkelte spesialmagasiner anser skilsmisse – spesielt blant de aristokratiske familiene – som den moderne tids mote. Folk, aviser og blader snakker ikke lenger om annet enn private anliggender, sensasjoner og merkverdigheter blant de aristokratiske familiene i hvis årer det ikke renner annet enn blod infisert av utroskap, kjetteri og likegyldighet. Skilsmisseyken som har spredt seg over hele verden har fått ledende publikasjonshus til å utgi skilsmissemagasiner med stoff for fraskilte og folk som holder på å skille seg. Siden skilsmisse kan være den mest tragiske opplevelsen i enkelte menneskers liv, især for barn og kvinner, retter disse magasinene oppmerksomheten blant annet mot økonomiske vanskeligheter blant fraskilte, mot skilsmisssens negative implikasjoner for menn, kvinner og barn, mot ektefeller som har barn fra tidligere ekteskap i tillegg til reportasjer og bilder fra epokens mest kjente skilsmisser. Disse magasinene sørger dessuten for å oppmuntre de fraskilte ved blant annet å anbefale relevante bøker og blader samt å sørge for kontaktannonser. For ifølge disse magasinene betyr ikke en skilsmisse nødvendigvis verdens ende, den kan også ses på som begynnelsen på et nytt liv

¹⁰⁷ *Rūz al-Yūsuf*, “Nihāyat ‘aṣr al-zawāj” (‘Iṣām Zakarīyā), 10.02.1997 (3583): 41.

¹⁰⁸ *Ibid.*: 42.

¹⁰⁹ *Zahrāt al-Khalīj*, “Ḍarba fī qulūb al-azwāj” (Samīr al-Shaḥḥāt), 15.02.1997 (934).

¹¹⁰ *Al-Maw‘id*, “Lūrīn Hūtūn”, 12.04.1997 (1764).

og økt kunnskap om selvet og mennesket. Vedrørende høye skilsmissetall, som er tilfellet i USA, så viser en undersøkelse foretatt av det amerikanske familiedepartementet at ett av to ekteskap ender med skilsmisse, at mer enn halvparten av hvite kvinner som giftet seg på slutten av 60-tallet i dag er fraskilt og at omtrent halvparten av amerikanske barn opplever at foreldrene skiller seg før de er blitt tenåringer.¹¹¹

Utenomekteskapelige affærer omtales dessuten i en rekke andre artikler, deriblant i “En venninne stjal min ektemann”,¹¹² “Til sengs med presidenten”,¹¹³ “Skandalenes skandale, så og si”,¹¹⁴ “Oppfatningen av utroskap på begge breddene av den Engelske kanal”,¹¹⁵ og “Hvorfor legger stjernene på seg, og hvordan løser de sine kriser?”,¹¹⁶ “Antonio Banderas – spanjolen alle pikehjerter i Amerika brenner for”,¹¹⁷ “Anthony Quinn – fortellingen om en legende”.¹¹⁸ Utroskap nevnes gjentatte ganger i forbindelse med og som årsak til familie- og samlivsproblemer og skilsmisser, slik som her i “Sprekker i syndemuren”:

Det er en uomtvistelig sannhet at ekteskapelig utroskap er noe svineri som ruinerer familier og ryster samfunnenes fundamentet fordi det er grunnleggende for et godt liv at barna vokser opp i et hjem som bygger på ære, tillit og vennlighet. I Vesten gjenoppdager de nå på nytt denne sannheten. En meningsmåling Newsweek foretok blant sine lesere, viste at 80% av de spurte mente at utroskap forårsaker store skader på familien og på ekteskapet.¹¹⁹

I tillegg til at utroskap omtales som årsak til turbulens og oppløsning, rettes oppmerksomheten også mot årsaker til *utroskap*. I “Kjærlighet ved første blick er romantisk, kroppslig og langvarig”, finner vi følgende innslag der en fransk mann forteller følgende vedrørende forholdet til sin kone: “Jeg elsker min vakre kone, men jeg er ikke lykkelig med henne fordi at hun er så alvorlig og kultivert. Jeg føler ikke brennende kjærlighet unntatt sammen med en ukultivert og vanlig kvinne fordi hun er i stand til å vekke mine fundamentale lyster”. Så følger denne kommentaren:

I en fransk spørreundersøkelse kom det frem at 64% av kvinnene følte seg tiltrukket av sine ektemenn eller kjærester, mens dette bare gjaldt for 33% av mennene. 9% av mennene følte ingen tiltrekning i det hele tatt. I vestlige

¹¹¹ *Fayrūz*, “Al-Ṭalāq, majallāt wa-mūḍā sāriyat al-maf‘ūl”: 10.1996 (189).

¹¹² *Zahrāt al-Khalīj*, “Ṣadiqatī khaṭafat zawjī”.

¹¹³ *Rūz al-Yūsuf*, “Al-Nawm ma‘a al-ra‘īs”.

¹¹⁴ *Marāyā al-madīna*, “Faḍīḥat al-faḍā‘ih”.

¹¹⁵ *Al-Ḥasnā‘*, “Mafhūm al-khiyāna ‘alā ḍiffatay al-Mānsh”, 11.10.1996 (1628).

¹¹⁶ *Alwān*, “Limadhā yaktasib al-nujūm wazn”.

¹¹⁷ *Zahrāt al-Khalīj*, “Antūnyū Bāndirās – ibn Isbāniyā alladhī ‘ashiqathu kull banāt Amrikā” (Mārī Ghadbān), 21.09.1996 (913).

¹¹⁸ *Zahrāt al-Khalīj*, “Antūnī Kwīn – ḥikāyat ustūra”, 15.02.1997 (934).

¹¹⁹ *Zahrāt al-Khalīj*, “Shurūkh fī jidār al-khaṭī‘a” (Samīr al-Shaḥḥāt), 05.10.1996 (915): 22–3.

samfunn fører det at enhver mann og kvinne finner en tilfredsstillende partner et annet sted, til skilsmisse.¹²⁰

Årsaker og sammenhenger drøftes mer inngående i de to artiklene “Kjendisers utenomekteskapelige affærer” og “Sprekker i syndens mur”. I førstnevnte artikkel refereres det til en amerikansk psykolog som mener at det finnes seks forklaringer på hvorfor *ektemenn* bedrar sine koner: han ønsker bedre sex; han ønsker å føle seg tiltrekkende og å bli begjæret; han ønsker å bli satt pris på og å bli respektert; han er sint på sin kone; han er en notorisk rundbrenner som alltid flyr fra blomst til blomst; han søker etter et følelsesmessig nært forhold til en kvinne, men så ender det allikevel med at de blir intime. Ifølge psykologen er det, med unntak av første punkt, psykologiske og følelsesmessige mål, og ikke sex, som driver mannen til utroskap.¹²¹ Ordlyden er mer eller mindre den samme i den andre artikkelen:

Psykoterapeuten Marti Klein, fra California, gjør det klart at en person, det være seg ektemannen eller kona, søker et forhold med en annen part enn livspartneren av mange årsaker. Det kan være søken etter øket seksuell vellyst som han forestiller seg at han går glipp av sammen med livsledsageren, det å føle seg tiltrekkende eller begjæret eller søken etter beundring, noe hustruer ofte er sparsommelige med overfor ektemannen, og som fører til at han leter etter dette utenfor hjemmet. Noen ektemenn er utro bare fordi de er sinte på konene sine og har behov for å tømme sinnelageret. Og så finnes de som føler at konene praktisk talt mangler evnen til å bli en sjelefrende og leter derfor etter en venn utenfor hjemmet. Ofte er det ikke kroppslig begjær som er drivkraften bak slike forhold. Mange menn, og kvinner, i verden vil ikke lenger at ekteskapet bare skal være et kroppsmøte, men at det også skal omfatte vennskap og nærhet. Dagens utroskap har ikke kroppen som mål, men kjærlighet og varme. Å, så komisk det er når mannen (eller kona!) går hjemmefra for å lete etter en bestevenn han kan overøse med sin inderlige kjærlighet. Dette er en stor fiasko for ekteskapet som er ment å være bopel, kjærlighet og hengivelse.¹²²

I begge artiklene nevnes at det finnes dem som mener at *biologien* muligens kan være med på å forklare *menns* utroskap. Slik lyder artikkelen som siterer Marti Klein:

På et annet plan, biologene kan ikke la være å stikke nesene sine borti dette feltet, feltet om utroskap. De mener at mannen er utro fordi han kan produsere mange flere barn enn kvinnen. For mens kvinnen ikke kan føde mer enn ett barn i året, er mannen i løpet av dette året i stand til å få mange barn, noe som betyr at *hannen* drar større nytte av utroskap enn *hunnen* (selvfølgelig fra en biologisk synsvinkel!) Men sett fra en samfunnsmessig synsvinkel så er mannens sjanse for å falle i utroskapsyndens større enn det den er for kvinnen. Hvorfor? Fordi han er befattet med mer styrke, makt og kapital, noe som kan forklare hvorfor

¹²⁰ *Nādīn*, “Al-Ḥubb min al-nazra al-ūlā rūmāntīqī jasādī wa-‘umruhu ṭawīl”, 19.05.1997 (853): 7.

¹²¹ *Rūz al-Yūsuf*, “Al-Khiyāna al-zawjiyya”: 48.

¹²² *Zahrat al-Khalīj*, “Shurūkh fī jidār ”: 22–3.

livet til mange rike og berømte menn (slik som Kennedy, Clinton og andre) er forbundet med ekteskapelig utroskap. En vitenskapsmann hevder at kroppene til rike og berømte menn har kraftigere sekresjon av hormonet testosteron (mannlig kjønnsormon) enn det fattige menn med lite berømmelse og makt har. Disse berømte mennene vil på grunn av sine ekstra sterke drifter være mer foretaksomme når det gjelder utfordringer og opplevelser og følgelig møte flere fristelser.¹²³

Når det gjelder mulige forklaringer på *kvinnens* utroskap, nevnes det blant annet at enkelte samfunnsvitere ser dette i sammenheng med kvinnens generelle svakhet for menn som har høye stillinger, mye penger *eller* status som TV-kjendis. Andre årsaker som nevnes er at like muligheter til arbeid utenfor hjemmet også gir like muligheter til sex, samt at den *moderne* kvinnen gjerne svarer på ektemannens utroskap ved selv å være utro.¹²⁴ Et annet sted refereres det til en amerikansk psykolog som hevder at der er to ting som kan forklare hvorfor flere unge kvinner er utro nå enn før:

En årsak er den økte friheten som kvinnen har oppnådd i kjølvannet av kvinnebevegelsens ageringer de siste tjue årene. En annen årsak er at den amerikanske kvinnen jobber mye ute og med det blitt økonomiske likestilt med mannen.¹²⁵

Kvinnebevegelsen trekkes også inn andre steder i materialet når det er snakk om problemer mellom menn og kvinner generelt og ektefeller spesielt. I “Den franske ‘far’ sin abdikasjon”, kan vi lese dette:

Etter et kvart århundre med kvinnebevegelsene i Europa, spør Frankrike seg: “Er det menn igjen blant oss?”. Dette spørsmålet er ikke en av spøkene som menn utveksler i sine private sammenkomster, men et varsku om fare fra samfunnsviterenes rekke etter at det tradisjonelle bildet av mannen har blitt forringet og kvinnen tatt bukten og begge endene på alle områder.¹²⁶

Franske kvinner krever ikke lenger rett til arbeid, likelønn og stemmerett eller at mannen skal ta del i alle huslige plikter. De kravene er innfridd. I dag har de festet blikket mot ett eneste mål som fremdeles befinner seg langt fremme: det å oppnå halvparten av de politiske postene for i økende grad å være involvert når det skal tas store beslutninger.¹²⁷

Som et motstykke til kvinnes inntog i alle livets domener og hennes iver når det gjelder eget følelsesliv, viser statistikkene at mennene i svært synkende grad tar sitt familieansvar. Mannen har trødd av fra sin rolle som far og overlatt familieroret til konen som nå velger type bolig, hvilken skole barna skal gå på, hvor de skal på ferie, familiens budsjettposter og andre større og mindre ting i dagliglivet. [...] Siden Frankrike er et kapitalistisk land hvis økonomi baserer

¹²³ Ibid.: 23.

¹²⁴ *Rūz al-Yūsuf*, “Al-Khiyāna al-zawjiyya”: 47.

¹²⁵ *Zahrāt al-Khalij*, “Shurūkh fī jidār ”: 23.

¹²⁶ *Zahrāt al-Khalij*, “Istiqālat ‘al-ab’ al-faransī”: 70.

¹²⁷ Ibid.: 71.

seg på forbruk, har selvfølgelig business- og reklamefolk og markedsøkonomer innsett at det er kvinnen som holder på pengesekken. Reklamekampanjer og vareutvalg rettes derfor først og fremst mot henne da det er hun, og ikke ektemannen, som bestemmer innkjøpene. [...] Samfunnsekspertene hevder at den kvinnelige dominansen i alle livets foretagende i Frankrike reflekteres i mennenes seksuelle helse. Tallet på menn som lider av kronisk eller tidvis impotens har øket kontinuerlig. I de siste årene har det i Paris dukket opp en klinikk kalt Det franske senteret for helbredelse av seksuell svekkelse, og dette senteret tar årlig i mot tusen nye klienter med en gjennomsnittsalder på 50 år. Lidelsen skyldes oftere nervøsitet og uro forårsaket av kvinner enn av rent fysiologiske defekter. Legen Roland Firage opprettet en telefonlinje der han tok imot beklagelser fra menn som han ga råd med håp om at de skulle gjenfinne sin tapte rolle i ekteskapsforholdet. Fra å være en ide som fremkalte latter, har organisasjoner for menns rettigheter nå blitt en realitet i Frankrike. [...] Hva skal den franske kvinnen med mer enn det hun allerede har? Hun har allerede vippet mannen av pinnen, og i dag ønsker hun også å røske vekk familiehjemmets tak fra han, med appell om likestilling. Resultatet er at den franske mannen i dag føler fortvilelse og prøver å klynge seg fast til stumpene av en manndom som gradvis glir ut mellom fingrene hans. [...] Kommer Frankrike stige inn i det 21. århundre med handlingslammede menn og kvinner i "benklær"? Svaret foruroliger samfunnsviterene. Ikke minst fordi de vet at det er kvinnen som blir den store taperen den morgenen hun våkner finner en mann med hverken smak, farge eller lukt av manndom ved siden av seg i sengen.¹²⁸

Et lignende eksempel finnes i "Slutten på ekteskapets tidsalder":

Det er vanskelig å fastsette den sorgens dag da ekteskapets død første gang ble annonsert. Bare det å bekrefte dødsfallet er i seg selv vanskelig. Men det er mulig å avgrense perioder da folks konsepter om ekteskapet har forandret seg: den franske revolusjonen, den kommunistiske revolusjonen, andre verdenskrig, kjønnsrevolusjonen i sekstiårene og den økonomiske oppgangen i åttiårene. [...] Ideene om en frigjøring av forholdet mellom mann og kvinne tok fullstendig av etter den franske revolusjonen. Kvinnefrigjøringen begynte med å forandre arvelovene i jentenes favør, men har i dag, med lederne for kvinnebevegelsene i spissen, endt opp med å gå inn for et liv uavhengig av mannen og å skvise ham ut av familien.¹²⁹

For nøyaktig et kvart århundre siden ble det utgitt en bok med tittelen *Ekteskapets fremtid*, et verk av den amerikanske samfunnsforskeren Jessie Bernard. I boken hevder forfatteren at menns ide om ekteskapet som en felle for seg og en berikelse for kvinnen faktisk viser seg å være stikk i strid med virkeligheten. Ekteskapet viser seg generelt å være bra for menn, men en helsemessig og mental katastrofe for kvinner, og det i en slik grad at ekteskapet forårsaker reelle sykdommer blant et stort antall kvinner. I boken stiller hun spørsmål om fremtiden til denne skadelige foreningen og om fremtiden til ekteskapet som institusjon. Om ekteskapet skal fortsette, må dets prinsipper og form omgjøres, mente hun, og krevde en revurdering av lovparagrafene vedrørende ekteskapets tidsramme, seksuell trofasthet og det å bo under ett tak. Hennes krav var at ektemennene måtte respektere konenes uavhengighet. Men det som skjedde, var at ektemannen fullstendig ble skviset ut av ekteskapet; mannen ble gjort om til en ren og skjær sexpartner som noen ganger får barn

¹²⁸ Ibid.: 72.

¹²⁹ *Rūz al-Yūsuf*, "Nihāyat ʿaṣr al-zawāj": 38.

han kanskje ikke vet om, og aldri møter. Som oftest bor han sammen med kvinnen som en slange hun bare kan jage på dør når det måtte passe henne.¹³⁰

“I Roma er jenter lik gutter” gir oss i følgende avsnitt en skildring av hvor langt det har gått i Italia:

Et oppsiktsvekkende syn er den italienske mannen på gaten i Roma, subbene etter madamen med sin lille vom, blanke isse og brukne hanekam. Hun lurte ham i ekteskapsfellen, og selvfølgelig kan hun føle seg stolt: for hun klarte å temme denne mannen som var litt av en sjarmerende villbasse før han giftet seg og ble forkuet av sin kone som så styrer ham med fjernkontroll. Man ser ofte konen komme gående med ektemannen på slep. Han setter en og en fot sakte foran seg, likt en gammel marshall som er utslitt av å kjempe og som derfor har heist den hvite banneren under hvilken han sitter og drømmer seg tilbake til en gyllen fortid.¹³¹

I tillegg til at både *biologiske*, *sosiale* og *kulturelle* faktorer trekkes inn i diskusjonen omkring utroskap, nevnes også *den moderne teknologien* et sted i forbindelse med ekteskapsbrudd og samlivsproblemer:

En mann fra New Jersey reiste helt i begynnelsen av dette året en skilsmissexak mot sin kone bare fordi at hun hadde utvekslet brev via *computer* med en annen mann. Hun hadde aldri sett ham og han hadde heller ikke sett henne. Ektemannen anså likevel det som kona hadde gjort som utroskap og orket ikke lenger leve sammen med henne. [...]

Samfunnseksperter viser til *den moderne teknologiens* skremmende utvikling som har gjort det lettere å begå denne synden for dem som måtte ønske det. Det holder at vi nevner *mobiltelefonen* som gjør det lettere for ektemannen å snakke med sin venninne uten at konen hører det. Hun kan på sin side mistenke ham for å være sammen med en annen dersom han ikke svarer når hun ringer til ham! Teknologien er naturligvis uskyldig, da den kun er et medium som kan benyttes til godt og til ondt. Svake sjeler vil være unnfallende uavhengig av teknologien.¹³²

Menn er mindre utro enn før, selv om de generelt sett er oftere utro enn det kvinner er, og menns utroskap vil vedvare uansett hvordan hustruene svarer på det, konkluderes det pessimistisk i “Kjendisers utenomekteskapelige affærer”: for årsaken til at mange menn både gifter seg og er utro, er den samme – nemlig *kvinnen!*¹³³

¹³⁰Ibid.: 40.

¹³¹*Rūz al-Yūsuf*, “Fī Rūmā al-bint zayy al-walad” (‘Āṣim Ḥanafī), 30.09.1996 (3564): 80.

¹³²*Zahrat al-Khalīj*, “Shurūkh fī jidār”: 22.

¹³³*Rūz al-Yūsuf*, “Al-Khiyāna al-zawjiyya”: 48.

Gnister av håp for en bedre fremtid

Som tidligere nevnt, i materialet finner vi også eksempler på sammenspleisede, harmoniske og funksjonelle ekteskap og kjernefamilier. Den Lykkelige Familie utgjør så absolutt en del av det totale vestlige familiebildet, men enkelte steder gjøres vi imidlertid også oppmerksomme på at de familier og ekteskap som er velfungerende og harmoniske faktisk utgjør sjeldne unntak fra hovedregelen. Dette er blant annet tilfellet i artikkelen om den forhenværende filmstjernen Kim Bassinger og hennes ektemann hvis ekteskap sies å være eksepsjonelt ved at det ikke har endt med skilsmisse slik som Hollywoodstjerners ekteskap har for vane å gjøre.¹³⁴ Et lignende eksempel finner vi i “Silvia – Sveriges dronning”, der vi hører om den ideelle og velfungerende svenske kongefamilien. Etter at kongeparet giftet seg, skrives det, har de to levd lykkelige alle sine dager og satt tre vellykkede barn til verden. På slutten av artikkelen, nærmest som en påminnelse om at dette er et unntak, kontrasteres det idylliske bildet med diverse nyere skandaler og samlivsfiaskoer i den britiske kongefamilien.¹³⁵

I “Sprekker i syndemuren”, kan vi lese at Vesten nå vender tilbake til familieverdiene og sier nei til utroskap. Det understrekes at amerikanerne har begynt å se mer alvorlig på utroskapssynden som ikke lenger bare omfatter den synden som involverer kroppen, men også den synd som hjernen, hjertet og følelsene begår. Unge amerikanere som selv har lidd under foreldregenerasjonens grenseløse livsførsel ser ikke lenger på seksuell frigjøring som et gode, sies det, og de er sterkt imot utroskap og ønsker en gjeninnføring av tradisjonelle familieverdier og samlivsnormer.¹³⁶ I materialet er der også eksempler på vestlige kvinner som velger *ikke* å skille seg fra sin utro ektemann. I “Ubegrenset tilgang til bondeomelett” kan vi lese at den kjente britiske modellen Liz Hurley føler at forholdet til sin enda mer kjente samboer, filmskuespilleren Hugh Grant, bare har blitt sterkere etter skandaleoppslaget som viste et bilde av ham med buksene nede sammen med en prostituert.¹³⁷ I “Jennifer Flavin” berettes historien om denne tålmodige og tilgivende kvinnen som i sju år skal ha ventet på at mannen i hennes liv og faren til hennes lille datter, superstjernen Sylvester Stallone, skulle fly fra seg. Det sies at Flavin vet at mange kvinner kjemper om Stallones gunst, men at hun er overbevist om at hun deltar i kampen med det beste

¹³⁴ *Al-Maw'id*, “Kīm Bāsinjir wa-Alik Būldwīn – saqat al-rihān ‘alā fashl zawājihimā”, 25.01.1997 (1753).

¹³⁵ *Al-Nahḍa*, “Sīlfiyā – malikat al-Suwīd” (Muḥammad al-Khashshāb), 05.10.1996 (427).

¹³⁶ *Zahrat al-Khalij*, “Shurūkh fī jidār”.

våpenet: nemlig kjærlighet, forståelse og tålmodighet. Hun skal være overbevist om at han en vakker dag vil komme tilbake nettopp til henne, at de gifter seg og lever lykkelig sammen resten av livet.¹³⁸ I “Kjendisers utenomekteskapelige affærer” refereres det til en kvinnelig amerikansk psykolog som mener at det i USA er en ny tendens til å verdsette familieverdier og at mange kvinner derfor møter sine utro ektemenn med overbærenhet etter at ugiftningen er avslørt, spesielt dersom det er barn inne i bildet.¹³⁹ Enkelte steder nevnes det dessuten at det er en tendens til at man ikke lenger skiller seg så raskt som før, blant annet på grunn av de negative konsekvensene som samlivsbrudd og familieoppløsning har vist seg å føre med seg: ensomhet, vanskelig økonomi, utrygge barn m.m. To kvinnelige amerikanske filmstjerner skal ha blitt reddet fra et liv med rusmisbruk og andre utskeielser ved at de møtte Den Rette og giftet seg.¹⁴⁰ Andre kvinnelige stjerner har gitt opp karriere og berømmelse og fått et bedre liv, slik som den amerikanske filmstjernen Kim Basinger som skal ha valgt å legge karrieren på hyllen og i stedet viet seg til familie og hjem.¹⁴¹ Om den amerikanske supermodellen Cindy Crawford fortelles vi at hun takket være Rande har forandret seg “og begynt å innse at det eneste viktige i livet er den ekte kjærligheten og det å etablere en lykkelig familie. Det ser ut til at det er planlagt bryllup kommende sommer”.¹⁴² I “Slik tenker ungdommen”, presenteres vi for tre franske tenåringsjenter som alle drømmer om og tror på den store kjærligheten:

At foreldre skiller seg er et problem for en stor andel av ungdommen i Frankrike og Europa, og omfanget bare øker. Hver og en av jentene ville svare bekræftende på spørsmålet om mange av jentene i klassen hennes har skilte foreldre. Ser så disse jentene på skilsmisse som normalt? Nei, på ingen måte, selv om de ubevisst gir uttrykk for det motsatte. For dem er skilsmisse en tragedie. En av jentene sier:

– *Det ville være fryktelig om foreldrene mine skilte seg. De to venninnene som sitter ved siden av henne smiler, de har begge skilte foreldre. En av dem sier usikkert:*

– *Jeg skulle ønske jeg hadde en sammenspleiset familie slik som min venninne har.*

– *Jeg synes at en datter som lever sammen med begge foreldrene er heldig, legger den tredje ettertrykkelig til. [...] Disse jentene tror fremdeles fullt og fast på den store kjærligheten, og de drømmer om et velfungerende ekteskap som ikke ender i grus. Dette er hvordan de reagerer på skilsmisseomfanget; skilsmissebarn reagerer på foreldres fiasko med et brennende ønske om suksess.*

¹³⁷ *Fayrūz*, “Faṭīrat al-rāʿi fī al-ʿiṭāʾ al-lā-maḥḍūd” (Rīmā Bānū), 05.1997 (196), sidetall mangler.

¹³⁸ *Al-Mawʿid*, “Jinīfir Flayfin”, 03.05.1997 (1767).

¹³⁹ *Rūz al-Yūsuf*, “Al-Khiyāna al-zawjiyya”.

¹⁴⁰ *Snūb*, “Andī Makdawīl” og *Zahrāt al-Khalīj*, “Al-Shaqrāʾ wa-al-khaṭar al-abyaḍ”.

¹⁴¹ *Al-Mawʿid*, “Kīm Bāsinjir wa-Alik Būldwīn”.

¹⁴² *Alwān*, “Sindī Krawfūr”: 45.

De er hellig overbevist om at ekteskapet er en nødvendighet og at det er behørig å få ekteskapet til å vare uansett. De stiller seg derfor negative til giftemål i svært ung alder og mener at det er noe man bør vente med til man er mer moden.¹⁴³

I “Slutten på ekteskapets tidsalder”, påpekes det at selv om ugifte mødre ikke lenger utsettes for moralsk kritikk, så plages de allikevel av skyldfølelse overfor sine barn som frarøves sin slekt på den ene siden og følelsen av å være isolert i samfunnet på den andre. Dette ses som en mulig forklaring på hvorfor gjennomsnittet for inngåelse av ekteskap i Danmark faktisk har begynt å gå oppover igjen:

Som historien vitner om, har enhver revolusjon sin motrevolusjon, så derfor vender muligens ideen om slekt og familie på nytt tilbake på slutten av nittiårene.¹⁴⁴

Elendigheten som her preger det vestlige familiebildet til tross. Budskapet synes likevel nokså klart: Der er håp, tross alt. Det gjelder bare å velge riktig.

Lov og orden

Død og pine i et perversitetenes paradis

Tekstmaterialet er tett besatt av innslag om drap, vold, sex og perversiteter. Dette bildet fremkommer i en slik grad at det fremstår som nærmest dominerende ved det vestlige samfunnsbildet utenfor familien. I “Den travle trikken i Bruxelles’ gater” rettes søkelyset blant annet mot forekomsten av prostitusjon:

I hjertet av Bruxelles, nærmere bestemt i bydelen Martini med alle sine trafikklys, blinker røde, gule og grønne neonlys i utstillingsvinduene. Bak den blanke glassruten sitter en levende utstillingsdukke pyntet og lekker i påvente av kunder. Prislisten har hun plassert foran seg, det er selvfølgelig orden i pengesakene. En plakat i det blanke vinduet opplyser at man kan betale med sjekker, kredittkort og alle kurrante valutaer. Plakaten oppgir gledespikens foretaksnummeret i tillegg til å bekrefte at hun gjennomgår grundige helsesjekker og at hun ikke er bærer av smittsomme kjønnssykdommer. Det eneste du trenger å gjøre er å ringe på. Så tar utstillingskvinnen deg med inn i et siderom, men først etter å ha slått av lysene for å vise at hun for øyeblikket er opptatt. I disse utstillingsvinduene kan du finne kvinnelige prostituerte i alle former og farger – lyse og mørke, tykke og tynne, lange og korte, til og med stygge og eldgamle. Hver og en har sin pris og hver “bønne” har sin sjef. Prisen er fastsatt og underslag er forbudt. Irritasjonen er til å ta og føle på. Jeg må innrømme at jeg aldri har sett noe så ekkelt, begredelig og skammelig som disse utstillingsvinduene i hvilke det sitter gledespiker i utfordrende stillinger for å

¹⁴³ *Zahrat al-Khalij*, “Hākadhā yufakkir al-shabāb” (Habba Ḥilmī), 01.03.1997 (936): 49.

¹⁴⁴ *Rūz al-Yūsuf*, “Nihāyat ‘aṣr al-zawāj”: 42.

tiltrekke seg forbigasserende herrer. Bak den skrikende sminken øyner jeg mengder av skam, resignasjon og ydmykelse.¹⁴⁵

En tilsvarende skildring finnes i “Sex-ekstremismens bølinger”:

Nettopp i Belgia sitter den profesjonelle prostituerte i utfordrende positurer i utstillingsvinduer, som levende reklame for varene innenfor. Etter at den som søker etter en gledens vare har inispisert utstillingsvinduet og latt seg overtale av spesifikasjonene, banker han på butikkens dør for så gjennom forhandlinger og pruting å avgjøre prisen. Deretter trekkes et forheng ned mens hans høyhet tilbringer noen minutter på innsiden for så å forlate stedet etter å ha fått bekreftet sin mannlige virilitet. Deretter setter den prostituerte på nytt i utfordrende stillinger i påvente av en ny kunde.¹⁴⁶

I “Vil Østen seire over Vesten?” skildres det amerikanske samfunnet slik:

For de fleste asiater er USA et negativt eksempel på et land preget av skuddveksling i gatene og narkotikamisbruk. I byen New York alene drepes det hver måned mellom 150 og 200 personer. Hvert trettiende eller førtiende sekund voldtas en kvinne i Amerika. Videre har bruken av kokain spredt seg som pesten. Der er 250.000 AIDS syke og tusenvis av praktiserende homofile i gatene [...].¹⁴⁷

Når det gjelder drap, kan vi dessuten lese at en kvinnelig sykepleier i Østerrike med kaldt blod drepte 41 eldre på et gamlehjem, mens en fransk kvinnelig rektor ble myrdet mens hun var på jobb;¹⁴⁸ en eldre østerriker forsøkte å ta livet av sin gamle kone hele 14 ganger før han lyktes, et ungt nyforlovet par forsvant mens de var ute på tur og luftet hunden sin og antas være drept; en amerikansk sosietetskvinne myrdet sin ektemann;¹⁴⁹ et ungt amerikansk par drepte ung jente i et sjalusidrama;¹⁵⁰ i året 1992 ble 1414 kvinner drept av sine ektemenn eller kjærester i USA;¹⁵¹ engelskmann (tidligere *politimann*) ble forsøkt forgiftet av sin thailandsk kone (tidligere prostituert),¹⁵² for å nevne noe. Vi får i tillegg opplyst at mer enn 480 000 har blitt drept i trafikken i Frankrike siden 1950.¹⁵³ Også *selvmord* nevnes kort et par steder, slik som i “Margot

¹⁴⁵ *Rūz al-Yūsuf*, “Al-Trām abū sinja fī shawāri° Brüksil” (°Āşim Ḥanafī), 11.11.1997 (3570): 54–5.

¹⁴⁶ *Rūz al-Yūsuf*, “Jamā°āt al-taṭarruf”: 80.

¹⁴⁷ *Al-Jīl*, “Hal yataghallab al-Sharq °alā al-Gharb”, 04.1997 (b. 4 nr. 18): 83.

¹⁴⁸ *Fayrūz*, “Milaffāt al-°adāla”, 05.1997 (196).

¹⁴⁹ *Fayrūz*, “Milaffāt al-°adāla” (Ghāda Sharīm), 10.1996 (189).

¹⁵⁰ *Wafā°*, “°Ināq fawqa juththa”, 02.1997 (63).

¹⁵¹ *Zahrāt al-Khalīj*, “Ḍarba fī qulūb al-azwāj”: 63.

¹⁵² *Zahrāt al-Khalīj*, “Haykal °azmī ḥayy fī mustanqa°” (Samīr al-Shaḥḥāt), 28.12.1996 (927).

¹⁵³ *Zahrāt al-Khalīj*, “Nisā° law kuntum ta°lamūn” (Sayyid Ḥamdī), 21.09.1996 (913): 29.

Hemingway begikk ikke selvmord”¹⁵⁴, “Plager det deg ikke at jeg er kvinne?”¹⁵⁵, “Den travle trikken i Bruxelles gater”:

depressive lidelser og selvmordsfeber feier over et stort antall små, europeiske byer og driver innbyggerne til å gjøre ende på sitt eget liv fordi at de har fått nok av og er lei av overfloden, rikdommen, renheten og ordenen [...].¹⁵⁶

samt i de to artiklene “Kjendisenes barn har også skeiet ut” og “Satantilhengere uroer den allmenne opinion”, der vi finner følgende om vårt nærmeste naboland:

i Sverige har man de høyeste selvmordstallene i verden fordi befolkningen har oppnådd den høyest mulige levestandarden. De har gjort alt som kan gjøres allerede tidlig i livet, så det nye der blir derfor å drepe seg selv, ta selvmord med andre ord.¹⁵⁷

Flere av drapstilfellene vi hører om, er imidlertid hendelser som omfatter *barn og unge* som i tillegg har vært utsatt for perverse seksualforbrytelser.

Barn som bytte

Barneovergrep er hovedemnet i enkelte tekster, slik som i “Franskmenn krever gjeninnføring av dødsstraff eller isolering av seksualforbrytere”,¹⁵⁸ “Syk fantasi”,¹⁵⁹ “Barn og sexturisme – epokens forbrytelse”¹⁶⁰ og “Den arabiske piken belgierne begråt”.¹⁶¹ Overgrep mot barn nevnes også kort i “Scener fra Europas gater”,¹⁶² “Sex-ekstremismens bølinger”.¹⁶³ “Når folk vender seg bort fra Guds dekret”,¹⁶⁴ og “Michael Jacksons millioner til kjøp av evig ungdom, manglende manndom og en arving”.¹⁶⁵

¹⁵⁴ *Al-Nahḍa*, “Mārjū Hīminjwāy lam tantaḥir”, 05.10.1996 (427).

¹⁵⁵ *Al-Shabaka*, “A-lā yuz‘ijuka an akūn imra‘a? Rijāl yuṣbiḥūn nisā’” (Sizār Ṣāliḥ), 19.05.1997 (2150).

¹⁵⁶ *Rūz al-Yūsuf*, “Al-Trām abū sinja”: 53.

¹⁵⁷ *Rūz al-Yūsuf*, “[Tittel uleselig]”, Del-II (Wā‘il al-Ibrāshī), 27.01.1997 (3581): 81, og *Marāyā al-madīna*, “Atbā‘ al-Shayṭān yathīrūn al-ra‘y al-‘āmm” (Thā‘ir al-Sā‘ir), 02.1997 (66): 88. *Merk*: Ordlyden er identisk i de to tekstene.

¹⁵⁸ *Sayyidatī*, “Al-Faransiyyūn yuṭālibūn bi-‘awdat ‘uqūbat al-a‘dām aw al-ḥajz ‘alā al-munḥarifin” (Hudā al-Zayn), 03.05.1997 (843).

¹⁵⁹ *Zahrat al-Khalij*, “Al-Khayāl al-marīd”, 05.10.1996 (915).

¹⁶⁰ *Al-Nahḍa*, “Al-Atfāl wa-siyāḥat al-jins – jarīmat al-‘aṣr”, 05.10.1996 (427).

¹⁶¹ *Sayyidatī*, “Al-Ṭifla al-‘arabiyya allatī bakāhā al-biljikiyyūn” (Samīra Miḡhdād & ‘Abd al-Majīd al-Yaḥyāwī), 12.04.1997 (840).

¹⁶² *Rūz al-Yūsuf*, “Mashāhid min shawāri‘ Urubbā” (Faṭḥī Ghānim), 09.12.1996 (3574).

¹⁶³ *Rūz al-Yūsuf*, “Jamā‘āt al-taṭarruf”.

¹⁶⁴ *Al-Jīl*, “Indamā yanḥarif al-nās ‘an al-fiṭra” (Ghissān Ḥatāḥit), 04.1997 (b.18 nr.4).

¹⁶⁵ *Marāyā al-madīna*, “Malāyīn Maykil Jaksūn li-shirā‘ al-shabāb al-dā‘im wa-al-rujūla al-nāqiṣa wa-al-warīth”, 01.1997 (65).

I “Sex-ekstremismens bølinger” pekes det på at antall barneforsvinningsaker har økt betraktelig i alle europeiske land og forårsaket stor uro og angst:

Trøste og bære for et sørgelig og hjerteskjærende syn! Omkring tusen belgiske kvinner – hver og en tviholder de i sin sønn eller datter, iført sørgeklær, med sorg i øynene, sinne i brystet og en blomsterbukett og en eller annen leke i hånden – beveger seg i et langt tog, som varte i hele tre dager. Dette for å ta et siste farvel med de to jentene Jennifer og Julie. Disse to pikebarna som ble frarøvet sin uskyld, torturert og voldtatt for så bli sultet og tørstet til døde for hånden til en av de belgiske mafiabandene som har spesialisert seg på handel med barn og som tilbyr dem til den nye bransjen innen prostitusjonsnettverkene: *barneprostitusjon*. [...] Saken er at det trygge og stabile Europa nylig har begynt å infiltreres av en type mafiabander som er profesjonelle i bortføring av barn som de så tilbyr rike perverse under påskudd av at barn ikke er bærere av AIDS og at omgang med dem er tryggere og mindre skadelig for helsen enn det omgang med profesjonelle prostituerte er.¹⁶⁶

I samme artikkel rettes søkelyset også mot misbruk av barn i *porno*:

Dette ytterste av bestialskhet, skruppelløshet og umoral ble fremmet av den type spesialiserte pornoblader som møter deg på alle europeiske språk; pornofilmer sørger for at instinktene blusser opp, følelsene fremmendgjøres og skruplene knekkes. Tidligere forårsaket *Playboy* og *Playgirl* blygsel, men nå er disse avleggs fordi at de formidler tradisjonell sex: de viser nakenbilder av berømte jenter, skuespillerinner og modeller, bilder av menn som skal egge opp kvinner samt noen erotiske historier som skal vekke døde instinkter til live. Nå derimot finnes det et titalls blader i ulike kategorier og størrelser som selges åpenlyst fra hyller og bokhandlere uten at det volder noe form for sjenanse eller blygsel da de sies å inneholder seksuell kultur. Med den seksuelle ekstremismen har også de homofile kommet på banen og fått sine egne spesialblader og stygge filmer. Forestill deg hva homofile gjør: seksuell omgang mellom to menn eller to kvinner som kysser i skamfulle stillinger. I kjølvannet av AIDS og dens ødeleggelser i Europa kom frustrasjonen og advarslene om at det var tryggest å ha seksuell omgang med barn, og følgelig kom det blader som ble solgt offentlig i butikker. Forestill deg de avskyelige handlingene til perverse sammen med barn – gutter og piker! Ikke nok med det, der er også andre oppsiktsvekkende blader som viser nedverdiggende perversiteter mellom Adams ætt og dyr: bilder av menn og kvinner som har seksuell omgang med katter, hunder og andre dyr.¹⁶⁷

Enkelte artikler, deriblant “Barn og sexturisme – epokens forbrytelse”, retter søkelyset mot vestlige menns seksuelle utnyttelse og overgrep på barn fra fattige ikke-vestlige land:

Statistikk fra UNESCO viser at det i verden er mer enn 2 millioner barn som blir utsatt for seksuelt misbruk og overgrep, eksempler på hvilket er prostitusjon med voksne og porno (filmer og bilder). Sexhandel med barn begynte i Sørøst

¹⁶⁶ *Rūz al-Yūsuf*, “Jamā‘āt al-ta‘arruf”: 80.

¹⁶⁷ *Ibid.*: 81.

Asia, i den fattigste delen av regionen der alt kan kjøpes og selges for penger. Der barn ikke får omsorg eller blir passet på. Der ingen lover forsvarer de fattige mot urett og de som er sterkere enn dem. Derfor har dette området blitt et reisemål for velstående turister som søker pervers og billig seksuell nytelse med en mindreårig gutt eller pike. Perverse fra den vestlige verden strømmer til Thailand, Kampuchea, Sri Lanka og Filippinene, der foreldre selger sine barn for prisen på et brød. [...] Vestlige land har en viktig rolle innen sexhandelen med barn ved at de bidrar med rike turister og kunder som er i stand til å betale det som det koster. Statistikk viser at 250 000 vestlige turister reiser til Sørøst Asia hvert år med ett og samme mål: seksuell omgang med barn.¹⁶⁸

Bandene og nettverkene som driver med barnepornofilm foretrekker å etablere sine virksomheter i enkelte land fremfor andre, og Tyskland står frem som en klar nummer en. Der konfiskerte styresmaktene mer enn 12 000 pornografiske filmer, blader og bøker i løpet av halvannet år.¹⁶⁹

Sexturisme og barneprositusjon har også bredt seg til Latin-Amerika, hvorfra store "lass" med barn sendes til Europas markeder. Vestafrikanske land er blant de viktigste sentrene for distribusjon av småjenter til Europa og Asia. I løpet av de senere år har Østeuropeiske land blitt et billigere alternativ for prositusjon og seksuelt misbruk av barn enn Sørøst-Asia, og østeuropeiske barn blir distribuert til vesteuropeiske land for å bli utnyttet i prositusjon. Nepal og Bengal er storeksportører av barn til India og Europa, der de utnyttes innen prositusjon. Sri Lanka antas være et hovedsenter for distribusjon av guttebarn som er ettertraktet vare blant homofile fra vestlige land.¹⁷⁰

Artikkelen "Større forekomst av seksuelle overgrep mot jenter i Egypt enn i USA" er en av mange artikler som kommer inn på emnet seksuelle overgrep mot barn og unge i Vesten, men denne representerer et enslig unntak. Her kan vi, som overskriften allerede har fortalt oss, lese at seksuelle overgrep er et større problem i Egypt enn i USA. Artikkelforfatteren, den berømte og svært kontroversielle kvinnelige legen og forfatterinnen Nawāl al-Sa^cdāwī, peker på at en sammenligning av spørreundersøkelser foretatt blant amerikanske og egyptiske jenter, viser at flere egyptiske enn amerikanske jenter er ofre for incest og voldtekt.

I en undersøkelse jeg foretok i 1973 ved det medisinske fakultetet ved Ain Shams Universitetet i Kairo blant 160 egyptiske jenter og kvinner med ulik familiebakgrunn, fant jeg at tilfeller av seksuelle overgrep mot mindreårige jenter begått av voksne menn var 45% i familier med lav eller ingen utdanning og noe lavere (33,7%) i familier med høyere utdanning. I sistnevnte gruppe er prosenten høyere enn det Kinzey kom frem til i sin undersøkelse i USA året 1953. Han kom frem til 24%.¹⁷¹

Forfatteren peker på at man ikke bare uten videre kan sammenligne disse undersøkelsene da de er foretatt i svært ulike samfunn med hele tjue års mellomrom i

¹⁶⁸ *Al-Nahda*, "Al-Atfāl wa-siyāhat al-jins": 34.

¹⁶⁹ *Ibid.*: 35.

¹⁷⁰ *Ibid.*:36.

tillegg til at ulike forskere anvender ulike metoder. Det blir likevel understreket at overgrep er et reellt problem i det egyptiske samfunnet og at det må tas på alvor.

Lovens amputerte arm

Oppmerksomheten rettes flere steder mot politi og rettsvesen. I “Scener fra Europas gater” finner vi følgende skildring av dansk politi på jobb:

En gang var jeg på en konsert i Tivoliet i København, den mest berømte av verdens underholdningsparker. Gutter og jenter, menn og kvinner stod der hver for seg i sin egen verden og digget, som i *dhikr*-seremonier der musikken og sangerens stemme er det som knytter dem sammen, ikke samlingen i seg selv. En politikvinne, hvis oppgave var å overvåke stedet som hadde samlet nesten fem tusen ungdommer av begge kjønn, stod like ved siden av meg og shaket for seg selv, og bare noen meter bortenfor henne danset og shaket en annen, mannlig politibetjent for seg selv.¹⁷²

I “Redd egypterinnen Diyānā”, kan vi lese dette om det danske politiets yrkesfeller i Frankfurt:

loven tillater ikke narkotikamisbruk direkte, men misbruk regnes likevel ikke som en forbrytelse politiet kan anholde noen for. Ei kan noen stilles for retten anklaget for misbruk. I den forbindelse har vi følgende historie som fant sted i narkotikamiljøet i Frankfurt, der politiet satte sammen en gruppe på førti politibetjenter hvis oppgave var å spane og forsøke å integrere seg blant rusmisbrukere. Målet var å avdekke narkoreier og å skaffe bevis mot de store så vel som de små narkolangerene. Men det hele resulterte i en pinlig overraskelse for politivesenet i Frankfurt. Prosjektet mislyktes fordi de førti politibetjentene faktisk selv endte som misbrukere; antallet narkotikaofre ble med andre ord høynet med førti personer.¹⁷³

“Levende skjelett i en sump”, er historien om en engelsk politimann som var nær ved å bli myrdet av sin thailandske kone. De møttes da han var på ferie i Thailand der hun jobbet som prostituert. De giftet seg og slo seg ned i hennes hjemland. Hun var imidlertid kun interessert i pengene hans, så for å bli kvitt ham, begynte hun gradvis å forgifte maten hans.¹⁷⁴

Som vist er der flere eksempler på at ansatte i politiet er umoralske, korruperte og ikke sjelden selv direkte involvert i ulovligheter. Lovens lange arm synes ikke fungere hensiktsmessig, politivesenet er ute av stand til å opprettholde ro og orden samt sørge for folks sikkerhet. I tillegg fremstilles også lovverk og rettssystem som høyst

¹⁷¹ *Rūz al-Yūsuf*, “Iḡtiṣāb al-banāt fi Miṣr a‘lā min Amrikā” (Nawāl al-Sa‘dāwī), 10.02.1997 (3583): 85.

¹⁷² *Rūz al-Yūsuf*, “Mashāhid min shawāri‘ Urubbā”: 61.

¹⁷³ *Zahrāt al-Khalij*, “Anqidhū Diyānā al-miṣriyya” (Salwā al-Rifā‘ī), 05.04.1997 (941): 117.

dysfunksjonelt og kritikkverdig. Følgende eksempel er hentet fra “Scener fra Europas gater”:

I Belgia er det fremdeles opprørstilstand, folk krever strengere straffer og skikkelig etterforskning. Krisen har ført til et tillitsbrudd overfor hele rettsvesenet da det viser seg at politiske organer har påvirket dommerne i rettsavgjørelser for å hindre skandaler og skåne enkelte politimenn og politikere som var anklaget for å være innblandet i ulovligheter.¹⁷⁵

I “Sex-ekstremismens bølinger”, finner vi følgende innslag:

Da lederen for en barnekidnappingsbande ble arrestert i Belgia, tilstod han straks siden han var overbevist om at det uansett ikke ville innvirke på etterspørselen – en indikasjon på at mafiaens spesialiserte nettverk har utbredte filialer, noen hemmelige og noen kjente. Der er businessmenn som finansierer aktivitetene, og enorme investeringer og store fortjenester avdekker deltagelsen til et antall “mektige” menn, deriblant respekterte politimenn hvis yrke er å ta seg av aktivitetene til disse nettverkene. På merkelig vis glapp bandelederen plutselig ut av politiets grep.

Da en etterforsker i et desperat forsøk på å oppklare barnekidnappingsproblemet skulle kartlegge filene til tidligere dømte i barnevoldtektssaker, merket han seg plutselig at en ved navn Mark D. var blitt funnet skyldig og dømt for voldtakt og drap på en liten pike. Han var blitt dømt til 13 års fengsel, men allikevel løslatt etter tre år under påskudd av plassmangel, god oppførsel og gode manérer. Under press hadde mannen innrømmet at han var bandens leder, og fortalt om mordet på de to pikebarna Julie og Melissa. Han hadde også fortalt om to andre pikebarn han holdt fanget med det for øyet å selge dem til utlandet.

En sinnets vulkan eksploderte inne i Belgia så vel som utenfor. For hvordan kunne politiet løslate en menneskeulv ti år før straffen var sonet ferdig? Og hvorfor ble det ikke brukt strengere straff på ham? Belgiske mødre krevde at man på nytt skulle ta i bruk dødsstraff som var blitt avskaffet i Belgia. Moren til piken som ulven hadde voldtatt stilte seg gråtende foran TV-linsene og beklaget seg over det at livet til datteren bare var verdsatt til de tre år som var det forbryteren hadde sittet inne. Hun krevde anvendelse av virkelige straffer for den slags forbrytelser, slik som den fysiske avstraffelsen i islamske land der hånden kuttes av tyven.¹⁷⁶

I “Barn og sexturisme – epokens forbrytelse”, understrekes blant annet at det i Sverige ikke er ulovlig/straffbart å være i besittelse av barnepornografiske filmer og bilder, men det påpekes i samme artikkel at det i enkelte land faktisk gjøres visse fremstøt for å bedre forholdene:

¹⁷⁴ *Zahrat al-Khalij*, “Haykal ‘azmī”: 94–5.

¹⁷⁵ *Rūz al-Yūsuf*, “Mashāhid min shawāri‘ Urubbā”: 61.

¹⁷⁶ *Rūz al-Yūsuf*, “Jamā‘āt al-taṭarruf ”: 82.

I Amerika minnes de fleste det tragiske hendelsen som rammet Megan Kanka (8). Hun ble voldtatt og drept av et "svin" i 1994. Saken førte til forfatningen av en ny lov, Megans Lov, som pålegger styresmaktene å offentliggjøre løslatelsen av en person som har sittet inne for seksualforbrytelser, slik at folk kan være på vakt.¹⁷⁷

Den britiske innenriksministeren David M. har offentliggjort at landet hans skal opprette et register med navnene på alle som har seksuelle overgrep mot barn på sitt rulleblad. Alle land i verden bør slutte seg til dette foretaket for å redde barna og for å utfordre disse kriminelle som forvandler bardommens uskyldige drømmer til fryktingytende mareritt som ingen ende vil ta.¹⁷⁸

Også i Frankrike gjøres det visse fremstøt for å stoppe den onde sirkelen ifølge artikkelen "Franskmennene krever gjeninnføring av dødsstraff eller isolering av seksualforbrytere":

Fetetirsdagskarnevalet – en årlig fryden og gledens begivenhet da den normanniske byen tar på seg finstasen i en feststemt atmosfære som snur om på hverdagslivets rutiner – opplevde i år en forferdelig katastrofe som forandret det til et sorgene og dødens karneval i forbindelse med at fire franske tenåringsjenter ble drept. Denne stygge forbrytelsen, som innbyggerne i området oppklarte ved en tilfeldighet etter at jentene hadde vært savnet i ti dager, fikk juristene til å revurdere sine lover og tenke seriøst på å utarbeide et lovforslag spesielt for seksualforbrytere og sadister. Dette etter en stadig økende bølge av voldtekt, drap og bortføring av barn og ungjenter.¹⁷⁹

Franske parlamentarikere har fremmet forslag om at dommen skal inkludere medisinsk og psykologisk behandling samt overvåkning etter at dommen er sonet ferdig. Men selv om dette forslaget er logisk i forhold til de alvorlige forbrytelsene som er begått av en del sadister og perverse, da spesielt mot barn og ungjenter, så har det per dags dato ikke fått full støtte.¹⁸⁰

I dagens Frankrike alene er det 4617 syke, eller kriminelle som sitter inne med voldtektsdommer. Av disse har 2858 begått forbrytelser mot mindreårige. Disse tallene sprer frykt i Frankrike og kaster lys over problemets alvor og de farer som truer barna og de kommende generasjoner. Det har følgelig vist seg at det er et stort behov for å revurdere loveng og å komme problemene til livs.¹⁸¹

Gjengangsforbrytelser og det at mange gjerne begår nøyaktig den samme forbrytelsen rett etter at de har sluppet ut etter endt soning, sies å være et stort problem i Vesten. "Syk fantasi" handler om bortføringen, overgrepet og drapet på den mindreårige engelske gutten David. De to gjerningsmennene hadde begge sittet i fengsel tidligere: "De to forlot fengselet bare for å ta fatt på en ny reise i forbryterverdenen, besatte av tanken på å bortføre barn for å forgripe seg på og drepe dem".¹⁸² I "Den arabiske piken

¹⁷⁷ *Al-Nahḍa*, "Al-Atfāl wa-siyāḥat al-jins": 35.

¹⁷⁸ *Ibid.*: 36.

¹⁷⁹ *Sayyidatī*, "Al-Faransiyyūn yuṭālibūn": 68.

¹⁸⁰ *Ibid.*: 69

¹⁸¹ *Ibid.*: 70.

¹⁸² *Zahrāt al-Khalīj*, "Al-Khayāl al-marīd": 98.

belgierne begråt” kan vi lese at mannen som voldtok og drepte en fem år gammel arabisk pike, allerede hadde flere sorte flekker på sitt rulleblad. Gjenopptaking av saken ledet etterforskerne til ham som hadde vært mistenkt til å begynne med, til mannen “som tidligere hadde voldtatt fire barn og forsøkt å drepe ett av dem, og som slapp fengselsstraff i 1984 etter å blitt erklært sinnssyk og i stedet satt i forvaring i 50 døgn før han ble sluppet ut”.¹⁸³ Også i “Franskmennene krever gjeninnføring av dødsstraff eller isolat for seksualforbrytere”, nevnes gjengangskriminalitet:

Franske røster har høyllytt fremmet krav om at regjeringen skal sette en stopper for disse perverse sine kroppslige evner (kastrasjon) uten å ta hensyn til hva de selv skulle mene om saken, fordi dette er den eneste måten som kan befri den kriminelle fra sine komplekser og sin sykdom. Dette skjedde i forbindelse med at statistikker fra 1994 viste at fire prosent av seksualforbryterne hadde gjentatt samme forbrytelsen fire år etter at de var blitt løslatt.¹⁸⁴

Det pekes dessuten på at mange av ugjerningene og lovbruddene som begås i vestlige land skyldes at lovbrudd ikke straffes hardt nok. Selve straffutmålingen så vel som den reelle soningstiden sies å være altfor kort. Artikkelen sine siste del lyder som følger:

Vi oppsøker den libyske forsvarsadvokaten professor Al-Hādī Shulūf, bosatt i Frankrike, med doktorgrad i internasjonal rett og doktorgrad i strafferett fra Italia, og spør om hans syn på problemet med bortføring og voldtekt av barn i Europa, og om slike forbrytelser kan skje i arabiske land.

– Diskusjonen om kriminalitet generelt sett, uansett om det skjer i øst eller i vest, varierer svært lite i sin form, for det gjelder forbrytelser mot mennesket og dets eiendommer. I dag har verden begynt å bli oppmerksom på kriminalitet gjennom mediene, nærmere bestemt gjennom utbredelsen av TV, satellittkanaler [...] og Internett. Det som er med på å styrke kriminalitetens grellhet i Europa, er utbredelsen av filmer blottet for moral, samt fraværet av mediesensur. Dette fører til forbrytelser slik som voldtekt av barn og drap på ungjenter, slik som har skjedd i Belgia og Frankrike eller slik som skjedde med den lille marokkanske piken som ble drept for noen år siden. Franske styresmakter oppdaget på sin side et nettverk som hadde spesialisert seg på salg av videofilmer som inneholdt overgrep mot barn og som var tatt opp i ulike land som f.eks. Colombia og Thailand. De europeiske landene har satt seg fore å bekjempe dette fenomenet – spesielt bilder og filmer med barn. Der er kommet et nytt rettssyn som vektlegger preventive straffer; medisinsk og psykologisk behandling skal inngå i straffen slik at forbrytelsen ikke gjentas. For en statistisk undersøkelse i Frankrike har fastslått at 70% av forbrytere begår nøyaktig den samme forbrytelsen etter at de har kommet ut fra fengselet.

Når det gjelder gjeninnføringen av dødsstraff i et land der denne straffen har blitt avskaffet, sier Shulūf:

– Jeg tror ikke denne straffen kommer tilbake, da noen europeiske land, slik som Tyskland og Italia, har vurdert det slik at det ikke er mulig å rette opp en juridisk feil hvis det viser seg at et menneske urettmessig har blitt straffet med

¹⁸³ *Sayyidati*, “Al-Ṭifla al-‘arabiyya”: 72.

¹⁸⁴ *Sayyidati*, “Al-Faransiyyūn yuṭālibūn”: 70.

døden. Kriminallovskolene lager straffer for å forebygge og ikke for å ta hevn. I noen av våre arabiske land håndhever vi dødsstraff, som ble fjernet fra den tyske, italienske og franske straffeloven; lovens menn har avskaffet dødsstraff. Vi derimot håndhever dødsstraff den dag i dag. Islams syn på forbrytelse og straff er realistisk og vitenskapelig og springer ut fra den guddommelige lovgivningen som gir det sosiale liv og de økonomiske forhold et fundament som passer med straffen og forbrytelsen.

Om årsaken til økningen av voldtektsforbrytelser og drap i Europa, sier Shulūf:

– Der finnes ingen menneskelige eller moralske skrupler, dette i tillegg til økonomiske faktorer, slik som arbeidsløshet, og sosiale faktorer, slik som spredning av narkotika, alkoholdriking og den ubegrensede friheten. Alt dette fører til avvik og kriminalitet som bare øker i takt med at det konsumrettede livet kompliseres i de vestlige samfunnene.

Lederen for Masjid al-Da^cwa, professor Mashāṭ, gir følgende kommentar:

– Islam, med sin moral og etikk, avverger at slike groteske forbrytelser begås. For unge gutter og jenters ubegrensede frihet til å gå ut, være oppe hele natten og innlate seg med syndige ting, alt dette fører til slike beklagelige resultater. Mitt håp for vår arabiske ungdom er derfor at de forplikter seg til islams prinsipper, moral og verdier, da disse er det som forsvarer dem mot fortapelse og det å bli revet med av synd og begjær, den strake vei mot kriminalitet, moralske avvik og farlige samfunnssykdommer.¹⁸⁵

I dette intervjuet ser vi tydelig at kriminelle handlinger i Vesten settes i sammenheng med mangelen på moral og den rette tro. Nedenfor følger en beskrivelse av hvordan religion, eller snarere mangelen på religiøsitet, fremheves som et trekk ved vestlige samfunn.

Tro og religiøsitet

Fra Gud til gods

Noe av det første jeg la merke til i tekstmaterialet, var den manglende omtale av kristendommen. Kristen tro fremstår mer eller mindre som et ikke-tema. I de få tilfellene det sies noe om dette, er det i sammenheng med at kirken eller kristendommen sies å ha mistet sin stilling. Et eksempel på dette finner vi i artikkelen “Vil Østen seire over Vesten?”:

Vestlige samfunn er først og fremst kristne, men har den senere tid opplevd et nesten totalt skille mellom religion og det sivile samfunn, i tillegg til at religiøse verdier gradvis er blitt substituert med verdier knyttet til materiell nytelse og tilfredsstillelse av sansene. Egoisme er utbredt. Folk som lever i en slik atmosfære har ingen ting å holde fast ved. De mangler tiltakslust og retningssans, likt et fortapt skip som driver rundt på havet. Til og med bestrebelsen etter å oppnå nytelse har begynt å fremkalle kjedsomhet og etterlatt disse menneskene i et tomrom eller involverte i narkotikamisbruk og andre

¹⁸⁵ Ibid.: 70–1.

laster. Dette er et sikkert tegn på en nært forestående kollaps. Samfunnet har gitt etter for individet og dets ønsker, og de negative konsekvensene av dette er ruiningen av etablerte institusjoner, mindre respekt for ekteskapet, familieverdiene, eldre, sedvaner, konvensjoner og tradisjoner. Dette har blitt erstattet med et knippe nye verdier som i stor grad bygger på avvisning av alt det som er tilknyttet åndelig tro og sosialt samkvem.¹⁸⁶

En annen bemerkning om kristendommens stilling i Vesten, finner vi i “Slutten på ekteskapets tidsalder”:

Disse samfunnenes brede aksept av alenemorskapet indikerer altså at kjønnspolitikken i løpet av de siste ti årene har forandret seg en gang for alle. Dette er Irland det klareste eksemplet på, fordi dette var det mest motvillige landet overfor forandring. Den konservative katolske kirke mistet det meste av sin makt på den tiden da kvinnebevegelsen oppnådde større og større samfunnsmessig popularitet.¹⁸⁷

I “Verden feirer høytid” gjøres vi oppmerksomme på at julefeiringen i vestlige land har forvandlet seg fra å være en religiøs høytid til å bli en storslagen konsumorientert fest der alt bare dreier seg om materielle goder og sanselig nytelse:

Ettersom det går mot slutten av ett år og begynnelsen av et nytt, råder det i verden en glad og lystig atmosfære. I den forbindelse er det mest iøynefallende innkjøpene av nye klær, leker og gaver til familie og venner og forberedelsene til festmiddager og store måltider som familie og venner samler seg om. Og for ikke å snakke om utenlandsreiser, eller i det minste innenriksreiser. Målet med alt dette er å få ro i sjelen, atspredelse og å nyte noen fine dager som i ettertid gjør en i stand til å møte arbeidsåret med brask og bram.

Mens hungersnøden herjer i enkelte land i den tredje verden, slik som Rwanda og Burundi, flyter milliarder av amerikanske dollar, franske francs, tyske mark osv. som elver i løpet av disse dagene. Om man spør handelsmenn og fabrikkere i disse landene, så vil de svare at de venter på disse dagene av året fordi det får økonomien til å rulle og sørger for den fortjenesten som gjør det mulig å investere videre. [...]

Hva gjør folk i Storbritannia i disse dagene? En statistisk undersøkelse foretatt av “Haily & Baker”[?] viste at britene i løpet av juledagene brente av ikke mindre enn svimlende 23,5 milliarder pund som hovedsakelig ble brukt på gaver, leker og festmiddager. De ansvarlige for undersøkelsen nevner også at dette var 800 millioner mer enn året før, noe som er gode nyheter for butikk- og restauranteierne.

Prosjektlederen forteller at befolkningen over hele Storbritannia i år kommer til å bruke mer enn det de brukte i fjor, at pengeforbruket i enkelte tilfeller er sinnssykt og helt ute av proporsjoner og at handelsstanden vil oppleve denne julen som fantastisk. Han kunne også meddele at en av ti av de spurte svarte at de kom til å bruke mer enn 1000 pund og at det er barna som får “løvens andel av byttet”.

¹⁸⁶ *Al-Jil*, “Hal yataghallab al-Sharq”: 85.

¹⁸⁷ *Rūz al-Yūsuf*, “Nihāyat ʿaṣr al-zawāj”: 41.

Han hevder at pengeforbruket kan inndeles slik: A) 8 milliarder vil bli brukt på gaver til småbarn, som overgår den totale summen som vil brukes på gaver til voksne med hele 300 millioner. Barna i Wales er de heldigste, for der får hvert enkelt barn gaver for 202 pund, mens gjennomsnittet for alle britiske barn ligger på 100 pund. B) Britene vil bruke 6,9 milliarder på mat og drikke, men kommer ikke til å drikke mer enn en fjerdedel av mengden drikkevarer de kjøper inn! C) Omtrent 3 milliarder vil brukes på reiser, pynt til huset og på andre ekstravaganser og forlystelser.¹⁸⁸

Det er generelt gods og gull, de materielle verdier, som preger Vesten. Religiøsitet, troen på Gud, har måttet vike plassen i et stadig mer konsumorientert samfunn.

Mangfold og malør

I to artikler rettes vår oppmerksomheten mot sekter og små trossamfunn i USA. I "Ekteskaps merkverdigheter i Amerika" blir vi presentert for en annerledes amerikansk familie:

Amerika er bemerkverdighetens land. Det merkeligste er hva folk gjør. Noen av raritetene fremprovoserer latter, andre strid. Hva skal vi så si når vi får greie på at en amerikansk mann er gift med fem kvinner? Når vi finner ut at hans første hustru som levde alene med ham i tjue år, og som ga ham fem barn, med ett tillot ham å ha flere koner? Merkeligst av alt er det at etter at antallet hustruer var blitt fem, så skal en av konene ha sagt at hun håper menn en dag tillates å ha tretti koner!? Denne familien tilhører en samling familier som lever i en liten amerikansk by og som holder fast ved prinsippet om at en mann skal kunne ha et ubegrenset antall koner. De er alle tilknyttet en berømt religiøs sekt i Amerika, mormonere, som mener at polygami avverger at ektemannen er utro mot sin kone, noe som for øvrig er svært utbredt der. Denne sekten er svært opptatt av å skape sterke familiebånd slik at man ikke skal føle seg alene i verden. Videre fordeler de arbeidet seg i mellom, noe som gir dem stor grad av selvtillit. De produserer sin egen mat, sine egne klær og sine egne hus osv. De har også en egen skole for sine barn.¹⁸⁹

Det er en lykkelig familie og fornøyde familiemedlemmer vi her hører om, selv om det også påpekes at det ikke alltid er lett for kvinnene å dele en og samme ektemann. Av artikkelen fremkommer det at de føler at de har alt som skal til for å leve et godt liv. De følger sin religiøse overbevisning i ett og alt, får vi vite, noe som blant annet gjør at de på sett og vis står utenfor sin egen kirke. Vi fortelles at familien blant annet praktiserer polygami. Det understrekes at dette er en tradisjon som Mormonerkirken offisielt ikke lenger godkjenner og som ifølge amerikansk lov er ulovlig. Familien lever med andre

¹⁸⁸ *Zahrat al-Khalij*, "Al-^cĀlam yaḥtafil bi-al-a^cyād", 28.12.1996 (927): 78–9.

¹⁸⁹ *Zahrat al-Khalij*, "A^cĀjā'ib al-zawāj fi Amrikā", 21.09.1996 (913): 18.

ord både utenfor det amerikanske storsamfunnet og det store mormonerfellesskapet; de lever i strid med amerikansk lov og sin egen kirke. Men langt på vei blir avvikene det her er snakk om likevel fremstilt som akseptable og hensiktsmessige. Fortellingen om mormoner familien avsluttes som følger: “Saken er at dagliglivets press tvinger mange til å vende tilbake til gamle doktriner og prinsipper – selv om det skulle være lovstridig”.¹⁹⁰

Også artikkelen “Når menneskene ikke etterlever Guds ord” omhandler religiøse sekter i USA. Fokuset her er imidlertid rette mot de problemer som oppstår når *ugifte* tenåringsjenter fra disse miljøene blir gravide.

For at tragedien skal ende en gang for alle, blir barnet adoptert bort i samsvar med visse betingelser hvorav den viktigste er at adoptivforeldrene skal tilhøre samme religiøse retning som den virkelige moren. Med religiøs retning forstås ikke hovedreligionene, men derimot de enkelte sekter som springer ut fra disse, uansett hvor små de måtte være. I noen amerikanske byer består ikke disse sektene av mer enn noen titalls eller hundretalls tilhengere. Jeg stilte følgende spørsmål til en kvinnelig samfunnsforsker tilknyttet en adopsjonsforening: – La oss si at et barn fra en liten religiøs sekt adopteres av et par fra samme sekt, det får deres etternavn og blir en av dem. Innebærer ikke det en mulighet for at han kan møte og gifte seg med en biologiske søster, spesielt dersom de lever i et lukket samfunn?

Det er på det rene at selv i Amerika gifter mange seg innen en og samme trosretning eller etniske gruppe. Så en mann av irsk avstamning vil lete etter en jente med irske aner, på samme måte som en av italiensk avstamning vil lete etter en jente med italienske aner og så videre. Vi vet med sikkerhet at mange arabiske emigranter kun vil gifte seg med arabiske emigrantkvinner, eller at de vender tilbake til moderlandet når de skal gifte seg. Som oftest velger de seg en kone fra sin lille landsby eller sitt svært avgrensede miljø. Jeg stilte mitt ovennevnte spørsmål til den kvinnelige samfunnsforskeren, men hun ble svar skyldig: – Jeg skal finne ut av dette og underrette deg.

Jeg venter fremdeles på svar fra *henne*, men jeg trengte ikke vente lenge før jeg fikk svar på spørsmålet. Etter en stund fant jeg svaret i det amerikanske magasinet Newsweek. Der leste jeg om en bortadoptert gutt som fikk greie på at han hadde en bortadoptert søster som han så begynte å lete etter. Han søkte i fødsels- og adopsjonsregistre og lignende helt til han fant henne. De ble kjent med hverandre, og siden han ifølge loven ikke var hennes bror, og hun ifølge loven ikke var hans søster – begge hadde sine adoptivforeldres navn – fridde han til henne og hun svarte ja. De seks foreldrene (de biologiske foreldrene så vel som adoptivforeldrene) ble rasende da de fikk høre om dette, men gutten og jenta hevdet at de ifølge loven ikke var søsken. Da de ble fortalt at dette forholdet kunne føre til vanskapede barn, svarte de at de ikke ønsket å få barn i det hele tatt. Det endte til slutt med at de seks foreldrene måtte gå rettens vei for å hindre inngåelsen av det skandaløse ekteskapet.¹⁹¹

¹⁹⁰ Ibid.: 19.

¹⁹¹ *Al-Jil*, “*Indamā yanḥarif al-nās*”: 57–8.

I denne artikkelen får vi antydning av det farlige og naturstridige som kan bli en konsekvens av umoralsk oppførsel. Det er igjen mangelen på "å etterleve Guds ord" som er årsaken til menneskelig nød.

Fra det ene til det andre

Religionsskifte berøres i et par artikler. Ifølge artikkelen "Diana", skal den nå avdøde britiske prinsesse Diana ha møtt og innledet et forhold til en muslimsk, pakistansk lege. Det spekuleres i om hun vil konvertere til islam dersom det ender med bryllup. Det gjøres her et poeng av at hans familie skal ha uttrykt at de aller helst så at han giftet seg med en *muslimsk* kvinne.¹⁹²

I "Lisa Halabi ble Ḥusayn sin Noor" hører vi om Lisa Halabi, amerikansk statsborger av syrisk opprinnelse, som giftet seg med Kong Ḥusayn av Jordan. Hun lærte seg arabisk, konverterte til islam og fant tilbake til sine røtter og kultur og har siden levd lykkelig alle sine dager, som vi kjenner det fra eventyrfortellinger.¹⁹³

En tredje artikkel, "Madonna ikler seg det jødiske sløret", skiller seg skarpt fra de to forrige ved at religionsskifte her omtales i svært *negative* ordelag. Her kan vi blant annet lese at amerikanske film- og popstjerner har en utrettelig hang til å konvertere til andre enn sin opprinnelige religion. Videre at trenden tidligere var at stjernene konverterte til buddhisme, men at det nå er flere og flere som velger jødedommen. Dette fenomenet må ses i sammenheng med en konspiratorisk sionistisk bevegelse hvis mål er å omvende hele USA. Et stort antall amerikanske stjerner skal allerede ha konvertert eller står på nippet til å gjøre det, deriblant popdronningen Madonna som etter sigende også tar med seg sin lille datter på religiøse møtene hun går på for å lære mer om jødedommen. I tillegg har hun fått med seg en venninne, som etter flere mislykkede ekteskap trengte noe som kunne gi henne tilbake gnisten og troen på livet. Det påpekes spesielt at de store stjernene er forbilder for tusenvis av unge mennesker som dyrker og forguder dem og at det slikt sett er stor fare for at stjernene indirekte kan påvirke den yngre garde til å følge i deres fotspor og konverterer til jødedommen.

Avslutningsvis rettes søkelyset mot at det religiøse mangfoldet blant stjernene vil kunne føre til alvorlige interne stridigheter.

At Hollywood stjernene konverterer til andre enn sin opprinnelige religion er et fenomen som stadig brer om seg. Pamela Anderson skal nylig ha konvertert til

¹⁹² *Al-Maw'ūd*, "Diyānā", 22.02.1997 (1757).

¹⁹³ *Marāyā al-madīna*, "Lizā al-Ḥalabī aṣḥāḥat Nūr al-Ḥusayn" (Dīma Qarḥānī), 10.1996 (62).

buddhismen, mens basketballspilleren Dennis Rodham skal ha konvertert til jødedommen og dessuten gitt inntektene fra sin siste kamp til det jødiske samfunnet i Chicago. Nick Keith er på vei mot jødedommen. Richard Gere og sangerinnen Tina Turner har begge blitt dypt troende buddhister som tilbringer sin tid sammen både i Hollywood og i fjellene i Tibet. En annen som er på vei mot jødedommen, er Tom Cruise. Vi har her å gjøre med et fenomen som i fremtiden lett kan utvikle seg til en religionskrig mellom Hollywood-stjernene.¹⁹⁴

Et mangfoldig religiøst liv fremstilles her som negativt og potensielt farlig/ødeleggende for samfunnets stabilitet

Stjernehimmlen, kortstokker og glasskuler

Artikkelen “I Roma er jenter akkurat som gutter” innledes med skildringer av gatebildet i Italias hovedstad. Ett av motivene som trekkes frem er alternative trosformer og praksis:

På et annet gatehjørne sitter en gruppe spåmenn og spåkvinner hver og en bak et lite bord med mange ting på, slik som kortstokker, glasskuler og et lite forstørrelsesglass for å kunne lese i håndflaten. En av kvinnene har satt opp et skriv der hun opplyser om at hun behersker tysk, engelsk, fransk, spansk og selvfølgelig italiensk og at hun for anledningen har tilbud på kortlesing til den ringe sum av 150 tusen italienske lira.¹⁹⁵

Også i “Spådilla i demonene og englenes land”, kan vi lese om spåing. Artikkelen tar utgangspunkt i den franske markeringen av den såkalte Verdens spådag, men interessen for spåing sies å gå langt utover denne ene årlige begivenheten:

Franskmenn har en enorm interesse for alt som har å gjøre med spåing, astrologi og astronomi og for det å tilegne seg kunnskap om forholdet mellom det stjernetegnet man blir født under og det som skjer i ens liv.¹⁹⁶

Folk ser ikke ned på synske og spåmenn, skrives det, de *tror* faktisk at stjernene styrer menneskets skjebne og at astrologi er sann kunnskap. Mange sies å ha årsabonnement hos sine “personlige” astrologer og får hver måned tilsendt sitt horoskop med råd om helse, arbeid, kjærlighet og lykketall. Det påpekes at franskmenn er hektet på lotto og veddeløp og bruker lykketallene i spill for å vinne ‘le gros lot’. For enkelte ikke er det nok å gå til spåmenn; de begynner selv å studere slike vitenskaper og å kjøpe bøker om

¹⁹⁴ *Rūz al-Yūsuf*, “Mādūnā tartadī al-ḥijāb al-yahūdī” (Ṭawḥīd Majdī), 17.03.1997 (3588): 79.

¹⁹⁵ *Rūz al-Yūsuf*, “Fī Rūmā al-bint zayy al-walad”: 79.

¹⁹⁶ *Zahrāt al-Khalīj*, “Junūn al-tanjīm fī bilād al-jinn wa-al-malā’ika” (Samīr Baghdādī), 05.04.1997 (941): 20.

drømmetyding, stjernekart og annet for å lære mer. Vi får høre at franske aviser på sin side er fulle av annonser der spåmenn og spåkvinner tilbyr sine ulike tjenester og at yrket skal ha blitt et av de mest innbringende i Frankrike. Det er store fortjenester å hente, og mange var derfor de yrkesutøverne som skal ha ønsket Verdens Spådag velkommen. Det sies at det er et yrke som er åpnet for alle, og at nøkkelen til suksess, berømmelse og skyhøye inntekter, er en god porsjon fantasi og en rask tunge. Vi gjøres imidlertid oppmerksomme på at flere av de som tilbød sine tjenester under Verdens Spådag ikke var profesjonelle, men rene og skjære opportuniste som visste å sko seg på de tusener av fortvilte kundene som kom for å få gode råd og vink.

I artikkelen stilles det spørsmål om hva er det som gjør spåing og astrologi så attraktivt og utbredt i vestlige land, slik som Frankrike. Samfunnsvitere hevder at dette må ses i lys av den økonomiske krisen, blir vi fortalt. Det er de trykkende økonomiske forholdene som gjør at de svake, ofrene for angst, stress og frustrasjoner, flykter til astrologer og spåmenn. Alle bekymrer seg for sin egen og sine barns fremtid, ingen har fast jobb, i tillegg til at det råder stor redsel for å bli rammet av uheldelige sykdommer. Det er denne utbredte usikkerheten og redselen som gjør at 80% av franskmennene tyr til horoskoper i aviser og blader og satser sine penger på ulike spill. Tilstanden i Frankrike sammenlignes for øvrig med forholdene i “en uvitenhetens landsby i Afrika”. Klokskapen har forsvunnet, skrives det, og humbugmakere har tatt styringen over franskmennenes vett – og lommebøker!

Med Satan i høysetet

I hele sju tekster hører vi om det som vekselvis refereres til som *satanisme* (al-shayṭāniyya) og *satandyrkelse* (‘ibādat al-Shayṭān). Det er først og fremst utbredelsen og spredningen blant ungdom i arabiske samfunn artiklene handler om og som det fokuserer på. Det finnes også tekster som beskriver satanisme og satanister i vestlige samfunn. Vi kan lese at satanisme er en tro, eller ideologi, med utspring i USA, grunnlagt på slutten av 60-tallet av amerikaneren Anthon Lavey. Videre at det også er i USA at satanistene har sitt hovedsete og et eget senter som befatter seg med å spre ideologien over hele verden.¹⁹⁷ Vi gjøres oppmerksomme på at den allerede skal ha spredt seg til flere europeiske land og blant annet være svært utbredt i Sverige og

¹⁹⁷ *Marāyā al-madīna*, “Atbā‘ al-Shayṭān yuthīrūn al-ra‘y al-‘āmm” (Thā‘ir al-Sā‘ir), 02.1997 (66): 86–9.

Frankrike.¹⁹⁸ I tre artikler gjengis det som omtales som *de sataniske bud* som skal være fremlagt av Anthon Lavey, satanismens grunnlegger. Ordlyden er identisk i de to artiklene “[Tittel uleselig]”, Del-I og “Satantilhengere uroer den allmenne opinion” der budene lyder som følger:

1. Satan representerer det å underkaste seg selvet ved at menneskets tilbøyeligheter, ønsker og begjær gis frie tøyler i stedet for hinder og avholdenhet.
2. Satan representerer vital eksistens, i motsetning til bedragerske og falske forhåpninger.
3. Satan representerer ikke-pervertert og utilslørt visdom, i motsetning til det å bedra sinnet med falske ideer.
4. Satan representerer sympati med dem som fortjener det, i motsetning til det å kaste bort kjærlighet på de uærbødige og utakknemlige.
5. Satan representerer hevngjerrighet, i motsetning til det å vende det andre kinnnet til.
6. Satan representerer ydmyking av den ansvarlige personen, i motsetning til det å rette oppmerksomheten mot de bedervede blodsugerne.
7. Satan representerer et dyr, noen ganger bedre, men som oftest verre enn dyr med fire bein, som på grunn av sin storslagne åndelighet og mesterlige utvikling ble det mest voldelige dyr noen gang.
8. Satan representerer alt som kalles synd og skam, fordi dette fører til fysisk, mental og følelsesmessig tilfredsstillelse.
9. Satan representerer bedehusenes beste venn, for det er han som har holdt dem gående alle disse årene.¹⁹⁹

En forkortet versjon av budene presenteres i “Ruiningen av den arabiske ungdommen”.²⁰⁰

Materialet inneholder også skildringer av hvordan satanister ser ut og hva de driver med. I ovennevnte artikkel portretteres de slik:

Vedrørende ritualene som denne gruppen utfører, så innebærer det slik som drikking av dyreblod, fra f.eks. katter og hunder, tenning av sorte stearinlys og resitering fra boken som kalles “De syv nøklene”, som ligner sangtekster. Moten som medlemmene følger går ut på å kle seg i sorte klær som er fulle av tegninger av hodeskaller og graver, samt jernlenker; de lar hår og negler gro og har tatovering på overkroppen og skuldrene.²⁰¹

I “Rulleblad beviser uskyld” nevnes det at man via Internett har sett følgende eksempel på hva vestlige satanister bedriver:

¹⁹⁸ *Rūz al-Yūsuf*, “[Tittel uleselig]”, Del-II (Wāʿil al-Ibrāshī): 27.01.1997 (3581): 82, og *Marāyā al-madīna*, “Atbāʿ al-Shayṭān yuthīrūn”: 89. *Merk*: Ordlyden er identisk i de to tekstene.

¹⁹⁹ *Marāyā al-madīna*, “Atbāʿ al-Shayṭān yuthīrūn”: 87–8, og *Rūz al-Yūsuf*, “[Tittel uleselig]”, Del-I (Māsiyā Nūḥ), 27.01.1997 (3581): 80.

²⁰⁰ *Wafāʿ*, “Hadm al-shabāb al-ʿarabī”, 03.–04.1997 (64): 26.

²⁰¹ *Ibid.*

en satanist jente kledde seg naken og la seg ned på ryggen, deretter ble kroppen hennes smurt inn med blod av de andre kollegene som hun så hadde sex med. På slutten av festen dreper de henne som en offergave.²⁰²

I samme artikkel refereres det til en 25 år gammel satanist som skal ha blitt gitt så mye narkotika og alkohol at han døde. Som jenten i sitatet ovenfor skal også han ha blitt ofret til Satan av sine trosfeller. Vi finner heller få beskrivelser av satanisk praksis i Vesten, men det nevnes flere steder at den avvikende atferden til en gruppe egyptisk ungdom, er ren og skjær *imitasjon* av vestlige satanister. Det påpekes flere ganger at disse unge egypterne mest sannsynlig bare driver med kopiering av vestlige satanisters *ytre* atferd uten å være ideologisk overbevist; videre at det er vestlige satanister som med sikkerhet er virkelige satanister.

Det understrekes i tekstene at denne ideologien blant annet uttrykkes og spres gjennom en egen rockegenre, såkalt *satanisk rock*, og vi blir fortalt at satanistband finnes i Sverige, Frankrike og England,²⁰³ og at der er band som synger på *norsk* og *svensk*.²⁰⁴

Vestlig musikk kategoriseres alt etter antall rytmeslag i minuttet. Den begynner med mellom 60 og 80 slag i minuttet, som vil si rolig musikk. Deretter følger mellom 80 og 90 slag i minuttet, såkalt *easy listening*, som vil si lett musikk. Dansenivået har mellom 90 og 130 slag i minuttet. Det kalles *hardrock* eller *metall* (dvs. farget) når det er snakk om 130 til 150 slag i minuttet, mens benevnelsene *sort*, *død* og *satanisk* brukes på musikk med mer enn 150 slag i minuttet. Denne siste typen musikk har kun eksistert i Vesten de senere årene, nærmere bestemt siden 1986–87 og spesielt i USA. Den gradvise utviklingen man har sett når det gjelder musikktype og antall rytmeslag gjorde seg også gjeldende i tekstene. Ønsket om å skille seg ut, førte til forbannelser av Gud og glorifisering av Satan, spotting og oppfordringer om opprør mot alt og alle. Det hele endte med glødende og uutholdelige rytmer akkompagnert av avskyelige tekster.²⁰⁵

Det pekes dessuten på at denne musikkformen med sine bedervede tekster, ikke bare angriper og forkvakler de unges *sinn*. Blant annet i “Satandyrkelsestilstelninger i al-Zamālik” kan vi lese at den er en stor fare for ungdommens *fysiske helse*. I følgende utdrag er det en tale som skal være holdt av en kanadisk prest som siteres og diskuteres av artikkelforfatteren:

²⁰² *Rūz al-Yūsuf*, “Sharīṭ al-idāna dalīl al-barāʿa” (Wāʿil al-Ibrāshī), 03.02.1997 (3582): 58.

²⁰³ *Rūz al-Yūsuf*, “[Tittel uleselig]”, Del-II (Wāʿil al-Ibrāsh), 27.01.1997 (3581): 81.

²⁰⁴ *Rūz al-Yūsuf*, “Shurb al-dam wa-ḥurriyyat al-raʿy” (ʿAbd Allāh Kamāl), 09.12.1996 (3574): 74.

²⁰⁵ *Rūz al-Yūsuf*, “Nādī ʿibādat al-Shayṭān fi Miṣr” (ʿAbd Allāh Kamāl), 11.11.1996 (3570): 78.

– Ingen kan hevde at rock har noen positiv effekt. Rock er som en magisk tryllefløyttist som leder en hel ungdomsgenerasjon henimot fortapelse. For første gang i menneskehetens historie finnes der en mektig kulturell, moralsk og sosial revolusjon som har valgt å tilkjenne sin ytterliggåenhet gjennom bruk av musikk og sang. I begynnelsen trodde folk at det bare var et sært motelune, men det viste seg at rocken skulle bli blant de fremste påvirkningsfaktorene på kropp og sjel, sier presten.

Det kan være at denne presten er påvirket av sine religiøse overbevisninger, men hans synspunkt på effektene av denne typen musikk er basert på objektiv vitenskap:

– Elvis Presley overtalte ungdommen til å ha sex; Rolling Stones sang en sang med tittel Brown Sugar, dvs. om kokain; Ebby Hoffman[?] har sagt at rocken er en kilde til revolusjon gjennom bruk av narkotika; i 1968 utga gruppen The Beatles albumet *The White Devil*; og sammen med band slik som Black Sabbath og Led Zeppelin, var ikke lenger propagandaen for satandyrkelse skjult. I kjølvannet av sangen *Stairways to Heaven* ble det opprettet en nemnd som skulle beskytte forbrukerne. Plateselskapene ble pålagt å merke platecovere når sangtekstene inneholdt glorifisering det ondet. Rocken oppfordrer til seksuell ytterliggåenhet, vold, selvmord og drap. Denne oppfordringen kommuniseres gjennom bruk av rytmehastighet som på sin side fører til at kroppen øker produksjonen av adrenalin og til hjertestans. [...]

I følge presten foretok legen Bob Larsson og et legeteam en undersøkelse av rockens effekter. Han fant at musikken påvirker puls og pust og at risting av kroppen (*shaking*) fører til hormonforstyrrelser. I Storbritannia ble det i sin tid forbudt å blinke med lys (*discolys*) fordi det fører til oppkast og hallusinasjoner. Teamet til Bob Larsson hevdet at sterk bakgrunnsdunking fører til kjertelsekresjon og forstyrrelse i kjønnsormonbalansen. Sangtekstene har ingen stor betydning i Egypt fordi de fleste ikke forstår hva ordene betyr. Men det som skjedde på tilstelningen i Zemalek gjorde oss oppmerksomme på andre hendelser som har skjedd på rockekonsert: tusen personer ble skadet ved en rockefestival i Melbourne; i Beirut ble det brukt vannslanger for å spre grupper som hadde blitt hysteriske under en konsert; i 1969 var der mer enn 200.000 personer til stede på en Rolling Stones festival og mange ble skadet av surstoffmangel; i 1975 døde 11 på en konsert.²⁰⁶

I de fleste artiklene nevnes det at satanistiske ideer blir spredd og gjøres tilgjengelige for folk via Internett, bøker, blader, video- og musikkassetter og reisende agenter, og at det er snakk om en konspiratorisk bevegelse hvis målsetning er å få hele jordens befolkning over på sin side – deriblant den arabiske ungdommen.²⁰⁷

Sammenfatning

På familie- og samlivsfronten, er det kjernefamilien og ekteskapet vi hører mest om. Det er den *tradisjonelle* kjernefamilien og ekteskapet som vies størst oppmerksomhet.

²⁰⁶ *Rūz al-Yūsuf*, “Ḥafalāt ‘ibādat al-Shayṭān fī al-Zamālik” (°Abd Allāh Kamāl), 25.11.1996 (3572): 98–9.

²⁰⁷ Se også Amr Hamzawy, “Process of Local Deconstruction of Global Events, News, and Discursive Messages: Case Studies from Egypt”, *The Middle East in a Globalized World*, redigert av Bjørn Olav Utvik & Knut S. Vikør (Bergen: Nordic Society for Middle Eastern Studies, 2000).

Alternative familiekonstellasjoner, samboerskap og partnerskap nevnes, men er verken representert eller omdiskutert i noen vesentlig grad. Både den Lykkelige Familie og den Ulykkelige Familie er representert, men mest av alt dreier det seg om sistnevnte, nærmere bestemt skilsmissecfamilien. Skilsmisse fremstår mer eller mindre som et uunngåelig endelikt for ekteskapet i Vesten, og i den forbindelse har vi sett at ett spesifikt tema til stadighet dukker opp, nemlig *utroskap*. Både kvinner og menn sies å være utro i Vesten, men som eksemplene har vist oss, påpekes det gjerne at det er ulike årsaker til at menn og kvinner bedrar sine ektefeller. Vi hører blant annet at menn muligens er skapt på en slik måte at de fra *naturens side* kan regnes for å være potensielle (notoriske) ekteskapsbrytere, at de *av natur* vandrer rundt som “testosteronbomber” på evig søken etter maker de kan bedekke for å sikre videreføringen av sine gener. Naturen er som kjent vanskelig å manipulere, men noe kan det dog gjøres noe med: dersom Hannen ikke møtte andre Hunner enn sin livsledsager, ville han heller ikke kunne ledes ut i fristelse! Men i Vesten er det kvinner mer eller mindre over alt i det offentlige rom. Dersom kvinnen ikke var utarbeidene, ville hun ikke møtt og blitt tiltrukket av andre menn enn sin livsledsager, og like viktig, hun ville heller ikke gå rundt og friste allerede gifte menn. Dersom kvinnen ikke var utarbeidende ville hun heller ikke vært økonomisk uavhengig, en av årsakene som nevnes som en mulig forklaring på hvorfor vestlige kvinner kan tillate seg å være utro: for som utarbeidende klarer fraskilte kvinner seg økonomisk og materielt på egenhånd. Vi har også sett eksempler der kvinnebevegelsens ageringer sies å ha komplisert og til dels ødelagt forholdet mellom menn og kvinner, så også på ekteskaps- og samlivsfronten. Men familie- og ekteskapsbildet er ikke ensidig problemorientert og negativt – den Lykkelige Familie gjør seg også helt klart gjeldende. På samme måte som det negative familiebildet gjerne er knyttet til forandringer i tradisjonelle kjønnsrollemønstre (især kvinnens roller), ser vi at det positive familiebildet på sin side er knyttet til konformitet med den tradisjonelle kvinnerollen. Et harmonisk og stabilt familie- og samliv fremstår på mange måter som uforenelig med at kvinnen beveger seg ut av sin tradisjonelle rolle og sitt tradisjonelle domene. Familien, ekteskapet og enkeltindividenes velbefinnende synes betinget av hvilken rolle, stilling og plass kvinnen har i samfunnet generelt og i familien/ekteskapet spesielt. Det er *kvinnens* livsførsel som framstilles som nøkkelen til den store Lykken så vel som til den bunnløse Ulykken. I materialet er der eksempler på hva som skjer når kvinnen velger både

tradisjonelt og utradisjonelt, og kvinners frihet fremstilles nærmest entydig som en trussel mot kjernefamilien. Som familie så samfunn, sies det.

Vi har sett at “lovløshet og uorden” – heller enn “lov og orden” – er den betegnelsen som best dekker det bildet man blir sittende igjen med av Vestens storsamfunn etter gjennomgangen av tekstmaterialet. Storsamfunnet framstår som en farlig heksegryte der ingen er trygge – ikke engang barn. Prostitusjon og porno synes å florere, så også *seksualisert vold og kriminalitet*. Det rettes i den forbindelse svært mye oppmerksomhet mot *barneovergrep*. Barn framstår som en høyst etterspurt *vare* i Vesten, både på prostitusjonsmarkedet og i pornoindustrien. Dette på grunn av det store antallet pedofile, men også fordi uskyldige barn ikke er bærere av farlige kjønnsykdommer. Vi hører om kidnapping, voldtekt og drap på vestlige barn – men også om vestlige menns groteske overgrep mot barn i den tredje verden. Den perverse hungeren blant en rekke vestlige menn synes ikke å kjenne noen grenser slik det fremstilles i materialet. Politiet, lovens lange arm, beskrives på sin side som korrump og dysfunksjonelt. Vi hører gjentatte ganger om politimenn som opererer på den gale siden, på lag med lovbrøtere og kriminelle. Det påpekes at også flere av lovens store menn befinner seg på skyggesiden. Vi kan flere steder lese at det råder stor misnøye og dyptgripende redsel blant vanlige borgere, og at folk høylytt krever at noe gjøres for å bedre forholdene. Vestlige borgere krever *forandring* understrekes det flere steder, især når det gjelder måten seksualforbrytere håndteres på. Både straffemetoder og straffutmålinger blir omtalt som altfor milde, men det kommer små glimt av optimisme til syne: vi hører om nye lovforslag og ulike tiltak og prosjekter. Optimismen som kommer til syne i materialet, er knyttet til forutsetningen om at det skjer grunnleggende forandringer i det vestlige samfunnet på flere områder.

Vestens samfunn framstår ikke som et kristent samfunn. Det gis heller et klart inntrykk av at kristendommen representerer det som *ikke* er karakteristisk for Vesten, det folk *ikke* tror på. Det er med andre ord ikke snakk om en kristen Vesten, men derimot en Vesten som er religiøst *sammensatt* og *uensartet*. Ikke bare hører vi om et samfunn karakterisert av religiøst mangfold, men også om religiøs *ustabilitet*: mange holder seg ikke til en religion, men går fra det ene til det andre. Den religiøse ustabilitet fremtrer som et bilde på det vestlige samfunnets oppløsning. Som vi har sett mange eksempler på, knyttes altså de ulike religiøse alternativene som omtales mer eller mindre gjennomgående til ulike former for *negativitet*. Med unntak av artikkelen om

den amerikanske mormonerfamilien og de to artiklene som kommer inn på konvertering til islam, er fokus helt og holdent rettet mot problemer og oppløsning, det være seg i forhold til enkeltindividet eller større samfunnsmessige sammenhenger.

2.3 Arabere i Vesten – å innlate seg med den Andre

Det tematiske fokus i dette kapittelet er fremstillingen av araberes skjebne i Vestens samfunn. I tekstutvalget finner vi flere skildringer av livet til arabere som enten bor permanent eller som er på ferie i Vesten, nærmere bestemt i europeiske land og storbyer. Hvordan skildres livet til arabere som oppholder seg på “Den andre siden”? Knyttes det positivitet (vinst) eller negativitet (tap) til det å innlate seg med den Andre?

Jeg tar for meg seks tekster hvorav tre er fra Rūz al-Yūsuf (to av samme forfatter), to fra Zahrat al-Khalij og en fra Sayyidatī. Materialet omfatter reportasjer og reiseskildringer skrevet av utstasjonerte korrespondenter eller forfattere/journalister som har vært i Europa på gjennomreise. Som i forrige kapittel, gjør jeg også her bruk av relativt lange utdrag i norsk oversettelse. Da artiklene presenteres hver for seg, har jeg valgt å unnlate å bruke fotnotereferanser med de enkeltvise utdrag.²⁰⁸

“Scener fra Europas gater”²⁰⁹

Alt synes å ha gått galt i Vesten, negativiteten er til å ta og føle på ifølge artikkelforfatteren, den svært kjente egyptiske journalisten Fathī Ghānim. Den europeiske samfunnssituasjonen vi her presenteres for, er helt og holdent kaotisk og nedslående:

Det vil ikke forbause deg at alle og enhver, gutt eller jente, mann eller kvinne, er blitt herre over sin egen klesstil og hårfrisyre; dette er noe Europa har kjent til i mange år nå og noe jeg har skrevet om i forbindelse med tidligere reiser. Men du vil likevel kunne se at forandringen og innovasjonen i klesveien og det menneskelige ytre har revet ned alle skiller mellom det som er skikk og bruk og det som ikke er det, mellom det som hadde å gjøre med glans, stolthet og tradisjoner og det som har å gjøre med anarkisme og umoral. Endringsprosessen har forvandlet seg til en feber hvis temperatur stadig stiger og som driver folk til hallusinerer.

Ordet *skam* har ikke lenger noen betydning, faktisk er ingen opptatt av det, fordi alle avvik er tillatt og gjengs. Blottede bryst og nakne mager fenger ikke oppmerksomheten, og om du ønsker å vite om det er en mann eller kvinne som kommer imot deg, så er du nødt til å se nøye etter, og selv da kan det være vanskelig å fatte en avgjørelse som du er tilfreds med. Jeg så en mann gå på

²⁰⁸ Kopi av de seks artiklene (arabiske originaler), er plassert bakerst i oppgaven under *Vedlegg*.

²⁰⁹ Rūz al-Yūsuf, “Mashāhid min shawāri‘ Urubbā”.

Leicester Square iført *kvinnebluse* over et miniskjørt, kvinnestrømper og høyhælte sko. Ved siden av ham gikk en jente iført sort dress med en *top hat* (en hatt for lord) på hodet. Alt er mulig, likevel kan du konfronteres med scener som overskrider det som kan tenkes kan. Slik som ungdommen som bar en skrikende jente på ryggen mens alle bare så på som om det som skjedde var alldeles alminnelig. Kanskje er det nettopp det!! En annen jente hadde på seg en åpen frakk over en naken kropp. Hodet hennes var glattbarbert uten et eneste hårstrå. En ung mann hadde farget håret grønt og orange.

Det er ingen tvil om at jeg tidligere har skrevet om noe av det som jeg beskriver nå. Jeg hadde forestilt meg at denne – etter min mening – toskeskapen bar med seg menneskelige aspirasjoner om frihet og demokrati for individ og samfunn, så noen ganger skrev jeg til og med om kunstens logikk som styrer noe av ungdommens streben etter å forandre sine klær, sitt utseende og sin væremåte. Jeg hadde riktignok en følelse av at skillet mellom kunst og kaos var hårfint, og det ser nå ut til at dette skillet er borte og at kunsten er tapt. Etter at et kulturelt tomrom har skadet forstanden, arbeidsløsheten har rammet arbeidsmarkedet og de gamle normene som holdt oppe det sosiale forbildet og de høyeste idealene har kollapset, er der ikke annet tilbake enn instinkter og begjær i sin mest ekstreme form [...]

Hva nå enn denne logikken måtte være, så avdekker den for deg den splittelsen som har funnet sted mellom menneskelige forbilder som høyeste idealer og nasjonale symboler og det som et individ som har mistet respekten og tiltroen til alt, føler. Det er ingen tvil om at jeg i tidligere år iakttok denne utviklingen fra frihet til kaos, fra kunstens kreativitet til begjærets inntreden. Jeg pleide å si til meg selv – eller skrive – at det å mistenke er en synd, men bildet er blitt helt tydelig nå. Folkene som jeg tidligere beskrev som et uhyre med frastøtende hoder som skyter frem og angriper verdens byer, viste seg ikke lenger å være et første symptom, men de har fått prioritet fremfor politikk, prinsipper og moral, og splittet hvert individ fra verdiene og følelsen av tilhørighet til og allianse med sitt samfunn.

Ungdommene samles ikke lenger av annet enn sportsarenaer, fotballmatcher eller spillesteder for rock. Jeg spurte meg selv om disse ungdommene skiller seg fra dem jeg så agere i hippie- og punk-grupper som i sin tid utgjorde et fenomen i de europeiske samfunnene. Svaret er klinkende klart: der er ikke noe tegn til opprør blant disse ungdommene! Forvent ikke at de vil adlyde en ordre om å sloss for å forsvare noen som helst prinsipper, det være seg i Bosnia eller andre steder. Disse ungdommene drømmer ikke lenger om dristige foretagende i Afrika og Asia der de meldte seg frivillig som leiesoldater for å sloss for kolonimakten. Dette er ungdommer som bare tenker på å nyte livet og på å få fatt i innovasjoner og komfort, og de godtar ikke at noen sysselsetter dem og forhindre dem fra dette.

I den grad der finnes opprørsvilje så har den gjemt seg under jorden, og størstedelen av dette er knyttet til sex, perversiteter og rusmisbruk. Jeg hadde for vane hver morgen å gå vis à vis Luzerndammen og passere en barnepark, inn en port og ut en annen. I løpet av et helt år var den eneste notisen som jeg leste i parken om fruktjuice. Men i år ble jeg forbauset av et oppslag som sa med tykke strøk: NEI TIL ALKOHOL! NEI TIL NARKOTIKA! NEI TIL PROBLEMER! Hvordan kan det ha seg at et slikt oppslag er satt opp på en lekeplass for barn? Den advarer mot farer som truer barnet og ødelegger dets kropp og idealer. Dette samtidig som barna trues av grupper av perverse som misbruker dem for deretter å drepe dem.

I denne heksegryten befinner det seg også arabisk muslimsk ungdom som på ulikt vis rammes av forholdene som omgir dem. Ingen er forskånet fra Uhyrets raseringer. I Vesten blir *utlendingene* gitt skylden for de sosiale problemene, skrives det. Det er først og fremst muslimske ungdommer som anklages – nordafrikanere især. Disse ungdommene blir utsatt for rasisme og urettmessig gjort til samfunnets syndebukker, sier forfatteren, og legger til at den rasistiske franske politikeren Le Pen høylytt krever at “de sorte fårene” kastes ut av Frankrike fordi han mener at de blant annet tilsmusser samfunnet. Men, påpeker forfatteren, smusset som de er så redd for, kommer imidlertid fra deres egne rekker: “Sannheten er den at det er vår arabiske ungdom som utsettes for tilsmussing i ordets videste forstand når de besøker Europa”. Forfatteren forteller videre at han ved å ferdes på måfå rundt omkring i ulike bydeler selv har sett den negativiteten som den arabiske ungdommen utsettes for. Noen av de tingene han har bitt seg merke i på sine vandring, er blant annet den uheldige måten enkelte arabiske tenåringsjenter i Vesten kler seg på: “Uskyldige arabiske jenter”, skriver han, “ifører seg klær som ikke sømmer seg for andre enn gledespiker, i den tro at disse moteklærne indikerer fremgang”. Han hevder med andre ord at arabiske jenter som følger klesveien til sine vestlige søstre, fremstår som *horer*. Økonomisk utnyttelse er nok et eksempel på det arabisk ungdom ifølge forfatteren utsettes for i Europa:

En av scenene jeg har festet meg ved, er en synlig velstående arabisk ungdom ifølge med to italienske ungdommer på en buss i London; han hadde tydeligvis kjøpt klær som var helt like sine egne til dem. Jeg satt i nærheten av dem og overhørte følgende samtale:

- Finnes det andre vakre byer?, spør den arabiske ungdommen, hvorpå den ene av italienerne svarer:
- Ja, la oss dra til Roma!
- Hvordan kommer jeg meg dit?, spør arabereren de to italienerne, som svarer:
- Vi kan ta deg med dit.
- Er det langt?, spør arabereren idet bussen stopper. Samtalen fortsetter mens de haster ut. De italienske ungdommen ønsket å få fatt i pengene hans!

Det å oppholde seg i vestlige samfunn fremstilles her som negativt og ødeleggende for arabisk og muslimsk ungdom som utsettes for rasisme og falske anklager så vel som for moralsk forkvakling og økonomisk utnyttelse. Araberne fremstilles her som *ofre* for det *syke samfunnet* de befinner seg i. Artikkelen avrundes med at forfatteren kommer med følgende (fiktive) appell til det vestlige samfunnet:

Til tross for dette, bærer vi ikke nag eller antipati mot dere. Vi ønsker å leve sammen og samarbeide i en ren verden. Vi vil redde ungdommen fra forfall og virus som kommer fra dere. Så kast ikke bort tiden, la ikke verden gå under ved å lete etter en arabisk eller muslimsk syndebukk.

“Redd egypterinnen Diyānā!”²¹⁰

I dette reisebrevet fra Bonn, handler det om narkotikaproblemene i Europa, nærmere bestemt i Tyskland. Vi gjøres oppmerksomme på at det tyske lovverket ikke tillater misbruk i direkte forstand, men at misbruk uansett ikke regnes som et lovbrudd politiet kan arrestere noen for eller som man rettslig kan tiltales for.

Svaret på hvorfor er det nettopp i Frankfurt at narkotikaproblemet er størst, og det til tross for at narkotika er utbredt i de fleste større tyske byene, slik som Berlin, Hannover og Munchen, er som følger: Frankfurt er Tysklands hovedsete når det gjelder økonomi, bank, handel og industri, og befinner seg på et svært utsatt sted geografisk sett. Byen favner om de største jernbanestasjonene i verden og mangfoldige europeiske knutepunkt i tillegg til verdens største flyplass. Men medaljen har en bakside [...] etter at grensene ble åpnet mellom de europeiske landene året 1993 ble Frankfurt et levende sentrum for en florerende narkotikahandel og storstilt smugling fra utlandet, selvfølgelig uten at politiet overvåker grensene.

Artikkelen dreier seg imidlertid hovedsakelig om Narkohuset, et senter i byen Frankfurt hvor narkomane kan søke tilflukt i stedet for å holde til på gaten, ved jernbanestasjoner og kjøpesentere eller foran barer og nattklubber. Bestyrerinnen ved Narkohuset, som selv var misbruker i sin tid, forteller at det er mange ting som forårsaker at noen blir misbrukere, men hun legger vekt på at ofrene ofte har opplevd svik og at de sliter med følelsesmessige problemer. Bestyrerinnen forteller videre at det er tjue ansatte ved Huset, de fleste kvinner. Hun påpeker at alle som jobber med narkomane er plaget av redsel da misbrukerne til tider blir voldelige og uregjerlige, spesielt dersom en av de ansatte spør en beboer hvor han eller hun har fått stoffet ifra. Personen blir da redd for at kilden skal bli avdekket slik at han eller hun mister tilgangen til giften sin. Hun forteller at de ansatte derfor forsøker å la være å gripe direkte inn, men at de i stedet følger etter misbrukerne når de går ut.

Artikkelforfatteren gir oss detaljerte beskrivelser av Huset: det har 72 sengeplasser. Det besøkes av omkring 280 klienter på hverdagene, 300 i helgene. Der er felles badrom hvor man raskt kan få vasket seg, en kafeteria der det serveres tre

²¹⁰ *Zahrat al-Khalij*, “Anqidhū Diyānā”.

måltider til en symbolsk sum, et rom til å drikke kaffe i og et TV-rom. Ingen ser imidlertid på TV-programmene, påpeker forfatteren, de sitter bare og sover foran skjermen. Ifølge bestyrerinnen går misbrukerne konstant rundt i en sløv tilstand, bortsett fra den første dagen i måneden da de drar til arbeids- eller sosialkontoret for å heve sin månedlige trygd. Der er også et bibliotek hvor ingen leser bøker og aktivitetsrom ingen benytter seg av, for misbrukerne er alltid på jakt etter stoff og er ikke mentalt eller fysisk i stand til å holde en ball eller til å delta i en match. Et apotek er knyttet til Huset for å bistå med førstehjelp, forteller forfatteren, og legger til at det der byttes inn 2500 sprøyter på hverdagene og 3500 i helgene. I sin skildring fra besøket i Narkohuset, retter forfatteren imidlertid spesielt oppmerksomheten mot én av hospitantene, mot en ung kvinne i begynnelsen av tjuårene:

Den første nedturen i løpet av besøket i Narkohuset – det første i sitt slag i verden – var synet av en mørk, vakker jente på rundt tjuå år. Hun lå i dyp søvn, omgitt av mannlige og kvinnelige beboere. Det at mange var mer eller mindre ruset gjorde det mulige å innlede en samtale. Mot 5 DM forteller en av jentene at hun som sover så tungt, er Diyānā egypterinnen. De vet mye om henne, men ikke hennes fulle navn, for dersom hun blir spurt om sitt etternavn, begynner hun bare å gråte. Beboerne på huset har imidlertid kommet frem til at hun må komme fra en eminent familie i Egypt. Hun beskrives som en svært følsom, moralsk og harmløs jente som bryr seg om seg selv. Når hun våkner begynner hun å gråte og flykter fra atmosfæren i huset ved å lese. De er alle sikre på at hun kommer fra en respektabel familie og at hun sliter med personlige problemer, at hun ødelegges dag for dag, at hun er forlatt og ikke vet hvordan hun skal komme seg ut av det i Tyskland.

Forfatteren understreker at hennes spesielle interesse for Diyānā skyldtes det at hun var *araber* og at mangt et spørsmål meldte seg vedrørende Diyānā: Var det slik at hun hadde rømt fra familien sin i Egypt? Hvor var familien hennes? Og gjorde de noe for å berge sin unge datter fra dette helvete?

Jeg gjorde det som var i min makt for å vekke henne, om så bare for et øyeblikk, slik at jeg kunne finne ut hvem hun var og hjelpe henne. Men den vakre Diyānā våknet ikke et eneste sekund i løpet av de tre timene jeg hadde til rådighet i huset.

Etter iherdige resultatløse forsøk på å vekke Diyānā, er forfatteren nødt til å forlate sin arabiske søster, men hun avslutter fortellingen om Diyānā med å rette en appell til hennes (antatte) egyptiske familie:

Nå som dere vet hvor datteren deres er: Kom og redd henne! Ta henne med dere vekk fra det tyske samfunnets avgrunnsdyp! Alle taxisjåførene i Frankfurt kjenner adressen: *Narkohuset*.

Budskapet synes klart: redningen for den strandede trekkfuglen, ligger i å bli hentet hjem igjen – vekk fra det farlige og destruktive samfunnet hun befinner seg.

“Sex-ekstremismens bølger”²¹¹

“Playboy la ting til rette for dem – nå er moten pornoblader som viser menn sammen med barn, og kvinner sammen med dyr!”. Slik lyder det innledningsvis i denne reisereportasjen der forfatteren skildrer og diskuterer forholdene i vestlige samfunn. Vi kan lese at han i løpet av femti dager besøkte fire europeiske land og en rekke store europeiske byer:

sveitsiske Genève og Luzern, italienske Venezia og Roma. I tillegg besøkte jeg et antall franske byer som ligger i nærheten av den sveitsiske grensen, slik som Évian, Thonon og Annecy. Til slutt satte jeg min fot i belgiske Bruxelles for å betrakte den faktiske situasjonen. Den tunge frustrasjonen som har senket seg over våre brødre i Europa, de som har alt fra høy levestandard, demokrati i sin opprinnelige form, penger, komfort, nye fjernsynsapparater, arbeidsløshets- og syketrygd. Dette til tross. Deres samfunn har likevel blitt skadet av en drepende virus, sex-ekstremismens virus. Et virus som bare skader mettede samfunn som har prøvd alt og som vemmes over alt.

Artikkelen dreier seg i all hovedsak om konsekvensene av herjingene til det forfatteren omtaler som sex-ekstremismens virus. I den forbindelse rettes søkelyset først og fremst mot forekomsten av perversiteter og ugjerninger begått mot barn. Flere groteske enkelthendelser så vel som mer generelle tendenser belyses og diskuteres. Det handler om seksuelle overgrep og drap, pedofili, porno, prostitusjon, transvestitisme og homofili. Forfatteren skildrer mangt fra dette “avvikenes paradisi” – deriblant egne opplevelser.

I tillegg til sexblader og sexfilmer er der nå utstillinger og spesialsupermarkeder for salg av kremer, sprayer, pulver, pisker, plastdukker på størrelse med en kvinne, sexleketøy og raffinert undertøy. Denne type supermarked kalles *Sex Shop*. Regjeringene har imidlertid satt som vilkår at disse utstillingene og butikkene skal ha vinduer med mørkt glass slik at uvitende folk som meg ikke skal forville seg inn i de “ulovlige” lokalene.

²¹¹ *Rūz al-Yūsuf*, “Jamā‘āt al-taṭarruf”.

Men som det fremkommer i utdraget nedenfor, skal det mer til enn mørke glassruter for å skjerme vår uskyldige journalistvenn fra å bli skadelidende av den aggressive farsottens herjinger som ifølge ham selv har rammet vertslandet:

I London finnes det spesielle kafeer, barer og nattklubber for de homofile. Homsene samles blant annet på en kjent bar i bydelen Earl Court, mens lesbene, som i dette tilfellet først og fremst har tunge yrker slik som bussjåfører og konduktører, samles på en kafé i nærheten av Covent Garden, opera- og teaterområdet. Stakkars den som ikke vet bedre og går inn og blander seg med det annet kjønn!

Følgende kan knapt beskrives. Undertegnede var nær ved å ende som bytte for disse avvikerbølingene da jeg for en del år tilbake bodde i London. Det hadde seg slik at mens jeg en dag gikk rundt og lette etter importert saus og makaroni i et av de engelske supermarkedene, merket jeg at en jente stirret intenst på meg. Jeg tenkte at hun antageligvis led av en form for paralyse og at hun sikkert ikke hadde ment å sikte på meg spesielt. Men så gjorde hun tegn til at jeg skulle snakke med henne på tomannshånd. Jeg ble mildt sagt overrumplet over den tiltrekningskraften jeg hadde på henne, og spurte meg selv om det kunne være på grunn av en slags orientalsk trolldomskraft, min blanke isse, den forføreriske vommen eller om det kanskje var det at hun var lei Europas unge blåøyde menn med glatt tjafsete hår.[...]

Jeg ble trukket mot henne av hennes eleganse, grasiøsitet og frimodighet. Hun hadde på seg en tynn bluse som viste en fast byste og strekkbukser som avslørte vakre magiske krefter. Men etter som jeg nærmet meg, oppdaget jeg at hun hadde tynn bart og skjegg som var forsøkt skjult under tykke lag med sminke. Med ett forstod jeg at dette så absolutte ikke var en yndig jente, men derimot en av Europas mange seksuelle avvikere. Jeg bad straks om assistanse fra mine to venner, den store journalisten Fahmī Ḥusayn og en annen jeg her ikke vil nevne med navn. Sistnevnte rådet oss til å trekke oss tilbake og rømme så fort vi kunne. Han påtok seg å forsøke å overbevise den homoseksuelle transvestitten om at *vi ikke var sånn*. Jeg trakk meg følgelig tilbake sammen med Fahmī Ḥusayn. Vår felles venn fikk riktignok overbevist den unge mannen, noe som tok hele tre døgn i løpet av hvilke han oppholdt seg hjemmefra.

Moralen i fortellingen er klar: når man gjester Vesten, beveger man seg samtidig inn i et umoralens edderkoppnett. Det kreves altså at man er på vakt, da ting ikke nødvendigvis er det de i utgangspunktet ser ut til å være! Man kan lett bli lurt opp i stry – bli forført av Huldra. *Svake* sjeler, slik som den ikke-navngitte kollega i sitatet ovenfor, ender ifølge forfatteren lett som bytte. Individets sikkerhet betinges her av det å alltid være på vakt; når man øyner fare på ferde, ligger redningen i å komme seg raskest mulig vekk.

“Invitasjon til tyveri i Vatikanet”²¹²

Her skildres blant annet artikkelforfatterens møte med en arabisk innvandregutt da han var på reisefot i Roma.

Jeg hadde stoppet på busstasjonen på vei til å avlegge et besøk i Vatikanet. Nølende og sjenert kom en muskuløs ungdom i mot meg. Utseende og bevegelsene viste at han var en av oss. Det var tydelig at han ønsket kontakt og å snakke – vi var jo begge utenlands, så jeg smilte oppmuntrende til ham. Jeg svarte bekreftende på spørsmålet om jeg snakket arabisk og om jeg var egypter. Så ga han meg en liten perm med noen uviktige ark som han sa at han hadde stjålet fra skuldervesken min mens jeg reiste med metroen noen øyeblikk tidligere.

Guttens oppriktighet gjorde inntrykk på meg og jeg tenkte at han nok enten hadde stjålet den i et svakt øyeblikk, eller så hadde den havnet i hånden hans uten at det var ment slik, eller så var det den religionsløse hungeren som hadde fått ham til å stjele og så hadde han innsett hva det var han hadde gjort, eller ... Men gutten presenterte seg for meg og fortalte at han het Murād og kom fra et søsterland og at han av yrke var tyv, kriminell med andre ord, men en respektabel tyv som ikke stjal fra arabere, og spesielt ikke fra egyptere.

For å unngå at vesken skulle bli loppet for innhold igjen, rådet Murād meg til aldri å henge vesken over skulderen, men i stedet holde den i hånden. Jeg takket ham og begynte så bli bedre kjent med den ærefulle tjuvradden som sverget på at fortjenesten ble brukt til å hjelpe arabiske venner blant de mer enn en million immigrantene som befant seg i Roma. Han fortalte at han var lederen for en bande som han lærte opp til ikke å stjele fra arabere. Og videre at han deltok i voldelige slagsmål med resten av de italienske bandene som streifet rundt i Romas gater og som pleide å stjele fra arabere.

Murād likte meg tydeligvis, for han pekte på personene i banden og presenterte dem for meg. Det var uten unntak alle som stod på busstasjonen, noen vestliggjorte arabere, andre italienere. De smilte vennlig. Murād glemte ikke å peke ut to jenter som stod et stykke bortenfor de andre. De utgjorde bandens kvinnelige besetning. Opprømt fortalte Murād at stjeling var gruppearbeid, at det var umulig å bedrive for en enkeltperson, at hans bande bestod av elleve personer, akkurat som et fotballag [...].

Murād spurte meg vennlig om hvilken retning jeg skulle, og jeg svarte som sant var at jeg var på vei til Vatikanet. Han så overrasket ut og sa at det var også. Det var høysesong. Han fortalte at turen ikke tok lang tid og lovet meg at han skulle vise meg rundt over alt. Han kjente området ut og inn, en ekspert på hemmelighetene. Jeg kjente det krible i mellomgulvet. Tankene jaget rundt. Hva om jeg gikk på bussen sammen med Murād og en politibetjent plutselig skulle komme på? Vennskap forplikter [...].

Bussen kom og Murād sørget for at jeg skulle få plass foran i bussen. Andre passasjerer nærmet seg. Plutselig ombestemte jeg meg og trakk meg fra reisen. Jeg visste ikke hva jeg skulle si til min venn Murād da jeg tok farvel. Skulle jeg ønske ham lykke til? Eller be ham – skurken – om å passe på seg selv og akte seg for politiet? Jeg visste ikke hva jeg skulle si til tjuvradden Murād som hoppet på bussen med sin lille bande som lignet et fotballag uten en eneste reservespiller.

²¹² *Rūz al-Yūsuf*, “Da^cwa li-al-sirqa fi al-Fātikān” (°Āṣim Ḥanafī), 28.10.1996 (3568).

Til tross for sitt tvilsomme yrke, fremstilles ikke Murād her som *ond*. Forfatteren stoler ikke helt på sin “bror”, men beskriver ham allikevel i positive vendinger, slik som atletisk og kjekk, gløgg, høflig og omsorgsfull. Murād fremstilles som en slags Robin Hood (også kjent som “Tyvenes prins”) som stjeler for å hjelpe vanskeligstilte arabiske immigranter i Roma. En slags skytsengel som passer på og verner om sine egne. *Ondskapen* sies derimot å ligge hos medlemmene av de andre, italienske, bandene. Dette kommer klart til uttrykk helt på slutten av artikkelen når forfatteren, etter å ha tatt seg en høneblund inne i Vatikanet, oppdager at skuldervesken er forsvunnet:

Jeg merket at vesken som jeg hadde hengt over skulderen var borte, og kjeltringen var garantert fra en av de italienske bandene. Han kunne naturligvis ikke ha vært fra banden til min venn, tyven Murād, som ikke stjal fra arabere – især ikke fra egyptere.

“Den arabiske piken belgierne begråt”²¹³

“Sayyidatī beretter hele historien om maghrebinske Lubnā”, lyder det innledningsvis i denne artikkelen.

Liket av maghrebinske Lubnā ble funnet nærmere fem år etter at hun forsvant. Håpet svant for familien Bin ʿĪsā da obduksjonen av et lik som ble funnet i en container på en bensinstasjon viste seg å være deres datter Lubnā som var blitt voldtatt og drept i august måned 1992. Nyheten vakte sorg og fortvilelse blant dem som hadde fulgt med på Lubnās forsvinning og familiens iherdige forsøk på å avdekke sannheten til tross for at alt håp om at hun ville bli funnet i live var ute.

Selv om det er bortføringen, voldtekten og drapet på en liten marokkansk pike som er utgangspunktet for historien som her fortelles, er det først og fremst den etterlatte familien og deres opplevelser i forbindelse med den groteske kriminalsaken vi gjøres kjent med. Lubnā mistet livet, og familien Bin ʿĪsā sin yngste datter. Det er imidlertid ikke snakk om en unik tragedie, påpekes det, for Lubnā er bare ett av en rekke barn i Belgia og Europa for øvrig som har endt sine dager mellom hendene på perverse seksualforbrytere. Den marokkanske familien føyer seg således bare inn i den lange rekken av familier som har lidd samme skjebne. Det understrekes likevel at veien fra Lubnās forsvinning til oppklaring av saken var en ekstremt tung og vanskelig prosess

²¹³ *Sayyidatī*, “Al-Ṭifla al-ʿarabiyya”. *Merk*: Det refereres kort til denne hendelsen også i *Sayyidatī*, “Al-Faransiyyūn yuṭālibūn”: 71.

for den arabiske innvandrerfamilien. Ikke minst på grunn av politiets klanderverdige håndtering av saken.

Vi fortelles at Lubnā ble meldt savnet samme dagen som hun forsvant. Da hun ikke kom hjem etter et ærend i nærbutikken, dro faren og storesteren, Nabīla, til politiet. Nabīla fungerte som tolk påpekes det, da “faren ikke snakket språket i det landet han i mer enn tjue år hadde bodd i, en tradisjonsbundet mann som delte sin tid mellom jobben, familien og bønn”. I tiden som fulgte skal de to ha oppsøkt politiet jevnlig, men det var aldri noe nytt i saken. Tjenestemennene de møtte var lite imøtekommende og mer eller mindre uinteresserte i Lubnās sak: “Politiet behandlet dem som om det dreide seg om en tapt lommebok”. Faren ble etter hvert også anklaget for å være en pest og en plage og beskyldt for å ha solgt sin datter: “Hjemmet deres ble til og med ransaket for å finne ut om Lubnā kunne være gjemt der”. De skal også ha blitt anbefalt å ikke klage på håndteringen av saken dersom de i det hele tatt ønsket å finne datteren sin igjen. Det endte til slutt med at familien mistet fullstendig tilliten til politiet og valgte å ta saken i egne hender. De kontaktet alle belgiske nyhetsmedier, fikk alle aviser til å publisere bilder av henne, og utlovet dusør for opplysninger som førte til oppklaring.

Familien tok også kontakt med andre europeiske media. Deriblant med en fransk Tv kanal for få å delta i et program om forsvunne barn. Da de ikke fikk noe svar, dro de dit egenhendig. Men sjefen nektet å møte og snakke med dem.

Årene gikk, og forsvinningen forble uopklart. Men i kjølvannet av at flere groteske barneovergrepssaker var blitt avdekket, demonstrerte tusenvis av belgiere, arabere og andre innvandrere i Belgias gater. Demonstrantene ønsket å kaste lys over de grufulle tingene barn ble utsatt for og bar plakater med navnene på forsvunne og drepte barn. I den forbindelse, påpekes det, forårsaket en gruppe arabere stor ståhei fordi ingen plakat bar Lubnās navn. Tumultene ble imidlertid roet ned av Lubnās storesøster, Nabīla, og arrangørene beklaget på sin side den uheldige glippen. Dagen etter demonstrasjonen skal Belgias tronarving ha møtt en del fornærmede, deriblant Nabīla og moren, som ble lovet at forsvinningssaken skulle gjøres noe med. Demonstrasjonen hadde altså båret frukter: En parlamentarisk komité ble opprettet for å etterforske saken, Lubnās etterlatte ble kalt inn til samtaler og saken ble gjenopptatt. Etter knappe fire måneder var gjerningsmannen tatt.

Vi kan lese at de belgiske myndighetene innrømmet at etterforskningen i første instans hadde vært mangelfull og at de beklaget dette på det sterkeste overfor den

skadelidende familien. Videre at folk strømmet til familiens hjem for å kondolere og vise sin medfølelse. Det påpekes at mange skal ha fulgt begravelsesseremonien i Bruxelles moské både fra innsiden og via TV, og at det var første gang denne moskeen åpnet dørene for ikke-muslimer. Det ble bestemt at begravelsesdagen skulle være offisiell sørgedag i Belgia, skrives det, og en hel nasjon stod samlet for å ta et siste farvel. Det understrekes videre at *alle*, uansett religion og kulturell bakgrunn, stod sammen i sorgen og fortvilelsen over tapet av det lille uskyldig pikebarnet, Lubnā. Selve jordfestelsen valgte familien Bin ʿĪsā å legge til Martyrenes gravlund i den marokkanske byen Tanger, stedet de opprinnelig kom fra.

Begravelsen var en hendelse for hele byen, folk strømmet til fra alle kanter. Sikkerhetspolitiet forsøkte å holde orden på opptoget, men folk stimlet rundt kisten med liket av den lille piken for å følge henne den lange veien til den siste hvile.

Det nevnes dessuten at en delegasjon offisielle personer og journalister reiste fra Belgia til Marokko for å overvære begravelsen og vise sin respekt.

Etter begravelsen skal både storesøsteren Nabīla og faren ha uttrykt sin dypeste takknemlighet for all den støtte og hjelp de hadde mottatt fra folk både i Belgia og i Marokko. Videre fremheves det at det i kjølvannet av Lubnās tragedie faktisk hadde funnet sted enkelte positive forandringer i det belgiske samfunnet. Det at muslimene hadde vist tilgivelse og imøtekommenhet overfor sin neste, hadde blant annet fått en del belgiere til å forandre sine forutinntatte negative oppfatninger av arabere og muslimer, skrives det. Videre at den belgiske regjeringen, med støtte fra alle politiske partier, skal ha fremmet et forslag om at muslimene skulle få sin egen gravlund i Bruxelles. Dette i tillegg til at statsministeren selv skal ha kommet med løfter om en ny lov som skal ivareta muslimenes rettigheter, på den ene side, og løfter om en markant bedring av forholdene for muslimene i Belgia, på den andre.

Den store helten i artikkelen er uten tvil Lubnās storesøster, Nabīla. Hun beskrives som en klok, veltalende og medmenneskelig ung muslimsk kvinne. Det understrekes at det var hennes urokkelige pågangsmot og streben etter rettferdighet som førte til at sannheten om Lubnās skjebne ble brakt fram i lyset på den ene side og at hun medvirket til at manges fordreide oppfatning av muslimer ble korrigert på den andre side. Hun skal også ha bidratt til at politikerne ble oppmerksomme på og villige til å gjøre noe med muslimenes vanskelige forhold i landet. Nabīla hadde også engasjert seg

sterkt i organisasjonsarbeid for å hjelpe andre familier som hadde opplevd det samme som dem. Alt dette sies å være grunnen til at hun i 1996 ble hedret som nasjonalheltinne og kåret til Årets Kvinne i Belgia og omtalt av selveste justisministeren som et *ideal for menneskeheten*. Nabīla fremstår som representant for det Gode, den ideelle veiviser, som i handling fremmer mellommenneskelighet og store *positive forandringer* i det belgiske samfunnet.

“Livet på hjul”²¹⁴

Utgangspunktet for denne historien er forfatterens møte med den irakiske innvandrerkvinnen, Bushrā °Abd Allāh, som sies å leve “et unikt liv blant sol, trær og vind”, og som beskrives som “mørk, hjertegod og sprudlende”. Forfatteren bemerker at dette sammenfatter “den arabiske fruen som har levd i Frankrike i mer enn tjue år og som for en stund siden så seg nødt til å flytte inn i en bobil på fem kvadratmeter”.

Bushrā forteller selv at hun opprinnelig kommer fra utkanten av Bagdad der hun engang bodde i et stort treetasjes hus med balkong og hage, og at hun aldri noen gang forestilte seg at hun og familien en dag skulle ha en bobil som sitt hjem. Hun sier videre at det var den alvorlige boligkrisen i Paris som førte til denne i utgangspunktet midlertidige løsningen. Men, legger hun til, i og med at boligkrisen bare forverret seg, ble løsningen permanent. Den irakiske familien holder til i en internasjonal sigøynerleir i Bologne-skogen utenfor Paris. Omstendighetene til tross Bushrā ser selv på denne erfaringen som uvurderlig lærerik. Den lærer henne å være åpen, utforskende og å etablere bånd med de mange forskjellige familiene som bor i nærheten, sier hun. Videre er det ingenting som gjør henne lykkeligere enn det å se sine to sønner, Samīr og Karīm, leke med barn fra et titalls nasjoner som alle snakker hvert sitt språk, men likevel forstår hverandre. Hun understreker at livet i denne leiren først og fremst er en viktig erfaring for de to små sønnene sine.

Et liv tett innpå sigøynere har ifølge Bushrā lært henne at sigøynere er mer utsatt for rasisme i Europa enn det arabiske immigranter er, og at det franske storsamfunnet ikke ønsker å ha noe å gjøre med sigøynere. Hun tilføyer at det var i den sammenheng hun ble tilbudt sin nåværende jobb som lærer for en gruppe sigøynerjenter. De tilbød henne jobben fordi en ikke-sigøynsk fransk lærer sannsynligvis ville takket nei til tilbudet.

Jeg trodde aldri at jeg skulle møte barn og tenåringer som ikke kunne lese og skrive i Frankrike, opplysningens land. De kan ikke en gang bruke armbåndsur og de kan ikke ukedagene. Se for deg sigøynere her: de er hvite i huden, de har blå eller grønne øyne, de kler seg i moderne klær og kjører rundt i flotte biler – uten å kunne lese! Allerede det første møtet ga meg følelsen av jeg at jeg var til nytte for elevene mine og at jeg åpnet en vei for dem inn i samfunnet de lever i. De var hyggelige og disiplinerte. De likte meg fordi jeg verken var arrogant eller ønsket å få noe av dem. Jeg begynte med en pike og endte med ti. Til slutt klarte jeg å overtale foreldrene til å sende døtrene sine på statlige skoler, noe de tidligere hadde nektet å gjøre.

Bushrā påpeker at entusiasmen hun så sterkt føler i forbindelse med undervisningen, skyldes alle likhetene mellom arabiske og sigøynske tradisjoner og sedvaner, slik som det å verdsette sterke og tette familiebånd og vektleggingen av at jenter skal være jomfru når de gifter seg.

Artikkelen om Bushrā sitt liv i Frankrike skiller seg ut fra de fem foregående artiklene ved at den når alt kommer til alt er en *gladhistorie*! Den arabiske familien er ofre for den vanskelige boligsituasjonen, men Bushrā er sterk og gir ikke opp! Hun er en *ressursperson* som tilfører *positivitet*. Gjennom sitt undervisningsarbeid fremmer hun hensiktsmessige forandringer blant stigmatiserte sigøynere.

Sammenfatning

Det er i vesentlig grad som vi ser det vestlige samfunnets skyggesider som trekkes frem og som i større eller mindre grad utgjør scenarioet vi her hører om: narkotikaproblemer, boligkrise, rasisme, vinningskriminalitet, seksualisert kriminalitet og avvikende seksualitet (homofili/transvestitisme). Et gjennomgående trekk i disse seks artiklene, er fokuseringen på *negativitet* forbundet med det å oppholde seg i Vestens samfunn. I større eller mindre grad, framstilles de arabere vi hører om som uskyldige *ofre* for ytre omstendigheter. De utsettes for en rekke negative ting, slik som rasisme, fordommer mot islam, moralsk forkvakling, perversiteter, drap og boligmangel. Man får et klart inntrykk av at for arabernes del, er det å oppholde seg i Vesten ensbetydende med malør. Araberne fremstilles på side gjennomgående som representanter for det Gode, og de beskrives som uskyldige, godtroende, vakre, religiøse, høflige, entusiastiske, sannhetssøkende og menneskelige. Dette gjelder også tyven Murād som til tross for sitt uhildete yrke, likevel fremstilles som *godhjertet* – en arabisk Robin Hood. Dessuten ser vi to sterke eksempler på at araberes tilstedeværelse i Vestens samfunn forårsaker

²¹⁴ *Zahrat al-Khalij*, “Al-Ḥayāt ‘alā ‘ajalāt” (Samīr Baghdādī), 05.10.1996 (915).

positive forandringer. De to kvinnene Nabila og Bushrā – begge ofre, men for ulike ting – fremstår klart og tydelig som heltinner. De fremstilles som eksemplariske, godhjertete, generøse og ikke minst handlingsrettete ressurspersoner som på hver sin måte tilfører positivitet i det kaotiske, umenneskelige og farlige samfunnet de lever i.

3 Andrebildet i perspektiv

3.1 Arabiske mediefremstillinger – *et politisk ekko*

Oppgaven hviler på en grunnleggende antakelse om at mediefremstillinger har stor innvirkning på de bilder og stereotyper som dannes om vår egen og andre deler av verden, om “oss” og “de andre”. Bestemte meninger knyttes til disse kategoriene gjennom måten de fremstilles på – meninger som må forstås i lys av miljøet de blir til i. Den Andre setter det egne i perspektiv, og andrebilder kan derfor anvendes i håndteringen av egne anliggender. Mediene er instrumenter som kan forme og holde fiksjonen om den Andre intakt, de kan brukes til å “filtrere” kunnskap om den Andre og en selv. Hvorvidt den Andre gestaltet i positive eller negative vendinger må slikt sett ses i sammenheng med den nytte fremstilleren (sender) har av å gi den Andre et positivt eller et negativt ansikt i sitt miljø.

De tette bånd som eksisterer mellom arabiske makthavere og moderne arabiske massemedia, gjør at det først og fremst er naturlig å relatere medieinnholdet til styresmaktene og deres interesser – som en slags “overordnet avsender”. Det mer eller mindre symbiotiske forholdet mellom makt og media, gjør den arabiske presse til et *ekko* heller enn en stemme, hevder Ami Ayalon.²¹⁵ Dette er et syn han deler med Elias, som ser arabisk presse som et speilbilde av den politiske tilstanden i den arabiske verden:

Le statut de la presse dans un pays reflète le mode de fonctionnement du régime politique, économique et social de ce pays et en dépend. Une certaine interaction entre les divers acteurs sociaux à l'œuvre dans la vie d'un pays est nécessaire à la mission de la presse et à l'établissement d'un échange d'information efficace. De même, tous les éléments qui concourent au fonctionnement d'un organe de presse, des agences jusqu'aux réseaux de distribution, sont conditionnés par la nature du régime en place. Il va de soi que la presse dans les différents pays arabes à l'époque contemporaine, obéit à ces considérations. Elle est donc le miroir de l'état politique du monde arabe. [...] Qu'ils soient de type monarchique ou républicain, les régimes arabes réservent à la presse, à de rares exceptions près, le même sort.²¹⁶

²¹⁵ Ami Ayalon, *The Press in the Middle East* (New York: Oxford University Press, 1995), 245.

²¹⁶ Elias, *La presse arabe*, 93.

Populære arabiske blader som “filter” og kunnskapsarena

På bakgrunn av resultatene som fremkom i tekstanalysen, er det nærliggende å se at den type populære kommersielle arabiske ukeblader og månedlige magasiner som det innsamlede materialet representerer, utgjør en arena der det primært konstrueres et problemfylt og negativt bilde av Vesten. Problemorientering dominerer deknningen, noe som gjør at Vestens samfunn her på sett og vis blir ensbetydende nettopp med *problemer*. I det store og det hele ser vi at Vesten representerer *avvik* fra det hensiktsmessige, det akseptable, det gode. Som det påpekes innledningsvis (Del 1), kan et negativt andrebilde anvendes som et redskap for å sette det egne i et fordelaktig (positivt) lys og således fordre en følelse av overlegenhet vis à vis den Andre. Misnøye og uro i egne rekker kan kontrolleres ved at det skapes en følelse av at det på hjemmebane tross alt ikke er så ille som det er “der”, hos den Andre. Det å vise at ting er ille andre steder kan altså brukes til å rettferdiggjøre og opprettholde en bestemt fordeling av makt og privilegier i et samfunn. Det å fremheve gitte sammenhenger og årsaker til negativitet hos den Andre kan også ses som en effektiv strategi for å fremme gitte interesser og målsetninger på hjemmebane. I det bildet av Vesten som fremtrer i denne analysen, er negativiteten primært satt i sammenheng med avvik fra gitte tradisjonelle sosiale og religiøse normer og verdier. Vesten representerer med andre ord avvik fra det tradisjonelle – avvik som knyttes til negativitet. Vi har her å gjøre med en negativ Andre hvis negativitet settes i sammenheng med gitte typer eller former for avvik, umoral og oppløsning i samfunnet.

Bildet av Vesten er likevel ikke ensidig problemorientert og negativt – en *optimistisk* undertone gjør seg gjeldende på Vestens vegne. Positivitet knyttes imidlertid gjennomgående til *konformitet* med gitte tradisjonelle sosiale og religiøse normer og verdier. Denne verdibedømmelsen kommer kanskje tydeligst til syne i fremstillingen av det vestlige familiebildet, der den problemfylte og dysfunksjonelle vestlige familien kan ses brukt som et skrekkeeksempel på hvor ille det går når man tukler med gitte tradisjonelle verdier og normer. Den harmoniske og sammenspleisede kjernefamilien på sin side kan sies å konstituere et eksempel på hvor hensiktsmessig det er å holde seg til, eller å vende tilbake til, gitte verdier og normer. Å vise at gode konjunkturer, hell og velstand i Vesten er knyttet til det tradisjonelle, kan være en måte å underbygge argumenter om at gode konjunkturer, hell og velstand i arabiske samfunn er, eller vil

være, betinget av konformitet med gitte tradisjonelle sosiale og religiøse normer og verdier.

I en større sammenheng kan vi forstå det negative andrebildet som en respons på ytre sosiale og kulturelle utfordringer – nærmere bestemt som en defensiv reaksjon mot påvirkning fra Vesten. Det vestlige samfunnsbildet vi presenteres for i dette materialet domineres av lovløshet og fare, oppløsning og ulykke, mangfold og fortapelse. Vesten fremstilles i karikert form som en sydende og farlig heksegryte. Dette problemorienterte og negative bildet kan tjene som skrekkeeksempel på hva vestligkulturell innflytelse vil kunne føre til av onder i arabiske samfunn. Å fremme et negativt andrebilde kan her ses brukt for å underbygge påstander om at gitte vestligkulturelle alternativer ikke representerer positivitet, at de tvert imot vil volde elendighet. Fremstillingene av araberes skjebne i Vesten kan ses brukt som et varsku – et symbol på hva det å innlate seg med det vestlige (det Andre) kan føre til i den arabiske verden og arabiske samfunn. I hver av de seks artiklene som analyseres i kapittel 2.3, fremstilles arabere som *ofre* – det være seg for moralsk dekadens, boligmangel, narkotika, rasisme, fordommer, perversiteter, skruppelløshet og det som verre er. Det å oppholde seg i et vestlig samfunn representere negativitet og tap for arabernes del. Redningen for araberen som befinner i Vesten ligger i det å konstant være på vakt, eller rett og slett å komme seg *vekk*, tilbake til sitt arabiske (og muslimske) Hjem.

Populære arabiske blader fungerer altså som et filter som kunnskap om Vesten formidles gjennom og fremstillingen preges av et overordnet negativt bilde av den Andre. Bladene er en viktig arena for dannelse av kunnskap om vestlige samfunn. Kontroll med denne informasjonskanalen blir derfor maktpåliggende for styresmaktene.

Kontroll av kunnskapsarenaer og informasjonskanaler

Alle arabiske land har sine egne radio- og TV-kanaler og trykkpresse. Det som slipper gjennom de enkelte lands offisielle mediekanaler vil alltid gjenspeile de til enhver tid gjeldende retningslinjer for informasjon og massekommunikasjon. Som det ble påpekt i del 2.1, er det vanlig at en rekke store arabiske ukeblader og magasiner kjøper rettigheter til å benytte redaksjonelt stoff og bilder fra vestlige publikasjoner. Dette er et fenomen som i stor grad også karakteriserer arabiske TV-stasjoner. Vestlige

spillefilmer, såpeoperaer og dokumentarprogrammer utgjør en betydelig del av TV-kanalenes programtilbud:

Television opens a big window on Western life [...]. Turn on a television set in any Arab country and you stand a high chance of finding yourself watching a Western film, soap opera or quiz show.²¹⁷

Som med redaksjonelt stoff fra vestlige blader, vil også de vestlige filmer og programmer som velges ut om nødvendig "tilpasses" før kringkasting. Det er imidlertid lite et lands styresmakter kan gjøre for å hindre utenlandsk radiokringkasting og satellittsendinger i å flyte over landegrensene. El-Affendi påpeker at man i enkelte land likevel har gått til det skritt å forby parabolantenner i kortere eller lengre perioder "to ensure conformity to religious and cultural norms of the country",²¹⁸ men han understreker samtidig at dette ikke er vanlig praksis. Transistorradioen og parabolantennen gir folk direkte tilgang til utenlandske radio- og TV-kanaler. Sensur er et system som viser verdien av ting ved å forby dem, sies det. Under studieoppholdet i Qatar i 1994 ble det oppstandelse da det viste seg at jeg var en av de få i forsamlingen som ikke hadde sett den sagnomsuste filmen *In Bed With Madonna*. Like forbauset som de ble over at jeg ikke hadde sett den, ble jeg over at de faktisk hadde sett den. Filmen er av en slik karakter at jeg antok at den ikke under noen omstendigheter ville være tillatt på qatarsk jord. Filmen var ifølge jentene forbudt, men de understreket at det i seg selv ikke var noe hinder: det var da bare å smugle den inn på den ene eller andre måten. Både Rugh og El-Affendi tar opp det store "svarte" videomarked som finnes i mange arabiske land: smugling og distribusjon av piratkopier av forbudte programmer og spillefilmer utgjør en betydelig del av det totale medielandskapet – folk får som regel tak i det de vil ha.²¹⁹ "Do whatever you want and think is right – but don't make waves",²²⁰ er et motto som, ifølge den sveitsiske journalisten og forfatteren Liezl Graz, lever blant den qatarske befolkningen. Det er gode grunner til å tro at dette er et motto som lever og virker i de fleste andre arabiske land.

²¹⁷ Gerald Butt, *The Arabs: Myth and Reality* (London, New York: I.B. Tauris & Co., 1997), 220.

²¹⁸ El-Affendi, *Media Failure*, kap. 6 "New Technologies, Old Ways", underseksjon "Direct Satellite Broadcasting".

²¹⁹ Rugh, *The Arab Press*, xx, og El-Affendi, *Media Failure*, kap. 6 "New Technologies, Old Ways", underseksjon "Television" og "The Video Effect".

²²⁰ Liezl Graz, *The Turbulent Gulf: People, Politics and Power* (London, New York: I.B. Tauris & Co., 1992), 164.

In the Arab world, there are some restrictions on the importation of foreign print media, and even a few cases of jamming of foreign radio broadcasts. But these restrictions are by no means comprehensive. The media have not been forced, even under one-party regimes, into the single-minded agitation and propaganda effort of the kind found in the Soviet or other totalitarian systems. The most restrictive Arab regimes have, in general, been satisfied with outward compliance by press, radio and television, and they have not invaded the sphere of private, face-to-face oral communication, which is still so important in Arab societies.²²¹

For store deler av den arabiske befolkningen er fremdeles kontakt på person og gruppenivå å regne som en svært viktig kanal for tilegnelse av det som anses som (mer) korrekt informasjon. Tilliten til familie, slekt, venner, religiøse ledere o.l., er ofte sterkere enn til de upersonlige moderne mediene. Rykter lever sitt eget liv – mange stoler mer på det som meddeles på folkemunne enn i offisielle informasjonskanaler. Fordi tradisjonelle kommunikasjonskanaler og direkte personlig kommunikasjon fremdeles har hevd i hele området, og fungerer side om side med de moderne massemediene, er det ifølge Hamid Mowlana viktig å huske at

To limit analysis of mass communication in the Middle East to the conventional Western media models is to ignore traditional organisational and group channels peculiar to the region's culture – and through which the modern mass media messages are filtered. [...] Those traditional and classical channels, such as the mosques (with their sermons), the bazaars, the centres of theological learning, and many religious and community organisations are powerful media of mass communication in their own right.²²²

Samfunnsstrukturen i de arabiske land, med sterk vektlegging på familietilhørighet og avhengighet, samt generell mistillit til styresmaktene, utgjør den kulturelle kontekst som tolking av ethvert mediebudskap forstås og tolkes innenfor.

Mangfold – i budskap og blant mottakerne

Når det gjelder massemedienes utbredelse og funksjon i den arabiske verden, understreker Rugh at det finnes mange fellestrekk med andre, ikke-arabiske utviklingsland:

The electronic media, especially radio, have become true instruments of mass communication, reaching the bulk of the population across barriers of literacy,

²²¹ Rugh, *The Arab Press*, 27–8.

²²² Mowlana, "Mass Media Systems and Communication": 829.

geography and economy, while print media still generally reach only elite groups.²²³

Grunnet relativt stor forekomst av analfabetisme i den arabiske verden sett under ett, omtales gjerne pressen som et 'elitefenomen'. Den stadig økende lese- og skrivekyndighet blant den arabiske befolkningen har likevel ført til at pressen i dag har et langt større publikumspotensiale enn tidligere. Tabell 3 er laget for å gi en pekepinn på analfabetismens omfang i den arabiske verden.²²⁴

Land	Analfabetisme (%) befolkning 15 år +		
	Menn	Kvinner	Totalt
Algerie	24,9	48,7	36,7
Bahrain	9,0	17,3	12,4
Egypt	33,4	56,3	44,7
Emiratene	24,8	20,5	23,5
Irak (1995)	29,3	55,0	42,0
Jordan	5,1	15,6	10,2
Libanon	7,7	19,6	13,9
Libya	9,1	32,4	20,2
Kuwait	15,7	20,1	17,7
Marokko	38,1	64,0	51,1
Mauritania	49,4	70,5	60,1
Oman	19,6	38,3	28,1
Palestina	5,6	16,1	10,8
Qatar	19,5	16,8	18,7
Saudi Arabia	15,9	32,8	23,0
Sudan	31,7	54,0	42,9
Syria	11,7	39,6	25,6
Tunisia	18,6	39,9	29,2
Yemen	32,6	75,0	53,8

Som det fremgår av tabellen, ser man store forskjeller landene imellom. Ayalon understreker imidlertid at tall og statistikker vedrørende analfabetisme i den arabiske verden er høyst omtrentlige, at det å bli kategorisert som lesekyndig ikke nødvendigvis betyr å være i stand til å lese og forstå en avis, da denne merkelappen til tider også brukes på en som kun har pugget enkeltdeler av Koranen og at "phenomena such as

²²³ Rugh, *The Arab Press*, 160.

²²⁴ Estimerte tall for 2000 fra UNESCO, *Statistical Yearbook 1999* (Paris: UNESCO Publishing & Bernan Press, 1999). *Merk:* Palestina stod ikke oppført i UNESCOs *Statistical Yearbook 1999*, så estimerte tall for 2002 er i stedet hentet fra *The Middle East and North Africa 2003*, 49. utg. (London, New York: Taylor & Francis Group).

relapse into functional illiteracy after attendance at school, a common occurrence, further blur the scene”.²²⁵

Analfabeter er forhindret fra å benytte trykkpressen som et primærmedium. Likevel, høytopplesninger fra aviser på offentlige steder (kafeer m.m.) er et fenomen med lange tradisjoner i arabiske samfunn.²²⁶ Det skrevne ord når på den måten også grupper som ikke selv er i stand til å lese. Lyberg er imidlertid av den oppfatning at det er lite sannsynlig at “short stories or other pieces of literature would be read aloud publicly”.²²⁷ Man kan likevel gå ut fra at ikke-nyhetsrelatert avisstoff til en viss grad leses og diskuteres på hjemmebane. Det finnes dem som er av den oppfatning at også radio- og TV-sendinger der det kommuniseres på høyspråket går over hodene på de grupper av befolkningen som har manglende eller mangelfull skolegang. I dag er de fleste imidlertid av den oppfatning at selv ikke analfabeter er totalt utestengt fra kommunikasjon på høyspråket. Holes peker i den sammenheng på at utbredelsen av audiovisuelle media har gjort sitt til at stadig færre (om noen i det hele tatt) nå er totalt ukjente med høyspråket.

In symbolic terms, MSA is the language of power and control, as opposed to the language of intimacy and domesticity (the dialect), and it impinges in multifarious and sometimes subliminal ways on the daily life of Arabs of all generations, backgrounds and education levels. Metaphorically, and often literally, given the amount of television viewing in the average household, MSA is the backdrop against which the business of everyday life – itself invariably in one form or the other of the vernacular – is conducted.²²⁸

Arab children now have a long and formative exposure to MSA at school. All school materials in all subjects are written in MSA and a large number of hours of the curriculum are specifically devoted to mastering its rules and to reading its literature and that of its forebear CLA. The media also provide a constant diet of MSA to the population at large in news broadcasts, religious programmes, documentaries and historical dramas.²²⁹

Det er slikt sett uhensiktsmessig å snakke om hvorvidt folk forstår høyspråket, det viktige spørsmål blir i hvilken grad høyspråket forstås. I sin beskrivelse av den språksosiale situasjonen i dagens arabiskspråklige samfunn understreker Holes at kommunikasjon i varierende grad foregår på mellomliggende språkformer og at ‘rent’ høyspråk og ‘ren’ dialekt må ses som benevnelser på idealiserte konstrukter heller enn

²²⁵ Ayalon, *The Press in the Arab Middle East*, 142.

²²⁶ *Ibid.*, 156–7.

²²⁷ Lyberg, *Reading Popular Literature*, 19.

²²⁸ Holes, *Modern Arabic*, 5.

²²⁹ *Ibid.*, 39.

på virkelige enheter: "Most communication apart from the most 'frozen' written as well as spoken, is conducted in a form of Arabic somewhere intermediate between these two ideals".²³⁰

Flerspråklighet

Kommunikasjon i arabiske samfunn foregår som tidligere påpekt for det meste på arabisk som også er det ledende språket i mediene. I mange land har imidlertid en relativt stor andel av befolkningen et annet morsmål enn arabisk, slik som for eksempel berbere i Maghreb-landene og kurdere i Irak og i Syria. Fransk er svært utbredt i Maghreb-landene og til en viss grad i Libanon.²³¹ I enkelte land er også en relativt stor andel av mediene (radio, TV og trykkpresse) ikke-arabiskspråklige. Dette gjelder først og fremst Nord-Afrika, men til en viss grad også i andre land, slik som for eksempel Libanon. I alle arabiske land utgis det dessuten offisielle ikke-arabiskspråklige aviser som er myntet på ikke-arabiskspråklige innbyggere, turister og gjestearbeidere, eksempler på hvilke er de engelskspråklige Syrian Times, Egyptian Gazette, Kuwait Times og Gulf Times (Qatar). Det er et kjent fenomen at mange egyptere leser lokale fransk- og engelskspråklige aviser på grunn av dårlige kunnskaper i skriftlig arabisk – den franskspråklige avisen *Le Journal d’Egypte*, er eksempel på populær lesning. I Nord-Afrika blir franskspråklige aviser av mange ansett for å være av større betydning enn det de arabiskspråklige er. "A propos de l’Algérie", skriver Elias, "on peut noter que la presse quotidienne de langue française reste la plus importante en tirage (près de 600 000 exemplaires contre 140 000 en langue arabe) comme en qualité de rédaction et de présentation".²³² Når det gjelder import av aviser og blader, bemerker Rugh at sensur av ikke-arabiskspråklige publikasjoner vanligvis er langt slappere enn det man ser for arabiskspråklige publikasjoners del:

Censorship of non-Arab print media tends to be not as strict as with Arab publications, since the audience is limited to the educated elite, and precisely those readers who would complain most about censorship are the ones able to read foreign publications. For example, even Algeria has always, since the achievement of independence in 1962, allowed large numbers of French publications in, although domestic media are quite strictly controlled.²³³

²³⁰ Ibid., 38.

²³¹ Mer om flerspråklighet i den arabiske verden i Holes, *Modern Arabic*, og i Kees Versteegh, *The Arabic Language* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 1997).

²³² Elias, *La Presse Arabe*, 107

²³³ Rugh, *The Arab Press*, 154.

Man ser altså at mediebildet er mangfoldig, både med hensyn til den variasjon som finnes blant mottakere og de ulike informasjonskanaler. Befolkningen har ulike forutsetninger for å tilegne seg et mangfoldig budskap på bakgrunn av lesekyndighet og språkkunnskap.

Publikum – å lese mellom linjene

Det blir nå naturlig å spørre hvilket inntrykk som fester seg hos lesere av populære arabiske blader og hva slags bilde av Vesten de egentlig danner seg. Arabiske *nyhetsmedier* har et svært *kritisk publikum* som er bevisst de respektive styresmaktens kontroll og føringer, bemerker Rugh:

The news treatment as well as the commentaries of a newspaper or broadcasting station will be regarded by the audience with a large measure of defensive scepticism akin to that of an American toward a commercial advertisement. Certainly the most sophisticated groups, and to a large extent other people as well, do not accept the news in the mass media entirely at face value, but assume that it may not be completely objective or reliable. They read between the lines, looking for significant omissions and implied meanings.²³⁴

At det arabiske publikum skulle være like kritisk innstilt til andre deler av media, slik som for eksempel de ukebladene og magasinene som analyseres i denne studien, er lite sannsynlig. Disse bladenes primære funksjon er å sørge for lettfattelig atspredelse og underholdning og kan derfor sidestilles med andre lettfordøyelige populærkulturelle produkter (bøker, filmer m.m.). Underholdningsmediene vender seg, ifølge Berg, primært *ikke* "till det distanserade, kritiska förnuftet och dess uppfordrande uppmaningar till granskning och skärskådande, utan till en mera avslappande önskan om att bli road och förströdd".²³⁵ Line Alice Ytrehus påpeker at ukeblader vanligvis ikke formidler ekstreme synspunkter som vil kunne opprøre eller provosere sine trofaste og/eller ettertraktede lesere. Hun hevder at slike blader derfor er et medium som i stor grad gjenspeiler *etablerte* holdninger, og som nettopp derfor kan tjene som kilde til alminnelige, utbredte og hverdagsliggjorte forestillinger.²³⁶ Bildet av Vesten som fremkommer i tekstanalysen i Del 2, fantes blant mine medstudenter i Qatar. Det er bemerkelsesverdig mange likhetstrekk mellom det inntrykket jeg fikk fra de arabiske studinenes bilde av Vestens samfunn høsten 1994 og det bildet av Vesten som vi har sett eksempel på i tekstene fra 1996–97. Det må likevel understrekes at senere reiser og

²³⁴ Ibid., 12.

²³⁵ Berg, *Hudud*, 17.

²³⁶ Ytrehus, "Innledning", 23.

opphold i arabiske land har lært meg at araberes oppfatninger og kunnskap om den vestlige verden er *minst* like variert og nyansert som det jeg opplever at nordmenns oppfatninger og kunnskap om den arabiske verden er.

3.2 Konkluderende sammenfatning

Det var primært studieoppholdet i Qatar og de erfaringene jeg gjorde som den Andre som lå til grunn for oppgavens temavalg og vinkling. Det var opplevelsen av å bli møtt som representant for de arabiske studinenes *negative* oppfatning og forståelse av Vesten som gjorde meg nysgjerrig på den arabiske befolkningens kilder til kunnskap. På bakgrunn av moderne massemediers betydelige rolle som informasjons- og kunnskapsformidler, og den kritiske oppmerksomhet som har vært rettet mot vestlige mediefremstillinger av den arabiske og muslimske verden de senere tiårene, bestemte jeg meg for å rette søkelyset mot *arabiske* massemedier som en av komponentene i det intrikate informasjonsnettverket som er med på å forme den arabiske befolkningens oppfatning av den vestlige verden.

Den populære arabiskspråklige presse ble valgt som *locus* for undersøkelsen av arabiske medias fremstilling av Vesten. Målsetningen var å belyse hva leserne av populære arabiske publikasjoner fikk vite om sosiale og kulturelle sider ved Vestens samfunn, på den ene side, og hvorvidt man ble sittende igjen med et positivt eller negativt inntrykk av Vesten, på den andre side. Tekstanalysen i Del 2, gir eksempler på hva slags informasjon om Vestens samfunn som ble meddelt lesere av populære arabiske ukeblader og månedlige magasiner i Syria og andre arabiske land høsten 1996 og våren 1997.

Tekstmaterialet som analyseres i denne studien reflekterer den populære arabiske presse, nærmere bestemt populære ukeblader og månedlige magasiner, som arena for bildekonstruksjon av Vesten. Som kilde til kunnskap og meningsdannelse må imidlertid denne arenaen ses i sammenheng med andre informasjonskanaler som er tilgjengelig for det arabiske publikum. De ulike arenaer for informasjon og meningsdannelse virker naturligvis ikke alene, men sammen, i et komplekst hele. Denne intrikate helhet utgjør konteksten innenfor hvilken Vesten konstitueres og forstås som den Andre man i den arabiske verden ser seg selv og sitt i forhold til.

I den arabiske og muslimske verden så vel som i Vest-Europa og USA, finnes krefter som søker å rive ned kunstige og destruktive skiller mellom "oss" og "de andre",

og å øke kunnskap og fremme forståelse på tvers av kulturelle, religiøse, geografiske og andre grenser. Men, som Rania Maktabi bemerker i forordet på den norske oversettelsen av Saids *Orientalismen*, lever vi i en tid da makthavere både i den vestlige og den arabiske verden har sterke politiske interesser av nettopp å opprettholde et *manikeisk* bilde av Øst og Vest.²³⁷ Said sier selv at:

Dersom orientalistisk viten har noe mening, må det være som en påminnelse om kunnskapens forlokkende forsimpning, en hvilken som helst kunnskap, hvor som helst, når som helst. Nå kanskje mer enn før.²³⁸

Jeg vil avslutte med å gi min tilslutning til Saids viktige påminnelse om alltid å være kritisk til kunnskap som postuleres som sannhet.

²³⁷ Rania Maktabi, forord i Said, *Orientalismen*, viii.

²³⁸ Said, *Orientalismen*, 357.

Bibliografi

A– Primærkilder

Kildene er ordnet *alfabetisk* etter publikasjonstittel og overskrifter. Det er ikke tatt hensyn til bestemt artikkel i alfabetiseringen. Forfatternavn (når dette er oppgitt) begynner med fornavn og avsluttes med etternavn. Norsk oversettelse av overskriftene er satt på egen linje og merket med *.

Alwān

“Awlād al-nujūm – dhikrayāt tushbih ahlām sīnamā³iyya” (Samīra Qaşābilī Munīr), 31.05.1997 (767): 46–7.

* “Stjernerens barn – minner som ligner kinodrømmer”

“Īmānūwīl Biyār – mahwūs ḥayyal ḥayātahā ilā jaḥīm”, 31.05.1997 (767): 44.

* “Emmanuelle Béart – forskrudd mann snudde livet hennes om til et helvete”

“Jūnī Hāliday – yasta^cidd li-al-firāq ^can Lātīsiyā” (Samīra Qaşābilī Munīr), 08.03.1997 (761): 39.

* “Johnny Halliday – planlegger skilsmisse fra Laetitia”

“Kāmīlā Bārkir – lam ya^cud yanquṣuhā siwā laqab min qaṣr Bākinghhām”, 05.04.1997 (763): 41.

* “Camilla Parker – nå mangler hun bare en tittel fra Buckingham Palace”

“Li-mādhā yaktasib al-nujūm wazn zā³id wa-kayfa yatakhallaṣūn min azamātihim” (Simām ^cAbd Allāh), 08.03.1997 (761): 52–3.

* “Hvorfor legger stjernerne på seg, og hvordan løser de sine kriser?”

“Mādūnā – taṭrud wālid ṭiflatihā min ḥayātihā” (Samīra Qaşābilī Munīr), 31.05.1997 (767): 49.

* “Madonna – kaster datterens far ut av sitt liv”

“Na^cūmī Kāmbil – ^cāriḍa mushāghiba qarrarat al-istiqrār”, 08.03.1997 (761): 38.

* “Naomi Campbell – vilter modell har bestemt seg for å slå seg til ro”

“Sīndī Krawfurd – imra^a ^cādiyya wa-basīṭa”, 31.05.1997 (767): 45.

* “Cindy Crawford – en helt ordinær og enkel kvinne”

Al-^cArabī

“Al-Kalima al-ūlā li-man: li-al-zawj am li-al-zawja?” (^cAbd al-Tawwāb Yūsuf), 09.1996 (454): 172–5.

* “Hvem skal ha det siste ordet: kona eller ektemannen?”

“Mudhakkirāt shakhṣiyya ^can riḥla urubbiyya” (Fathī Ghānim), 02.1997 (459): 26–9.

* “Personlige erindringer fra en Europareise”

Fayrūz

“Faṭīrat al-rāʿī fī al-ʿiṭāʾ al-lā-mahdūd” (Rīmā Bānū), 05.1997 (196): sidetall mangler.

* “Ubegrenset tilgang til bondeomelett”

“Jūdī Fūstir – najma min samāʾ baʿīd”, 10.1996 (189): 6–9.

* “Judy Foster – stjerne fra et fjernt himmelstrøk”

“Milaffāt al-ʿadāla” (Ghāda Sharīm), 10.1996 (189): 156–8.

* “Rettferdighetens filer”

“Milaffāt al-ʿadāla”, 05.1997 (196): 116–8.

* “Rettferdighetens filer”

“Al-Sayyida al-tāʾiḥa Fīrghī wa-al-fāris al-mumayyaz Andrū” (Jūrj Qardāḥī), 05.1997 (196): ekstrabillag u/sidetall.

* “Den fortapte fru Fergie og den eminente ridder Andrew”

“Al-Ṭalāq, majallāt wa-mūdā sāriyat al-mafʿūl”, 10.1996 (189): 112.

* “Skilsmisse, ukeblader og moteluner”

Al-Hasnāʾ

“Mafhūm al-khiyāna ʿalā ḍiffatay al-Mānsh”, 11.10.1996 (1628): 36–7.

* “Oppfatningen av utroskap på begge breddene av den Engelske kanal”

“Al-Thaqāfa wa-al-taḥarrur hal addayā ilā mazīd min al-istimtāʿ bi-al-jins”, 11.10.1996 (1628): 40–2.

* “Har kultur og frigjøring ført til økt seksuell nytelse?”

Al-Jīl

“Akthar mā yakhshāhu al-rajul” (W.W. Mīd), 10.1996 (b.17 nr.10): 55–8.

* “Det menn frykter aller mest”

“Hal yataghallab al-Sharq ʿalā al-Gharb” (A. H.), 04.1997 (b.18 nr.4): 81–8.

* “Vil Østen siere over Vesten?”

“ʿIndamā yanḥarif al-nās ʿan al-fiṭra” (Ghissān Ḥatāḥit), 04.1997 (b.18 nr.4): 56–8.

* “Når menneskene ikke etterlever Guds ord”

“Al-Walad yabḥath ʿan zawja li-ʾabīhi” (Farīd Niʿma), 10.1996 (b.17 nr.10): 59–64.

* “Sønnen leter etter en kone til sin far”

Marāyā al-madīna

“Atbāʿ al-Shayṭān yuthīrūn al-raʾy al-ʿāmm” (Thāʾir al-Sāʿir), 02.1997 (66): 86–9.

* “Satantilhengere uroer den almenne opinionen”

“Diyānā taqtaḥim al-ḍawʿ”, 01.1997 (65): 56–7.

* “Diana tar lyskasterne med storm”

“Faḍīḥat al-faḍāʾiḥ taqrīban” (Bāriʿa Saʿd), 01.1997 (65): 84–7.

* “Skandalenes skandale, så og si”

“Lizā al-Ḥalabī aṣbahat Nūr al-Ḥusayn” (Dīma Qarḥānī), 10.1996 (62): 61–5.

* “Lisa Halabi ble Ḥusayn sin Noor”

“Malāyīn Māykil Jaksūn li-shirā° al-shabāb al-dā°im wa-al-rujūla al-nāqīṣa wa-al-warīth”, 01.1997 (65): 12–4.

* “Michael Jacksons millioner til kjøp av evig ungdom, manglende manndom og en arving”

“Taghayyarat maqāyīs al-ladhdha wa-intahā °aṣr al-dahsha”, 02.1997 (66): 90–4.

* “Målestokken for nytelse har forandret seg og overraskelsens tidsalder er slutt”

“Ūrnīlā Mūtī: Lastu fatāt ṣaghīra sādhiḡa”, 02.1997 (66): 42–3.

* “Ornella Muti: Jeg er ingen naiv småpike”

Al-Maw°id

“Brūk Shīldz wa-Andre Aghāsī – alf laylat khuṭūba wa-laylat zafāf hādī°a”, 17.05.1997 (1769): 59.

* “Brook Shields og André Agassi – tusen netters forlovelse og en rolig bryllupsnatt”

“Diyānā”, 22.02.1997 (1757): 48–51.

* “Diana”

“Jinīfir Flayfin”, 03.05.1997 (1767): 56–8.

* “Jennifer Flavin”

“Kīfīn Kūstnir: Lam a°rif al-ḡubb ba°da Sīndī”, 18.01.1997 (1752): 39–41.

* “Kevin Costner: Jeg har ikke opplevd kjærligheten etter Cindy”

“Kīm Bāsīnjir wa-Alik Būldwīn – saqat al-rihān °alā fashl zawājihimā”, 25.01.1997 (1753): 38–40.

* “Kim Bassinger og Alec Baldwin – veddemålet om at deres ektskap ville ryke slo feil”

“Lūrīn Hūtūn”, 12.04.1997 (1764): 38–40.

* “Lauren Hutton”

“Mādūna sa°īda bi-umūmatihā wa-bi-najāḡ Īfitā”, 01.03.1997 (1758): 36–8.

* “Madonna er lykkelig over morskapet og suksessen med Evita”

Nādīn

“Al-ḡubb min al-nazra al-ūlā rūmāntīqī jasadī wa-°umruhu ṭawīl”, 19.05.1997 (853): 6–7.

* “Kjærlighet ved første blick er romantisk, kroppslig og langvarig”

“Al-Mudhī° al-ma°rūf Dīdīyī Dīrlīsh: Raghm kull shay° a°īsh qīṣṣat ḡubb °anīfa ma°a shakhṣīyya riyādiyya” (Nazīh Shartūnī), 19.05.1997 (853): 32–3.

* “Den kjente programlederen Didier Derliche: Alle ting til tross, så opplever jeg en sterk kjærlighetshistorie sammen med en idrettsutøver ”

Al-Nahḡa

“Al-Atfāl wa-siyāḡat al-jīns – jarīmat al-°aṣr”, 05.10.1996 (427): 34–7.

* “Barn og sexturisme – epokens forbrytelse”

“Mārjū Hīminjwāy lam tantahīr”, 05.10.1996 (427): 46.

* “Margot Hemmingway begikk ikke selvmord”

“Sīlfiyā – malikat al-Suwīd” (Muḡammad al-Khashshāb), 05.10.1996 (427): 42–3.

* “Silvia – Sveriges dronning”

Rūz al-Yūsuf

- “Ajmal wa-aswa° fasāṭin al-najamāt” (°Iṣām Zakarīyā & Suhayr Jawda), 14.04.1997 (3592): 49–53.
* “Stjernenes vakreste og verste kjoler”
- “Al-Azma °alā bāb al-qiyādāt” (Fathī Ghānim), 25.11.1996 (3572): 62–3.
* “Krisen banker på styresmaktenes dør”
- “Da°wa li-al-sirqa fī al-Fātikān” (°Āṣim Ḥanafī), 28.10.1996 (3568): 49–51.
* “Invitasjon til tyveri i Vatikanet”
- “Durūs fī al-ḥubb wa-al-gharām” (°Amr Khifājī), 14.04.1997 (3592): 40–4.
* “Leksjoner i kjærlighet og begjær”
- “Fī Rūmā al-bint zayy al-walad” (°Āṣim Ḥanafī), 30.09.1996 (3564): 79–81.
* “I Roma er jenter akkurat som gutter”
- “Ḥafalāt °ibādat al-Shayṭān fī al-Zamālik” (°Abd Allāh Kamāl), 25.11.1996 (3572): 96–9.
* “Satandyrkelsestilstelninger i al-Zamālik”
- “Ḥarb al-isbājīti fī Rūmā” (°Āṣim Ḥanafī), 14.10.1996 (3566): 80–2.
* “Spaghettkrig i Roma”
- “Iḡtiṣāb al-banāt fī Miṣr a°lā min Amrikā” (Nawāl al-Sa°dāwī), 10.02.1997 (3583): 84–7.
* “Jenter voldtas oftere i Egypt enn i Amerika”
- “Jamā°āt al-ṭaṭarruf al-jinsī” (°Āṣim Ḥanafī), 16.09.1996 (3562): 80–3.
* “Sex-ekstremismens bølinger”
- “*Al-Jīnz* – min al-ithāra ilā °aqm al-rijāl” (Wā°il Luṭfī), 23.06.1997 (3602): 84–5.
* “*Jeans* – fra opprør til mannlig sterilitet”
- “Al-Khiyāna al-zawjiyya li-al-mashāhīr” (Ayman al-Tihāmī), ?? .10.1996 (?): 45–8.
* “Kjendisers utenomekteskapelige affærer”
- “Klūdiyā Shīfir – nujūmiyya jasad bi-dūn jins” (°Iṣām Zakarīyā), 19.05.1997 (3597): 39–41.
* “Claudia Schiffer – kroppsberømmelse foruten sex”
- “Mādūnā tartadī al-ḥijāb al-yahūdī” (Tawḥīd Majdī), 17.03.1997 (3588): 78–9.
* “Madonna ikler seg det jødiske sløret”
- “Mashāhid min shawāri° Urubbā” (Fathī Ghānim), 09.12.1996 (3574): 60–1.
* “Scener fra Europas gater”
- “Nādī °ibādat al-Shayṭān fī Miṣr” (°Abd Allāh Kamāl), 11.11.1996 (3570): 77–9.
* “Satandyrkelsesklubb i Egypt”
- “Al-Nawm ma°a al-ra°is” (Tawḥīd Majdī), 17.02.1997 (3584): 68–70.
* “Til sengs med presidenten”
- “Nihāyat al-raḡṣ al-sharqī” (°Iṣām Zakarīyā), 12.05.1997 (3596): 40–4.
* “Den orientalske dansens endelikt”
- “Nihāyat °aṣr al-zawāj” (°Iṣām Zakarīyā), 10.02.1997 (3583): 38–42.
* “Slutten på ekteskapets tidsalder”
- “Sharīṭ al-idāna dalīl al-barā°a” (Wā°il al-Ibrāshī), 03.02.1997 (3582): 56–9.

- * “Rulleblad beviser uskyld”
- “Al-Shudhūdh wa-al-sulṭa” (Tawḥīd Majdī), 12.05.1997 (3596): 52–5.
 - * “Perversiteter og styresmakten”
- “Shurb al-dam wa-ḥurriyyat al-raʿy” (ʿAbd Allāh Kamāl), 09.12.1996 (3574): 72–5.
 - * “Bloddriking og meningsfrihet”
- “Al-Taḥwīl al-jinsī fī Miṣr” (Khālid Muntaṣir), 04.11.1996 (3569): 50–1.
 - * “Kjønnsskifte i Egypt”
- “Al-Trām abū sinja fī shawāriʿ Brūksil” (ʿĀṣim Ḥanafī), 11.11.1996 (3570): 53–5.
 - * “Den travle trikken i Bruxelles gater”
- “[Tittel uleselig]”, Del–I (Māsiyā Nūḥ), Del–II (Wāʿil al-Ibrāshī), Del–III (ʿAbd Allāh Kamāl), 27.01.1997 (3581): 78–84.

Sayyidatī

- “Al-Faransiyyūn yuṭālibūn bi-ʿawdat ʿuqūbat al-iʿdām aw al-ḥajz ʿalā al-munḥarifīn” (Hudā al-Zayn), 03.05.1997 (843): 68–71.
 - * “Franskmennene krever gjeninnføring av dødsstraff eller innesperring av seksualforbrytere”
- “Al-Ṭifla al-ʿarabiyya allatī bakāhā al-biljikiyyūn” (Samīra Mighdād og ʿAbd al-Majīd al-Yaḥyāwī), 12.04.1997 (840): 60–4, 66, 68, 70, 72, 73.
 - * “Den arabiske piken belgierne begråt”

Al-Shabaka

- “A-lā yuzʿijuka an akūn imraʿa? Rijāl yuṣbihūn nisāʾ” (Sīzār Ṣāliḥ), 19.05.1997 (2150): 60–1.
 - * “Plager det deg ikke at jeg er kvinne? Menn som blir kvinner”
- “A-lā yuzʿijuka an akūn imraʿa? Taʿallimī wa-kūnī umm ṣāliḥa” (Sīzār Ṣāliḥ), 14.04.1997 (2145): 56–7.
 - * “Plager det deg ikke at jeg er kvinne? Lid og vær en god mor”
- “Al-Amīra Diyānā – laghm al-jamāl fī ḥaql al-alghām” (Jān Shāhīn), 27.01.1997 (2134): 18–9.
 - * “Prinsesse Diana – skjønnhetsbombe ved minefelt”
- “Shārūn Stūn al-rahība – tubaddil ʿushshāqahā ka-fasāṭīnihā” (Jān Shāhīn), 14.04.1997 (2145): 18–20.
 - * “Den fryktelige Sharon Stone – bytter elskere like ofte som hun bytter kjoler”

Snūb

- “Andī Makdawīl: Zawjī anqadhanī min ʿālam al-mukhaddirāt wa-al-kuḥūl” (Sinthiyā Sarkīs), 11.1996 (27): 36–8.
 - * “Andie MacDawell: Min ektemann reddet meg fra narkotikaen og alkoholens verden”
- “Kriṣtī Hyūm: Akhāf al-shuhra al-wāsiʿa wa-aʿshaq ḥurriyyatī” (Sinthiyā Sarkīs), 11.1996 (27): 41–2.
 - * “Kristy Hume: Jeg frykter den store berømmelsen og elsker friheten min”

Wafāʿ

“Hadm al-shabāb al-ʿarabī”, 03.-04.1997 (64): 26.

* “Ruineringen av den arabiske ungdommen”

“Ināq fawqa juththa”, 02.1997 (63): 10–1.

* “Omfavnelse over et lik”

Zahrat al-Khalīj

“ʿAjāʾib al-zawāj fī Amrīkā”, 21.09.1996 (913): 18–9.

* “Ekteskaps merkverdigheter i Amerika”

“Al-ʿĀlam yaḥtafil bi-al-aʿyād”, 28.12.1996 (927): 78–9.

* “Verden feirer høytid”

“Amīr min nasīj malakī khāṣṣ” (Amal Amīn), 15.02.1997 (934): 20–1.

* “En prins med unike kongelige trekk”

“Anqīdhū Diyānā al-miṣriyya” (Salwā al-Rifāʿī), 05.04.1997 (941): 116–7.

* “Redd egypterinnen Diyānā !”

“Antūnī Kwīn – ḥikāyat uṣṭūra”, 15.02.1997 (934): 126–7.

* “Anthony Quinn – fortellingen om en legende”

“Antūnyū Bāndīrās – ibn Isbāniyā alladhī ʿashiqathu kull banāt Amrīkā” (Mārī Ghaḍbān), 21.09.1996 (913): 120–1.

* “Antonio Banderas – spanjolen alle Amerikas pikehjerter brenner for”

“ʿĀriḍāt wa-umarāʿ” (Habba Ḥilmī), 28.09.1996 (914): 54–5.

* “Modeller og prinser”

“Ḍarba fī qulūb al-azwāj” (Samīr al-Shaḥḥāt), 15.02.1997 (934): 62–3.

* “Et slag i ektemenns hjerter”

“Hākadhā yufakkir al-shabāb” (Habba Ḥilmī), 01.03.1997 (936): 48–9.

* “Slik tenker ungdommen”

“Al-Ḥayāt ʿalā ʿajalāt” (Samīr Baghdādī), 05.10.1996 (915): 94–5.

* “Et liv på hjul”

“Haykal ʿazmī ḥayy fī mustanqaʿ” (Samīr al-Shaḥḥāt), 28.12.1996 (927): 94–5.

* “Levende skjelett i en sump”

“Imraʿa waḥīda wa-ṭāʾira ʿatīqa” (Rajāʿ Shāhīn), 07.06.1997 (950): 72.

* “Ene kvinne i gammel flygemaskin”

“Istiḳālat ʿal-abʿ al-faransī” (Samīr Baghdādī), 05.04.1997 (941): 70–2.

* “Den franske ‘far’ sin abdikasjon”

“Junūn al-tanjīm fī bilād al-jinn wa-al-malāʾika” (Samīr Baghdādī), 05.04.1997 (941): 20, 22.

* “Spådilla i demonene og englenes land”

“Al-Khayāl al-marīḍ”, 05.10.1996 (915): 98–9.

* “Syk fantasi”

“Maʾsāt najma ismuhā Nīkūl Kidmān” (Mārī Ghaḍbān), 05.10.1996 (915): 122–3.

* “Tragedien til en stjerne ved navn Nicole Kidman”

- “Mizājuhā yataghayyar ḥasab lawn sha^ʿrihā” (Samīr Baghdādī), 21.09.1996 (913): 48–9.
* “Hennes humør forandrer seg alt etter hårfargen”
- “Nisā^ʿ law kuntum ta^ʿlamūn” (Sayyid Ḥamdī), 21.09.1996 (913): 28–9.
* “Kvinner, om dere bare visste”
- “Ṣadīqatī khaṭafat zawjī”, 05.04.1997 (941): 60.
* “En venninne stjal min ektemann”
- “Al-Shaqrā^ʿ wa-al-khaṭar al-abyaḍ” (Samīr Baghdādī), 05.10.1996 (915): 126.
* “Blondinen og den hvite faren”
- “Shārūn Stūn – ākilat al-rijāl” (Samīr Baghdādī), 07.06.1997 (950): 143.
* “Sharon Stone – en mannesluker”
- “Shurūkh fī jidār al-khaṭī^ʿa” (Samīr al-Shaḥḥāt), 05.10.1996 (915): 22–3.
* “Sprekker i syndens mur”
- “Tajriba wāḥida lā takfī” (Amal Amīn), 07.06.1997 (950): 28–30.
* “Ett forsøk er ikke nok”

B– Sekundærlitteratur

- Abdelkefi, Mohamed. “Los políticos árabes y su imagen”. Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Affendi, se El-Affendi.
- Agha, Olfat Hassan. “Islamic fundamentalism and its image in the Western Media”. Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Ahmad, Aijaz. “*Orientalism and After*”. I *Colonial Discourse and Post-Colonial Theory*, redigert av Patrick Williams og Laura Chrisman, s. 162–71. Cambridge: Cambridge University Press, 1993.
- Ahmad, Jalal Al’I. *Occidentosis: A Plague From the West*. Oversatt fra persisk [*Gharbzadagi*] til engelsk av R. Campbell. Berkley: Mizan Press, 1984.
- Alami, Said. “El porqué del lenguaje anti-árabe en los medios occidentales”. Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Ali, Sayed Mujahid. “Øst er Øst og Vest er Vest”. I *Krigens retorikk: Medier, myter og konflikter etter 11. september*, redigert av Elisabeth Eide og Rune Ottosen, s. 149–66. Oslo: Cappelens Forlag, 2002.
- Allen, Roger. *The Arabic Novel: An Historical and Critical Introduction*. New York: Syracuse University Press, 1982.
- Almaney, A. J. “How the Arabs See the West”. *Business Horizon* (09.–10.1982): 11–7.
- Amundsen, Bård. “Islam i mediene”. I *Felleskap til besvær? Om nyere innvandring til Norge*, redigert av Long L. Woon, s. 202–13. Oslo: Universitetsforlaget, 1991.
- Armbrust, Walter. *Mass Culture and Modernism in Egypt*. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.
- Ayalon, Ami. *The Press in the Arab Middle East: A History*. New York: Oxford University Press, 1995.

- Al-Azm, Sadik J. *Mot hevdvunne sannheter: Et korrektiv til oppfatninger om islam og muslimer*. Oversatt av Jan Tore Knutsen, Ina Tin og Oliver Møystad; redigert av Gunvor Mejdell. Oslo: Cappelens Forlag, 1995.
- Badawi, El-Said og Martin Hinds. *A Dictionary of Egyptian Arabic: Arabic–English*. Beirut: Librairie du Liban, 1986.
- Badawi, Laila. *Perceptions of the Western Other and the Authentic Self. A Comparative Study of Two Egyptian Intellectuals: Jūrj Bahgūrī and Yūsuf Fransīs*. Upublisert hovedoppgave i arabisk. Universitetet i Bergen, Seksjon for Midtøstens språk og kultur, 2000.
- Badawy, M.M. *Modern Arabic Literature and the West*. London: Ithaca Press, 1985.
- Badawī, M.S. *Mustawayāt al-lugha al-‘arabiyya al-mu‘āšira fī Miṣr*. Kairo: Dār al-Ma‘ārif, 1973.
- Barakat, Halim. *The Arab World: Society, Culture, and State*. Berkely, Los Angels: University og California Press, 1993.
- Bayomi, Khaled. “Stat, arabism och nahda i Araböstern”. *Häftan för kritiska studier* 1, 31 (1998): 20–37.
- Benedict, Ruth. *Kulturmønstre* [1934]. Oversatt av Daisy Schjelderup. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 1970.
- Berg, Magnus. *Hudud: En essä om populärorientalismens bruksvärde og världsbild*. Stockholm: Carlssons Bokförlag, 1998.
- Bilgin, Pinar. “Inventing Middle East? The Making of Regions Through Security Discourses”. I *The Middle East in a Globalized World*, redigert av Bjørn Olav Utvik og Knut S. Vikør, s. 10–37. Bergen: Nordic Society for Middle Eastern Studies, 2000.
- Bravo-Villasente, Carmen Ruiz. “La creación cultural árabe y su seguridad”. Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Brøgger, Jan. *Kulturforståelse: En nøkkel til vår internasjonale samtid*. Oslo: Damm & Søn, 1993.
- Butt, Gerald. *The Arabs: Myth and Reality*. London, New York: I.B. Tauris & Co., 1997.
- Carrier, James G. (red.) *Occidentalism: Images of the West*. New York: Oxford University Press, 1995.
- , red. “Occidentalism: The World Turned Upside–Down”. *American Ethnologist* 2, 19 (1992): 195–212.
- Clifford, James. “Orientalism”. *History and Theory* 19 (1980): 204–23.
- Cooke, Miriam. “Middle Eastern Literature”. I *Understanding the Contemporary Middle East*, redigert av Deborah J. Gerner, s. 345–82. London: Lynne Rienner Publishers, 2000.
- Cruz, Manuel. “Traducción y transcripción de la terminología árabe en los medios de comunicación españoles”. Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Dahl, Øyvind og Kjell Habert. *Møte mellom kulturer: Tverrkulturell kommunikasjon*. Oslo: Universitetsforlaget, 1986.
- Dahl, Øyvind. *Møte mellom mennesker: Interkulturell kommunikasjon*. Gyldendal Norsk Forlag, 2001.

- El-Affendi, Abdelwahab. "Eclipse of Reason in the Muslim World". *Journal of International Affairs* 2, 46 (1993): 163–96.
- . *Media Failure in the Muslim World*. Online Books: <http://msanews.mynet.net/books/media/i2.html> (20.09.1999).
- Elias, Elias Hanna. *La presse arabe*. Paris: Maisonneuve & Larose, 1993.
- Eriksen, Thomas Hylland. *Bak fiendebildet: Islam og verden etter 11. September*. Oslo: Cappelen Forlag, 2001.
- . *Det nye fiendebildet*. Oslo: Cappelen Forlag, 1995.
- Esposito, John L. *The Islamic Threat: Myth or Reality?* New York, Oxford: Oxford University Press, 1992.
- Fazlhashemi, Mohammad. "Västvärldens roll i skapandet av Orientens bild av Väst". *Häften för kritiska studier* 3, 29 (1996): 34–45.
- Fiske, John. *Media Matters: Everyday Culture and Political Change*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1996.
- . *Reading the Popular*. Boston: Unwin Hyman, 1989.
- Fitouri, Chadly. "Education in the Arab World". I *Handbooks to the Modern World: The Middle East*, redigert av M. Adams, s. 782–91. New York, Oxford: Facts on File Publications, 1988.
- Galtung, Johan. "USA, Vesten og "Resten" etter 11. september og 7. oktober 2001". I *Krigens retorikk: Medier, myter og konflikter etter 11. september*, redigert av Elisabeth Eide og Rune Ottosen, s. 15–47. Oslo: Cappelen Forlag, 2002.
- Ghanooparvar, Mohammad R. *In a Persian Mirror: Images of the West and Westerners in Iranian Fiction*. Austin: University of Texas Press, 1993.
- Ghiles, Francis. "Radical Islam and its Image in the Western Media". Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Graz, Liesl. *The Turbulent Gulf: People, Politics and Power*. London, New York: I.B. Tauris & Co., 1992.
- Gripsrud, Jostein. *Mediekultur, mediesamfunn*. Oslo: Universitetsforlaget, 2002.
- Gullestad, Marianne. *Det norske sett med nye øyne*. Oslo: Universitetsforlaget, 2002.
- Haddad, Yvonne Yazbeck, red. *Muslims in the West: From Sojourners to Citizens*. Oxford: Oxford University Press, 2002.
- Hall, Stuart. *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage Publications, 1997.
- . "The West and the Rest: Discourse and Power". I *Formations of Modernity*, redigert av Bram Gieben og Stuart Hall, s. 275–331. Cambridge: Polity Press, 1992.
- Hamzawy, Amr. "Process of Local Deconstruction of Global Events, News, and Discursive Messages: Case Studies from Egypt". I *The Middle East in a Globalized World*, redigert av Bjørn Olav Utvik og Knut S. Vikør, s. 130–49. Bergen: Nordic Society for Middle Eastern Studies, 2000.
- Hernandez, Miguel Cruz. "El islam vétebra del mundo árabe". Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Holes, Clive. *Modern Arabic: Structures, Functions and Varieties*. London: Longman, 1995.
- Hopwood, Derek. *Syria 1945-1986: Politics and Society*. London: Unwin Hyman, 1988.

- Hourani, Albert. *Arabic Thought in the Liberal Age 1798–1939*. Cambridge University Press, 1983.
- . *De arabiske folks historie* [1991]. Oversatt til norsk av Lise Lian. 2. utg. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 1994.
- Hovda, Leikny. “Den eneste forskjellen”: *Kroppen som inntak til identitet*. Upublisert hovedoppgave i sosialantropologi. Universitetet i Bergen, Sosialantropologisk institutt, 2002.
- Isern, Pål. “Levi’s og det autentiske”. *Samtiden* 5 (1993): 45–53.
- “Islam and the West: Everything the Other is Not”. *The Economist* (01.08.1992): 34–5. (Navn på korrespondent ikke oppgitt).
- Izquierdo, Antonio. “La opinión pública española ante los inmigrantes árabes”. Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Jabra, Jabra I. “Arabic Language and Culture”. I *Handbooks to the Modern World: The Middle East*, redigert av M. Adams, s. 260–5. New York: Facts on File Publications, 1988.
- Jacobsen, Christine M. *Tilhørighetens mange former: Unge muslimer i Norge*. Oslo: Pax Forlag, 2002.
- Jahoda, Gustav. *Images of Savages: Ancient Roots of Modern Prejudice in Western Culture*. London, New York: Routledge, 1999.
- Jemia, Yanka Ben. “Information Structures and Organisms in the Syrian Arab Republic”. *Orient: German Journal for Politics and Economics of the Middle East* 4, 25 (1984): 561–81.
- Khader, Bichara. “L’imaginaire collectif occidental sur l’Orient”. Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- . “The Euro–Arab Dialogue”. Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Kristeva, Julia. *Strangers to Ourselves* [1988]. Oversatt fra fransk av Leon S. Roudiez. New York: Harvester Wheatsheaf, 1991.
- Kronholm, Trygve. “Arab Culture: Reality or Fiction?”. I *The Middle East: Unity and Diversity*, redigert av Knut S. Vikør og Heikki Palva, s. 12–25. Bergen: NIAS, 1992.
- Lewis, Bernard. *The Muslim Discovery of Europe*. London, New York: W.W. Norton & Co., 1982.
- . *The Shaping of the Middle East*. New York: Oxford University Press, 1994.
- Lindstad, Merete og Øyvind Fjeldstad. *Pressen og de fremmede*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1999.
- Lippmann, Walter. *Public Opinion*. New York: Penguin Books, 1922.
- Lueg, Andrea. “The Perception of Islam in Western Debate”. I *The Next Threat: Western Perceptions of Islam*, redigert av Jochen Hippler og Andrea Lueg, s. 7–31. London: Pluto Press, 1995.
- Lyberg, Helge. *Reading Popular Literature in Yemen: The Sequels of Poverty*. Upublisert hovedoppgave i arabisk. Universitetet i Bergen, Seksjon for Midtøstens språk og kultur, 2000.
- Maktabi, Rania. “Forord”. I: Edward Said. *Orientalismen*. Oslo: Cappelen, 1994. S. i–viii.

- Malek, Kamal Abdel-. "The *Khawāga* Then and Now: Images of the West in Modern Egyptian *Zajal*". *Journal of Arabic Literature* 19 (1988): 162–78.
- Mathisen, Stein R. "Det farlige naboskapet i nord". *Tradisjon* 2 (1998): 11–23.
- Mejdell, Gunvor. "Skjønnlitteratur som kilde til forståelse av kulturmøte og kulturkonflikt", *NOA norsk som andrespråk* 10 (1989): 1–10.
- . "The Image of Europe in Egyptian Literature". I *Egypt under Pressure*, redigert av Marianne Laanatta, Gunvor Mejdell, Marina Stagh, Kari Vogt og Birgitta Wistrand, s. 94–116. Uppsala: The Scandinavian Institute of African Studies, 1986.
- Mernissi, Fatima. *Islam and Democracy: Fear of the Modern World*. Oversatt av Mary Jo Lakeland. London: Virago Press, 1993.
- Messari, Mohamed Larbi. "El racismo europeo contra los árabes". Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Miguel, Carmen de. "El trato del inmigrante árabe en la prensa: El racismo en los medios". Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Moldrheim, Solveig. "Framstillinger av "de andre": stereotypier i kategorier". I *Forestillinger om "den andre" – Images of Otherness*, redigert av Line A. Ytrehus, s. 135–57. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2001.
- Mousa, Issam Suleiman. *The Arab Image in the US Press*. New York: Peter Lang Publishing, 1984.
- Mowlana, Hamid. "Mass Media Systems and Communication". I *The Middle East: Handbooks to the Modern World*, redigert av Michael Adams, s. 825–39. New York, Oxford: Facts on File Publications, 1988.
- Nader, Laura. "Orientalism, Occidentalism, and the Control of Women". *Cultural Dynamics* 2, 3 (1989): 323–55.
- Odeen, Per Jon. "Al-Jazeera – ti år etter CNN". *Bergens Tidende* 14.10.2001.
- Olsson, Susanne. *Religiopolitisk islam i møtet med det moderna: En analys av Hassan [sic] Hanafis sociopolitiska tolkning av islam*. Upublisert hovedoppgave i religionsvitenskap. Universitetet i Bergen, Institutt for religionsvitenskap, 1998.
- Pino, Domingo Del. "La especificidad de las relaciones de Europa y el Magreb". Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Porter, Dennis. "Orientalism and its Problems". I *Colonial Discourse and Post-Colonial Theory*, redigert av Patrick Williams og Laura Chrisman, s. 150–61. Cambridge: Cambridge University Press, 1993.
- Rugh, William A. *The Arab Press: News Media and Political Process in the Arab World*. 2. reviderte utgave. New York: Syracuse University Press, 1987.
- Said, Edward W. *Covering Islam: How the Media and the Experts Determine How We See the Rest of the World*. London: Routledge & Kegan Paul, 1981.
- . "From Orientalism". I *Colonial Discourse and Post-Colonial Theory*, redigert av Patrick Williams og Laura Chrisman, s. 132–49. Cambridge: Cambridge University Press, 1993.
- . *Orientalismen: Vestlige oppfatninger av Orienten* [1978]. Oversatt fra engelsk til norsk av Anne Aabakken. Oslo: Cappelens Forlag, 1994.

- Samara, Nuha. "Pretty Fashion Dolls: Women in the Arab Media". *MECC Perspectives* 9, 10 (1991). Beirut: Middle East Council of Churches Liaison Office: 49–55.
- Saudi Research & Publishing Company. "Sayidaty". [Http://www.alkhaleejiahadv.com.sa/srpc/sayidaty/sayidatyinfo.html](http://www.alkhaleejiahadv.com.sa/srpc/sayidaty/sayidatyinfo.html) (06.11.2002).
- Sayegh, Fayez Al-. "The Arab News Agencies and the Mediterranean News". Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Stagh, Marina. "The Press in Egypt: How Free is the Freedom of Speech?". I *Egypt under Pressure*, redigert av Marianne Laanatz, Gunvor Mejdell, Marina Stagh, Kari Vogt og Birgitta Wistrand, s. 70–93. Uppsala: The Scandinavian Institute of African Studies, 1986.
- Tambs-Lyche, Harald. "Om etniske stereotypiers oppbygging og form". *Norsk Antropologisk Tidsskrift* 2 (1991): 140-51.
- The 1979 International Press Seminar: The Arab Image in the Western Media*. London: Outline Books, 1980.
- The Middle East and North Africa 2003*. 49. utg. London, New York: Taylor & Francis Group.
- Turner, Bryan S. *Orientalism, Postmodernism and Globalism*. London: Routledge, 1994.
- Tønnesson, Stein. "Østen i vest og Vesten i øst". *Samtiden* 2 (1995): 10–5.
- UNESCO *Statistical Yearbook 1999*. Paris: UNESCO Publishing & Bernan Press, 1999.
- United Nations *Demographic Yearbook 1999*. 41. utg. New York: United Nations Publications, 2001.
- Versteegh, Kees. *The Arabic Language*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1997.
- Vinje, Finn-Erik. *Skriveregler*. 7. utg., 2. oppl. Oslo: Aschehoug, 2000.
- Voll, John O. "Diversity and Unity in the Middle Eastern Societies: The Dangers of Static Images and Changing Realities". I *The Middle East — Unity and Diversity*, redigert av Knut S. Vikør og Heikki Palva, s. 1–11. Bergen: NIAS, 1992.
- Wardini, Elie D. "Midtøsten: Orientalisk mosaikk". *Midtøsten Forum* 1 (1991): 38–45.
- Hans Wehr. *A Dictionary of Modern Written Arabic*. Redigert av J.M. Cowan. 3. utg. New York: Spoken Language Services, 1980.
- Wolf, Eric. *Europe and the People Without History*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 1982.
- Yabri, Muhammad Abid Al-. "La imagen del islam en los medios occidentales: Introducción a la crítica de la razón europea". Foredragsmanuskript til seminaret *El mundo árabe y su imagen en los medios*. Madrid, 22.–24.09.1993.
- Ytrehus, Line Alice. "Innledning". I *Forestillinger om "den andre" – Images of Otherness*, redigert av Line A. Ytrehus, s. 10–31. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2001.

VEDLEGG

- A: "Scener fra Europas gater"
- B: "Redd egypterinnen Diyānā!"
- C: "Sex-ekstremismens bølinger"
- D: "Invitasjon til tyveri i Vatikanet"
- E: "Den arabiske piken belgierne begråt"
- F: "Livet på hjul"

□□ بدأت بتلميذة وأحد وانتهيت بعشرة.. بل انني استطعت ان أقتع الأبناء أخيراً بارسال بنانهم الى المدارس الحكومية.. وهو امر كانوا يرفضونه ويستنكرونه في السابق.

□□ الا يتعجبون لكونك عربيه؟
□□ انهم يسألونني دائما عن بلدي وعن عائلتي. وانا بالمناسبة من اصول يمنية، وقد هاجرت عائلتي الى العراق منذ اجيال قريية ولا يزال لي اقارب في اليمن.

ومن محبة العجر لنا، دعوني مع زوجي الى حفلة عرس اقاصمونا في المخيم، وكنا الأجانب الوحيديين في الحفلة.

□□ كيف يعيش العجر في اوربا اليوم؟

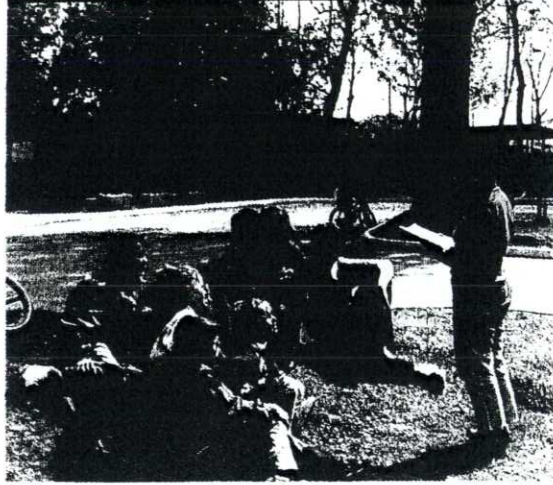
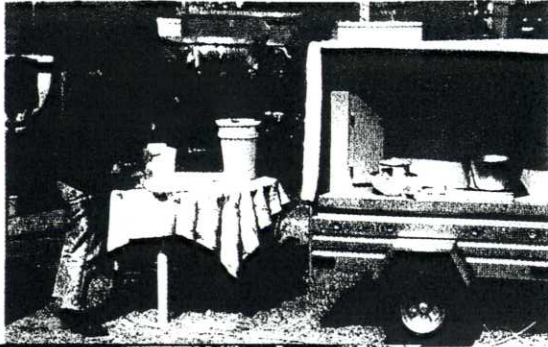
□□ ان لهم تقاليدهم المحافظة مثل التمسك بالترابط العائلي. وبعذرية الفتاة حتى زواجها، وبالتضامن الشديد فيما بينهم، كما انهم يعاننون من العنصرية في اوربا اكثر مما نعانيه نحن العرب المهاجرين.

تصور ان العجر هنا ذوو بشرات

بيضاء وعيون
زرقاء وخضراء
ويرتدون أحدث
موديلات الثياب
ويقودون
السيارات الفخمة..
من دون ان يعرفوا
القراءة!

وحان موعد
الدرس،
فاستأذنتني
السيدة بشرى
وذهبت الى
تلاميذها الذين
تجمعوا في زاوية
من الغسابة
بانتظارها. ولم
تنس قبل مغادرة
العربة ان تقفل
بابها باحتراس..
مثل أي ربة بيت
حريصة على بيتها.

* بشرى
أمام بيتها
المتنقل *

* صف
مدرسي في
الهواء الطلق

بان مع اطفال من عشر جنسيات بلقصة، كل واحد منهم يتحدث بلسه لكنهم جميعا يفاهمون في بياية. واضل ان سمير وكريم يدان بهذه التجربة.

□□ اهل تمارسين عملا ما؟
□□ لم اعمل بعد زواجي.. لكنني عدت عملا طريفا منذ مدة. فقد اءني شاب تونسي يعمل نادلا في بي المخيم وقال لي ان العائلات جرية التي تسكن معنا تبحث عن مة تعلم اطفالهم القراءة والكتابة بم لا يذهبون الى المدرسة، كما انهم حاولوا اللجوء الى معلمة فرنسية اكهم ان المجتمع الذي يحيط بهم بض التعامل معهم، بل ويتعالى بهم. وقد وافقت على الفكرة سبحت المعلمة المطلوبة!

□ من أين جاء هؤلاء العجر؟
□□ انهم عجر فرنسيون ينتمون قبيلة واحدة. وقد جاءوا معا الى يس ليكونوا الى جوار جدهم ير عندما مرض ذات يوم واضطر دخول المستشفى في العاصمة. كذا جاء الابناء وزوجاتهم: حفاق وابناء الاعمام (حوالي ٢٥) واقاصوا في المخيم. ولا اخفي لك ان هذا الوفاء والتماسك العائلي عد اقر في لأنه يشبه عاداتنا

زهرة الخليج: نقيم في غابة بولونيا بباريس وسط مخيم العجرا!

شأننا العربية والشرقية. وهذا اسباب حماستي لتعليم اولادهم.

□□ كيف وجدت تلاميذك؟
□□ لم اكن اتصور ان اعثر على بية ومراهقين لا يعرفون القراءة كتابة في فرنسا، بلد النور، بل ولا يدون استعمال ساعة اليد، لذل ذلك جهلون ايام الاسبوع. لذلك مرت منذ اللقاء الاول مع تلاميذي

انني استطيت ان عدهم كثيرا وان افتح نافذة للتواصل مع نتمع الذي يعيشون ه. وهم من جانبهم انوا لطفاء معي طيعين. وقد احبوني ني لا اتعالى عليهم ولا نامل معهم بأسلوب تجاري.

□ كم تلميذا لديك؟

* السكن
في خمسة امتار
مربعة *

الحياة على عجلات!

سيدة عربية تعيش مع زوجها واولادها في عربة متنقلة في هديت

الغاية؟

□□ كنا قد انتقلنا من بلدة «شربورج» الساحلية الى العاصمة باريس، ووجدنا صعوبة في العثور على بيت نستأجره بسعر مناسب، ففكرنا في ان نستخدم عربة الرحلات كمسكن مؤقت.. حالنا كحال السياح الذين يفدون الى باريس من ارجاء اوروبا. ومع مرور الأيام، لم تنفرج أزمة السكن بل تعقدت، فواصلنا العيش هنا بعد أن تعودنا على السكن في عربة. وانا اعتبر هذه الفترة تجربة فريدة ورائعة تسمح للانسان بأن يكون متفتحاً ومغامراً وقادراً على اقامة علاقات واسعة مع العديد من العائلات التي تسكن المخيم نفسه وتنتمي الى جنسيات متعددة.

□ ألا يتضايق الولدان من هذه

الحياة؟

□□ ان أسعد لحظة في النهار هي

تلك التي أجد فيها ولدي سمي وكرم

حين دعنتي لزيارتها ذات يوم خريفي مشمس، كدت أتوه وسط الغابة التي تمتد على عدة أميال غرب باريس. لكن السيدة بشرى كانت بانتظاري عند مفرق معين، وقادتني الى المخيم الذي تقيم في احدى عرباته، محاطة بعشرات العربات الكبيرة والصغيرة المأهولة بعائلات من جنسيات مختلفة.

□ قلت لها: «هل كنت تتصورين

يوماً ان تسكني في مخيم»؟

□□ لا، مطلقاً.. فقد ولدت في حي الأعظمية ببغداد حيث البيوت القديمة الواسعة ذات «الشناشيل» التي تطل على نهر دجلة. وكان بيتنا كبيراً يتألف من ثلاثة طوابق. لذلك اعتدنا ان نسرح بين الغرف والشرفة والحديقة، ولم يكن يخطر ببالي يوماً انني سأسكن في مخيم مع زوجي واولادي بسبب أزمة السكن الخائفة في باريس.

□ كيف اتخذتم قرار السكن في

منذ سنوات تعيش هذه السيدة العراقية مع زوجها وطفليها في سيارة تجر بيتاً متنقلاً «كارافان» في غابة بولونيا في باريس. انها أزمة السكن، وأزمة الوطن، وحكاية أسرة تعيش تجربة فريدة وسط الشمس والشجر والرياح.

سمراء، قريبة من القلب، شديدة

المرح. هذه هي باختصار بشرى

عبدالله، السيدة العربية التي

تقيم في فرنسا منذ عشرين

سنة وأكثر، واضطرت قبل

فترة الى السكن في بيت

متنقل لا تزيد مساحته

على خمسة أمتار

مربعة.

رسالة باريس

من

سمير

بغداد

ساعات

السعادة

تدوم

طويلاً

أكيورت

صنع سويسرا

يتناغم الذوق الرفيع في التصميم مع الدقة في الصناعة في مج ساعات أكيورت السويسرية كما تتناغم الأوقات السعيدة مع الموسم الخالصة مجموعة فريدة تتميز بجمعها بين الأسلوب المعاصر والتقاليد السويسرية العريقة في صناعة الساعات. لتدوم على الوقت لمسة إبداع ولتجعل ساعات السعادة تدوم.

ACCUTIME LTD

FACTURER OF FINE ACCURAT QUARTZ WATCHES
GARE 26 2501 BIENNE CASE POSTAL 920
SWITZERLAND
www.accuratwatch.com
032 323 88 51 FAX: 032 323 40 51

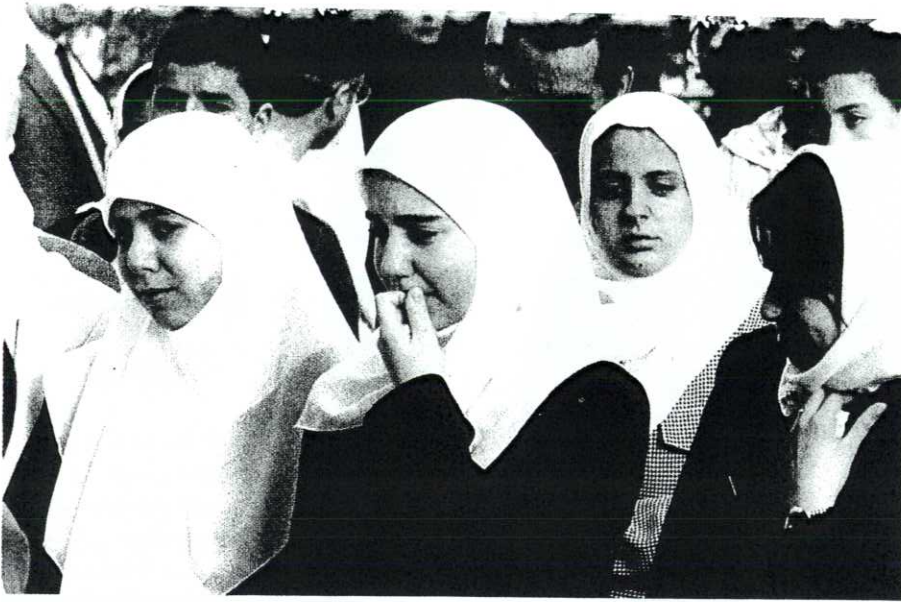
- غطاء زجاجي من الصفيير
- متوفرة بموديلات وألوان متعددة
- كفالة دولية لمدة سنة واحدة

كان بالإمكان أن يطوي النسيان ملف لبنى لولا استماتة عائلتها في معرفة مصيرها

عشر يوما (اي 18 اغسطس) على متن سيارة «فولكس فاجن» حمراء، وهي تستغيث به من وراء زجاج نافذة السيارة، مما دعا الطفل الى كتابة رقم لوحة تلك السيارة على يده، والهرولة الى مخفر الشرطة. ولكن للأسف فان الطفل المرتبك كتب احد احرف اللوحة خطأ، مما جعل قوات الشرطة تشكك في شهادته تلك وتستبعداها. ولكن الحظ ليس دائما من نصيب المجرمين والفارين من وجه العدالة، فبينما كان احد اعوان شرطة المرور الذين طلب منهم اكتشاف هوية صاحب اللوحة الخاطئة للسيارة المطلوبة، يتسلى بكمبيوتر مكتب عمله في ساعات الفراغ وعند استبداله سهوا حرف H بدلا من حرف K من ارقام اللوحة التي ابلغ عنها الطفل الشاهد، اظهر الكمبيوتر فورا اسم سيارة «الفولكس فاجن» الحمراء المطلوبة، التابعة الى ابن عم «باتريك». ولم يتوان ذلك الشرطي الحاصل يومها على ضربة حظ في مدامته واقتلاع الاعترافات المفصلة: بأن ابن عمه «باتريك» هو صاحب الفعلة وليس ر، في محاولة منه لتبرئة نفسه من التهمة الموجهة اليه. هكذا انهار المجرم «باتريك» بعد سنتين من التخفي، واعترف بجرمه، حاملا قوات الشرطة الى قيو محطة توزيع البنزين لاستخراج الصندوق الحديدي الذي يحوي رفاة البريئة لبنى، حيث سارعت شركة Q8 فور الاعلان عن اكتشاف لبنى في احد محطاتها الى سحب علامتها التجارية من على المبني، الذي تحول الى مركز جذب لكافة شرائح المجتمع البلجيكي من اطفال مدارس الحضانه والابتدائية الى النوادي الرياضية، فضلا عن العمال والطلبة والجيش، وحتى المنتخب الوطني البلجيكي الذي وقف بكامل تشكيلته امام ذلك المبني الذي تغطيه الزهور البيضاء، رمز البراءة المنكوبة. وفيما حلمت بلجيكا بشيها وشبابها وبأسى وحسرة رفاة «ابنتها لبنى» الى مطار بروكسل لدفنها في مدينة طنجة المغربية في موكب مهيب ضم 12 دراجة نارية لقوات الدرك الملكي البلجيكي تسبق الموكب الجنائزي، طرحت الحكومة البلجيكية وجميع الاحزاب السياسية فيها بقوة مسألة حق المسلمين في مقبرة خاصة بهم، الى جانب تعهد رئيس الحكومة الحالي شخصا بفتح ملف حقوق المسلمين في هذه الديار، مؤكدا على ان وضع المسلمين في بلجيكا بعد جنازة لبنى، التي اظهرت ان المسلمين متسامحين ومنفتحين على الغير، لن يكون كما كان في السابق.

شركة التوقيت للإلكترونيات العالمية . جدة : ٨٤٨٥-١٤٢
توكيلات النجمة المتحدة . الرياض : ٨٦٥٨-٤٠٥

لقطتان مؤثرتان من جنازة لبنى

بيت العائلة الى مركز الحدث الذي ضم التذمر والاسى، وخرجت نبيلة مرة اخرى لتهدئ من العاصفة قائلة: «انني اتفهم حزنكم، لكنني اطلب منكم باسم لبنى ان تلمزموا الهدوء والعمل من اجل ان تمر الجنازة في افضل الظروف». وهكذا شارك البلجيكيون احزان عائلة لبنى، ورافقوا لبنى حيث اقيمت عليها صلاة الجنازة في مسجد بروكسل، ثم رافقها كذلك الى طنجة ممثلون ووفد هام من الصحفيين، ووفد رسمي عن الحكومة البلجيكية، ليرقد ما تبقى من لبنى في مقبرة الشهداء بين احضان بلدها الذي غادرته بحثا عن الامان.

التحقيق القضائي

وحول معرفة متى تم قتل القاصر المغربية، فان التحقيق القضائي الجاري الآن لم يتوصل بعد الى تحديد دقيق، نظرا لتضارب التصريحات بين بعض شهود العيان في صيف عام 1992، مع اقاويل «باتريك ديروشييت» المحتجز في سجن بروكسل، الذي اعترف للمحققين انه اختطف لبنى واعتدى عليها في قبو محطة البنزين المذكورة، وان وفاتها جاءت بعد ساعات فقط بعد اختطافها نظرا للمقاومة الشديدة للصبيبة، مشددا على ان لبنى وقعت بعنف في القبو مما ادى الى وفاتها الفورية، وانه ارى جثمانها وسط صندوق حديدي بوسط القبو الذي تم العثور عليه في نفس المكان. واعتقل القضاء البلجيكي ايضا ساعة القبض على الشاذ «باتريك ديروشييت» اخاه واباه المتهمين ايضا بالمشاركة معه في اختطاف قاصر دون العشر سنوات، ثم قتلها، ذلك نظرا لشهادة الزور التي ادلى بها الشقيق الى الشرطة عندما اكد لهم ان «باتريك» كان برفقته في بيته يتناول معه الغداء عندما تم اختطاف القاصر لبنى، وان «باتريك» لم يكن ساعتها في المحطة. اما الاب، فثبت تورطه في جنحة اخفاء الحقائق عن ابنه عندما اقدم احد اصدقائه على اخفاء ملف ابنه «باتريك» من قصر العدالة الحافل بالمعلومات المريبة عن سوابقه تجاه الاطفال القاصرين.

ولعل افضح ما في قضية الطفلة لبنى بن عيسى، فضلا عن انها اصيحت رمزا للطهارة والبراءة الضحية في مجتمع «يحكمه القانون»، هو تعامل المحققين البلجيكيين في بداية الامر بكل استخفاف مع قضية خطف واختفاء طفلة عربية مسلمة، حتى ان بعض افراد الشرطة الذين لجأت اليهم العائلة المنكوبة نصحوها بعدم رفع اي شكوى باختفاء ابنتهم اذا ما ارادوا ان يجدوها!

وذهب الامر الى حد ان هيئة القضاء في بروكسل لم تحول شكوى آل بن عيسى في فقدان ابنتهم بالمرّة الى التحقيق طيلة الخمس سنوات المنصرمة، لولا تدخل «القصر الملكي والملك «البريت» بنفسه، وتعهد للاسرة العربية المهاجرة المنكوبة بوضع كل ثقله لتقصي اثر لبنى، وهو الامر الذي دفع بقاضي التحقيق البلجيكي الشهير «جون مارك كارنوت» الى الضغط على اجهزة الامن المكلفة بدائرة «اكسيل»، قبل ثلاثة اسابيع فقط من اكتشاف جثمان لبنى، للحصول على ملف لبنى، والشروع في التحقيق الذي قاد مرة اخرى الى نفس متهم الساعات الاولى «باتريك» الذي سبق له ان اغتصب أربعة اطفال، وحاول قتل احدهم، وأفلت في عام 1984 من حكم بالسجن بحجة انه مختل عقليا، وادع وقتها في احدى المصحات التي لم يبق فيها الا 50 يوما ليطلق سراحه من جديد.

وعاود القاضي «جون مارك كارنوت» الاهتمام بالشهادات الاولية عن لبنى من بينها ان احد جيران محطة البنزين (وهي امرأة) سمعت بعد ساعات من اختطاف القاصر صراخ طفل يستنجد، وكذلك شهادة طفل في عمر لبنى كان اكد انه شاهد لبنى بعد ثلاثة

● الملك البلجيكي ألبرت تدخل شخصيا ووضع كل ثقله لتقصي اثر لبنى

● ناشد الأب المختطفين أن يرحموا تمزق عائلته ومأساتها متعهدا بأن لا يتابعهم لكن القاتل بقي صامتا خمس سنوات

نبيلة فتاة بلجيكا

حضلت الشقيقة البكر نبيلة بن عيسى باحترام وتقدير المجتمع المدني البلجيكي، فرشحوها امرأة العام سنة 1996 لحسن تصرفها ونزوعها الى تمرير رسالة الحب والسلام باسم كل الاطفال المختطفين، وكانت نبيلة شدت اليها الانظار منذ اول تصريحاتها للصحافة وتتبعها الدقيق لمراحل

البحث الجاري لاجاد حل لازمة شقيقتها. وكانت دائما حريصة على عباراتها، تتحدث من متطلق انساني صرف، بعيدا عن اي تعصب. لم تكن اطروحات التمييز العنصري رغم استفزازها من خلال احاديث صحفية مع الصحافة الاجنبية، وحافظت دوما على رباطة جأشها، واعطت نموذجا مثاليا للمرأة العربية المسلمة المثابرة، وتمكنت من خلال وعيها وثقافتها ان تحتج بانضباط، وتهديء من روع كثير من المتذمرين الذين قد يجدون في مأساة لبنى طريقا للعصيان والفوضى. آمنت نبيلة بقضية اختها حتى النهاية، ولم تفتر عزميتها، وحافظت على روعها في اكثر من مناسبة. ودخلت بسماحتها وطيبتها الى قلوب آلاف البلجيكين بمن فيهم المسؤولون الكبار، الذين استشهدوا دائما بحسن خلقها ووعيها الذي يفوق سنها بكثير. نبيلة اصدرت كتابا عن مأساة عائلتها بعد اختفاء لبنى التي فجرت مشاعر التضامن والتآزر على اكبر المستويات.

«باسم أختي»

فقد جمعت نبيلة تفاعلات الاحداث التي مرت على عائلة الضحية لبنى، والمواقف التي تعرضت لها العائلة خلال رحلة بحثها عن الفقيده، في كتاب تحت عنوان «باسم أختي». وصدر الكتاب الذي يقع في 129 صفحة مصورة عن دار «لانور» للنشر باللغة الفرنسية، وتضمن تقديمًا للناشر

لقضية لبنى بن عيسى، وكذلك عرضا للقضية من طرف محامي الاسرة، اضافة الى يوميات نبيلة بن عيسى (شقيقة لبنى) طيلة مدة اختفاء لبنى (من يوم 5 اغسطس/ آب 1992 الى غاية اكتشاف جثمانها يوم 5 مارس/ آذار 1997) وانتهاء بيوم الجنازة الوطنية التي نظمت لها في المركز الاسلامي والثقافي ببلجيكا.

ويقول الناشر في تقديمه لكتاب «باسم أختي» لنبيلة بن عيسى: «ان نبيلة بن

عيسى لم تنجح فحسب في فرض نفسها كناقطة باسم اسرتها، وإنما باسم مجموعة «الجالية العربية والاسلامية في بلجيكا» بطريقة لم تكن معروفة لدينا، وذلك من خلال اختيار وانتقاء

الكلمات المناسبة والمنزنة في جميع الحالات لترجمة ألمها وغضبها تجاه تعثر القضاء في البحث عن شقيقتها الضحية.

وركزت المؤلفة نبيلة بن عيسى

بعد نشرها لعدد من رسائل التضامن من مختلف الشرائح الاجتماعية على استقطاع فقرة من الكلمة التي ألقتها في المسجد لثناء اختها والتي خاطبتها قائلة: «لبنى لقد بحثنا عنك خلال سنوات

طويلة وفي جميع بقاع العالم، لقد بحثنا عنك بدون ان ينقطع الأمل في لقيك، في الوقت الذي كنت فيه بجانبنا وعلى مقربة منا تقبعين

بداخل صندوق حجير في قاع قبو. لقد

كنا نمر كل يوم بجانب جلاذك بدون ان نعلم. ان من كانت عليهم مسؤولية البحث عنك لم يقوموا بواجبهم.. اتمنى ان لا يلاقوا ابدا الطمانينة، وأن لا تهدأ ضمائرهم طيلة ما تبقى لهم من عمر».

Nabila Ben Eissa
AU NOM
DE MA SCEUR

● بكت الأم صغيرتها
وضمت أكثر من مرة
لعبها إلى صدرها
لتلامس رانحتها وتشعر
بأنها ما زالت حية

البرلمانية بدأ استجواب أفراد عائلة لبنى، وعلى رأسهم نبيلة المتحدثة الرسمية باسم العائلة التي حافظت على لياقتها وهدوئها عند أي حدث أو استنطاق، الأمر الذي جعل استاذ القانون الدستوري «مارك ايتندال» يعتبرها مثالا رائعا للتمازج الانساني في بلجيكا. ولم يتطلب امر التحقيق اكثر من اربعة اشهر ليفتح ملف لبنى بجدية، ويصل المحققون الى المجرم «باتريك ديروشييت» الذي خطف واغتصب ثم قتل لبنى في نفس اليوم من الاختطاف، اي في الخامس من

اغسطس (آب) من سنة 92. وهنا اعترفت السلطات البلجيكية بالتقصير على كافة المستويات في قضية لبنى، وقدمت تعازيها رسميا الى العائلة، وكان القبض على المجرم بمثابة نهاية الامل الذي عاشته العائلة طيلة خمس سنوات خلت. وما كادت العائلة تغرق في حزنها حتى تقاطر الى البيت جمهور غفير من القادمين للمواساة واعلان التضامن. وفي دقائق معدودة تحولت ساحة اكسيل حيث

الضحية
لبنى

● الطفلة البريئة
لقت حتفها على يد
السفاح «باتريك» في
أبشع صورة للجريمة

● القاتل السفاح
اختطفها وقتلها داخل
قبو وقبرها في
صندوق حديدي

برنامج «مفقودون»، غير انه لم يلقوا اي وده فانتقلوا الى باريس حيث رفض المسؤول عن البرنامج استقبالهم، وتكثف نشاط العائلة اكثر، واصبحت نبيلة الفتاة الاعلامية الاولى التي تتحدث دائما باتزان وعقلانية عن اختفاء اختها التي يلف قضيتها الصمت المطبق.

«ميلسيا» و«جولي»

ولم يفت نبيلة، التي اخذت على عاتقها مهمة البحث والدفاع عن اختها، حدث ظهور جثتي «ميلسيا» و«جولي» اللتين اختطفتا عام 94 وظهرت جثتهما عام 95، لتأزر آباء الضحايا ويؤسسوا جمعية ضحايا الاطفال المعتدى عليهم. وهنا اعطت نبيلة بعدا انساني للموضوع، وتحول الحديث عن شقيقتها لبنى الى

حديث يشمل كل اطفال بلجيكا، وكانت جنازتا

«ميلسيا» و«جولي» بمثابة

ناقوس الخطر الذي دفع

بالمسؤولين الى الاهتمام

اكثر بقضية اختطاف

الاطفال، وعلى رأسهم الملك

«ألبرت» الذي استقبل اسر

الضحايا بما فيهم نبيلة

شقيقة لبنى. وبعد ظهور

جثتين جديدتين، وبفتح ملف

المختفين من جديد، تكثفت

الجهود، وانقلب حال

بلجيكا بعد ان تم الوصول

الى شبكة لاختطاف الاطفال

واغتصابهم تورط فيها

مسؤولون كبار. وتم القبض

على المدعو «مارك دوترو»

كرئيس للشبكة الذي

اعترف باقتراف جرائمه

الشنعاء. ويظهر شبكة

«دوترو» طالبت عائلة لبنى

بإعادة التحقيق في ملف

ابنتهم، فقد بانت خيوط امل

جديد، لم لا، قد تكون لبنى على قيد الحياة؟ صرحت

نبيلة اكثر من مرة بمعية المحامي ان التحقيق الاول

عرف ثغرات كثيرة، من بينها عدم التأكد من المشتبه

الاول صاحب سيارة المرسيديس، اذ تم التساؤل عن

عدم تحليل الشعيرات التي كانت بحوزته، وعن امتناع

استعمال الكلاب البوليسية في البحث بدعوى ان

مروضيها كانوا في اجازة.

نبيلة ووالدها: المناسبة كبيرة

لتطلعات مواطنيه. وهكذا تجمهر آلاف البلجيكيين والمقيمين العرب وغير العرب وسط بروكسل في اكتوبر (تشرين الاول) من العام الماضي في اكير تظاهرة احتجاجية بيضاء على ما يتعرض له الاطفال من بشاعة. وكانت نبيلة وعائلتها ضمن المسيرة التي كانت تسير في هدوء، وقد حمل المتظاهرون لافتات كتب عليها بالخط العريض اسماء الاطفال المعتدى عليهم. غير ان ما حدث هو اغفال اسم لبنى المغربية، الامر الذي اغتاض منه المتعاطفون المسلمون، وجعلهم يرفعون بدورهم اسم لبنى من خلال عبارة واضحة: «لماذا تم نسيان لبنى؟» غير ان نبيلة تدخلت، ودعت الى الهدوء، وحيث المتظاهرين باللغتين العربية والفرنسية. الا ان المنظمين تداركوا الامر، واعتذروا رسميا لاسرة لبنى، واكدوا بانهم لن يعملوا على التقليل من شأن هذا الحادث. وفي اليوم التالي، وبعد ان استقبل العاهل البلجيكي «ألبرت» الثاني عائلات الضحايا (وعلى رأسهم ام وشقيقة لبنى) وقال بان المناسبة وطنية ويتعين توضيح ظروف المناسبة بصفة شاملة، اعطت المسيرة البيضاء ثمارها وتشكلت في الحين لجنة برلمانية للتحقيق، نقلها التلفزيون البلجيكي للعموم. وكانت نبيلة تصرح دائما: «جئنا نحصد بذرات الامل ونشعر اننا نزداد قوة». ومع لجنة التحقيق

مسيرة بيضاء

واخذت قضية اختطاف الاطفال واغتصابهم طريقها الى العلن، ولأول مرة في تاريخ بلجيكا الحديث يكشف النقاب عن خلل الامن الأوروبي، وعدم استجابته

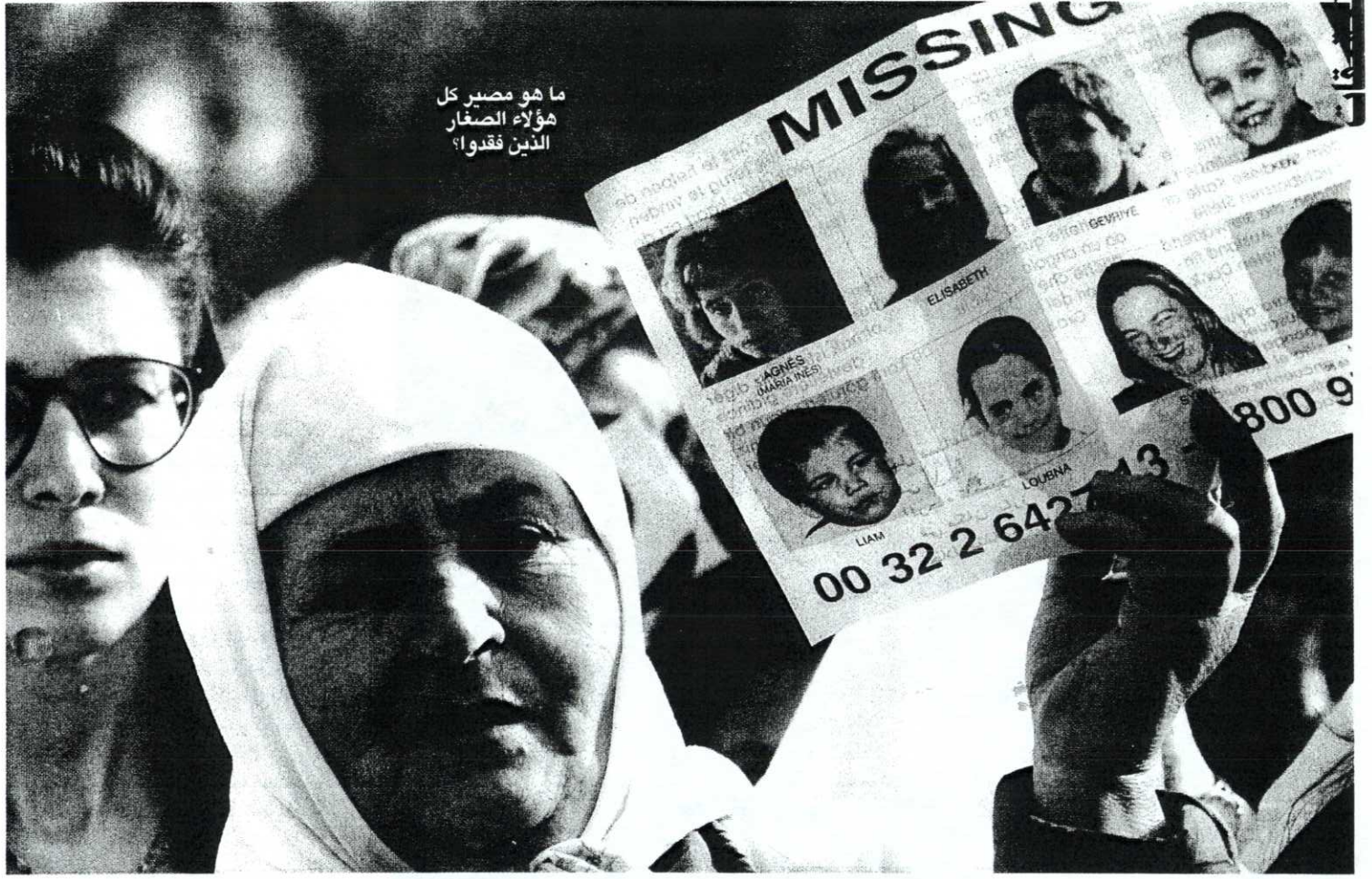
انتظرت العائلة وسط تعاطف الاقرباء والجيران ما سيحمله تقصي الشرطة من جديد في جو من الترقب والهلع. كانت نبيلة، التي لم تتم ربيعها الخامس عشر، هي من رافق والدها الى قسم الشرطة. فرغم استقرار الاب في بلجيكا منذ ما يزيد عن عشرين عاما لم يكن يتقن لغة اهل البلد، كان الرجل محافظا يقضي معظم اوقاته بين البيت والعمل والعبادة. وتكونت شخصية نبيلة البنت البكر للعائلة من خلال هذه المعاناة، مستنيرة بحبها لاحتها، وموجهة من طرف والدها الذي كان يقترح عليها ما يجب قوله والتعبير عنه ازاء ملف لبناني بنضج ومسؤولية. لكن لا جديد دائما عن اختفاء

لبناني، بل ولم يبذل مجهود يذكر للبحث عنها. كانت الشرطة تتعامل معهم وكأنهم فقدوا حافظه نقود، كما صرحت في ما بعد نبيلة، غير ان بصيصا من الامل لاح في الايام الاولى من اختفاء لبناني، وهو شهادة صاحبة المقهى التي ادعت ان احد الزبائن نهض لتوه مسرعا في الوقت الذي اختطفت فيه لبناني. وادلت السيدة بهذه الشهادة بعد ان حققت الشرطة معها، وذلك بعد مرور سبعة ايام على اختفاء الصغيرة. ويوم 13 اغسطس (آب)، اي في اليوم التالي لشهادة هذه السيدة، استجوبت الشرطة الشخص المشتبه فيه، لكنها سرعان ما اطلقت سراحه رغم انها وجدت خصلات شعر في سيارته المرسيديس لم يتم تحليلها. تقاعست الشرطة عن الملف، وذهبت الى حد اعتبار أن الاب يراوغهم، الى درجة ان احدهم كان يقول له 'بكم عنك ابنتك' بل وانها فتشت بيت العائلة حتى تتأكد فعلا من عدم اخفاء لبناني فيه. وكانت هذه النظرة الاحتقارية كفيلا بأن تفقد العائلة ثقها في الشرطة، او ما قد يؤول اليه التحقيق. انتظرت العائلة مدة شهر آخر بين احساس التمزق والارق والهلع، ولا احد يعرف طعم الحياة، ازهم الامل في محتهم والجيران والاحباب. بكت الأم صغيرتها، وضمت اكثر من مرة لعبا الى صدرها لتلامس رانحتها وتشعر بانها ما زالت

حية. ثم تحركت العائلة في اتجاه آخر، والتجأت الى كل وسائل الاعلام البلجيكية للحديث عن اختفاء لبناني، ووزعت صورها في الصحف الى ان اصبح وجه لبناني بلامحها الودية وابتسامتها البريئة وجها مألوفا لدى البلجيكين، كما اعلنت العائلة عن جائزة قدرها 135 الف درهم لأي شخص يدلهم على معلومات صحيحة تفك لغز اختفاء ابنتهم. وناشد الاب المختطفين ان يرحموا تمرقهم ومأساتهم، متعهدا بأن لا يتابعهم بأي شيء، فهو يريد ابنته لا غير. ولم تتوقف العائلة عند هذا الحد، بل جندت كل طاقتها للدعاية ليصل صوتها الى كل اوربا، واتصلوا بقناة TFI الفرنسية للمشاركة في

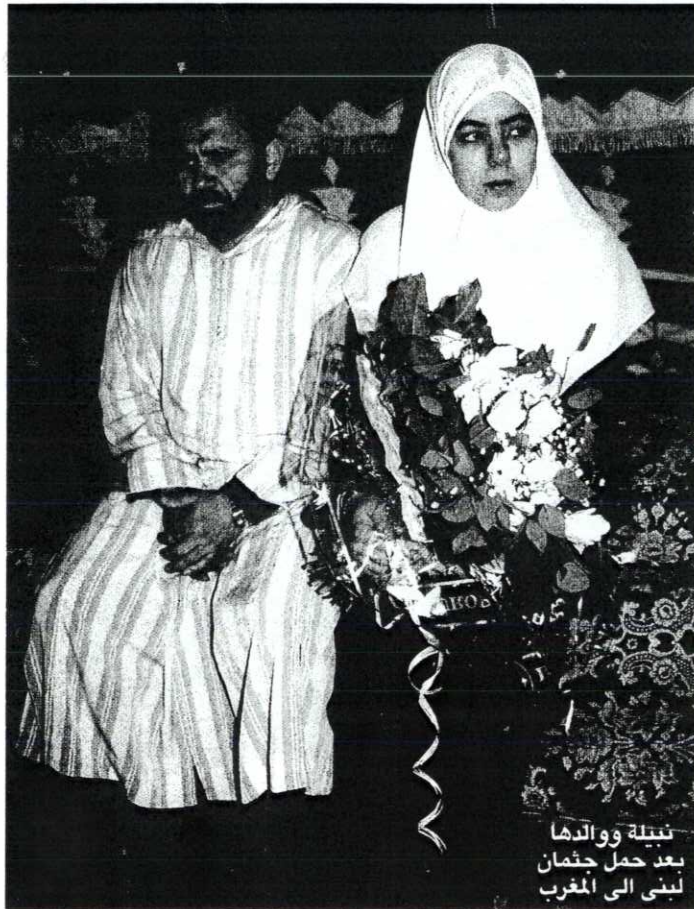
● عائلة لبناني عاشت احساس التمزق والارق وترقبت يهلح ما سيحمله تقصي الشرطة

ما هو مصير كل هؤلاء الصغار الذين فقدوا؟

● سبق للمقاتل الشاذ أن اغتصب أربعة أطفال وحاول قتل أحدهم وأفلت من السجن بحجة أنه مختل عقلياً

● جهود شقيقتها نبيلة ساهمت في الوصول إلى حقيقة اختفاء مجموعة من الأطفال البلجيكين

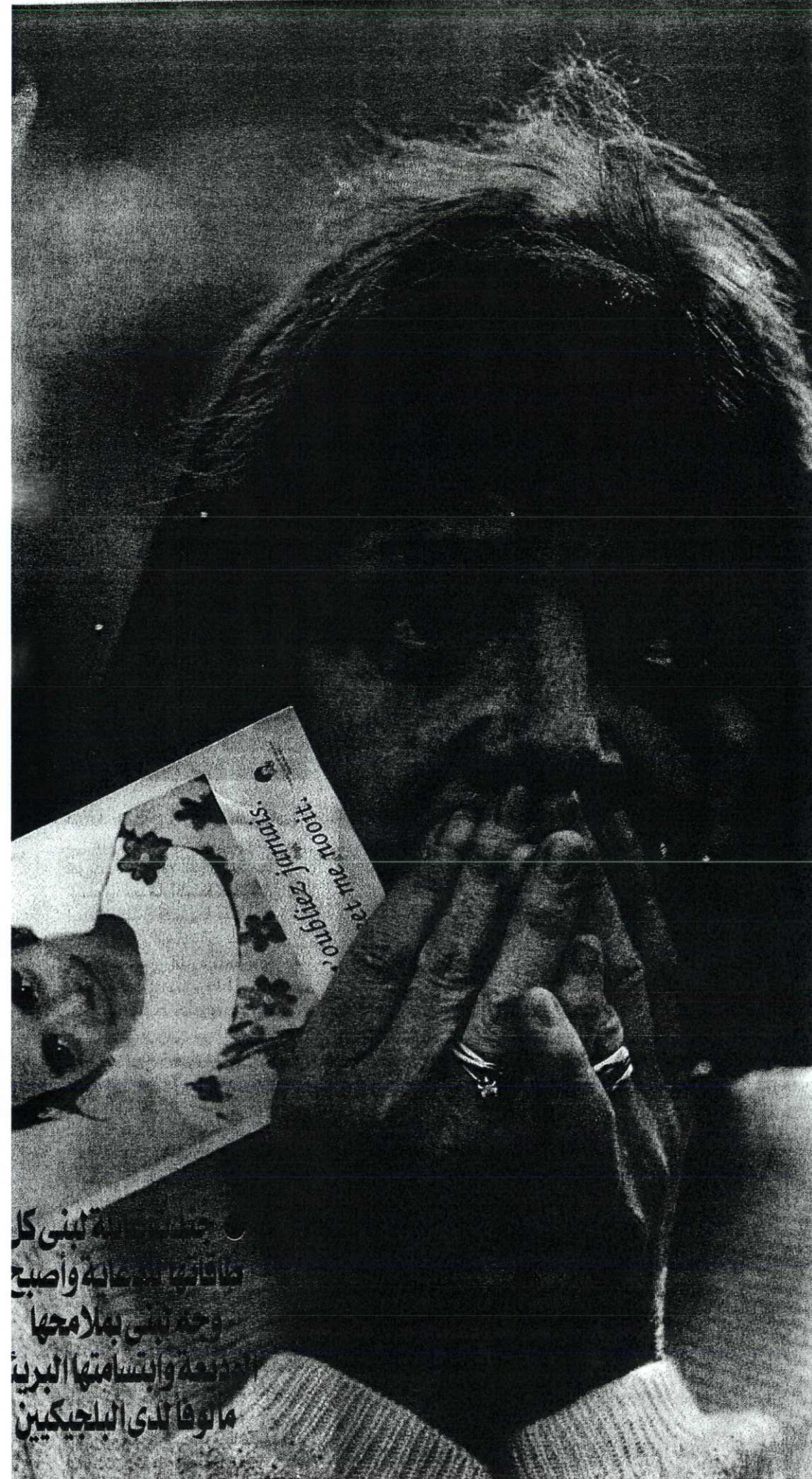
نبيلة ووالدها بعد حمل جثمان لبنى إلى المغرب

اختفاء ابنته يوم 5 اغسطس (أب) من عام 1992. وكانت لبنى قد خرجت لتشتري اللبن لشقيقها الصغير بعدما اكتشفت الأم أن ابنتها اللتين كلفتهما بشراء مجموعة من الحاجيات للبيت نسيتا احضار اللبن، فتطوعت لبنى، وانطلقت بمرحها المعتاد لتأتي بما طلبت والدتها. وكانت الساعة تشير الى حوالي الثانية عشرة والربع ظهرا. لم يكن يستدعي منها الامر سوى دقائق معدودات، غير ان الدقائق تحولت الى ساعات وايام وليال سرقت من العائلة راحة البال، وسكنها الارق والاسى المضمني، ترى اين ذهبت؟ تساءلت الام بهلع، وانطلقت هواجسها لأنها تعرف ان ابنتها لا يمكن ان تغامر بالذهاب بعيدا. بدأت تراود الاب الشكوك بعدما تعب من رحلة البحث والسؤال، وعاد الى البيت ليفكر قليلا، لكنه وجد زوجته حبيبة تبكي وتصرخ لأنها تعرف ابنتها، وقلبها يحدثها ان مكروها ما يترصص بها. كان على الاب ان يتصرف، فلجأ الى الشرطة ليفتح محضرا باختفاء الطفلة في نفس يوم غيابها.

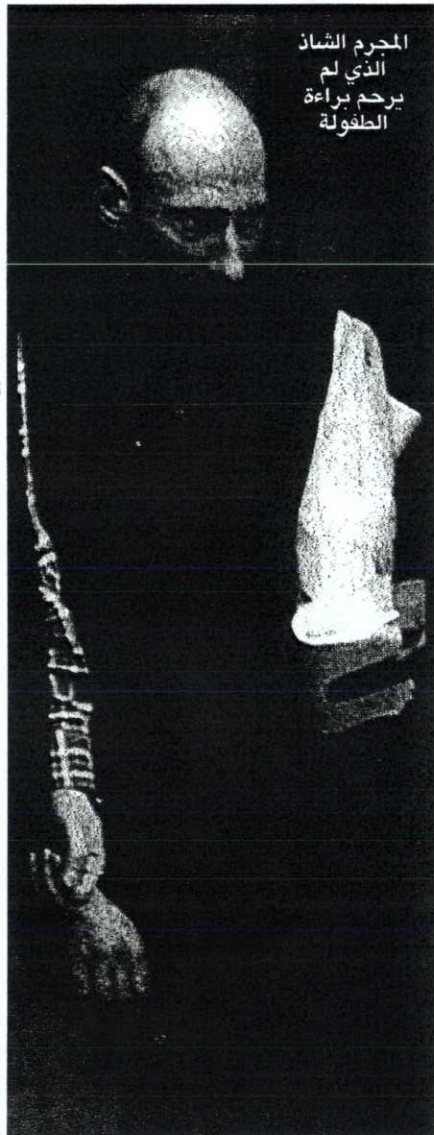
كانت هذه مراسيم وداع لبني التي لقيت حتفها على يد السفاح «باتريك ديروشييت» في ابشع صورة للجريمة، بعدما اختطفها ليقتلها داخل قبو ويقبرها في صندوق حديدي. وقررت العائلة ان تحمل جثمان الصغيرة الى بلدها الاصلي في طنجة (شمال المغرب). هناك كان لحضور جثمان لبني دلالات عميقة، ففي حي للا شافية الشعبي، الذي يملك فيه الاب بيتا متواضعا، كان انطلاق موكب الجنازة الى مسجد محمد الخامس لتأدية الصلاة عليها، ومن هناك الى مقبرة الشهداء بالمجاهدين. كانت الجنازة حديث اهل المدينة كلها، تجمهر سكان المدينة من كل صوب، وطوق رجال الامن الممرات في محاولة لتنظيم مسيرة الجنازة، لكن الناس كانوا يزدادون التفافا حول جثمان لبني، ويقطعون المسافة الطويلة للوصول الى المثوى الاخير. كان المشهد مؤثرا للغاية، وعبرت نبيلة اخت لبني وابوها عن مدى تأثرهما العميق للمساندة والتأزر في بلجيكا والمغرب. لم يخطر على البال ان تستقطب لبني كل هذا الاهتمام. كان بالامكان ان يطوي النسيان ملفها وتكون في عداد المفقودين الكثيرين الذين لم يظهر لهم اثر. غير ان اصرار العائلة واستماتتها من اجل معرفة مصير لبني، 'عطى للقضية بعدا كبيرا، واكسب العائلة سمعة رائعة يشهد لها البلجيكيون في رباطة الجأش وحسن التصرف، خاصة شقيقة الضحية نبيلة (19 سنة) التي كانت نموذجا للفتاة المسلمة المترنة الواعية، فرشحها قراء احدى المجلات الصادرة في بلجيكا فتاة عام 96 تقديرا لجهودها من اجل الوصول الى حقيقة اختفاء مجموعة من الاطفال البلجيكيين.

اختفاء لبني

الحدث كان شبه عادي، في البداية قام والد لبني بايداع تصريح لدى مركز الشرطة عن

عن جسد ابنة لبني كل طاقتها لمعالجة وأصبح وجه لبني بهلامجها المديعة والتسامتها البرية ما لوفنا لدى البلجيكيين

اقفلت بلجيكا ملف قضية الطفلة المغربية القاصر لبنى بن عيسى، في المسجد الكبير الكائن في الحديقة الخمسينية وسط العاصمة البلجيكية بروكسل، بصلاة جنازة ضخمة نقلتها جميع القنوات التلفزيونية البلجيكية، بكل لغاتها وبدون استثناء، نقلا حيا. ولاول مرة في تاريخ المملكة البلجيكية التي اعطت للقاصر المغربية لبنى لقب «ابنة البلد»، تقام مراسم جنازية اسلامية رسمية في مختلف الشوارع المتاخمة للمركز الاسلامي. وحضر مع الجالية العربية والاسلامية، اعضاء من الحكومة البلجيكية الى جانب الممثل الشخصي للعاهل البلجيكي الملك «البرت الثاني». واجتمع حول الجامع الكبير حشد فاق الـ20 الف نسمة، جاءوا من مختلف المدن البلجيكية للمشاركة عبر شاشة عملاقة تنقل مراسم الجنازة الوطنية المقامة داخل المسجد، الذي فتح لأول مرة ابوابه للوفود الرسمية وعوائل الفتيات القاصرات الاخرى ضحايا قتل الشذوذ. وامتزجت في صمت على صوت التلاوة القرآنية المباركة، كافة شرائح المجتمع البلجيكي بكل ازيائها التي تفاوتت من لباس الجينز الى الحجاب الاسلامي، بشكل متجانس يعبر عن التضامن الحقيقي بين جميع الاديان والثقافات والاعراق المكونة للبلاد، وتكريسا لمجتمع متعدد الثقافات يسوده التسامح ويتقبل

الاختلاف مع الآخر. وكانت مراسم جنازة لبنى بن عيسى، التي نجحت في قلب مفاهيم الرأي العام البلجيكي رأسا على عقب وفجرت افكاره النمطية الجاهزة عن المسلمين والعرب، قد تحولت الى تظاهرة تضامن بين البشر بمختلف عقائدهم والوانهم، والدفاع عن عالم بدون عنف وبدون فساد، ولا يخضع للمال الذي يشتري كل شيء حتى البراءة، وهو ما دعا رئيس الحكومة البلجيكية «جون لوك ديهانة» الى التاكيد ان لبنى الصغيرة قد حققت لجالياتها العربية والمسلمة رصيذا من التعاطف الشعبي عجزت عنه جميع الحكومات المتعاقب، وكذلك سياسات وموازنات العشرين سنة المنصرمة.

بعد خمس سنوات على الجريمة:

- التحقيق النهائي قاد الى القاتل الخاطف الذي كان متهما منذ الساعات الاولى
- والد القاتل وشقيقه قدما معلومات كاذبة وساعداه على اخفاء سوابقه

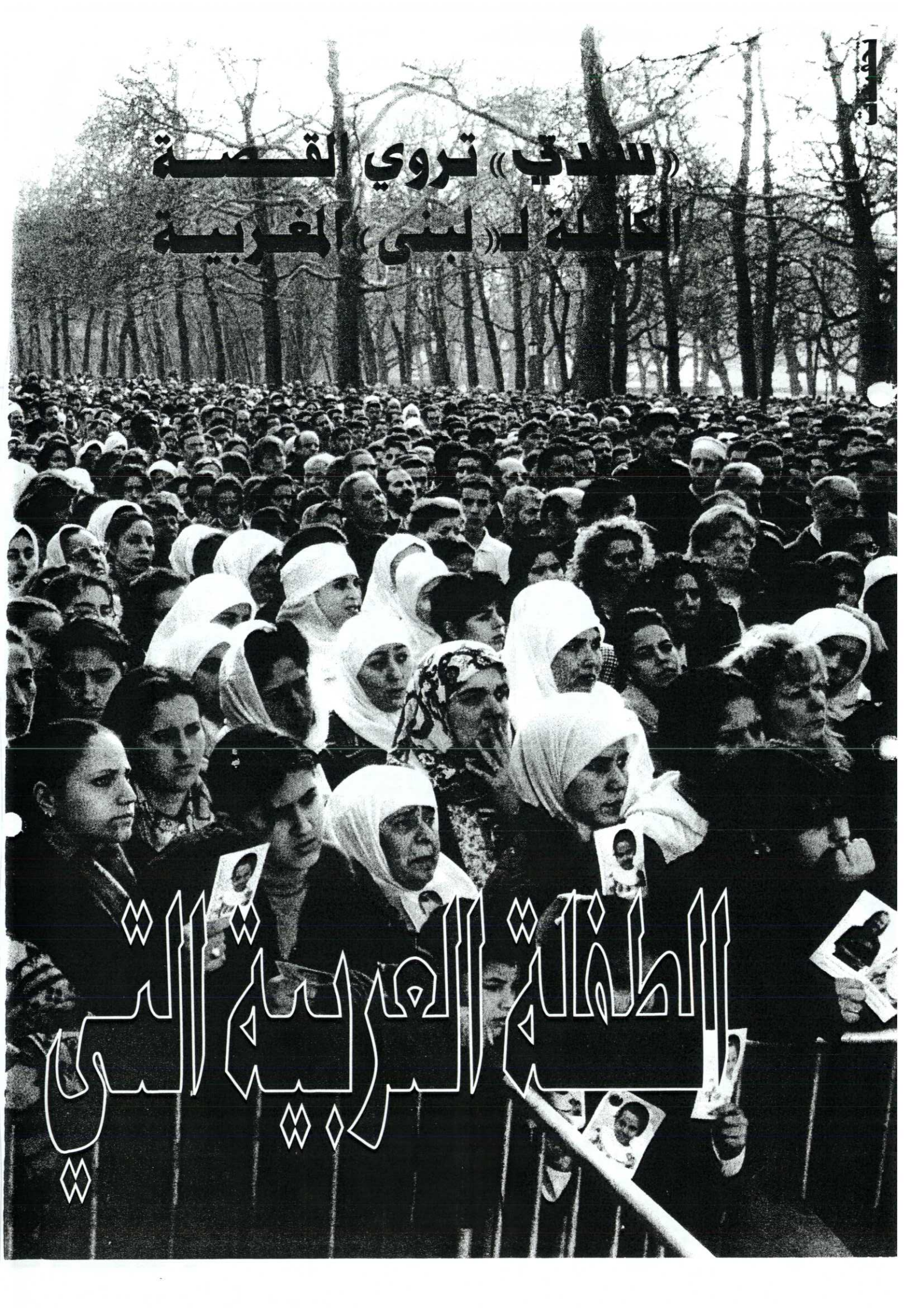
ظهرت خنة لبني المغربية بعد مرور ما يناهز الخمس
سنوات على اختفائها وانتهى أمل عائلة بن عيسى
حينما أكد التشريح ان البنته التي وجدت في قنصو محظية
البنزين هي لابنتهم لبني التي تعرضت للاغتصاب
والقتل في شهر أغسطس (آب) عام 1992، كان الخبر
كفيلا بأن يحرك مشاعر الحزن والاسى لدى كل من تتبع
اختفاء لبني واصرار عائلتها على الوصول الى
الحقيقة، واية حقيقة هذه؟! لقد ضاع الامل في ان تكون
لبني حية تررق.

تحقيق شارك فيه
من المغرب:
سميرة مفداد
من بلجيكا:
عبد الحميد اليحياوي

كاهن الكون

«سادي» تروي القصة
الكلمة لـ «لبنى» المغربية

الطلة العربية التي

Vedlegg E: "Den arabiske piken belgierne begråt"

السيدات
مجلة الأسرة العربية

Arab Family Magazine ■ ■ sayidaty

السنة السابعة عشرة - العدد 840

السبت 12 - 18 أبريل 1997

5 - 11 ذو الحجة 1417هـ

Volume 17 - Issue No. 840

Sat 12 - 18 April 1997

عالم ينشر
في الصحافة عن
الأسرة!

الأمم العربية التي تكافأها المسلمون

كيف ماتت، كيف استقامت

وكيف ماتت!

أختمنا
بعثنا عند هوان تطويل
جميع أنحاء العالم... في الوقت
الذي كنت فيه يجابنا تقنيا
داخل صندوق

المسيحية .. ويكفي أن المناسبات التي يظهر فيها .. هي مناسبات معدودة .. الدخول فيها بتذاكر .. ويجب الحجز قبلها بعدة كافية .. لأن التذاكر مجانية .. وبعضها طبعاً .. يتسرب للسوق السوداء ..!

المثير في الأمر .. أن إيطاليا الناصحة .. قد حولت الفاتيكان إلى سلعة سياحية .. تماماً كالفرجة التي تبض كل يوم خمسين بيضة ذهباً .. فالأسعار حول أسوار الفاتيكان .. أعلى من أسعار جميع بلاد الدنيا .. وزجاجة المياه في روما بحوالي اثنين جنيهه مصرى .. لكنها بعشرة جنيهات على سور الفاتيكان .. والمطاعم هناك مضرورية .. ويضعف السعر .. والخدمة رديئة .. والبضاعة مغشوشة .. وحتى أسعار تحويل العملة في بنك الفاتيكان .. أو في باقي البنوك هناك .. أقل من أسعارها داخل شوارع روما .. وعلى بعد محطة أتوبيس واحدة .. وهو استهبال رسمي .. وسرقة علني .. وعيني عينك ..

والفاتيكان طبعاً ليس مسئولاً .. لكن المسئول هو الزحام والإقبال الجماهيري .. والمائة الف سائح الذين يعبرون بوابة الفاتيكان كل طلعة شمس .. في الأيام العادية .. ويرتفع العدد إلى الضعف في المناسبات الدينية الخاصة ..

باختصار .. فإن التاجر الطلياني الشاطر .. قد حول الفاتيكان من منارة دينية .. إلى مؤسسة مالية سياحية .. من طراز أول .. مؤسسة تبض كل شيء .. ولا تعرف الخسارة أبداً .. لأن كل شيء يضعف الثمن .. والغاوى ينقط بطاقته .. كما تقول الفيلسوفة صباح .. ومع أن دخول كاتدرائية سان بيتر .. أشهر معالم الفاتيكان مجاناً .. إلا أن دخول المتحف بفلوس .. وهي فلوس كثيرة بالمناسبة .. وفي الحقيقة .. فإنه ليس متحفاً واحداً .. لكنه عدة متاحف مجتمعة .. أو هو مجمع للمتاحف .. والزحام على بوابة المتحف .. تبض الحنن .. أو هو زحام يتنافس زحام الواقفين على الأسانسير في مجمع التحرير في مصر .. لكنه زحام مفهوم .. لأنك داخل المتحف سوف تشاهد الأعمال الأصنية .. لكبار فناني عصر النهضة .. والذين تسمع عنهم وترى أعمالهم في الكتب الفنية .. وعلى رأسهم رافائيل ومايكل انجلو .. وبرامانتي وماديرونو وغيرهم .. وسوف تشاهد أيضاً .. آثار الحضارات الفرعونية والفينيقية والمسيحية والرومانية القديمة .. بل والإسلامية أيضاً .. يعني هو متحف مفتوح لحضارة الإنسان .. على مر العصور .. ولهذا فإن الزحام طبيعي .. ولهذا قسموا المتحف لعدة أقسام .. وهناك قسم مثلاً للزائر المستعجل .. مثل السائح الياباني .. وهناك قسم آخر

للسائح المتامل .. مثل السائح الفرنسي .. وهم ينظمون ذلك بالإشارات والألوان والمعرات المختلفة .. فلو اردت زيارة سريعة .. فاتبع اللون الأصفر في المعرات .. لأنها تفودك إلى أهم ما في المتحف .. في عجالة سريعة .. لا تستغرق سوى ثلاث ساعات فقط لا غير .. أما إذا كنت تهوى الفرجة والتأمل والبهلقة .. فاتبع الألوان الخضراء في الحجرات والمعرات .. لأنها تفودك لزيارة متأنية .. ولا تختصر شاردة أو واردة من مقتنيات المتحف .. وهي زيارة تستغرق عادة حوالي سبع ساعات كاملة .. وهناك من يفضل رؤية المتحف على مدى يومين أو ثلاثة أيام .. حتى يمكن أن يستوعب أقسام المتحف وملاحقه المختلفة ..

ومع أنه متحف فني .. إلا أنه يضم كافتيريا للوجبات السريعة .. ومطعماً طليانياً كلاسيكياً .. ويضم مقهى وباراً وسوقاً تجارية ومحلاً لبيع البازارات والهدايا والتحف والكرت بوستل .. ورغم أن عدد زوار المتحف يصل إلى حوالي ٢٠٠ ألف زائر في بعض الأيام .. إلا أنه من حسن الحظ .. أن الكمبيوتر هو الذي يتولى قطع التذاكر .. وتسهيل الحركة .. وهو كمبيوتر دوغري وشغل .. ليس مثل كمبيوتر دار الأوبرا عندنا .. الذي يشتغل على سطر .. ويسبب سطر .. وتلف امامه طوابير لا داعي لها .. مع أنه شقيق الكمبيوتر الآخر في الفاتيكان .. لكنها الحظوظ ..

وإذا كنت روما بشكل عام .. والفاتيكان بشكل خاص .. هي عاصمة الفن والعمارة في العالم .. فإن الأكاديمية المصرية .. هي سفير الفن المصري هناك .. والأكاديمية بالمناسبة .. تمارس نشاطها منذ أكثر من ثلاثين سنة .. بالتحديد منذ عام ١٩٦٣ .. كصرح ثقافي حقيقي .. وهي تقع في مواجهة متحف الفن الحديث .. في موقع جميل .. بالقرب من حديقة شهيرة .. اسمها .. فيلا بورجيزي ..

وتعظيم سلام .. للفنان مجدى قنولى .. رئيس الأكاديمية الواعي .. والذي أدرك بوضوح دور الفن .. كسفير حقيقي بين الحضارات المختلفة .. وأدرك أن الفنان المصري الشاب .. بما يملكه من روح وإصرار وتعدد .. قادر على تقديم الجديد والتميز .. فشارك بمجموعة من الشباب في بينالي فينسيا في العلاء الملقى .. ليكتسح ويغوز الجناح المصري بالجائزة الأولى .. في سابقة لم تحدث من قبل .. بمعنى أن مصر التي تشارك في بينالي .. وعلى مدى عشرات السنين .. لم تفز بجائزة واحدة .. سوى في العام الماضي .. وهي ليست جائزة عادية .. ولكنها الجائزة الأولى .. على أكثر من مائة دولة .. إنجاز يستحق التوقف والتصفيق ..

لفنانين ربما لم نسمع عنهم في زحمة مشاغلنا .. وهم أكرم المدحوب وحمدي عطية ومدحت شفيق .. وقد فازت مصر لأنها عرفت كيف تخاطب العقيدة الأوروبية .. فابتعدت عن التقليد والمحكاة .. وقدمت الروح المصرية .. وإذا كان العديد من دول العالم متقدماً جداً في التكنولوجيا .. فإن مصر تملك الروح والنظرة الخاصة .. الأكاديمية بالمناسبة .. تقدم الفن المصري للناس .. في معارض مفتوحة .. ولا تكفي بالمعارض داخل مقر الأكاديمية .. وفي العام الماضي فقط .. قدمت معارض فنية وحفلات موسيقية .. للفنانين أحمد مرسى .. عدل السيوى .. حامد العويض .. نجلى الحيش .. محمد سالم .. محمد كامل القليوبى .. وسحر الأمير .. بالإضافة للعروض الكثيرة لفرقة التنورة للصديق صلاح عناني .. أما المفاجأة .. فهي أن صديقنا وأستاذنا .. علاء الديب .. وبعد أن ترجم كتابه الجميل .. زهر اللبديون .. إلى اللغة الطليانية .. فقد كان أكثر الكتب مبيعا في معرض الناشرين .. و فاز بجائزة النقد .. ونحن في انتظار الحلوة ..

و .. بالقرب من الأكاديمية .. وداخل حديقة فيلا بورجيزي .. رفرف قلبى وأنا أمام تمثال أمير الشعراء أحمد شوقي .. وهو التمثال الذى أبدعه المصرى العاطف جمال للسجيني .. وقد كتب على قاعدة التمثال بالعربية .. بيت شعر لشوقي يقول : ف بوما وشاهد الأمر .. وأشهد أن للملك مالكا سبحانه ..

ومن الواضح أن شوقي كان عاشق صيلية .. معجبا بروما وأهل روما .. وقد جلست على العنجل أمام عم شوقي منبرا .. وهي المرة الأولى فيما أظن التى قلبته .. ثم أننا في غربة .. ولأبد أنه يريد أن يسمع الأخبار حكمت له عن الوطن حكايات كثيرة .. وشكوت له بالشعر .. فصرنا في حاجة لعاجم وفواميس .. وعقول صالحة لتفهم مايقصدون .. مع أنني أحب الشعر .. ومن الواضح أنني في حاجة لدرس خصوصي .. لآتجاوز مرحلة صلاح عبد الصبور وأمل دنقل .. ولكي أتفاعل مع الموجة الجديدة للشعر والشعراء .. ومن الواضح أنني نعت على روى .. في مواجهة شوقي بك .. لأننى عندما صحوت وجدت أن ذراعى ثقيلة .. واكتشفت غياب الشنترة الهاندياج التى اعلقها على كتفى .. ومن المؤكد أن الحرمان من عصابات الفنتل الطلياني .. ومن غير المعقول طبعاً أن يكون من عصابة صديقى مراد الحرمانى .. الذى لا يسرق العرب .. و .. خصوصا المصريين .. ولا يزال التسكع مستمراً ..

دعوة للسرقة .. في القاتيكان

عز ختمى أبداً .. وإن أمسكها في يدي حتى لا تعرض للسرقة معاملة .. قلت له شديداً .. وبدا التعارف مع حضرة انحراسي .. الذي أقسم أنه يستخدم حصيلة السرقة .. في مساعدة من يعرهم من العرب المهاجرين إلى روما .. وألفهمه بالنسبة تقرب من المليون .. وقال له كزيم لعصابة متواضعة .. يعطى تعينمته لأفراد العصابة .. بأن يستعوا عن سرقة العرب .. وأنه يخوض المعارك العنيفة .. ضد باقي عصابات النشل الطلياني .. التي تنتسح في شوارع روما .. وتحترف سرقة العرب

ومن الواضح أنني دخلت إلى قلب مراد مبشرة .. لأنه رفع الكلفة والسواجز .. فاشترى إلى أفراد العصابة .. يعرفني بهم .. فإذا هم جميع ابواقين على محطة الأتوبيس .. وسدور استثناء .. بعضهم عربي متفريح .. والبعض الآخر من الطلاية الذين استموا في ود .. ولم ينس مراد أن يشير إلى فتاتين تفلان بعيداً عند قصى النخطة .. قال أنهما تفلان أحياح استسنى في العصابة .. وقال مراد بخسب الأسرار .. أن السرقة بالذات سعة جماعية .. لا يمكن أن يمارسها فرد وحده .. وإن عصابة تتكون من أحد عشر فرداً .. تماماً مثل فريق الكرة .. يتعاونون معاً بطريقة هات وخذ .. من أجل سرقة الفريسة .. ويطلقون لخطط الفينة المحكمة .. البعض يحاور .. والبعض يناور .. وهناك من يضمط على الضم .. وهناك من يشاغل المتفرجين .. ول الأخر .. يحدث المطلوب

وسألني مراد في ود حقيقى .. عن وجهتي بلصبط قلت إننى في طريقى للقاتيكان .. فخطبته تعبيراً عن شهنته .. وقال أنه ذاهب إلى هناك أيضاً .. لأنه موسم .. وكل ستة وأنت هيب .. وقال أن الجولة في القاتيكان لا تستغرق وقتاً طويلاً .. ووعدني بأن يفرحني هناك عز كل شيء .. لأنه خبير بالمطلة .. علم خلفاها .. مطلع على سرارها .. والآخر والنواب عند الله .. ولعت الفران في صدرى .. ففتنهل الكمبيوتر في عطفى .. فلو أنتى ركت الأتوبيس مع مراد .. وصعدت محاة رجل أتوبيس .. فمن واجبات الصداقة أن نسر صديقى .. فأقول له جلس .. وخاصة أنه وفق بي وكشف ز سراره .. وبو ولعت العصابة على زبون منسب من الأصول أن اشترك .. فمتزنيق .. وخصوصاً أن العصابة تؤمر بأسلوب اللعب الجماعى .. الذى لومن به وأمرسه وحياتى .. والمصيبة أنه لو وقعت العصابة في يد مخبر نصح فرما سحسى معها على اعتبار أنتى صديق مراد من حضرة الزعيم .. وجاء الأتوبيس من بعيد ..

فافسح لي مراد لأخذ مكان الصدارة ..

واتقدم الرباعين للاتوبيس .. لكننى تراجعته فحاة .. واعتذرت عن الرحلة .. ولم اعرف بالضبط .. ماأقوله لصديقى مراد وأنا اودعه .. فهل أتمنى له التوفيق مثلاً .. هل القول له .. جودك .. يعنى حظ طيب مع الركاب .. أو اطلب له السلامة .. هل أقول خللى بالك من نفسك .. وفتح عينك من رجال البوليس .. أولاد الحرام ..! لم اعرف ماأقوله بالضبط لمراد الحرامى .. الذى كفر إلى الأتوبيس مع عصابته الصغيرة .. التى تشبه فريق كرة القدم بدون لعيب واحد احتياطى .. وربما كان مراد يسعى لاكتشالى .. وقد توسم في ملامحى وسلوكى موهبة كاملة .. ومقدرة خاصة على أن احترف اللعبة .. فاصبح من ذوى النشان والنقود والغلوس .. بدلاً من شغل الصحافة .. ووجع القلب ..

الغريب في الحدوتة .. أن أتوبيس ٦٤ الذاهب إلى القاتيكان .. هو أخطر أتوبيس في الدنيا .. لأن حوادث السرقة والنشل بداخله .. هي الأعلى ليس في إيطاليا وحدها .. وإنما في العالم أجمع .. وجميعها حوادث تستخدم فيها اليد الخفيفة والطويلة .. ولا تستخدم أبداً أسلحة بيضاء أو سوداء .. ونشرات السباحة الطلياني لا تخجل من أن تحذرك بوضوح من ركوب أتوبيس ٦٤ .. وهي تؤكد أن عصابات النشل تفضل هذا الأتوبيس بالذات .. على اعتبار أن الركاب في حالة روحية خاصة .. تجعلهم غير مدركين لأخطار النشل وحوادث النشالين .. وعلى ابواب القاتيكان .. يعلقون لافتات واضحة .. بجميع لغات الدنيا .. ماعدا لغة الضاد .. تحذرك من النشالين داخل القاتيكان .. والمذمبة الداخلية التى توجعك للسير في الطريق الصحيح .. داخل ممرات متحف القاتيكان المعقدة .. حتى لا تضل الطريق .. فتدور حول نفسك .. لا تنسى أن تقطع حديثها كل

دقيقتين .. لتقول لك احترس من النشالين .. ومع كل هذه الاحتياطات .. فإن القاتيكان هي الدولة الأكثر تعرضاً لحوادث النشل في العالم .. بفضل اللصوص الذين يقصدونها من جميع بلاد الدنيا

والقاتيكان هي أغرب دولة في العالم .. تعداد سكانها ألف نسمة بالتمام والكمال .. ومساحتها ٤٤ كيلو متراً مربعاً .. يعنى هي الدولة الأصغر .. في القارات الخمس .. وبها مطار واحد يتسع لطائرة واحدة .. هي طائرة البيا الهليكبتر .. وبها موقف سيارات وحيد .. يستوعب ٥٨ سيارة .. و٢٧ لوريا .. و٦٠ أتوبيسات .. هي جميع وسائل المواصلات داخل القاتيكان

أما عن شعب القاتيكان .. فهم معروفون بالاسم .. وجميعهم يحمل الجنسية المزدوجة .. ابتداء من البيا الذى هو بولندى الأصل .. وهناك ٥٠ من الكاردينالات .. و١٨٠ ميعوناً للبيا حول العالم .. و٥٠ موظفاً كتابياً .. و٣٥٠ فرداً للاستقبال والحراسة .. جميعهم يحملون جنسية القاتيكان بحكم وظائفهم .. وهي الجنسية التى تسقط عنهم .. بمجرد تقاعدهم .. وعودتهم إلى بلادهم الأصلية

بالإضافة إلى هؤلاء .. هناك الحرس الخاص بالبيا .. وعددهم ٩٢ حارساً .. يختارون بعناية .. وبعد كشف هيئة دقيق .. لا تلعب فيه الوساطة والمحسوبية أبة أدوار .. ويختارون من بين النشاب السويسرى بالذات .. ويشترط ألا تتجاوز السن الثانية والعشرين من أعمارهم .. ويتميزون بالسوامة والشبابة والطول الفارع .. يتولون الحراسة التقليدية .. وهم يرتدون زياً مركزشاً خاصاً .. يشبه إلى حد ما .. الزى الخاص بحراس قصر باكينجهام الملئى في إنجلترا .. ويقضى الحراس السويسرى ثلاث سنوات في القاتيكان .. ثم يستبدلونه بحراس جديد .. أكثر وسامة .. وأصغر سناً .. ميزة القاتيكان الحقيقية .. هي في تعانق الروحانية مع الفن المعمارى الجميل .. حيث أبداع العديد من الفنانين .. خاصة فنانى عصر النهضة .. وعلى رأسهم رفائيل وميكل أنجلو .. حيث يتاح لك داخل متحف القاتيكان .. وداخل كاتدرائية سان بيتر .. رؤية الأعمال الأصلية والتصميمات المعمارية للفنانين العظام

عدد مباني القاتيكان بالمناسبة ٥٥ مبنى أثرياً .. و .. ممنوع منعاً باتاً .. البناء أو تغيير المعالم .. أو إقامة ناطحة سحاب .. كما يحدث في بعض البلاد

وكاتدرائية سان بيتر .. هي الكاتدرائية الأكبر في العالم .. القيمة في نفس الموقع الذى قتل فيه القديس

بطرس على يد الإمبراطور الرومانى نيرون .. الذى قام وحده بقتل وتعذيب الآلاف من المسيحيين الأوائل .. ولكن عندما اعتنقت روما المسيحية .. وتولى أول إمبراطور مسيحي .. هو الإمبراطور قسطنطين .. أقام كنيسة سان بيتر في المكان الذى قتل فيه القديس .. وهي الكنيسة التى تحولت بعد ذلك إلى كاتدرائية ضخمة .. اعتباراً من عصر النهضة

البيا الحالى .. ومن باب العلم بالشيء .. منذ أن اعتلى كرسى البابوية عام ١٩٧٨ .. قام بـ ٦٩ رحلة خارجية .. زار خلالها ١١٢ دولة .. قطع فيها ٩٦٦ ألف كيلو متر .. استغرق مجموعها ٤٥٤ يوماً و٢٣ ساعة ونصف الساعة .. القى خلالها الفين و٥٠٠ خطبة .. كما قام بـ ١٢٣ زيارة لإيطاليا .. زار خلالها ٢٤٧ مدينة .. قطع فيها ٦٩ ألف كيلو متر .. استغرقت ١٨٤ يوماً و١٧ ساعة و٤٥ دقيقة .. تحدث فيها ٨٤٦ خطبة

ومع أنها أصغر دولة في العالم .. وتعداد سكانها ألف نسمة بالعدد .. إلا أن القاتيكان يشهد أعرب حركة معارضة سياسية في الدنيا .. فعمل ابواب القاتيكان الخارجية .. تنتشر أكشاك بيع الصحف .. لأن بيع الصحف ممنوع داخل القاتيكان .. وفى هذه الأكشاك بالذات .. تباع الجرائد والكتب والمطبوعات التى تهلمج البيا شخصياً .. بعضها يتهمه بأنه يمارس السياسة ممنوع ممارستها على البابلوات .. وأنه ينفذ مخططات أمريكا .. في العديد من دول العالم .. وأنه لعب دوراً بالتنسيق مع السى . اى . ايه . . يعنى المخابرات المركزية الأمريكية .. في إسقاط النظام الشيوعى في بولندا .. وغيرها من دول الكتلة الشرقية

وهناك من يتهم حكومة القاتيكان .. بالفساد المالى .. والتستر على عمليات غسل الأموال .. التى تتم في بنك القاتيكان بالذات .. وهناك من يرى أن البيا قد خضع للابتزاز اليهودى .. بدليل أن الكنيسة قد مارست الدور الأكبر في تراجع الأب بيير .. الفرنسى .. عن حملته لتأييد المفكر روجيه جارودى في عملية فضح السياسات الصهيونية .. وهناك من المجلات .. من تتعرض للبيا .. لأسباب أخرى عبيطة .. منها مثلاً تلك الحملة ضد البيا .. بحجة أنه يتعامل كنجوم السينما والرياضة .. بدليل الصور الفوتوغرافية التذكارية .. والبوسترات الملونة .. التى تباع للبيا داخل مكتبة القاتيكان .. صورة وهو يتأمل .. وأخرى وهو يحيى الجماهير .. وعلى الرغم من المعارضة العنيفة .. يظل البيا كمثل أعلى .. وقوة تحذى .. ورمزاً من رموز الكنيسة

عاصم حنفي يتسكع في بلاد الخواجات :

دعوة للسرقة .. في القاتيكان !!

اسوا دعاية ضد الشعب
الطلياني .. هي ما يروجه
البعض .. من انه شعب يده
طويلة .. والعياذ بالله ..
وهي دعاية يطلقها الاعداء
والحاقدون من الطابور
الخامس .. وقد تسكعت في
إيطاليا اسبوعين كاملين ..
لم أتعرض خلالهما
للسرقة .. سوى ثلاث مرات
فقط .. منها واحدة اقترنت
فيها السرقة بالنصب
الغلني .

وفد وفقت على محطة الاتوبيس .. في
طريقي لزيارة القاتيكان .. فاقترب مني
متربداً خجولاً .. شاب مفتول
العضلات .. ملامحه وحركاته وهينته
تؤكد انه من الاقرب والاصحاب .. ومن
الواضح انه يرغب في الكلام والسلام ..
وخصوصاً اننا في غربة .. فابتسمت له
مشجعاً .. فسألني إن كنت اجيد
العربية .. قلت له طبعاً .. سألني إن
كنت مصرياً بالتحديد .. فقلت ايوه ..
فسلمني محفظة صغيرة تحوي اوراقاً
ليست هامة .. وقال انه سرقها من
الشنطة الهانديج ، التي اعلقها على
كتفي عندما كنت في المترو منذ قليل .
اعجبت جداً بصراحة الولد .. وقلت
في نفسي انه سرقها في لحظة ضعف ..
وربما تكون قد سقطت في يده بغير
قصد .. او ربما الجوع الكافر دفعه
للسرقة .. ثم استيقظ ضميره فجأة ..
وربما .. وربما .. لكن الولد عرفني
بنفسه .. قال ان اسمه مراد .. من دولة
عربية شقيقة .. اما الوظيفة فهي
«سراق» ، حرامي يعني .. لكنه مثل
اللص الشريف .. ارسين لوبين ..
لا يسرق العرب .. وخصوصاً
المصريين !!!
ونصحتني مراد بالا اعلق الشنطة

يا سلام .. قلبه
طيب قوي

الشنطة مفيهاش
حاجة عليها القيمة
ده أنا أخطفه
واسحبت بيه أحسن

الاقتصادية السيئة .. في بعض
دول العالم الثالث .

اما في لندن .. عاصمة الشواذ
في العالم .. فقد طرحت قضية
الشواذ للبحث على مائدة الراى
العلم .. وخاصة انهم يتمتعون
بالعديد من الامتيازات بدون وجه
حق .. وفي الماضى .. كلن الشاذ
جنسيا يتعامل مع المجتمع على
استحياء .. اما الآن .. وبفضل
جماعات الضغط في العالم ..
ومنها منظمات لحقوق الإنسان ..
وبأسلوب الخطوة خطوة .. فقد
حصل الشواذ على العديد من
الحقوق .

ومن حق الشاذ في أوروبا
الآن .. ان يتقدم للحكومة بطلب
للحصول على شقة .. من الشقق
المخصصة للعسكانيين .. بحجة انه
سيترزوج فيها صديقه الشاذ ..
وهناك من دول أوروبا .. كالسويد
مثلاً .. من يسمح بتوثيق عقود
الزواج للشواذ امام كنيسة
خاصة .

وقد بلغ من بجاحة السادة
الشواذ .. انهم كانوا يطالبون
بستيم في تبني الاطفال .. يعنى
يتزوج الشاذ من صديق له ..
وبعدما يتبنى احد الاطفال ..
يعيش حياة سعيدة ومستقرة !!
وفي لندن مقام وبارات ونواد
خاصة بالشواذ فقط .. ويتجمع
شواذ الرجال في بار مشهور في حى
ايريس كورت .. في حين تتجمع
شاذات النساء .. ومعظمهن
بالمناسبة يعملن اعمالاً شاقة ..
كسائقات الاتوبيسات
والقطارات .. يتجمعن في مقهى
بالقرب من حى كوفنت جاردن ..
حتى المسرح والوبرا .. ويا ويلاه
وسواد ليله من يدخل بالخطا إلى
احد تجمعات الجنس الآخر .

ومدام الشيء بالشيء يذكر ..
فقد كاد محسوبكم ان يقع فريسة
لإحدى عصابات الشواذ .. منذ
سنوات نزلت إلى لندن .. وفي احد
محللات السوبر ماركت

الإنجليزى .. وبينما كنت انكش
بحثا عن علبة صلصة مستوردة
ويكوى مكرونة .. غمزت لى بعينها
بنت رقيقة ، فقلت لنفسى .. ربما
تعانى من شلل رعاش .. وربما
لا تقصدنى بالذات .. لكن البنت
أشارت لى لأحداثها على انفراد ..
واستغربت جداً من جاذبيتى التى
لطشت البنت من النظرة الأولى ..
وقلت ربما هو سحر الشرق ..
وربما كلنت الصلعة اللامعة .. او
الكرش الفلتن .. او ربما تكون
البنت قد زهقت من شباب أوروبا
ذوى العيون الزرقاء والشعر
المسبب .. فراحت تجرب البلدى
يوكل .. واقتربت منها ، وقد
شدتنى إليها الرقة والاناقة
والجراة .. وقد ارتدت بلوزة
خفيفة تكشف عن الصدر
انكتنز .. وينطلون استرترش
يكشف عن المفلتن الصليحة ..
وعندما اقتربت أكثر .. لاحظت ان
البنت ليست على بعضها .. وانها
تتاوه في اصطناع .. وتتقصع
حبتين .. فامعنت النظر بعد ان
عدلت النظارة .. لاكتشف ان لها
شباباً غنياً .. وذلنا حاولت
إخفاءه تحت المكياج الصلرخ ..
وعرفت بسرعة انها ليست بنتا
رشيقة .. وإنما ولد مايع من شواذ
أوروبا .. فاستنجدت بسرعة
بصديقتى الصحفى الكبير فهمى
حسين وصديق آخر ان ذكر اسمه
ونصحننا الصديق الآخر ..
بضرورة الانسحاب والهرب
فوراً .. ريثما يحاول هو إقناع
الولد المخنث .. باننا لسنا كذلك .
و .. بالفعل انسحبت مع
صديقتى فهمى حسين .. اما
الصديق الآخر فمن الواضح انه
نجح في إقناع الولد .. ولكن بعد
ثلاثة أيام كاملة .. قضاها خارج
البيت !! ■

عاصم حنفى

ولا يزال التسكع مستمراً

القيحية .. تصور عمليات الشذوذ .. وممارسات الجنس بين الرجل والمرأة .. وبين المرأة والمرأة .. في «بوزات» و«أوضاع مخزية».

الخبية القوية .. انه بظهور مرض الإيدز .. واجتياحه لأوروبا ظهرت صيحة ممارسة الجنس الأكثر اماناً .. مع الأطفال .. وبالتالي خرجت إلى النور مجلات تباع في المحلات العامة .. تصور عمليات مفرقة للشذوذ مع الأطفال .. صبيان وبنات .. ومن الواضح ان الحكاية لا تنتهي .. لان هناك مجلات أخرى عجيبة .. للشذوذ السلالي .. بين البنى آدم وبين الحيوانات .. وصوراً لرجال ونساء .. يمارسون الشذوذ مع القطط والكلاب وغيرها ..

المثير في الأمر .. ان إيطاليا بالذات .. لها السبق والريادة .. لأنها تخصصت في تلك النوعية من المجلات والأشرطة والأفلام .. وهو ما اضطر باقي دول أوروبا الموحدة .. إلى غلق أسواقها المفتوحة .. في وجه تلك المجلات الطلياني .. والتي تنطق بأكثر من لغة .. ولكن لأن الحدود مفتوحة .. فإن تلك المجلات المهووسة .. تتسرب إلى أسواق أوروبا .. بل وتجد من يشتريها ويقبل عليها .. بدليل انها تباع في السوق السوداء .. بضعف ضعف سعرها الرسمي ..

ولكى تكتمل الحلقة الجهنمية .. وبالإضافة إلى المجلات وأفلام السيكس .. هناك الآن معارض وسوبر ماركت مخصوص .. لزوم بيع الكريكات والاسبراي والمساحيق .. والكرايبيج و«عرائس البلاستيك» التي في حجم المرأة .. وتبيع أيضاً الأدوات والملابس الداخلية والفاضحة .. ويطلق على تلك النوعية من السوبرماركت اسم «السيكس شوب» .. وتشتترط الحكومة ان تغطي تلك المعارض والمحلات واجهاتها بزجاج معتم .. حتى لا يتورط غشيم مثل .. في دخول الاماكن المنوعة ..

وفي بلجيكا .. وعقب القبض على زعيم عصابة خطف الأطفال .. وقف الرجل ليعترف في بساطة .. مؤكداً ان ما يقوم به لا يزيد على كونه تلبية لاحتياجات السوق .. ويبرهن بالأدلة .. على ان شبكات المانيا الجنسية المتخصصة .. لها فروع منتشرة .. بعضها سرى وبعضها علني .. وهناك من رجال الأعمال من يعمل نشاطها .. وهناك استثمارات ضخمة .. وأرباح كبيرة .. ويكشف عن تورط عدد من الكبار .. منهم رجال شرطة محترمون .. وظيفتهم حماية نشاط تلك الشبكات ..

الغريب في الأمر .. ان زعيم العصابة قد سقط بالصدفة في ايدي البوليس .. لان احد المحققين هناك .. راح يتابع ملفات المتهمين في حوادث اغتصاب الأطفال .. في محاولة يائسة منه لكشف غموض اختفاء الأطفال .. ولاحظ المحقق ان احد هؤلاء المتهمين واسمه «مارك دوترو» كان قد ادين بتهمة اغتصاب طفلة صغيرة .. وقتلها بعد ذلك .. وحكم عليه بالسجن لمدة 13 سنة .. ومع ذلك الفرج عنه بعد ثلاث سنوات فقط .. بحجة اكتظاظ السجون .. ونظراً لحسن

السير والسلوك .. وبتضييق الخناق عليه .. اعترف الرجل انه زعيم العصابة .. بل ارشد عن رفات الطفلة جوليا وميليسيا وارشد عن طفلة أخرى كان يحتجزهما داخل سجن حقيقي في منزل اخر له .. تمهيدا لبيعهما خارج البلاد ..

و .. انفجر بركان الغضب داخل بلجيكا وخارجها .. فكيف يسمح البوليس بالإفراج عن ذنب بشري .. قبل عشرة اعوام من انقضاء العقوبة .. ولماذا لم تطبق عقوبة صارمة عليه .. وطالبت الامهات البلجيكيات بضرورة العودة من جديد لتطبيق عقوبة الإعدام .. التي كانت قد ألغيت في بلجيكا ..

ووقفت والددة الطفلة التي اغتصبها الذنب .. تبكي امام

عدسات التلفزيون .. تشكو للراي العام .. ان حياة ابنتها لم تسلو سوى ثلاث سنوات فقط .. قضاها المجرم خلف القضبان .. وطالبت بضرورة تطبيق عقوبات واقعية في تلك النوعية من الجرائم .. كالإخلاء مثلاً .. تماماً كما تفعل الدول الإسلامية .. التي تقطع يد السارق ..

وفي مؤتمر دولي باستكهولم .. اكدت اوراق المؤتمر .. ان هناك اكثر من مليون طفل .. قد سقطوا في مستنقعات الدعارة .. بسبب عصابات خطف الأطفال .. وطلب المؤتمر بضرورة حماية الأطفال ورعايتهم .. حتى لا تغفل براعتهم .. على ايدي تلك الشبكات التي لا تتورع عن عمل اي شيء .. بالترغيب والترهيب .. والتي يستغل معظمها الظروف

كيف تحمي أبنائك من خطر البانجو والهيروين؟

الحل الأمثل

فيفا تشك VIVA CHECK

اختبار منزلي بسيط في خمس دقائق على البول وفي سرية تامة.
موافق عليه من هيئة الأغذية والأدوية الأمريكية.

وفر في منزلك فيفا تشك VIVA CHECK

وكن مطمئنا على أولادك من هذا الخطر

متوفر بالصيدليات

للاستفسار اتصل بشركة فيفا تشك

(المكتب العلمي والموزع الوحيد) ت / فاكس: ٢٧٤٢٣٦٦ - ٢٧٤٢٥٨٤

وإيطاليا .. والمانيا .. وظهرت
حالة من الهلع .. والتوتر
والقلق .. فالحوادث تهب امان
المجتمع .. وتضرب حالة
الاستقرار والهدوء .. وتكش فيما
تحت السطح الهادئ ..

وفي بلجيكا مثلاً .. اختفت
فجأة طفلتان امل باب بيتهما ..
هما سابين وديلهز .. البلغتان من
العمر ١٢ سنة .. وفي فرنسا إعلان
يطلبك على الحواشي .. وفي
الكنائس وفي المطر والمحتلات
العمامة .. يتضمن صورة للطفلتين
أن وإلجى .. عمرهما ١٣ سنة
واختفتا في ظروف غامضة ..
ويتشكك الإعلان التمعن جيداً في
الصورتين .. والاتصال فوراً ..
بأقرب قسم بوليس في اية دولة من
دول أوروبا ..

منتهى الوحشية .. وانعدام
الضمير .. وفساد الأخلاق ..
ساعد على ذلك تلك النوعية من
المجلات الجنسية المتخصصة ..
تطالعك بكل اللغات الأوروبية ..
والفلام الجنس الزرقاء .. تساعد
في إلهاب الغرائز .. وتغيب
المشاعر .. وموات الضمير ..

وفي الماضي .. كانت مجلات
البلاى بوى مثلاً .. والبلاى
جيرل .. تظهر على استحياء .. أما
الآن فقد صارت موضحة قديمة ..
لأنها تتعامل مع الجنس
التقليدي .. يعني تعرض صوراً
فاضحة لغتنيات وممثلات
ومانيكانات شهيرات .. كما تعرض
صوراً لبعض الرجال .. لزوم إثارة
النساء .. مع بعض الحكاوي
المثيرة .. لتحريك الغرائز الميتة ..
أما الآن .. فقد انتشرت تلك
النوعية من المجلات .. عشرات
الأنواع والأحجام .. تباع علناً في
الرفوف والمكتبات .. بدون خجل
أو كسوف .. بحجة أنها تتضمن
ثقافة جنسية .. ولكن مع التطرف
الجنسي .. وظهور الشواذ علناً
على الساحة .. صارت لهم
مجلاتهم المتخصصة .. والفلامهم

أو من دول الاتحاد السوفيتي
القديم .. والتي تتاجر الآن في كل
شئ .. حتى الاطفال ..

ومن الواضح .. انه لا حدود
للمتعة الحرام .. لانه مع إزالة
الحواجز والفواصل بين أوروبا
الشرقية والغربية .. قررت
عصابات المافيا .. نقل النشاط إلى
أوروبا الغربية .. والتعامل
مباشرة مع أطفالها .. لان السادة
شواذ الاغنياء يفضلون ممارسة
الزينة .. مع طفل أو طفلة ..
تتكلم فرنسوى .. أو ترطن
المانى .. ثم إن المسألة لا تكلف
سوى ثلاثة الاف دولار ..
يبلش ..

و .. تعددت حوادث اختفاء
الاطفال .. في جميع دول أوروبا ..
من فرنسا .. وبلجيكا ..

لبنان و آيس كريم
وشبشب وديساي
ومصاصة ... اكيد بيقوت فينا

مثل يوغسلافيا ..
وتشيكوسلوفاكيا ورومانيا ..
وبدلاً من سفر السادة اغنياء
الشواذ إلى تيلاند والفلبين
والهند البعيدة .. صار من الأسهل
والأرخص ايضاً .. ان يخطف
حضرة الشاذ معدوم الضمير ..
رجله إلى إحدى تلك الدول
المجلوبة .. لممارسة الزينة .. مع
اطفال يتم جلبهم من تلك الدول ..

خطف الاطفال .. او سمسرة شراء
الاطفال .. أو عن طريق إقناعهم
بالعمل .. وخصوصاً أن الفلطة
والعوز .. يلعبن دورهما في تلك
البلاد ..

ولكن مع انهيار الكتلة
الشرقية .. دخلت بلدان جديدة
إلى الساحة .. وظهرت شبكات
استغلال الاطفال في الدعارة .. في
بعض الدول المحترمة في السابق

دا أنا هاأعمل
عندك عماليل

شفت ريتشارد الصبان
مش سايب لبنا
أي فرصة

يبقى لازم
نعلق لبتينات

عاصم حنفي يتسكع في بلاد الخواجات

شهور .. ماتت خلالها الطفلتان داخل حجرة في بدروم زعيم العصابة .. لتنفجر الفضيحة بجلاجل .. وينتقل الكلام .. من نطق الهمس .. إلى مانشتات الجرائد .. عن شبكات الدعارة المتخصصة .. التي بدأت تأخذ طريقها الآن إلى أوروبا التي تعاني من التخمة .. والوفرة في كرز شيء ..

والحكوية .. ان أوروبا الأمة والمستقرة .. قد بدأت مؤخراً .. في التعامل مع نوعية جديدة من عصابات المقيما .. تحترق خطف الأطفال .. وتقديمهم إلى اغنياء الشواذ .. بحجة ان الاطفال لا يحملون مرض الإيدز .. يعني التعامل معهم اكثر أمناً .. وأقل ضرراً للصحة .. من التعامل مع المومسات المحترفات !!

المومس المحترفة في بلجيكا بالذات .. تجلس في قاترينة المحل .. في وضع مثير على عبيك يتاجر .. كإعلان خبي عن البضاعة بالداخل .. ويعد ان يعاين طالب المتعة البضاعة في القاترينة .. وتعجبه الموصفات .. يطرق باب المحل .. ويتم الاتفاق على الأسعار .. بعد الفصل والمسئومة .. بعدها تسدل ستارة المحل .. ليقتضى حضرته دقائق في الداخل .. ثم يغادر المحل مطمئناً على الفحولة والنكورة ..

لتجلس المومس في وضعها المثير من جديد .. في انتظار زبون آخر .. وفي الماضي .. كان الشواذ من اغنياء أوروبا .. يذهبون في رحلات منتظمة .. من خلال مكاتب سياحية لها واجهات لامعة .. لزيارة تيلاند والفلبين .. حيث يتضمن برنامج الرحلة .. الذي يتكلف نحو خمسة آلاف دولار .. ممارسة الرنيطة مع الاطفال .. الذين يتم جلبهم من عصابات

وياعينى على المشهد الحزين .. الذي يقطع القلب .. وحوالي مائة الف سيدة بلجيكية .. تمسك كل واحدة بطفلها او طفلتها .. وقد ارتدين ملابس الحداد .. والحزن في العيون .. والغضب في الصدور .. وهن يحملن باقات الزهور .. ولعبة من لعب الاطفال .. يتحركن في ضلجور طويل .. امتد لثلاثة ايام كاملة .. لإلقاء النظرة الأخيرة .. على رفات الطفلتين جونيا وميليسيا .. اللتين اغتبلت براعتهم .. وتعرضتا للتعذيب والاعتصاب .. ثم الموت جوعاً وعطشاً بعد ذلك .. على يد عصابة بلجيكية .. من عصابات المقيما الجديدة .. تخصصت في تجارة الاطفال .. وتقديمهم لشبكات الدعارة من احدث طراز .. دعارة الاطفال والعيلا بالله ..

سن الطفلتين بالمناسبة .. ثمانى سنوات .. اختطفنا في يونيو ٩٥ .. وقد ماتت الزهرتان ياولداه .. بفعل الجوع والعطش .. بعد ان قبض البوليس على زعيم العصابة النذل .. بتهمة سرقة عادية .. ليقتضى عقوبة السجن اربعة

الفقى لما يسعد .. يتعشى مرتين في ليلة واحدة .. والصحفى مثلى عندما يسعد .. يرزقه الله بزيارة اربع دول مرة واحدة .. في رحلة خاطفة .. لم تستغرق سوى خمسين يوماً فقط .. تجولت وتسكعت خلالها .. في جنيف ولوزان السويسريتين .. وفينسيا وروما الإيطاليتين .. كما زرت عدداً من مدن فرنسا .. القريبة من حدود سويسرا .. مثل إيفيان وتونو وأنسى .. وفي النهاية خطفت رجلى إلى بروكسل البلجيكية لأعابن على الطبيعة .. الخيبة الثقيلة .. التي حطت على اولاد العم في أوروبا .. والذين هم يملكون كل شيء .. مستوى معيشة مرتفعاً ..

وديمقراطية من النوع الاصلى .. وفلوساً ورفاهية وتليفزيون طازة .. وتأميناً ضد البطالة والمرض .. ومع هذا اصيبت مجتمعاتهم بفيروس من النوع القاتل .. اسمه فيروس التطرف الجنسى .. وهو فيروس لا يصيب سوى المجتمعات الشبعاة .. التي جربت كل شيء .. وزهقت من كل شيء .. نوع من البطر يعنى ..

جماعات التطرف الجنسى !!

□ «البلاى بوى» راحت عليها .. والموضة الآن :

مجلات شنوذ الرجال مع الاطفال .. والنساء مع الحيوانات !

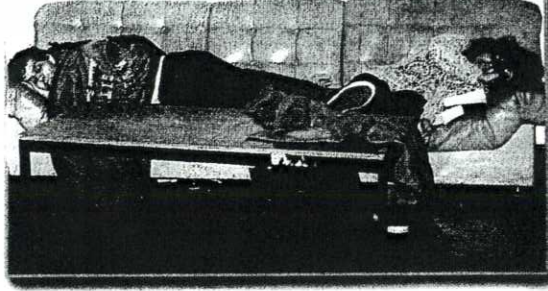
ذلك وهو المتابعة في الشوارع والمقاهي.

ويصرف هذا البيت سنوياً ٣٥ مليون مارك.. وصندوقه من القطاع الخاص وهناك دعم من وزارة الشؤون الاجتماعية تمت الموافقة عليه بعد نجاح التجربة التي انطلقت في مارس ١٩٩٣ ويتكون بيت المخدرات من ٧٢ سريراً ويبلغ عدد زبائنه يومياً ٢٨٠ مدمناً حيث يرتفع عدد المترددين في عطلات نهاية الأسبوع إلى ٣٠٠ شخص.

ويتضمن حمامات معدة للاستحمام بشكل جماعي سريع. ويحتوي البيت على كافيتريا تصرف ثلاث وجبات مقابل أجر رمزي وغرفة لتناول القهوة وأخرى لمشاهدة التلفزيون، وفي حقيقة الأمر فإن جهاز التلفزيون في هذا البيت يعتبر مهماً للغاية حيث لا يشاهده أحد بل ينام أمامه الجميع.

وتوجد أيضاً مكتبة لا يقرأ فيها أحد.. ويشمل البيت ملاعب أيضاً في حكم المهجورة لأن النزلاء مصابون دائماً بحالات من الهزال حيث لا يتحكمون في أعصابهم وتماسكهم فلا يقدرون على حمل كرة أو مضرب لممارسة اللعب. وبطبيعة الحال ملحق بالبيت صيدلية طبية للاسعافات الأولية وتقوم الصيدلية بتبديل ٢٥٠٠ حقنة يومياً يرتفع حجمها في نهاية الأسبوع إلى ٣٥٠٠ سرنجة.

وتقول انجولا شميث ان المدمنين في حالة غيبوبة دائماً لا يفيقون منها إلا أول يوم في الشهر حتى يقفوا على شبابيك وزارة العمل ووزارة الشؤون الاجتماعية لصراف مستحقاتهم الشهرية!!!

الهيئة من مرض الرعب في التعامل مع المدمنين لانهم ينقلبون في لحظات إلى عدوانيين أو مجرمين بالفعل خاصة إذا تجرأت عاملة بسؤال أحد النزلاء في البيت عن مصدر المخدر الذي حصل عليه، فيصاب هو بالرعب الشديد خوفاً من الإفشاء بالمصدر فيفقد وسيلته في تدبير سمومه.

ولذلك فلا يحاول العاملون بالبيت الدخول في الكشف المباشر عن تجار المخدرات أو مهربيها، ولكنهم ينتهجون أسلوباً غير مباشر في سبيل

البيت

عنوان ابنتكم معروفاً الآن فتوجهوا إليها لاتقاضيها وانتشالها من قاع المجتمع الألماني ومن أدنى مستويات الحضيض، والحقوا الفتات المتبقي منها.. وعنوانها يعرفه كل سائق تاكسي بمدينة فرانكفورت وهو بيت المخدرات.

وتقول انجولا ان معظم المشكلات التي تكمن وراء هؤلاء الضحايا هي مشكلات عاطفية وخيانات، وأخرى بسبب البطالة والافتقار على بدلات البطالة ودعم الدولة المادي لهم وهي في شكل رواتب شهرية تصرف من مكاتب العمل أو وزارة الشؤون الاجتماعية كل على حسب الحالة، وأخرى بسبب تسيب القوانين الألمانية أمام قانون الحريات الشخصية واحترامه، وهذه مسألة في واقع الأمر نتيجة الليبرالية التي لا تفرق بين حماية المواطن من شرها فتسمح القوانين بتعاطي المخدرات علانية وعلى الملأ ولا تحترم طفلاً يعيش هذا المشهد البشع ولا مواطناً يتلذذ من رؤية المنظر المؤلم. وحتى تخف الوطأة فإن ثانياً القوانين لا تسمح مباشرة بالتعاطي ولكن التعاطي لا يعد جريمة بسببها يمكن

للشرطة القبض على المتعاطي.. أو تقديمه للمحاكمة بتهمة التعاطي.

تجربة بوليسية كوميديّة

وهنا تجدر الإشارة إلى قصة دارت في مسرح مخدرات فرانكفورت، حيث قامت الشرطة بتاهيل فريق يتكون من ٤٠ شرطياً مهمتهم التخفي والاندماج في صفوف المدمنين كمحاولة للكشف عن أوكارهم والاستدلال عن كبار تجار المخدرات وصغارهم، وكانت النتيجة مفاجأة مزعجة لهيئة البوليس في فرانكفورت حيث ان الـ ٤٠ شرطياً انضموا بالفعل إلى عدد المدمنين في فرانكفورت وفشلت هذه التجربة بل انها زودت الضحايا بـ ٤٠ شخصاً.

وكما تقول انجولا سميث: ان الهيئة العاملة في هذا البيت تتكون من ٦٠ موظفاً معظمهم من النساء، وتعاني

الانتهاز الأوروبي هو السبب

○ ولماذا تعلق ظاهرة انتشال المخدرات بالنحديد على مسرح مدينة فرانكفورت، رغم انتشار المخدرات في معظم المدن الكبرى في ألمانيا مثل برلين وهامبورج وميونخ؟

- الاجابة: ان مدينة فرانكفورت مركز مالي وبنيكي وتجاري وصناعي رئيسي في ألمانيا وتتميز بموقع جغرافي خطير، ثم انها تحتضن أكبر محطات القطارات في العالم وملقني لمحطات أوروبية متعددة، كما انها تضم أكبر مطار دولي في العالم.. وكل هذه أسلحة ذات حدين وميدالية لها وجهها القبيح وهو ما تحددت معالمة تماماً بعد انهيار الحدود بين البلاد الأوروبية في عام ١٩٩٣، فأصبحت فرانكفورت مركزاً حياً لانتعاش تجارة المخدرات وتهريب أكبر كمية من الخارج وتجمعاً رائعاً يستقبل تجارة المخدرات وبالطبع دون مراقبة من جانب شرطة الحدود.

Vedlegg B: "Redd egypterinnen Diyānā!"

● قامت مجموعة من القطاع الخاص من فاعلي الخير والموسرين مالياً من المهتمين بقضية مكافحة المخدرات بتقديم مبادرة لمساعدة ضحايا المخدرات في ألمانيا، واتفق هؤلاء مع فريق له خبرته من العاملين بالشئون الاجتماعية وكان ذلك في نهاية الثمانينات، وتمخض هذا الاستعداد الطيب بعد الدراسة عن انشاء بيت المخدرات في مدينة فرانكفورت في مارس ١٩٩٣، يلجأ إليه مدمن المخدرات بدلاً من سكنى الشوارع ومحطات السكك الحديدية أو المراكز التجارية وأمام البارات والحانات..

رسالة بون من: سلوى الرفاعي

وفي هذا الصدد تقول مشرفة البيت مدام انجولا سميت - وهي مدمنة سابقة شفيت من الداء - ان خبير تعاطي المخدرات يستطيع التفرقة بين المخدر الصناعي والأخر.. وهي تؤكد ذلك بحكم خبرتها في استخدام المخدرات فهي تعترف بأنها جربت حتى تعرف كيف تتعامل مع هؤلاء، وتجربتها تؤكد ان الاصرار هو أبو الروشتات الطبية في الخروج من أزمة الادمان، فهي انهارت تحت ظروف سيئة ولكن عزميتها وحدها للحياة واصرارها على الحفاظ على آدميتها أقوى من استسلامها للانهيال إلى ما لا نهاية.

رحلة داخل بيت المخدرات

.. لقد كانت أول صدمة في زيارة بيت مخدرات فرانكفورت وهو أول تجربة نموذجية في العالم هي رؤية فتاة سمراء جميلة تبلغ من العمر حوالي العشرين عاماً تغرق في النوم بشكل لم أره من قبل ويلتف حولها

تقدم لانقاذ ابنتها الشابة من الهلاك؟ أم دينا ضحية لزيجة مختلطة أو زيجة ثانية فارتقت في أحضان الشر؟ حاولت جاهدة أن أشد أزر دينا حتى تستيقظ ولو للحظات حتى أتعرّف على هويتها لعل وعسى نستطيع مساعدتها، ولكن مضت الثلاث ساعات المصححة لي بالزيارة الصحفية دون أن تفيق دينا الجميلة ثانية واحدة، وصدرت الأوامر بمغادرة البيت فوراً.

نداء لأسرة دينا

ولعلها فرصة الآن لتقديم نداء لأسرة دينا في مصر.. فلقد أصبح

الحميدة، ولذلك فهي منطوية على نفسها وإذا فاقت فإنها تبكي، ثم تهرب من الجو العام للبيت وتشتغل نفسها بالقراءة. ويؤكد هؤلاء ان دينا ابنة ناس محترمين وانها تنم من وجع الضمير، وهي تحترق يوماً بعد الآخر، ولكنها ضائعة لا تعرف نهاية المطاف لمشوار حياتها في ألمانيا.

ولقد دفعني حنين خاص هو الذي شدني إلى دينا في بادئ الأمر وهو بالطبع حنين بنت الوطن.. والغيرة على ما كل هو عربي.. فدخلت في دوامة من الافتراضات هل دينا هاربة من أهلها في مصر وهل هذا هو مصيرها في ألمانيا وأين أسرتها الكريمة؟ لماذا لم

لغيف من المسطولين والمسطولات، ولكن بعضهم في حالة نصف هلوسة، وهذه الجزئية السليمة البسيطة جداً تسمح بمحاولة اجراء الحوار معهم.. ومقابل ٥ ماركات.. قالت واحدة منهم: إن هذه الغارقة هي دينا المصرية.. وهم يعرفون عنها الكثير إلا اسمها بالكامل ويقولون إذا سئلت عن اسم عائلتها تنهار باكياً ويجمع أهل بيت المخدرات في فرانكفورت على أن دينا من عائلة كبيرة في مصر وانها بنت حساسة للغاية، وتتصف بالأخلاق

حلول للمشاكل . وطبعاً كان كيش الغداء الاول هم الاجانب وفي مقدمة الاجانب شباب المسلمين خاصة القادمين من المغرب . وارتفع صوت مسيو لوين في فرنسا يطالب بطردهم ، وقال إن الناس ليسوا سواسية وان هناك تفرقة بين جنس وجنس وهو كلام ازعج اليمين الديقولي الحكم كما ازعج الاشتراكيين اليساريين ، وتهرب لوين بوقاحة من اتهامه بالعنصرية فقال إن الزنوج السود افضل في اللعب الرياضة من البيض ، لكنه كان يعني ان البيض افضل في الحضرة وان الاجانب يلوثون المجتمع وينافسون الفرنسيين في العمل . والحقيقة ان شبابنا العربي هو الذي يتعرض للتلوث بكل معانيه عند زيارته لاوروبا . بنات عربيات ساذجات يرتدين ملابس لا تصلح إلا لبنات الهوى على اعتقاد بان هذه هي الملابس الموضة التي تدل على الرقي . ولقد رايت ما يتعرض له الشباب العربي لانني اعطيت نفسي حرية الحركة والتنقل في المترو والاتوبيس او المشى على غير هدى في احياء اتوه فيها عمدا .

ومن بين المشاهد التي تابعتها . ذلك الشاب العربي الذي يبدو عليه الثراء واصطحبه شابان ايطاليان في اتوبيس في لندن وكان واضحا انه اشترى لهما ملابس تشبه ملبسه تماما وجلست وسطهم لاسمع الحوار التالي :

الشباب العربي يسأل :

- هل هناك مدن جميلة اخرى .

قال احد الشابين الايطاليين :

- نعم . نذهب إلى روما .

قال الشاب العربي :

- كيف اذهب إليها :

قال الشاب الايطالي :

- ناخذك معنا .

فسأل الشاب العربي :

- هل هي بعيدة .

وتوقف الاتوبيس فهبطوا مسرعين يواصلون الحديث . الصبي معه النقود التي يريد الشابين الايطاليان الحصول عليها .

إن مسيو لوين وامثاله في حاجة إلى مواجهة بلسان وقح لنقول له إن شبابنا العربي لم ينحدر إلى ما انحدر إليه شبابكم .. الذي لا يريد أن يعمل ولا يريد أن يكلفح .. إن الخوف من التلوث .. هو منكم انتم .. ومع ذلك نحن لا نحمل لكم ضغينة او كراهية .. بالعكس نريد ان نعمل معا ونتعاون في عالم نظيف . وننقذ الشباب من الضياع والفيروس قادم من عندكم فلا تضيعوا وقتكم بكل لا تضيعوا العالم بالبحث عن كبش فداء عربي او مسلم ولا تثيروا نزاعات التفرقة العنصرية والطائفية .

ومسيو لوين ليس وحده الذي يبحث عن مخرج للآزمة .. فإليبا قد تحرك أيضاً لمواجهة الآزمة .

ولهذا حديث آخر . ■

عليهم ثم قتلهم . ولا تزال بلجيكا في حالة ثورة إلى يومنا هذا ، تطالب بتشديد العقاب ونزاهة التحقيق وقد تطورت الآزمة إلى زعزعة الثقة في النظام القضائي كله والمؤسسة السياسية التي تفرض على القضاة اتجاه التحقيق لمنع الفضيحة او التستر على بعض رجال الامن والإدارة الذين تورطوا في جرائم الاعتداء وتلاحقهم اصابع الاتهام .

وعندما تقع الكارثة يبحث الناس عن الذي يوجهون إليه اللوم والاتهام قبل ان يبحثوا عن العلاج . ولا بد من قربان يذبحونه ، لان توجيه الاتهام اسهل من الدخول في متاهة البحث عن

تعودت ان اسير بحذاء بحيرة لوسرن كل صباح وامر بحديقة للاطفال ، ادخل من باب واخرج من باب في اخرها ، وكان الإعلان الوحيد الذي اقراه كل عام في الحديقة عن شراب لعصير الفاكهة .

اما هذا العام فقد فاجاني إعلان يقول بخطوط عريضة : لا للخمر .. لا للمخدرات .. لا للمشاكل ، كيف وصل هذا الإعلان إلى ملاعب اطفال ، إنه ينذر بالخطر التي تهاجم الطفل وتدمر جسده ومعنوياته في نفس الوقت الذي تتهدد الاطفال عصابات شاذة تتاجر في الاعتداء

الأزمة الأوروبية ٩٦ :

مشاهد من شوارع أوروبا

فتحى غانم

فقد احترامه وثقته بكل شيء . ولا شك انى راقت في سنوات ماضية هذا التحول من الحرية إلى الفوضى ومن إبداع الفن إلى انفلات الشهوات . وكنت اقول لنفسي - او اكتب - إن بعض الفن اثم . لكن الصورة اصبحت واضحة الآن والجمامر التي وصفتها في الماضى بانها وحش له رؤوس متناثرة تندفع وتكتسح مدن العالم لم تعد الظاهرة الأولى فقط . بل اصبح لها الأولوية على السياسة والمبادئ والأخلاق بل انفصلت بكل فرد عن القيم والإحساس بالانتماء والولاء لمجتمعه . ولم يعد يجمع الشباب إلا ساحات الرياضة ومباريات كرة القدم او ساحات عزف اغاني موسيقى الروك . وقد حضرت حفلة موسيقية في تيفولي كوبنهاجن - اشهر مدن الملاهي في العالم - فكان الأولاد والبنت والرجال والنساء يهتزون فرادى غابوا عن بعضهم بعضا كانهم في حلقات ذكر تجمع بينهم الموسيقى وصوت المغنى ، لكن لا يجمع بينهم الحشد نفسه . وكانت تقف بجوارى ضابطة شرطة مهمتها الإشراف على المكان الذى يجمع حوالى خمسة آلاف شاب وفتاة . وكانت ترقص وتهتز وحدها وعلى بعد عدة أمتار ضابطة شرطة آخر يرقص ويهتز وحده .

وسالت نفسي . هل يختلف هذا الشباب عن الجموع التي كنت اراها عندما كانوا يتحركون في فرق الهيبز والبانك .. وكانوا يشكلون ظاهرة في المجتمعات الأوروبية . وجاءت الإجابة واضحة . هذا الشباب لا تبدو عليه مظاهر العنف . ولا تتوقع منه ان يطعن امرأ يصدر إليه بالحرك ليقاتل دفاعا عن أى مبدأ في البوستة او غيرها . ولم يعد هذا الشباب يحلم بالمغامرات في افريقيا وآسيا عندما كانوا يتطوعون كمرتزقة ليحاربوا من أجل سيطرة الاستعمار . إنه شباب لا يفكر إلا في الاستمتاع بالحياة والحصول على ما فيها من ابتكارات وملذات ولن يسمح لاحد ان يشغله او يحرمه .

وإذا كان هناك عنف فقد اختلف تحت الأرض واغلبه عنف يرتبط بالجنس والشذوذ والإدمان .

تغير كل شيء . والتغيير سريع ، أوروبا هذا العام تختلف تماما عن أوروبا في العام الماضى . وإذا استطعت ان تشق طريقك في الزحام بين « ميدان بيكاديللى » ، « ميدان ليسستر » . او انعطفت في حى « سوهو » ، فسوف تواجه افواجا متزايدة من الافارقة والاسيويين والعرب وضجيجا وصخبيا يتصاعد بقوة من دقات طبول وصرخات نسائية وروائح اطعمة وبخور وقد تحول « سوهو » من حى إنجليزي إلى حى صيني .

هذه التخريفات - من وجهة نظري - تحمل معها تطلعات إنسانية إلى حرية وديموقراطية للفرد والمجتمع . بل كتبت في بعض المناسبات عن منطق الفن الذى يحكم بعض محاولات الشباب في تغيير ملابسهم ومظاهرهم وسلوكهم وكنت اشعر ان الفرق بين الفن والفوضى شعرة . ويبدو انها انقطعت تماما فضاء الفن . ولم تبق إلا غرائز وشهوات في ادنى صورها بعد ان اصاب العقول فراغ ثقافي واصابت مجالات العمل بطالة وانهارت القيادات القديمة التي كانت تقدم النموذج والمثل الاعلى .

قال لي الكاتب الإنجليزي ساخراً :

النماذج القيادية عندنا تقدم الفضائح . ثم

اضاف :

- هذه هي فرصتها الوحيدة للظهور في الصفحة

الأولى .

قلت له :

- ملوك الدول الاسكندنافية محل توقيير واحترام

من شعوبهم .

قال محتفظا بسخريته :

- إنهم يثيرون الملل . والناس تتعامل معهم

كمزارات سياحية ولن تكون لديهم فرصة لاحتلال

صفحة اولى او الظهور على شاشات التلفزيون

طالما يحتفظون بهذا الوقلر ولا تسمع عن

فضائح لهم !

وايا كان هذا المنطق . فهو يكشف لك عن

الانفصال الذى وقع بين نماذج إنسانية كمثل

عليا ورموز قومية . وبين ما يشعر به الفرد الذى

ولن يدعشك ان كل فرد . فتى او فتاة . رجلا او امرأة . قام بتأليف ملابسه وتسريحة شعره . فهذا امر عرفته أوروبا منذ سنوات وكتبت عنه بعد رحلات سابقة . لكن مع ذلك ترى ان التغيير والابتكار في تأليف الملابس او المظهر الإنسانى قد اسقط كل الحدود بين المألوف وغير المألوف . بين ما كانت فيه لمحة وقلل او تقاليد وبين الإباحية والفجور . وكان عملية التغيير قد تحولت إلى حمى ترتفع حرارتها وتدفع الناس إلى الهلوسة . ولم تعد كلمة « العيب » لها معنى بل قد لا تخطر ببال احد . لأن كل الشذوذ مباح وعادى . والصدور المكشوفة والبطون العارية لا تثير الانتباه . وإذا اردت ان تعرف إذا كان القادم رجلا او امرأة فعليك ان تدقق وقد يصعب بعد ذلك ان تصل إلى قرار تطمئن إليه . رايت احدهم يسير في ميدان ليسستر يرتدى بلويزة « نسائية » فوق جوب قصير وجوربا نسائية وحذاء « كعب عالى » وكانت تسير إلى جواره فتاة ترتدى بدلة سوداء وعلى راسها « توب هات » قبعة اللوردات . كل شيء محتمل . ومع ذلك تواجهك مشاهد فوق الاحتمال . كذلك الشباب الذى حمل على ظهره فتاة تصرخ والجميع يراقبونه كان الذى يحدث امر عادى . لعله كذلك !! واخرى ترتدى معطفا مفتوحا فوق جسد عار ورأسها اصلع ليس فيه شعرة واحدة . بينما شاب صبغ شعره باللونين الأخضر والبرتقالى . ولا شك ان بعض الذى اصفه قد كتبت عنه في سنوات سابقة . وكنت اتصور ان